

ПРОЕКТ!

КОМИСИЯ
ЗА РЕГУЛИРАНЕ
НА СЪОБЩЕНИЯТА

Определяне, анализ и оценка на пазарите на
генериране на повиквания от определено
местоположение на обществени телефонни мрежи
и на
терминиране на повиквания в определено
местоположение на индивидуални обществени
телефонни мрежи

Приложение към Решение № XXX/XX.XX.2011 г.

РЕЗЮМЕ

Съгласно действащата нормативна уредба националният регулаторен орган в лицето на Комисията за регулиране на съобщенията (КРС) е длъжен периодично на всеки две години да анализира доколко е ефективна конкуренцията на пазарите на електронни съобщения, с което да осигури подходяща регулация в условията на променяща се пазарна среда. В настоящия документ се определят съответните пазари на генериране на повиквания от определено местоположение на обществени телефонни мрежи и на терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи, извършва се втори кръг анализ и оценка дали на тях е налице ефективна конкуренция, включително се определят предприятия със значително въздействие върху съответните пазари и специфичните задължения, които трябва да им бъдат наложени, продължени, променени и/или отменени.

Оценката на нивото на конкуренция на съответните пазари е извършена на база данни за минал период от три години (2008 – 2010 г.) и е направена прогноза за бъдещото им развитие за период от две години напред.

Съгласно чл. 151 от Закона за електронните съобщения (чл. 6 и 7 от Директива 2002/21/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 7 март 2002 г. за обща регулаторна рамка за електронни съобщителни мрежи и услуги и принципите на конкурентното право), Проектът на решение на КРС е публикуван за обществено обсъждане и е изпратен за становище до Комисията за защита на конкуренцията (КЗК).

Определяне на съответните пазари:

- пазарът на едро на генериране на повиквания от определено местоположение на обществени телефонни мрежи се състои от мрежите на историческото предприятие „Българска телекомуникационна компания“ АД и на всички деветнадесет активни към настоящия момент предприятия, предоставящи услуги в определено местоположение чрез обществени телефонни мрежи и/или услуги в България. Разгледаният продуктов пазар е с географски обхват територията на Република България;

- пазарът на едро на терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи се състои от двадесет самостоятелно обособени продуктови пазара, включващи мрежите на историческото предприятие „Българска телекомуникационна компания“ АД и на всички деветнадесет активни към настоящия момент предприятия, предоставящи услуги в определено местоположение чрез обществени телефонни мрежи и/или услуги в България. Всеки от разгледаните продуктови пазари е с географски обхват територията на Република България.

Определянето на съответните пазари е разгледано в Раздели V и VI на документа.

1.1. Анализ и оценка на пазара на едро за генериране на повиквания от определено местоположение на обществени телефонни мрежи

В резултат на извършения пазарен анализ в Раздел V на документа, имащ за цел да оцени наличието на предпоставки, възпрепятстващи ефективната конкуренция на разглеждания пазар на генериране на повиквания от определено местоположение на обществени телефонни мрежи, КРС достигна до заключението, че следва да определи:

- „Българска телекомуникационна компания“ АД за предприятие със значително въздействие върху пазара на едро за генериране на повиквания от определено местоположение на обществени телефонни мрежи.

Заключението е направено на база анализа на следните критерии:

- пазарен дял;

- наличие на бариери за навлизане и разширяване на съответния пазар;
- недостатъчна или слаба покупателна способност.

1.2. Определяне на специфични задължения

Заклученията от анализа на пазара на генериране на повиквания от определено местоположение на обществени телефонни мрежи, че на съответния пазар не е установена ефективна конкуренция, което дава основание на КРС да наложи на предприятието със значително въздействие върху пазара следните специфични задължения:

- за достъп до и ползване на необходими мрежови средства и съоръжения;
- за прозрачност;
- за равнопоставеност;
- за изготвяне и публикуване на Типово предложение за взаимно свързване;
- за разделно счетоводство и ценови ограничения, включително задължения за разходоориентираност.

1.3. Отмяна на наложени специфични задължения:

- Отменя, наложеното с Решение № 237 от 17.03.2009 г. на „Българска телекомуникационна компания” АД задължение да публикува и да актуализира на официалната си страница в интернет финансов отчет (отчет за доходите, баланс), в срокове съобразно разпоредбите на Закона за счетоводството.

- Отменя, наложеното с Решение № 237 от 17.03.2009 г. на „Българска телекомуникационна компания” АД задължение да предоставя, при поискване от Комисията, отчет за промените в собствения капитал, отчет за паричните потоци и приложенията към финансовия отчет.

2.1. Анализ и оценка на пазара на едро за терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи

В резултат на извършения пазарен анализ в Раздел VI на документа, имащ за цел да оцени наличието на предпоставки, възпрепятстващи ефективната конкуренция на разглеждания пазар на терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи, КРС достигна до заключението, че следва да определи:

„Българска телекомуникационна компания” АД, „Ай Ти Ди Нетуърк” АД, „Близу Медиа Енд Броудбанд” ЕАД, „Варна Нет” ООД, „Вестител БГ” АД, „Воксбоун Ес Ей”, „Глобъл Комюникейшън Нет” АД, „Голд Телеком България” АД, „Източна телекомуникационна компания” АД, „Интербилд” ООД, „Интеруут България” ЕАД, „Космо България Мобайл” ЕАД, „Мобилтел” ЕАД, „Нексом България” ЕАД, „Нет Ис Сат” ООД, „Нетфинити” ЕООД, „Орбител” ЕАД, „Скат ТВ” ООД, „Спектър Нет” ЕАД, „Телеком 1” ООД

за предприятия със значително въздействие върху пазара на едро за терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи.

Заклучението е направено на база анализа на следните критерии:

- пазарен дял на всяко предприятие;
- наличие на бариери за навлизане и разширяване на съответния пазар;
- недостатъчна или слаба покупателна способност.

2.2. Определяне на специфични задължения

Заклученията от анализа на пазара на едро за терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи, са че на съответния пазар не е установена ефективна конкуренция, което дава основание на КРС да наложи на предприятията със значително въздействие върху пазара следните специфични задължения:

2.2.1. По отношение на БТК

- за достъп до и ползване на необходими мрежови средства и съоръжения;
- за прозрачност;
- за равнопоставеност;
- за изготвяне и публикуване на Типово предложение за взаимно свързване като е предвидено в срок до 1.01.2013 г. БТК да предостави проект на допълнение на Типовото предложение за взаимно свързване, който да включва условия за въвеждане на IP взаимно свързване;
- за разделно счетоводство и ценови ограничения, включително задължения за разходоориентираност.

2.2.2. По отношение на останалите предприятия със значително въздействие на съответния пазар:

- задължение за достъп до и ползване на необходими мрежови средства;
- задължение за прозрачност;
- задължение за равнопоставеност;
- ценови ограничения, включително задължение за разходоориентирани цени.

По отношение на „Мобилтел” ЕАД и „Космо България Мобайл” ЕАД е продължено действието на наложеното задължение за разделно счетоводство на пазара на терминиране на повиквания в индивидуални мобилни мрежи и се прилага по отношение на цялостната дейност на предприятията (Решение № 236 от 17.03.2009 г.).

Посочените по-горе специфични задължения, диференцирането им по предприятия и мотивите за налагането им са представени в раздел VII от проекта на анализа. Предложените мерки на пазара на терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи са идентични с предложените на пазара за терминиране в индивидуални мобилни мрежи. С цел гарантиране на предвидимост и последователност в действията на регулатора се предвижда цена за терминиране, определена въз основа на BULRIC модел, да се прилага от 01.07.2013 г. До посочената дата следва да се прилагат цени в съответствие с ценовия таван, определен на база сравнителен анализ, подробно описан и мотивиран в приложението към проекта на решение на КРС.

Също така в анализната част, както и в специфичните задължения са отчетени мерките по отношение на терминирането на международни повиквания.

Във връзка с предложените специфични задължения за достъп, които да бъдат наложени на БТК, като предприятие със значително въздействие върху пазарите на генериране/терминиране на гласови повиквания от/в определено местоположение е

предвидено изготвяне и внасяне на проект на допълнение на типовото предложение за взаимно свързване за осъществяване на IP-взаимно свързване с отлагателен срок – 01.01.2013 г.

Окончателно решение

КРС приема своето окончателно решение по определянето, анализа и оценката на пазара на генериране на повиквания от определено местоположение на обществени телефонни мрежи и на терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи след отразяване на становищата, постъпили от заинтересованите страни по време на общественото обсъждане, както и от КЗК, ЕК и другите национални регулаторни органи на държавите-членки на ЕС.

СЪДЪРЖАНИЕ

I. Въведение	9
1. Правна рамка	9
1.1. Европейска регулаторна рамка	9
1.2. Национално законодателство	10
2. Ред, условия и процедура за определяне, анализ и оценка на пазарите на електронни съобщителни мрежи и/или услуги относно наличието на ефективна конкуренция..	10
2.1. Определяне на пазарите	11
2.2. Анализ и оценка на съответния пазар	12
3. Определяне на предприятие със значително въздействие върху пазара и налагане на специфични задължения.....	12
4. Обхват на документа.....	13
II. Обществено обсъждане и консултации с Европейската комисия. Сътрудничество с Комисията за защита на конкуренцията	13
III. Състояние на българския пазар на обществени телефонни услуги, предоставяни в определено местоположение.....	14
1. Участници на пазара	16
2. Инфраструктура	19
2.1. Обществена електронна съобщителна мрежа на историческото предприятие	19
2.2. Мрежи на конкурентните предприятия	21
3. Състояние на пазара на обществени телефонни услуги, предоставяни в определено местоположение.....	22
3.1. Фиксирани телефонни постове.....	22
3.2. Приходи	24
3.3. Относителни дялове.....	27
3.4. Цени.....	28
3.4.1. Цени на едро.....	28
3.4.2. Цени на дребно.....	32
IV. Граници между пазарите на едро за предоставяне на услуги за генериране, транзит и терминиране на повиквания. Взаимно свързване на мрежи.....	34
1. Граници между пазарите на едро за предоставяне на услуги.....	34
2. Състояние на взаимното свързване на обществени телефонни мрежи	35
2.1. Взаимно свързване между мрежата на БТК и мрежите на конкурентните предприятия.....	35
2.2. Взаимно свързване между мрежите на алтернативните предприятия	37
V. Генериране на повиквания от определено местоположение на обществени телефонни мрежи	38
1. Определяне на съответния пазар	38
1.1. Въведение	38
1.2. Съответен продуктов пазар.....	39
1.2.1. Въведение	39
1.2.2. Взаимозаменяемост при търсенето	40

1.2.3. Взаимозаменяемост при предлагането	45
1.3. Съответен географски пазар	46
1.4. Заключение	47
1.5. Прилагане на теста на трите критерия	48
1.5.1. Наличие на високи и непреходни бариери за навлизане на пазара	48
1.5.2. Липса на възможност за стимулиране и развитие на конкуренцията	50
1.5.3. Недостатъчна ефективност на конкурентното право	52
1.5.4. Заключение	53
2. Анализ и оценка на съответния пазар	53
2.1. Въведение	53
2.2. Критерии, използвани при анализа на ефективността на конкуренцията и определяне на предприятия със значително въздействие върху съответния пазар	54
2.2.1. Пазарен дял	55
2.2.2. Наличие на бариери за навлизане и разширяване на съответния пазар ..	56
2.2.3. Недостатъчна или слаба покупателна способност	59
3. Определяне на предприятия със значително въздействие върху пазара	63
VI. Терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи	65
1. Определяне на съответния пазар	65
1.1. Въведение	65
1.2. Съответен продуктов пазар	66
1.2.1. Взаимозаменяемост при търсенето	66
1.2.2. Взаимозаменяемост при предлагането	72
1.3. Съответен географски пазар	74
1.4. Заключение	75
1.5. Прилагане на теста на трите критерия	76
1.5.1. Наличие на високи и непреходни бариери за навлизане на пазара	76
1.5.2. Липса на възможност за стимулиране и развитие на конкуренцията	78
1.5.3. Недостатъчна ефективност на конкурентното право	79
1.5.4. Заключение	80
2. Анализ и оценка на съответния пазар	80
2.1. Въведение	80
2.2. Критерии, използвани при анализа на ефективността на конкуренцията и определяне на предприятия със значително въздействие върху съответния пазар	81
2.2.1. Пазарен дял	82
2.2.2. Наличие на бариери за навлизане и разширяване на съответния пазар ..	82
2.2.3. Недостатъчна или слаба покупателна способност	83
3. Определяне на предприятия със значително въздействие върху пазара	85
VII. Определяне на специфични задължения	88
1. Изводи относно необходимостта от регулаторна намеса	88
1.1. На пазара на едро на генериране	88

1.2. На пазара на едро на терминиране	88
2. Цели и принципи при избор на специфични задължения.....	89
3. Текущи задължения, наложени на предприятията	90
3.1. По отношение на съответния пазар на генериране на повиквания от определено местоположение на обществени телефонни мрежи.....	90
3.2. По отношение на съответния пазар на терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи	90
4. Оценка на въздействието на наложените специфични задължения на предприятията със значително въздействие върху съответния пазар	91
4.1. Осигуряване на изпълнението на наложените на предприятията специфични задължения.....	91
4.2. Оценка на изпълнението на наложените на предприятията специфични задължения.....	96
4.3. Спорове между предприятията. Оказване на съдействие за постигане на съгласие.....	100
5. Конкурентни проблеми	102
5.1. Конкурентни проблеми на пазара на едро на генериране на повиквания от определено местоположение на обществени телефонни мрежи.....	103
5.2. Конкурентни проблеми на пазара на едро на терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи	108
5.2.1. Прехвърляне на вертикални предимства.....	108
5.2.2. Прехвърляне на ценови вертикални предимства.....	110
6. Избор на специфични задължения	118
6.1. Асиметричност на специфичните задължения спрямо отделните предприятия	118
6.2. Прилагане на принципа на пропорционалност	118
6.3. Взаимосвързаност между специфичните задължения.....	119
6.4. Налагане на конкретни специфични задължения	119
6.4.1. Налагане на специфични задължения на пазара на едро на генериране на повиквания от определено местоположение.....	119
6.4.2. Налагане на специфични задължения на пазара на едро на терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи	138
7. Очаквано въздействие от предложените специфични задължения	164

I. Въведение

1. Правна рамка

1.1. Европейска регулаторна рамка

Определянето, анализът и оценката на пазарите на електронни съобщителни мрежи и/или услуги, които държавите-членки на Европейския съюз (ЕС) прилагат, са инструмент, чрез който се доразвива започналата през 1998 г. политика за либерализация на пазарите на електронни съобщения. Еднозначното провеждане на тази политика в целия ЕС е гарантирано от достиженията на правото на ЕС (*acquis communautaire*) чрез създаването на основен пакет от директиви в областта на електронните съобщения, наречен „Европейска регулаторна рамка за електронни съобщителни мрежи и услуги” (Регулаторната рамка), въз основа на която всички държави-членки на ЕС са длъжни да провеждат националната си политика в сектора.

Регулаторната рамка дава приоритет на ролята на *ex-ante* регулирането на сектора с цел осигуряването на условия за развитие на конкуренцията и на прилагане на принципите на конкурентното право при определяне, анализ и оценка на пазарите на електронни съобщителни мрежи и/или услуги. Процесът на въвеждане на хармонизиран подход в регулацията на електронния съобщителен сектор изисква от държавите-членки на ЕС да съобразят регулаторните си актове с конкурентното право на ЕС, отчитайки конвергенцията на мрежите и услугите. Като резултат от развитието на технологиите и конвергенцията на мрежи и услуги, секторното законодателство на ЕС е актуализирано чрез създаването на качествено нова Европейска правна и регулаторна рамка, която обхваща всички електронни мрежи и услуги.

Основата на Регулаторната рамка се състои от пакет от пет директиви: Директива 2002/21/ЕО (Рамкова директива), Директива 2002/19/ЕО (Директива за достъпа), Директива 2002/20/ЕО (Директива за разрешение), Директива 2002/22/ЕО (Директива за универсалната услуга) и Директива 2002/58/ЕО (Директива за правото на неприкосновеност на личния живот и електронни комуникации), изменени и допълнени с Директива 2009/136/ЕО и Директива 2009/140/ЕО. Този основен пакет от директиви се допълва от следните актове, свързани с прилагането им: Препоръка на Комисията 2007/879/ЕО от 17 декември 2007 г. за съответните продуктови пазари в сектора на електронните съобщения, подлежащи на *ex-ante* регулиране (Препоръката за съответните пазари) и Разяснителна бележка към същата препоръка (Разяснителна бележка) и Насоки на Комисията за извършване на пазарни анализи и определяне на предприятия със значително въздействие на пазарите на електронни съобщителни мрежи и/или услуги (2002/С 165/03), (Насоки за извършване на пазарни анализи).

Препоръката за съответните пазари определя, в съответствие с Приложение I на Рамковата директива, пазарите в рамките на сектора, характеристиките на които могат да бъдат такива, че да оправдават налагането на регулаторни задължения. Посоченият акт отменя Препоръка на Комисията за съответните продуктови пазари в сектора на електронните съобщения, подлежащи на *ex-ante* регулиране (ОВ, L114, 08.05.2003 г.). Прилагането на единна регулаторна политика от държавите-членки по отношение на избора на специфични задължения постигна положителен ефект върху развитието на конкуренцията. В резултат на това с новата Препоръка се редуцира списъкът от пазари, за които Европейската комисия (ЕК) счита, че има основания да бъдат предмет на *ex-ante* регулиране. От друга страна разпоредбата на чл. 15, параграф 3 на Рамковата директива дава право на националните регулаторни органи (НРО) да определят пазари, различни от посочените в Препоръката за съответните пазари в случаите, когато това е оправдано от

гледна точка на националните особености на сектора и при спазване разпоредбите на чл. 6 и чл. 7 от същата директива. Разяснителната бележка съдържа мотивите на ЕК, които са довели до приемането на Препоръка за съответните пазари от 2007 г.

Насоките за извършване на пазарни анализи определят принципите, върху които НРО трябва да се базират при определяне и анализиране на пазарите на електронни съобщителни мрежи и/или услуги относно наличието на ефективна конкуренция и определяне на предприятия със значително въздействие на тях. В т. 12 от Насоките за извършване на пазарни анализи ЕК посочва, че публикувайки тези насоки, тя има за цел също така да разясни на заинтересованите лица и предприятията, които извършват дейност в сектора на електронните съобщения, как НРО следва да извършват своята оценка за значително въздействие върху пазара, съгласно Рамковата директива, с цел постигане на максимална прозрачност и правна сигурност при прилагане на специалните нормативни актове в сектора.

1.2. Национално законодателство

Регулаторната рамка е въведена в българското законодателство със Закона за електронните съобщения (ЗЕС), (обн. ДВ, бр. 41 от 22.05.2007 г.). Измененията в Регулаторната рамка от 2009 г. са в процес на транспониране, за което е изготвен проект на Закон за изменение и допълнение на ЗЕС, който към настоящия момент се разглежда от Народното събрание.

За определяне, анализ и оценка на пазарите на електронни съобщителни мрежи и/или услуги на национално ниво се прилагат разпоредбите на ЗЕС и на Методиката за условията и реда за определяне, анализ и оценка на съответните пазари и критериите за определяне на предприятия със значително въздействие върху пазара (Методиката), приета с ПМС № 40 от 28 февруари 2008 г. (обн. ДВ, бр. 27 от 11.03.2008 г.).

Съгласно чл. 151, ал. 1 от ЗЕС и чл. 2 от Методиката, и в съответствие с правилата на Глава девета от ЗЕС, КРС периодично, на всеки две години, определя съответните пазари на обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги, подлежащи на ex-ante регулиране, проучва, анализира и оценява нивото на конкуренция на съответните пазари и при установяване липсата на ефективна конкуренция определя предприятия със значително въздействие върху съответния пазар, както и налага, продължава, променя или отменя специфични задължения на предприятията със значително въздействие върху пазара.

КРС осъществява своите правомощия в съответствие с общите принципи на конкурентното право и специфичните национални условия, като условията и редът за събиране на необходимата информация за определяне, проучване и анализ на съответните пазари на електронни съобщителни мрежи и/или услуги, за извършване на анализ и оценка на пазарите на електронни съобщителни мрежи и/или услуги, критериите за дефиниране на съответни пазари, за оценка за наличието на ефективна конкуренция и за определяне на предприятия със самостоятелно или съвместно значително въздействие върху съответните пазари са регламентирани в ЗЕС и Методиката.

2. Ред, условия и процедура за определяне, анализ и оценка на пазарите на електронни съобщителни мрежи и/или услуги относно наличието на ефективна конкуренция

Определянето, анализът и оценката на пазарите на електронни съобщителни мрежи и/или услуги, подлежащи на ex-ante регулиране, се извършва съобразно чл. 15 и

чл. 16 от Рамковата директива. Съгласно тези разпоредби НРО са задължени да отчитат в максимална степен Препоръката за съответните пазари и Насоките за извършване на пазарни анализи като оценката относно наличието на ефективна конкуренция на съответния пазар се определя от НРО въз основа на изготвен анализ на съответния пазар.

КРС определя, анализира и оценява съответните пазари на електронни съобщителни мрежи и/или услуги, подлежащи на ex-ante регулиране съгласно Глава девета на ЗЕС и Методиката. Съгласно чл. 152, ал. 4 от ЗЕС и чл. 4 от Методиката КРС определя съответните пазари, върху които извършва анализ за наличието на ефективна конкуренция, съобразно списъка от пазари, посочени в актуалната към съответния момент Препоръка за съответните пазари. КРС може да определи и други съответни пазари - обект на ex-ante регулиране, различни от определените в Препоръката за съответните пазари, като отчита особеностите на националния пазар.

Съгласно чл. 6, ал. 2 от Методиката в процеса на определяне, анализ и оценка на съответните пазари КРС следва да се съобрази с актуалните към момента Насоки за извършване на пазарни анализи.

2.1. Определяне на пазарите

Съответните пазари на обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги, за които се оценява ефективността на конкуренцията, са пазари на едро или на дребно, като съответния пазар има продуктово и географско измерение (чл. 152, ал. 1 от ЗЕС и чл. 8 от Методиката). Разделянето на пазарите на едро и дребно е в съответствие с Препоръката за съответните пазари. По отношение на продуктовото измерение на съответния пазар ЕК посочва в Насоките за извършване на пазарни анализи, че съответният пазар на продукти или услуги включва всички онези продукти или услуги, които са взаимозаменяеми или замествими в достатъчна степен не само поради техните обективни характеристики, благодарение на които са особено подходящи за задоволяване на постоянните нужди на потребителите поради техните цени или предназначение, но и поради условията на конкуренция и/или структурата на търсенето и предлагането на въпросния пазар. Продуктите или услугите, които са взаимозаменяеми в ниска степен или относително, не спадат към един и същ пазар. Следователно, НРО следва да започнат определянето на съответния пазар на продукти или услуги с групиране на продуктите или услугите, които потребителите използват за една и съща цел (крайна употреба).

В съответствие с европейското законодателство, Методиката регламентира, че съответният продуктов пазар включва всички обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги, за които е налице взаимозаменяемост при търсенето и взаимозаменяемост при предлагането (чл. 9 от Методиката).

След определяне на съответния продуктов пазар следва да се определи и неговото географско измерение. При определяне на географското измерение на посочените в Препоръката пазари на продукти и на услуги, НРО се ръководят от Насоките за извършване на пазарни анализи на ЕК. Географският пазар включва определена територия, в която се предлагат съответните взаимозаменяеми обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги и в която конкурентните условия са еднакви и се различават от тези в съседни географски райони (чл. 152, ал. 3 от ЗЕС).

Съответният географски пазар се определя при отчитане и на следните два критерия (чл. 14 от Методиката):

1. покритие по територия на обществените електронни съобщителни мрежи;

2. наличие на еднакви законови и регулаторни изисквания за предоставяне на електронни съобщителни мрежи и/или услуги.

Въз основа на тези два основни критерия географските пазари могат да бъдат определени като местни, регионални, национални или покриващи територията на две или повече страни (например общоевропейски пазари, пазари, съвпадащи с територията на Европейското икономическо пространство или глобални пазари).

За да определи дали съответните пазари подлежат на ex-ante регулиране, КРС изследва кумулативното наличие на следните 3 критерия:

1. Наличие на високи и непреходни структурни, правни или регулаторни бариери за навлизане на пазара;

2. Липса на възможност за стимулиране и развитие на конкуренцията на пазара за период до две години напред;

3. Недостатъчна ефективност на конкурентното право за преодоляване на бариерите по т. 1 и осигуряване на условия за конкуренция на съответния пазар.

Прилагането на тези критерии при дефиниране на съответен пазар е определено в Препоръката за съответните пазари и Насоките за извършване на пазарни анализи и е въведено в българското законодателство като императивно изискване с разпоредбата на чл. 152, ал. 5 от ЗЕС. КРС следва да прилага теста на трите критерия във всички случаи, без оглед на това дали пазарът, предмет на анализа, е включен или не в Препоръката за съответните пазари.

2.2. Анализ и оценка на съответния пазар

Целта на анализа и оценката на съответния пазар е КРС да установи наличието или липсата на ефективна конкуренция, т.е. да установи дали има предприятия със значително въздействие върху съответния пазар (чл. 154, ал. 2 от ЗЕС). Предприятие със значително въздействие върху пазара е предприятие, което самостоятелно или съвместно с други се ползва от позиция, равностойна на господстваща, т.е. позиция на икономическа сила, позволяваща му да следва поведение до съществена степен независимо от конкуренти, потребители и крайни потребители (§1, т. 51 от Допълнителните разпоредби на ЗЕС, чл. 14, параграф 2 от Рамковата директива).

3. Определяне на предприятие със значително въздействие върху пазара и налагане на специфични задължения

Наличието на предприятие със значително въздействие върху пазара се установява въз основа на редица критерии. Преценката се основава на перспективен анализ на пазара (ex-ante), като се вземат предвид съществуващите пазарни условия. Като отправна точка на анализа и показател за пазарна мощ често се използват пазарните дялове, но този критерий не е определящ. В т. 78 от Насоките за извършване на пазарни анализи ЕК подчертава, че съществуването на господстващо положение на пазара не може да бъде констатирано само въз основа на наличието на големи пазарни дялове и поради тази причина НРО следва да извършват подробен и цялостен анализ на икономическите характеристики на съответния пазар, преди да се произнесат за наличието на предприятия със значително въздействие върху даден пазар. В този смисъл, ЕК отбелязва, че НРО могат да измерят възможността на едно предприятие да следва поведение до голяма степен независимо от своите конкуренти, клиенти и потребители, като за целта използват набор от критерии, посочени в т. 78 от Насоките за извършване на пазарни анализи. В Методиката е посочено, че изборът на критерии зависи от

особеностите на съответния пазар, а тежестта на всеки от тях в общата оценка на пазара зависи от особеностите на разглеждания пазар. Наличието на значително пазарно въздействие се установява на базата на съвкупност от използваните критерии, които, взети самостоятелно, могат да не бъдат определящи. Във връзка с посоченото, при определяне на дадено предприятие като предприятие със самостоятелно значително въздействие върху пазара КРС взема предвид неговия пазарен дял на съответния пазар и всички или някои от критериите, посочени в чл. 35 от Методиката. При определяне на дадени предприятия като предприятия със съвместно значително въздействие върху пазара КРС взема предвид всички или някои от критериите по чл. 36 от Методиката.

Съгласно чл. 16, параграф 4 от Рамковата директива, в случай, че дадено предприятие бъде определено като предприятие със значително въздействие върху пазара, НРО следва да наложи обосновани и пропорционални регулаторни задължения на предприятието, определено като притежаващо значително въздействие върху съответен пазар.

Съгласно чл. 150, ал. 1 от ЗЕС, КРС е компетентният орган, който може да налага специфични задължения в случаите, когато след извършен анализ на съответен пазар е установена необходимостта от налагането на такива.

В случаите, когато въз основа на анализ на съответния пазар се установи, че е налице ефективна конкуренция, КРС не налага специфични задължения на предприятията, предоставящи обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги на съответния пазар, а ако такива са били наложени на предходен етап, КРС ги отменя (чл. 155 от ЗЕС). В случаите, в които въз основа на анализ на съответния пазар се установи, че не е налице ефективна конкуренция, КРС определя предприятие или предприятия със значително въздействие върху пазара и налага на предприятието/предприятията специфични задължения. В случай, че са били наложени специфични задължения на предприятието или предприятията със значително въздействие върху пазара, КРС може да продължи действието им или да ги промени (чл. 156, ал. 1 и ал. 2 от ЗЕС).

4. Обхват на документа

Документът разглежда състоянието на българските пазари на:

- генериране на повиквания от определено местоположение на обществени телефонни мрежи и
- терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи.

На база анализ на минал период от три години (2008-2010 г.) е извършена оценка на нивото на конкуренцията на съответните пазари и е направена прогноза за бъдещото им развитие за период от две години напред.

II. Обществено обсъждане и консултации с Европейската комисия. Сътрудничество с Комисията за защита на конкуренцията

III. Състояние на българския пазар на обществени телефонни услуги, предоставяни в определено местоположение

В настоящия раздел се разглежда състоянието на българския пазар на обществени телефонни услуги, предоставяни в определено местоположение за периода 2008 – 2010 г.

В допълнителните разпоредби на ЗЕС са въведени следните дефиниции, които имат отношение и следва да се вземат предвид при разглеждането на пазара на обществени телефонни услуги, предоставяни в определено местоположение, а именно:

„Обществена телефонна услуга” е обществена електронна съобщителна услуга за пренасяне на глас и звук в реално време, чрез която се осъществяват национални и международни повиквания и достъп до услуги за спешна помощ, посредством номер или номера от национален или международен номерационен план, която може да включва една или повече от следните услуги: предоставяне на услуги чрез оператор, справки за телефонни номера, телефонни указатели, предоставяне на обществени телефони, предоставяне на услуга при специални условия, предоставяне на специални средства за хора с увреждания или лица със специални социални нужди, и/или предоставяне на негеографски услуги.”¹.

„Фиксирана телефонна услуга” е обществена телефонна услуга с определено качество, предоставяна между фиксирани крайни точки на обществена електронна съобщителна мрежа.”²

„Повикване” е свързване, осъществено посредством обществена телефонна услуга, позволяващо двупосочни съобщения в реално време.”³

От посочените дефиниции може да бъде направен изводът, че като част от пазара на обществени телефонни услуги, предоставяни в определено местоположение, могат да бъдат разглеждани електронни съобщителни услуги, които отговарят на следните характеристики:

1. Обмяната на съобщения да се осъществява в реално време (да бъдат спазени изискванията за качество на услугата, стандарти и технически спецификации);
2. Мрежата да предоставя възможност за осъществяване на национални и международни повиквания, както и достъп до допълнителни услуги, сред които услуги за спешна помощ (мрежата да предоставя възможност за взаимно свързване с други електронни съобщителни мрежи);
3. Обмяната на съобщения се осъществява посредством номер или номера от национален или международен номерационен план.

Последното от изредените условия е свързано с възможността за ползване на ограничен ресурс - номера от Националния номерационен план на Република България (ННП), предоставяни от КРС на предприятията, осъществяващи електронни съобщения, след издаване на съответно разрешение.

Съгласно Наредба № 1 от 2010 г. за правилата за разпределение и процедурите по първично и вторично предоставяне за ползване, резервиране и отнемане на номера, адреси и имена (Обн., ДВ, бр. 64 от 17 август 2010 г.) (Наредба за номерата), КРС предоставя за ползване на предприятията два типа национално значими номера от ННП – с географски и с негеографски национални кодове за направление. Обществени телефонни услуги, предоставяни в определено местоположение за реализиране на

¹ ЗЕС, Допълнителни разпоредби, § 1, т. 41

² ЗЕС, Допълнителни разпоредби § 1, т. 77

³ ЗЕС, Допълнителни разпоредби § 1, т. 47

входящи и изходящи национални и международни повиквания, се осъществяват посредством национално значими номера с географски код за направление от ННП. Обществени телефонни услуги могат да се предоставят в определено местоположение и чрез услугата „избор на оператор“, като за тази цел КРС издава на съответното предприятие разрешение за ползване на код за избор на оператор.

Видовете повиквания, които потенциално всеки краен потребител (домашен или бизнес) би могъл да извърши от определено местоположение на обществена телефонна мрежа, са следните:

- повиквания в рамките на една мрежа (селищни и междуселищни);
- повиквания към други обществени телефонни мрежи, чрез които се предоставят услуги в определено местоположение (селищни и междуселищни);
- повиквания към мобилни наземни мрежи;
- повиквания към мрежи за широколентов безжичен достъп (BWA)/неподвижен безжичен достъп (FWA) с национален код за достъп от типа 99х;
- повиквания към мрежи в чужбина;
- повиквания към номера за комутируем достъп до Интернет;
- повиквания с цел пренос на телексни и факсимилни съобщения;
- повиквания към негеографски номера от типа 700XYZZZ (за достъп до услугата „персонален номер“), 800XYZZZ (услуги с безплатен достъп), 90XYTZZZ (за достъп до услуги с добавена стойност), кратки номера (112 - единен европейски хармонизиран номер за достъп до спешни повиквания, 150 – за достъп до служба „Спешна медицинска помощ“, 160 – за достъп до служба „Пожарна безопасност и защита на населението“, 166 – за достъп до служба „Полиция“) и др.

Чрез закупуване на услугата на едро за генериране на повиквания, съгласно чл. 5 от Правилата за условията и реда за предоставяне на услугата „избор на оператор“⁴, конкурентните предприятия могат да предоставят на потребителите на БТК следните видове повиквания:

- селищни и междуселищни повиквания (към мрежата на БТК и към други фиксирани мрежи в страната);
- повиквания към мобилни наземни мрежи;
- повиквания към мрежи за широколентов безжичен достъп (BWA)/неподвижен безжичен достъп (FWA);
- международни повиквания;
- повиквания към негеографски номера за предоставяне на услуги „персонален номер“ (при използване на негеографски номер с формат 700XYZZZ) и „услуги с добавена стойност“ (при използване на негеографски номер с формат 90XYTZZZ)

В тази връзка, след сравнение на взаимозаменяемостта на услугите, предоставяни в определено местоположение чрез номера с географски код за достъп и услугите, предоставяни чрез номера с национален код за достъп до национални негеографски услуги (раздел V, т. 1.2.2.1. и раздел VI, т. 1.2.1.1), КРС стигна до следните заключения:

- Услугите, предоставяни чрез номера с национален код за достъп от типа 8А, 98А или 99х (кодове за достъп до мобилни мрежи и до мрежи за широколентов безжичен достъп (BWA)/неподвижен безжичен достъп (FWA) с национален код за достъп 99х не са част от пазарите на генериране и терминиране на повиквания от/в определено местоположение на обществени телефонни мрежи;

⁴ Приети с Решение на КРС № 2222 от 28.10.2008 г., обн., ДВ, бр. 98 от 14.11.2008 г., изм. ДВ, бр. 34 от 29.04.2011 г.

- Услугите, предоставяни с национален код за достъп от типа 700XYZZZ, 800XYZZZ, 90XYTZZZ (кодове за достъп до национални негеографски услуги), 118XY, 116XYZ не са част от пазара на терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи. В съответствие с Решение № 506 от 30.04.2010 г. на КРС, по отношение на повиквания към единен европейски хармонизиран номер за достъп до спешни повиквания 112, на едро се предоставя услугата „транзит”.

1. Участници на пазара

Като участници на пазара на обществени телефонни услуги, предоставяни в определено местоположение, се разглеждат предприятията, предоставящи обществени електронни съобщителни услуги, отговарящи на посочените по-горе характеристики.

„Българска телекомуникационна компания” АД (БТК) е историческото предприятие в България с най-добре развита обществена електронна съобщителна мрежа в национален мащаб (виж т. 2 от настоящия раздел по-долу) и най-голям брой крайни потребители. С Решение № 237 от 17.03.2009 г. на КРС БТК е определено за предприятие със значително въздействие върху пазарите на генериране на повиквания от определено местоположение на обществени телефонни мрежи и на терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи и са му наложени специфични задължения с цел осигуряване на условия за развитие на конкуренцията.

В таблица № 1 по-долу е представена справка за конкурентните предприятия, които в периода 2008 г. – 2010 г. притежават разрешения за ползване на индивидуално определен ограничен ресурс – номера от ННП за осъществяване на обществени електронни съобщения чрез обществена електронна съобщителна мрежа и предоставяне на фиксирана телефонна услуга и са осъществявали дейност, както и предприятията, които притежават разрешение за предоставяне на достъп до обществена телефонна услуга чрез услугата „избор на оператор”.

Предприятията "АЙ ТИ ДИ НЕТУЪРК" АД, "БЛИЗУ МЕДИА ЕНД БРОУДБЕНД" ЕАД (правоприемник на "ЕВРОКОМ КАБЕЛ МЕНИДЖМЪНТ БЪЛГАРИЯ" ЕООД и "КЕЙБЪЛТЕЛ" ЕАД), "ВЕСТИТЕЛ БГ" АД, "ИЗТОЧНА ТЕЛЕКОМУНИКАЦИОННА КОМПАНИЯ" АД, "ИНТЕРУУТ БЪЛГАРИЯ" ЕАД, "КОСМО БЪЛГАРИЯ МОБАЙЛ" ЕАД, "МОБИЛТЕЛ" ЕАД, "НЕКСКОМ-БЪЛГАРИЯ" ЕАД, "НЕТ ИС САТ" ООД, "ОРБИТЕЛ" ЕАД, "СПЕКТЪР НЕТ" ЕАД, "ТЕЛЕКОМ 1" ООД и "ТРАНС ТЕЛЕКОМ" АД с Решение 237 от 17.03.2009 г. на КРС са определени за предприятия със значително въздействие на пазара на терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи.

Таблица 1

Справка на конкурентните предприятия, оторизирани да осъществяват дейност по предоставяне на обществена гласова телефонна услуга чрез фиксирана мрежа и/или достъп до обществена телефонна услуга чрез услугата "избор на оператор"

Наименование на предприятието	31.12.2008		31.12.2009		31.12.2010	
	оторизирани	действащи	оторизирани	действащи	оторизирани	действащи
Общ брой:	22	15	22	16	26	20
"АЙ ТИ ДИ НЕТУЪРК" АД	✗	☎	✗	☎	✗	☎
"БЛИЗУ МЕДИА ЕНД БРОУДБЕНД" ЕАД*					✗	☎
"БТК НЕТ" ЕООД	✗	☎	✗	☎	✗	☎
"БЪЛГАРИЯ ТЕЛЕКОМ НЕТ" АД**	✗					
"БУЛСАТКОМ" АД					✗	
"ВАРНА НЕТ" ООД	✗		✗	☎	✗	☎
"ВЕСТИТЕЛ БГ" АД	✗	☎	✗	☎	✗	☎
ВОКСБОУН ЕС ЕЙ (VOXBONE S.A./N.V.)					✗	☎
"ГЛОБЪЛ КОМЮНИКЕЙШЪН НЕТ" АД	✗		✗		✗	☎
"ГОЛД ТЕЛЕКОМ БЪЛГАРИЯ" АД	✗		✗	☎	✗	☎
"ЕВРОКОМ КАБЕЛ МЕНИДЖМЪНТ БЪЛГАРИЯ" ЕООД*	✗	☎	✗	☎		
"ЕСКОМ" ООД					✗	
"ИЗТОЧНА ТЕЛЕКОМУНИКАЦИОННА КОМПАНИЯ" АД	✗	☎	✗	☎	✗	☎
"ИНТЕРБИЛД" ООД	✗		✗		✗	☎
"ИНТЕРУУТ БЪЛГАРИЯ" ЕАД	✗	☎	✗	☎	✗	☎
"ИНФОХЕЛП" ЕООД****					✗	
"КЕЙБЪЛТЕЛ" ЕАД*	✗	☎	✗	☎		
"КАБЕЛ САТ-ЗАПАД" ООД					✗	
"КОСМО БЪЛГАРИЯ МОБАЙЛ" ЕАД	✗	☎	✗	☎	✗	☎
"МОБИЛТЕЛ" ЕАД	✗	☎	✗	☎	✗	☎
"НЕКСКОМ-БЪЛГАРИЯ" ЕАД	✗	☎	✗	☎	✗	☎
"НЕТ ИС САТ" ООД	✗	☎	✗	☎	✗	☎
"НЕТФИНТИ" ЕООД			✗		✗	☎
"НОВО" ЕООД**	✗					
"ОРБИТЕЛ" ЕАД	✗	☎	✗	☎	✗	☎
"СКАТ ТВ" ООД	✗		✗		✗	☎
"СПЕКТЪР НЕТ" ЕАД	✗	☎	✗	☎	✗	☎
"ТЕЛЕДАТА" АД****			✗		✗	
"ТЕЛЕКОМ 1" ООД	✗	☎	✗	☎	✗	☎
"ТРАНС ТЕЛЕКОМ" АД***	✗	☎	✗		✗	

Източник: КРС

Забележки:

* През 2010 г. „Кейбълтел“ ЕАД се вля в „Евроком Кабел Мениджмънт България“ ЕООД, което в последствие се преобразува чрез промяна на правната форма в „Близу Медиа енд Броудбед“ ЕАД

** С Решение № 440 от 15 май 2009 г. КРС прекрати индивидуална лицензия № 116А-03212/23.11.2005 г. за осъществяване на далекосъобщения чрез обществена фиксирана далекосъобщителна мрежа и

предоставяне на фиксирана гласова телефонна услуга, издадена на „НОВО“ ЕООД; С Решение № 689 от 16 юли 2009 г., КРС отне разрешение № 01383/08.04.2008 г., издадено на „БЪЛГАРИЯ ТЕЛЕКОМ НЕТ“ АД за ползване на индивидуално определен ограничен ресурс – номера, за осъществяване на електронни съобщения чрез електронна съобщителна мрежа и предоставяне на фиксирана телефонна услуга.

*** През 2010 г. "ТРАНС ТЕЛЕКОМ" АД не е предоставило отчет в КРС за осъществяваната от предприятието дейност през 2010 г., поради което не е включено към действащите през годината предприятия.. С Решение № 814 от 18.08.2011 г. КРС отне разрешение № 01331/19.12.2008 г., издадено на "ТРАНС ТЕЛЕКОМ" АД.

**** В съответствие с издадените разрешения за ползване индивидуално определен ограничен ресурс - номера от ННП, на „ИНФОХЕЛП“ ЕООД и „ТЕЛЕДАТА“ АД са предоставени единствено негеографски номера с обхват 118 за предоставяне на справочни услуги.

Към края на 2010 г. предприятията, на които са издадени разрешения да предоставят обществени телефонни услуги чрез фиксирана мрежа и/или достъп до обществена телефонна услуга чрез услугата „избор на оператор“ (включително историческото предприятие), са 26 на брой. От тях, 20 предприятия реално осъществяват дейност на пазара на обществени телефонни услуги, предоставяни в определено местоположение.

Предприятията „Булсатком“ АД, „Еском“ ООД, „Инфохелп“ ЕООД, „Кабел Сат Запад“ ООД и „Теледата“ АД са представили информация в КРС, че не са осъществявали дейност до края на 2010 г., като не е налице и уведомяване на комисията за стартиране на дейност към момента на извършване на пазарния анализ.

В периода след първия кръг на анализа (2008 г. – 2010 г.) на пазара на обществени телефонни услуги, предоставяни в определено местоположение са навлезли девет нови предприятия („БУЛСАТКОМ“ АД, „ВАРНА НЕТ“ ООД, ВОКСБОУН ЕС ЕЙ (VOXBONE S.A/N.V), „ЕСКОМ“ ООД, „ИНТЕРБИЛД“ ООД, „ИНФОХЕЛП“ ЕООД, „КАБЕЛ САТ-ЗАПАД“ ООД, „НЕТФИНИТИ“ ЕООД и „ТЕЛЕДАТА“ АД), от които 4 активно осъществяват дейност. В същото време, на три участващи на пазара предприятия („НЕТПЛЮС“ ООД, „НОВО“ ЕООД, „БЪЛГАРИЯ ТЕЛЕКОМ НЕТ“ АД) са прекратени лицензиите или са отнети разрешенията.

През 2009 г. бяха осъществени две сливания на предприятия, опериращи на пазара на обществени телефонни услуги в определено местоположение.

Първото бе между две от най-големите конкурентни предприятия, предоставящи фиксирани телефонни услуги (чрез покупка на „ОРБИТЕЛ“ ЕАД от „МАДЯР ТЕЛЕКОМ“ и „СПЕКТЪР НЕТ“ АД), като през 2010 г. „МОБИЛТЕЛ“ АД, един от трите мобилни оператора в страната, придоби контрола върху „СПЕКТЪР НЕТ“ АД.

Консолидирането на предприятията „ЕВРОКОМ КАБЕЛ МЕНИДЖМЪНТ БЪЛГАРИЯ“ ЕООД и „КЕЙБЪЛТЕЛ“ ЕАД, които от края на 2010 г. започнаха да оперират под търговската марка Близу („БЛИЗУ МЕДИА ЕНД БРОУДБЕНД“ ЕАД), е второто осъществено сливане през разглеждания период.

2. Инфраструктура

2.1. Обществена електронна съобщителна мрежа на историческото предприятие

През изминалия двугодишен период БТК извърши редица промени в мрежата си⁵, които се изразяват главно в изграждане на високоскоростна IP-базирана опорна мрежа, с точки на присъствие във всички областни градове на страната, което от своя страна доведе до пълна замяна на разположените на най-високо йерархично ниво в TDM мрежата комутационни съоръжения (транзитни централи) с програмни комутатори, пакетни комутатори и маршрутизатори. Също така, локалните комутационни възли в абонатната част на мрежата са в процес на замяна с мултисервизни възли за достъп (MSAN⁶). TDM транзитните централи ще продължат да изпълняват чисто локални комутационни функции до тяхната окончателна замяна с MSAN възли.

В съответствие с представената от БТК информация, мрежата може условно да бъде разделена на логическа и преносна.

БТК вече използва високоскоростна IP-базирана опорна преносна мрежа, свързваща точки на присъствие във всички 27 областни градове на страната, като се има предвид, че София-област се обслужва от точките на присъствие в град София. Разположените в опорната мрежа пакетни комутатори и маршрутизатори изпълняват функциите по насочването на гласовия и сигнализационен трафик между комутационните съоръжения в мрежата.

Логическите (сигнализационни) функции по управление на трафика в мрежата се изпълняват от три програмни комутатора (Soft Switches), разположени в гр. София, гр. Варна и гр. Пловдив. Те определят горното логическо йерархично ниво на мрежата на БТК, което обхваща и разположените в същите градове медийни шлюзове (Universal Media Gateways, UMG). Програмните комутатори управляват маршрутизацията на повикванията в мрежата на базата на разпределено обслужване (в три зони) по географски кодове за направление (географски NDC). БТК счита така реализираното управление на маршрутизацията за ограничаващо технологично условие по отношение на изходящите повиквания, на базата на което е определило изискване за минимум три броя точки на взаимно свързване с мрежата му.

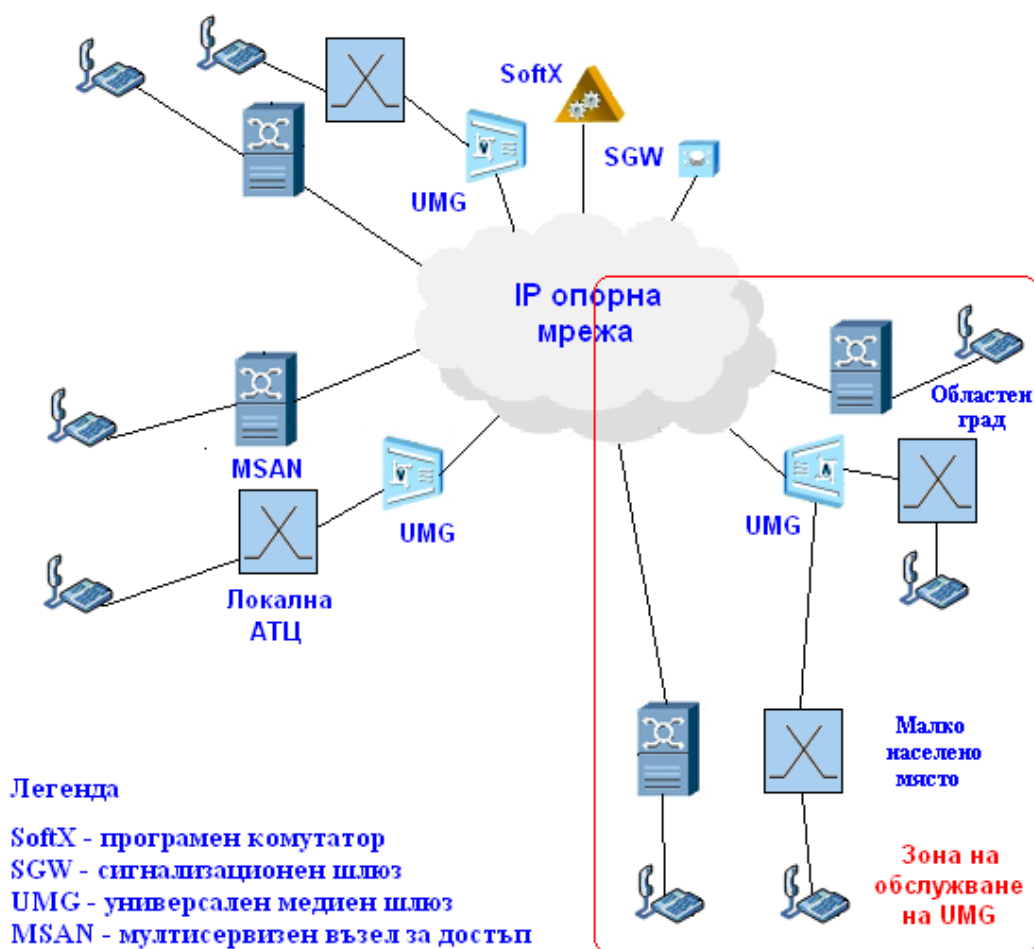
На долното логическо йерархично ниво са разположени аналогично функциониращи 24 медийни шлюзове, заместващи регионалните транзитни TDM централи на БТК (в градовете Благоевград, Бургас, Велико Търново, Видин, Враца, Габрово, Добрич, Кърджали, Кюстендил, Ловеч, Монтана, Пазарджик, Перник, Плевен, Разград, Русе, Силистра, Сливен, Смолян, Стара Загора, Търговище, Хасково, Шумен, Ямбол). Медийните шлюзове изпълняват функциите по преобразуване на трафика от локалната мрежа с комутация на канали към опорна мрежа с пакетна комутация. Те обслужват и гласовия трафик между MSAN възлите и TDM централите, разположени на територията на съответната административна област. Чрез тях се реализира и взаимното свързване с мрежите на другите участници на пазара, при запазване на сигнализацията по общ канал № 7 (CCS7). Връзката между два медийни шлюза в опорната мрежа не е пряка и се осъществява посредством най-малко 4 пакетни комутиращи съоръжения (маршрутизатори и комутатори), разположени на различни нива в мрежата с пакетна

⁵ Информацията за извършени промени в мрежата е въз основа на предоставени от БТК данни с писма вх. № 04-04-564/24.09.2009 г.; вх. № 04-04-79/05.02.2010 г. и вх. № 37-00-95/14.01.2011 г., както и предвид меморандум, подписан от Сдружението за електронни комуникации и БТК (уведомление за меморандума е постъпило в КРС с писмо вх. № 04-04-550/04.09.2009 г.)

⁶ Multi-Service Access Node

комутация и в различни географски локации⁷. Както вече бе посочено, абонатната мрежа се обслужва от MSAN възли и, все още, от TDM локални автоматични телефонни централи, които са директно свързани към съответен медиен шлюз. MSAN възлите реализират свързването на линиите от абонатната мрежа към опорната мрежа, като интегрират всички услуги – теснолентови и широколентови, в единна платформа. Мултисервизните възли за достъп не притежават функционалност за взаимно свързване. Те се управляват от трите програмни комутатора, на основата на описания по-горе географски признак. MSAN възлите са свързани директно към опорната пакетна мрежа на предприятието посредством пакетни комутатори. Връзката между медиен шлюз и MSAN се осъществява чрез поне един маршрутизатор и множество пакетни комутатори.

Структурата на мрежата на историческото предприятие схематично е представена на фигура 1.

Структура на мрежата на историческото предприятие

Фигура 1

В съответствие с представената информация, може да се заключи, че опорната мрежа на БТК има структура на IP-базирана мрежа от следващо поколение, като взаимното свързване се осъществява в съответствие с реализираните две логически йерархични нива.

⁷ Становище на БТК във връзка с обществено обсъждане на проекта на Типово предложение за взаимно свързване (ТПВС), (вх. № 04-04-28/18.01.2011 г.)

Постигнатата степен на цифровизация на мрежата на БТК към края на 2010 г. е 98,8%, като нецифровизирани остават малки и трудно достъпни населени места.

Плановете на БТК са насочени към въвеждане и предлагане на нови IP-базирани гласови услуги на крайни потребители, при които абонатният достъп до IP опорната NGN мрежа се осъществява при използване на пакетна комутация, която до този момент се прилагаше предимно за пренос на данни и за достъп до Интернет. Това се потвърждава и от стартиралата през 2011 г. нова услуга на БТК IP Business Call (VIP Business)⁸, при която се предоставя достъп до фиксирана телефонна услуга чрез Ethernet базирани локални мрежи за пренос на данни (MAN мрежи) и SIP протокол. За ползването на посочената услуга е необходимо SIP крайно устройство (IP телефонна централа или IP шлюз).

2.2. Мрежи на конкурентните предприятия

Конкурентните предприятия предоставят обществени телефонни услуги в определено местоположение чрез различни мрежи за достъп - кабелни мрежи за пренос на радио и телевизионни програми (CaTV), мрежи за широколентов безжичен достъп (BWA), IP-базирани LAN и MAN мрежи и наземни мобилни мрежи. Абонатният достъп до мрежата се осъществява чрез DOCSIS технология, линии под наем, усукана метална двойка (UTP или FTP) оптично влакно и радиоинтерфейс, като на крайните потребители се осигуряват традиционен аналогов/ISDN и Ethernet интерфейси за достъп.

В опорните си мрежи, конкурентните предприятия използват влакнесто-оптични линии за връзка и SDH или IP-технологии за пренос. Голяма част от конкурентните предприятия имат изградени точки на присъствие само в областните градове на страната. Други предприятия имат точки на присъствие на територията на отделни областни градове и действат като локални доставчици на фиксирани телефонни услуги. Управлението на трафика в мрежите на конкурентните оператори се осъществява посредством програмни комутатори (Soft Switch). За осигуряване на взаимно свързване към други електронни съобщителни мрежи се използват медийни шлюзове (media gateway), разположени в точките на присъствие на предприятията, към които се реализира взаимното свързване.

Структура на мрежите на конкурентните предприятия в България

Фигура 2

⁸ http://www.vivacom.bg/bg/business/prices_and_services/fiksirani_glasovi_uslugi/vip_business

От представената по-горе информация е видно, че конкурентните предприятия, които предоставят обществени телефонни услуги имат изградени IP-базирани мрежи от следващо поколение.

3. Състояние на пазара на обществени телефонни услуги, предоставяни в определено местоположение

При първия кръг на изготвяне на пазарни анализи с Решение № 237 от 17.03.2009 г. КРС определи пазарите на едро за генериране и терминиране на повиквания от/в определено местоположение на обществени телефонни мрежи (пазари 2 и 3 съгласно Препоръка 2007/879/ЕО), както и предприятията със значително въздействие на тези пазари. С Решение № 506 от 30.04.2010 г. на КРС пазарът на национални транзитни услуги в обществени фиксирани телефонни мрежи в Република България беше дерегулиран.

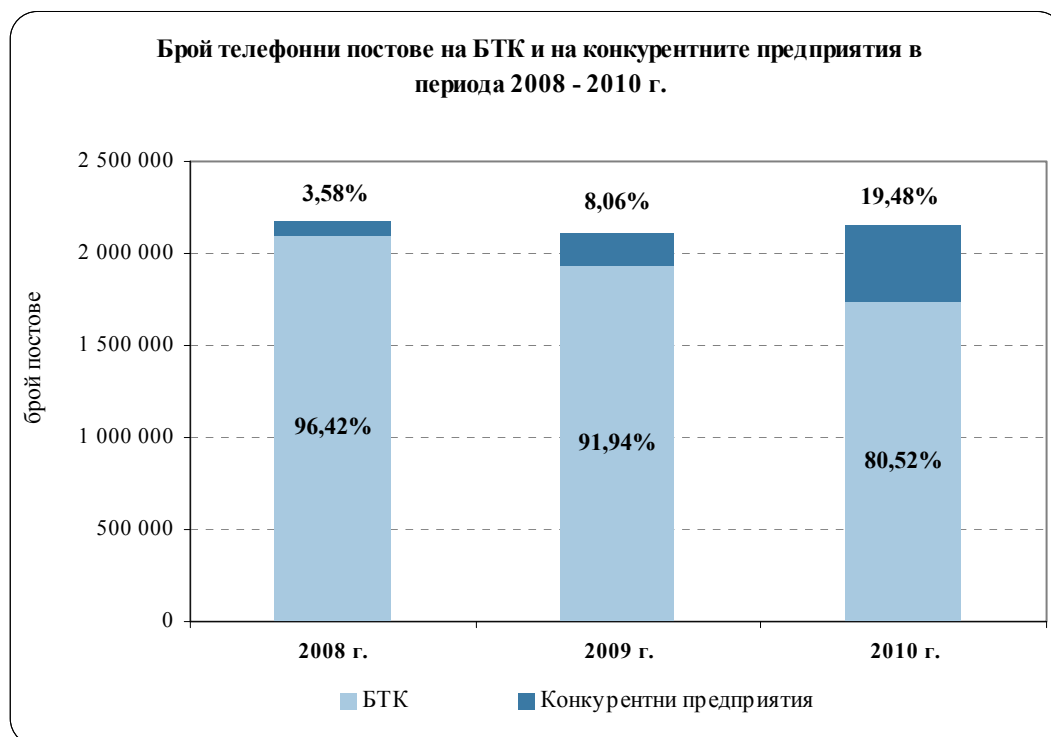
Пазарите на едро за генериране и терминиране на повиквания от/в определено местоположение на обществени телефонни мрежи са тясно свързани с пазарите на дребно за обществено достъпни телефонни услуги, предоставяни в определено местоположение. Това е така, тъй като осъществяването на повиквания от страна на крайните потребители не би могло да бъде осъществено без участието на услугите на едро – генериране и терминиране.

3.1. Фиксирани телефонни постове

Към края на 2010 г. броят на фиксираните телефонни постове в страната достига 2 156 920, като се регистрира ръст от 2,33% на този показател спрямо 2009 г. Въпреки този ръст през 2010 г. спрямо 2008 г. е отчетено намаление на броя на фиксираните телефонни постове с 0,75%.

Регистрираният ръст на показателя брой фиксирани телефонни постове към края на 2010 г. спрямо 2009 г. се дължи на значителното увеличение на броя на фиксираните телефонни постове на абонати на конкурентните предприятия, което към края на наблюдавания в анализа период компенсира спада в количеството на фиксираните телефонни постове на абонати на историческото предприятие.

На фигура 3 е представена информация за броя на телефонните постове на БТК и конкурентните предприятия, предоставящи обществена телефонна услуга в определено местоположение за периода 2008 – 2010 г.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фигура 3

В края на разглеждания в анализа период, броят на постове на конкурентните предприятия се увеличава с над пет пъти спрямо края на 2008 г., като относителният им дял в края на 2010 г. достига 19,48% от общия брой на фиксираните телефонни постове. Броят на постове на историческото предприятие намалява със 17,12% за същия период. Пазарният дял на БТК, изчислен на база постове в края на периода е 80,52%, при 96,42% в края на 2008 г. За сравнение през 2007 г. този пазарен дял надвишава 97%.

Въз основа на представените данни следва да се заключи, че независимо от увеличени брой на телефонните постове на конкурентните предприятия, броят на постове на историческото предприятие остава голям, което предопределя предимството на мрежата на БТК във връзка с възможността да бъдат осъществявани повиквания от/към мрежата на предприятието.

Фигура 4 представя сравнение на изменението на фиксираната телефонна плътност (по население и домакинства) за периода 2008 - 2010 г.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фигура 4

Видно от графиката в разглеждания период се наблюдава минимално изменение на показателя „фиксирана телефонна плътност” (с 0,7 процентни пункта по население и с 0,1 процентни пункта по домакинства).

Към края на 2010 г. показателят фиксирана телефонна плътност по домакинства остава сравнително висок (62,2%), което показва, че все още над половината от домакинствата в страната имат фиксиран телефон.

3.2. Приходи

Към края на 2010 г. приходите от предоставяне на фиксирани телефонни услуги⁹ възлизат на 395 млн. лв. (фигура 5), което представлява намаление с 24% спрямо предходната година. За разглеждания период 2008 – 2010 г. намалението е с 39%.

⁹ Приходите от предоставяне на фиксирани телефонни услуги включват: приходи от предоставяне на достъп (такси за откриване на телефонни постове и месечен абонамент); приходи от абонати (национални и международни разговори), приходи от пакетни услуги, приходи на едро (транзит, терминиране и генериране) и други приходи (физическа реализация на взаимно свързване и други нетрафикни приходи)

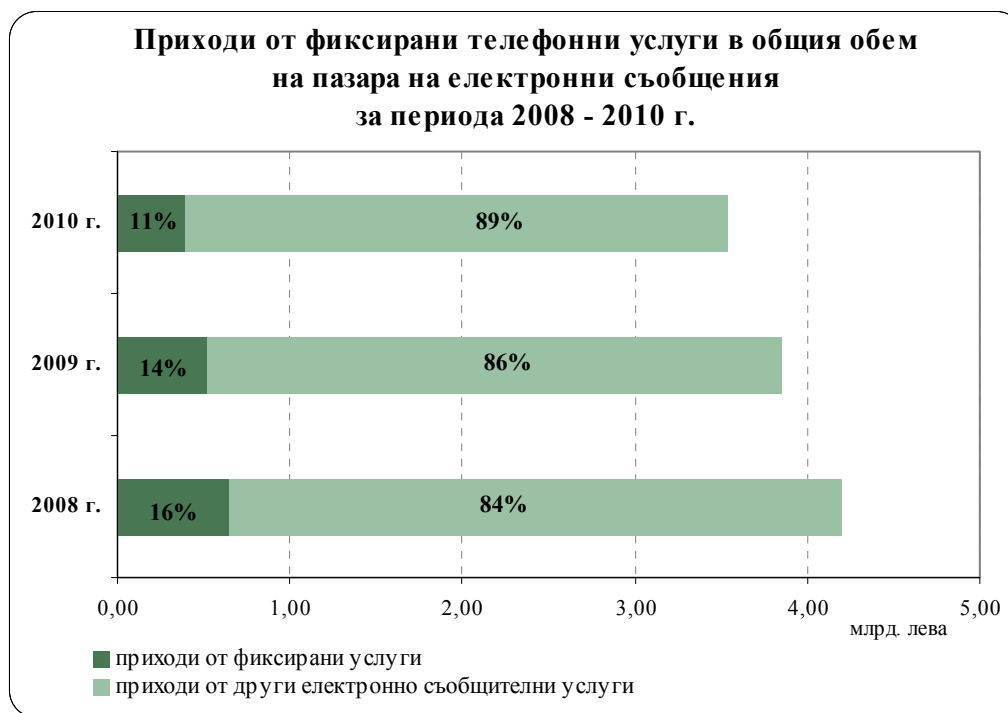
Източник: Данни, подадени в КРС

Фигура 5

Отчетеният спад в обема на приходите от фиксирани телефонни услуги се дължи преди всичко на понижаване на средните цени на дребно за осъществяване на повиквания от фиксирана мрежа към други фиксирани и мобилни мрежи (фигура 12) и в незначителна степен на отчетения минимален спад в броя на телефонните постове (0,75%) за периода 2008 – 2010 г. (вж. т. 3.1 от настоящия раздел).

На фигура 6 е показана тенденцията на плавно намаляване на относителния дял на приходите от фиксирани услуги в общия обем на пазара на електронни съобщения. Към края на 2010 г. дялът на приходите от фиксирани телефонни услуги намалява с 5 процентни пункта спрямо 2008 г., като съставлява 11% от общия обем на пазара на електронни съобщения¹⁰.

¹⁰ Общият обем на пазара на електронни съобщения включва приходите от гласови телефонни услуги (фиксирани, мобилни и други гласови услуги), услуги за предоставяне на линии под наем, услуги за пренос на данни и/или достъп до интернет, услуги за разпространение на радио и/или телевизионни програми, пакетни услуги и други електронни съобщителни услуги

Източник: Данни, подадени в КРС

Фигура 6

В сравнение с 2007 г. (края на периода на първия пазарен анализ) през 2010 г. се наблюдава значителна промяна в структурата на приходите от фиксирани телефонни услуги.

Докато през 2007 г. основна част¹¹ от приходите на БТК и на конкурентните предприятия са били приходите от национални повиквания¹² то през 2010 г. това са приходите от достъп¹³, съответно 65% и 41% (фиг. 7).

Високият дял на приходите от достъп в структурата на приходите на историческото и конкурентните предприятия се дължи основно на политиката им през последните три години да предлагат на потребителите си абонаментни планове с включени минути за разговор. Друга причина за промяна на структурата на приходите произтича от увеличеното предлагане на пакетни услуги, с включена фиксирана гласова телефонна услуга.

Приходите от абонати при осъществяване на национални повиквания представляват съответно 24% за историческото предприятие и 29% за конкурентните предприятия.

Значителна част от общите приходи на конкурентните предприятия представляват приходите от проведени от абонатите международни повиквания – 17%.

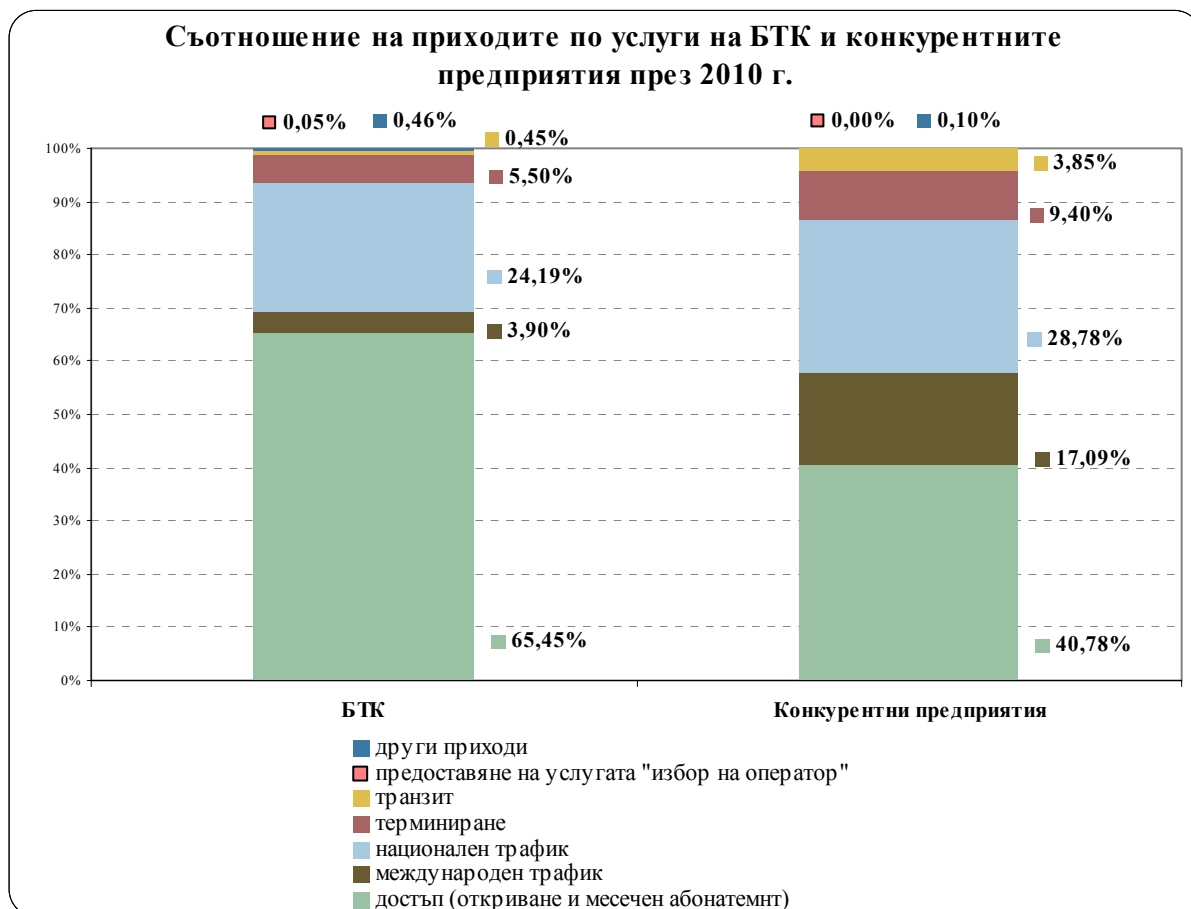
От структурата на приходите на БТК за 2010 г. е видно, че приходите от услугата „избор на оператор“ представляват едва 0,05%, от общите приходи на предприятието при

¹¹ За БТК – 51,4% от общите приходи; за конкурентните предприятия - 44,3% от общите приходи

¹² Включват селищни и междуселищни разговори, разговори към мобилни наземни мрежи, към мрежи за широколентов безжичен достъп (BWA)/неподвижен безжичен достъп (FWA) с национален код за достъп 99x и към негеографски номера (700XYZZZ, 800XYZZZ, 90XYTZZZ, 118XY, 116XYZ и други номера за достъп до спешни повиквания)

¹³ Включват се приходите от инсталационни такси, месечен абонамент, абонаментни планове с включени минути и месечен абонамент от пакетни услуги с включена фиксирана гласова услуга

0,1% през 2007 г. Това показва, че конкурентните предприятия въпреки възможностите, които имат за предоставяне на услугата „избор на оператор” чрез използване на абонатната мрежа на историческото предприятие, предлагат на своите абонати фиксирани телефонни услуги, използвайки предимно собствен абонатен достъп(видно от т. 3.1).

Източник: Данни, подадени в КРС

Фигура 7

3.3. Относителни дялове

В таблица 2 е представена динамиката на относителните дялове на предприятията, предоставящи обществени телефонни услуги в определено местоположение в периода 2008 – 2010 г., изчислени според:

- общия брой постове;
- приходите от услуги на дребно и едро;
- общия реализиран изходящ трафик;
- общия брой терминирани минути;
- общите приходи от предоставяне на услугата терминиране.

Таблица 2

ПАЗАРНИ ДЯЛОВЕ СПОРЕД															
Предприятия	общ брой телефонни постове			приходи от услуги на дребно и едро			общ реализиран изходящ трафик			общ брой терминирани минути			общите приходи от терминиране		
	2008 г.	2009 г.	2010 г.	2008 г.	2009 г.	2010 г.	2008 г.	2009 г.	2010 г.	2008 г.	2009 г.	2010 г.	2008 г.	2009 г.	2010 г.
"БТК" АД	96,42%	91,94%	80,52%	96,14%	95,65%	92,45%	95,29%	94,24%	92,76%	83,29%	79,16%	87,52%	90,07%	80,06%	87,76%
"Ай Ти Ди Нетуърк" АД	0,04%	0,39%	0,22%	0,05%	0,16%	0,24%	0,05%	0,14%	0,24%	0,03%	0,42%	0,17%	0,18%	0,46%	0,13%
"Близуу Медиа енд Броудбанд" ЕАД			4,77%			1,87%			0,60%			2,71%			2,87%
"БТК НЕТ" ЕАД*	-	-	-	0,10%	0,13%	0,10%	0,20%	0,24%	0,10%	-	-	-	-	-	-
"Варна Нет" ООД	-	0,00%	0,01%	-	0,00%	0,01%	-	0,00%	0,01%	-	0,00%	0,01%	-	0,00%	0,01%
"Вестител БГ" АД	0,05%	0,09%	0,04%	0,02%	0,02%	0,03%	0,04%	0,05%	0,05%	0,11%	0,13%	0,05%	0,07%	0,10%	0,04%
Воксбон Ес Ей (Voxbone S. A./N.V.)			-			0,05%			-			-			-
"Глобал Комюникейшън Нет" АД	-	-	0,01%	-	-	0,01%	-	-	0,00%	-	-	0,00%	-	-	0,00%
"Голд Телеком България" АД	-	-	0,00%	0,02%	0,02%	0,07%	0,02%	0,03%	0,09%	-	-	0,04%	-	-	0,09%
"Евроком Кабел Мениджмънт България" ЕООД	0,27%	0,91%		0,05%	0,09%		0,11%	0,25%		0,55%	1,52%		0,36%	1,30%	
"Източна Телекомуникационна Компания" АД	0,01%	0,01%	0,01%	0,01%	0,03%	0,04%	0,01%	0,02%	0,03%	0,04%	0,03%	0,01%	0,02%	0,02%	0,01%
"Интербилд" ООД	-	-	0,12%	-	-	0,05%	-	-	0,02%	-	-	0,21%	-	-	0,11%
"Интеруут България"	0,02%	0,02%	0,02%	0,23%	0,28%	0,44%	0,51%	0,70%	0,64%	1,61%	3,35%	1,51%	0,94%	2,79%	1,74%
"Кейбълтел" ЕАД	1,28%	1,78%		0,53%	0,57%		0,83%	0,94%		2,67%	3,52%		1,67%	3,55%	
"Космо България Мобайл" ЕАД	0,07%	1,23%	6,63%	0,01%	0,08%	1,22%	0,00%	0,06%	1,18%	0,07%	0,25%	2,49%	0,09%	0,17%	2,30%
"Мобилтел" ЕАД	1,37%	2,95%	7,17%	0,08%	0,30%	0,99%	0,06%	0,31%	1,31%	0,23%	1,11%	2,55%	0,12%	0,91%	1,93%
"Нексом-България" ЕАД	0,07%	0,14%	0,11%	0,47%	0,37%	0,38%	0,53%	0,40%	0,30%	0,80%	0,67%	0,19%	0,48%	0,46%	0,12%
"Нет Ис Сат" ООД	0,01%	0,02%	0,01%	0,02%	0,05%	0,12%	0,08%	0,18%	0,30%	0,04%	0,08%	0,06%	0,03%	0,06%	0,05%
"Нетфинити" ЕООД		-	0,00%		-	0,00%		-	0,01%		-	0,00%		-	0,00%
"Орбител" ЕАД	0,06%	0,11%	0,11%	1,75%	1,47%	1,52%	1,83%	1,83%	1,75%	4,04%	4,69%	1,77%	2,16%	4,88%	2,26%
"СКАТ ТВ"	-	-	0,00%	-	-	0,00%	-	-	0,00%	-	-	0,00%	-	-	0,00%
"Спектър Нет" ЕАД	0,18%	0,19%	0,21%	0,45%	0,62%	0,69%	0,37%	0,49%	0,56%	5,61%	4,29%	0,60%	3,35%	4,70%	0,53%
"Телеком 1" ООД	0,01%	0,01%	0,03%	0,03%	0,01%	0,04%	0,00%	0,04%	0,07%	0,71%	0,54%	0,14%	0,33%	0,28%	0,06%
"Транс Телеком" ЕАД	0,17%	0,22%	-	0,04%	0,04%	-	0,07%	0,09%	-	0,20%	0,24%	-	0,12%	0,26%	-

Източник: Данни, подадени в КРС

Тенденцията на плавно намаляване на относителните дялове на БТК, наблюдавана при първия кръг анализ на пазарите на генериране и терминиране на повиквания от/в определено местоположение на обществени телефонни мрежи се запазва за някои от показателите (приходи от услуги на едро и дребно, общ реализиран изходящ трафик и приходи от терминиране). Относителният дял на БТК за показателя „общ брой телефонни постове“ през 2010 г. (80,52%) е намалял с повече от 15 процентни пункта спрямо 2008 г., докато относителният дял на показателя „общ брой терминирани минути“ бележи увеличение с повече от 4 процентни пункта. Изменението се дължи освен на нарасналия брой абонати на конкурентните предприятия (както беше посочено в т. 3.1.) и на по-големия брой терминирани минути, генерирани от мрежи извън страната.

Видно от представените данни, пазарът на обществени телефонни услуги, предоставяни в определено местоположение, продължава да е силно концентриран, като относителните дялове на историческото предприятие продължават да бъдат високи, въпреки навлизането на нови конкуренти на пазара.

3.4. Цени

3.4.1. Цени на едро

С Решение № 237 от 17.03.2009 г. КРС определи 16 предприятия със значително въздействие на пазара на терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи, както и специфичните задължения за всяко едно от тях.

Съгласно цитираното решение на БТК бяха наложени ценови ограничения като ценови таван под формата на график за поэтапно намаляване на цените за терминиране. През разглеждания период 2008 – 2010 г. цените за терминиране в различните сегменти

на фиксираната мрежа бяха променени четири пъти (от 01.01.2010 г. метро сегментът отпада поради развитието на мрежата на БТК). Съгласно Решение № 237/17.03.2009 г. на КРС, историческото предприятие е задължено да прилага едни и същи цени за терминиране на трафик в неговата мрежа, произхождащ от национални мрежи. БТК бе задължено да осигурява достъп на предприятията, които имат право на взаимно свързване с цел терминиране на международен трафик, но при цени на свободно договаряне. Също така с Решение № 237 от 17.03.2009 г. БТК бе задължено да осигури възможност на предприятията, предоставящи обществена телефонна услуга чрез мобилни мрежи, за терминиране на трафик във всички сегменти, а не само в двоен сегмент. Независимо от тази възможност мобилните предприятия продължиха да използват изграденото с мрежата на историческото предприятие свързване на двоен сегмент. Следва да се отбележи, че до 01.01.2010 г. фиксираните предприятия преобладаващо използват метро сегмент (след тази дата локален сегмент) за генериране/терминиране на повиквания в мрежата на БТК.

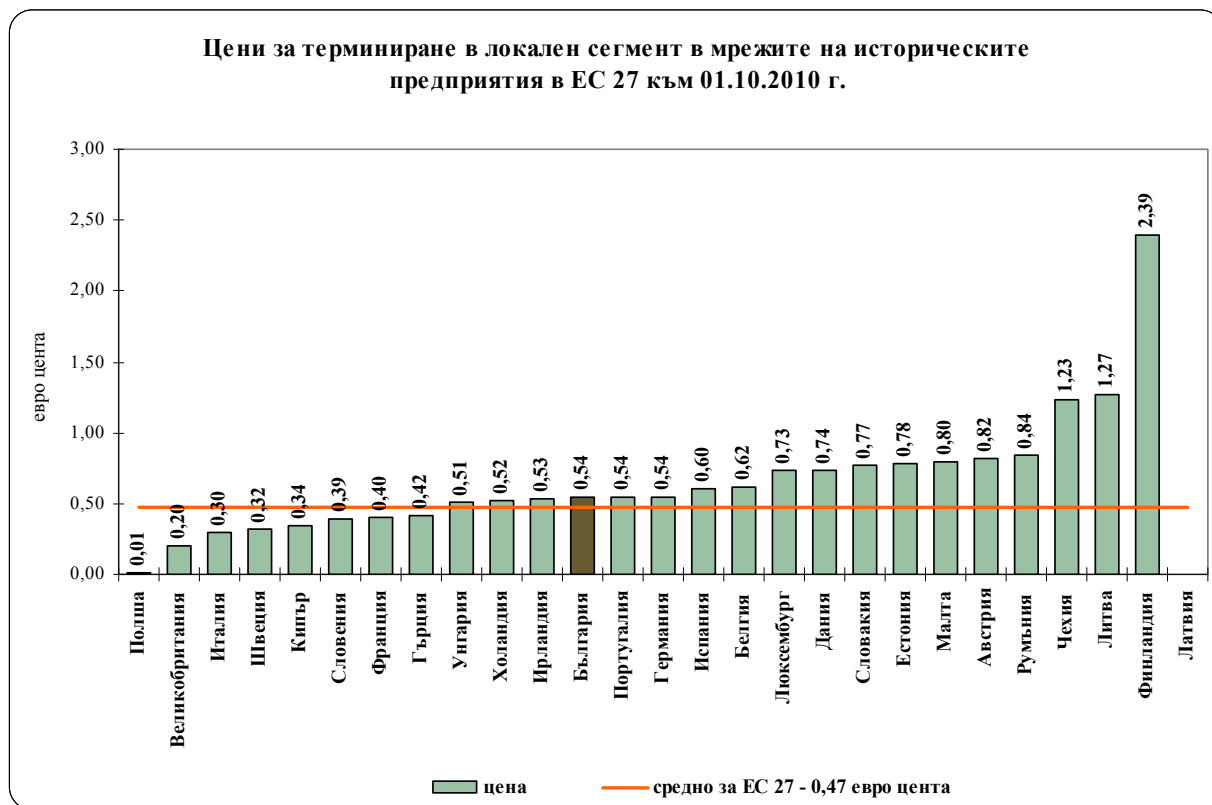
В таблица 3 са представени цените за терминиране на повиквания в мрежата на БТК, изходящи от други фиксирани и мобилни мрежи в страната към края на съответната година, включена в периода на анализа. Понижаването на цените, в съответствие с графика за постепенно намаляване, в наблюдавания период варира от 36% до 67% в зависимост от сегмента.

Таблица 3

Цени (в лв.) за терминиране на трафик в мрежата на БТК от конкурентни и мобилни предприятия:			
Сегмент	към 31.12.2008 г.	към 31.12.2009 г.	към 31.12.2010 г.
<i>локален сегмент</i>			
силен трафик	0,0165	0,0129	0,0105
слаб трафик	0,0140	0,0100	0,0085
<i>метро сегмент</i>			
силен трафик	0,0230	0,0170	х
слаб трафик	0,0120	0,0100	х
<i>единичен сегмент</i>			
силен трафик	0,0270	0,0174	0,0100
слаб трафик	0,0180	0,0100	0,0095
<i>двоен сегмент</i>			
силен трафик	0,0600	0,0360	0,0200
слаб трафик	0,0370	0,0180	0,0140

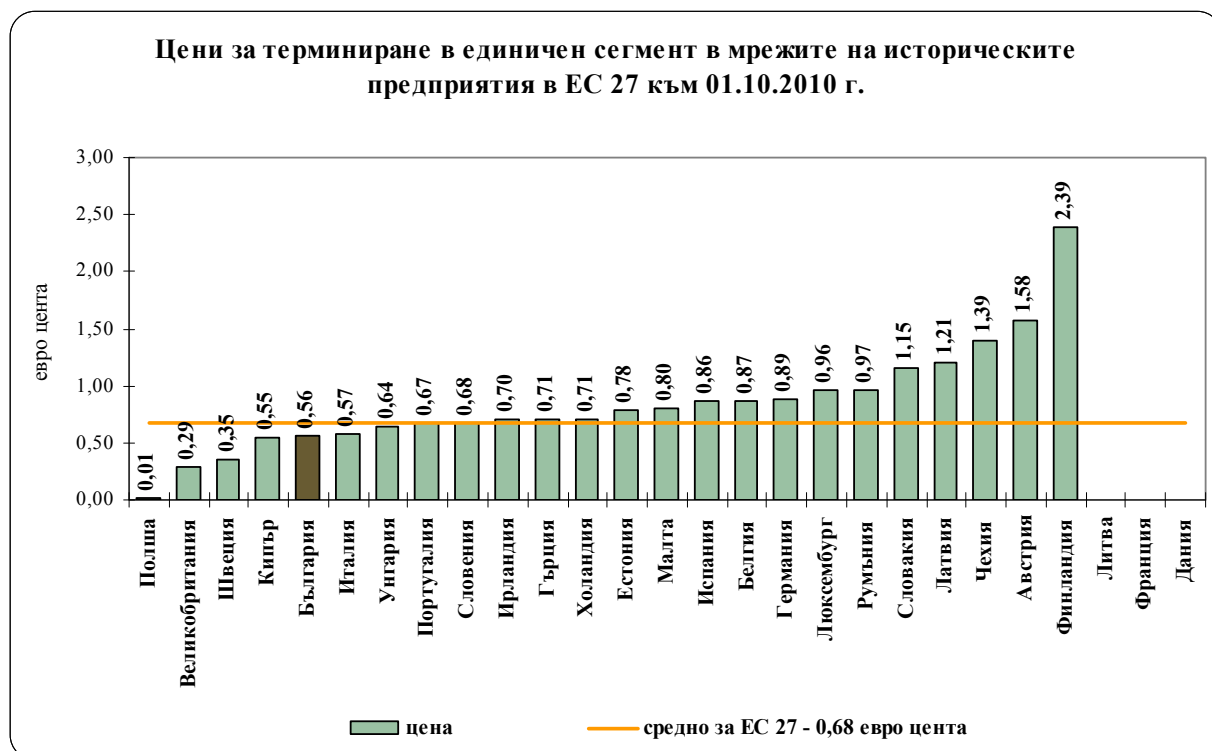
Източник: Данни, подадени в КРС

На фигури 8, 9 и 10 са представени цените за терминиране в мрежата на историческите предприятия в държавите-членки на ЕС съответно в локален, единичен и двоен сегмент в часовете на силен трафик. Видно е, че цените за терминиране в мрежата на историческото предприятие в България към 01.10.2010 г. са около средната цена за терминиране в страните от ЕС. Цената за терминиране в единичен сегмент е по-ниска от средната цена в ЕС27. Този резултат е следствие от наложените специфични задължения на БТК, определено за предприятие със значително въздействие на пазара при първия кръг от анализи.

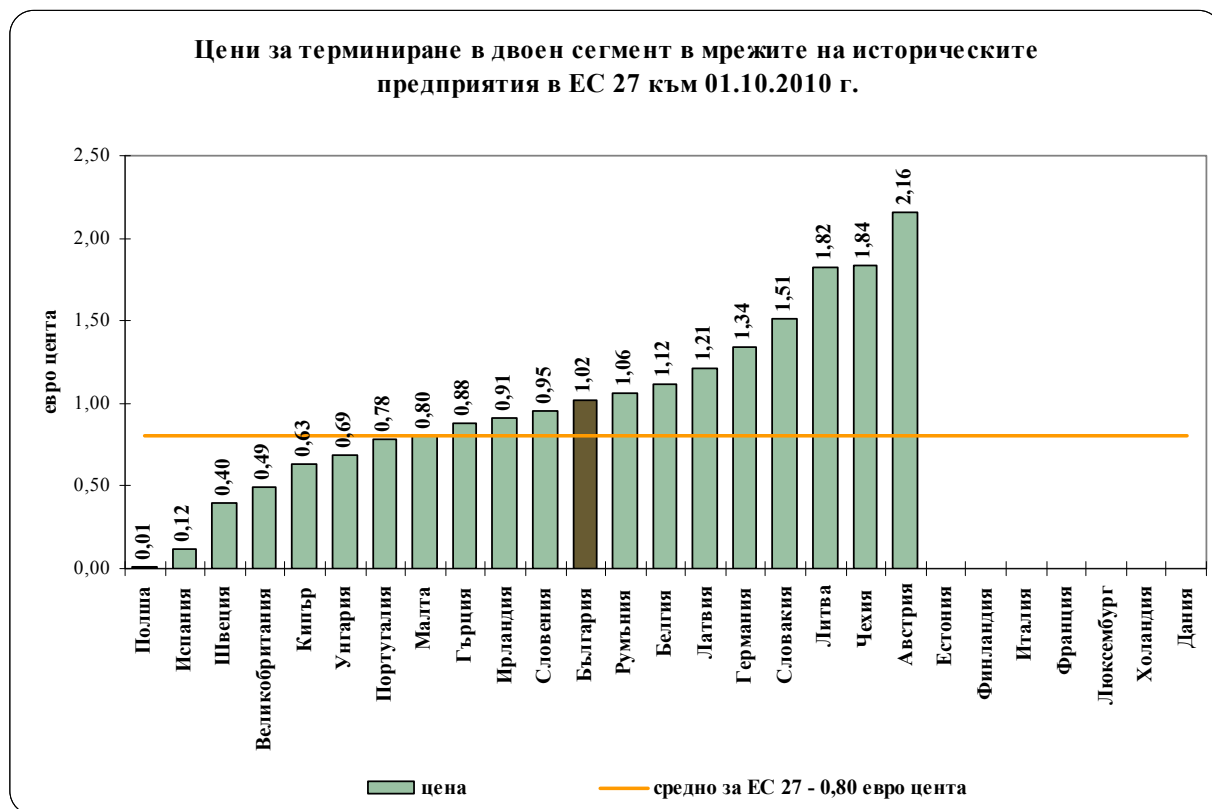
Източник: *Electronic communications market indicators, Digital Agenda Scoreboard 2011*

Фигура 8

Източник: *Electronic communications market indicators, Digital Agenda Scoreboard 2011*

Фигура 9

Източник: *Electronic communications market indicators, Digital Agenda Scoreboard 2011*

Фигура 10

С решение № 237/17.03.2009 г. на конкурентните предприятия също е наложено задължение по отношение на цените за терминиране на повиквания в определено местоположение под формата на ценови таван – цените за терминиране на трафик в собствените им мрежи не следва да бъдат по-високи от цените на историческото предприятие.

Видно от данните, представени на фигура 11, средните цени¹⁴ за терминиране в часовете на силен трафик в мрежите на конкурентните предприятия на повиквания, генерирани в мрежи в страната, бележат спад с 42% през 2010 г. спрямо 2008 г.

¹⁴ Средните цени са изчислени като частно между приходите от терминиран трафик в мрежите на конкурентните предприятия от повиквания от страната и общия обем на този трафик.

Източник: Данни, подадени в КРС

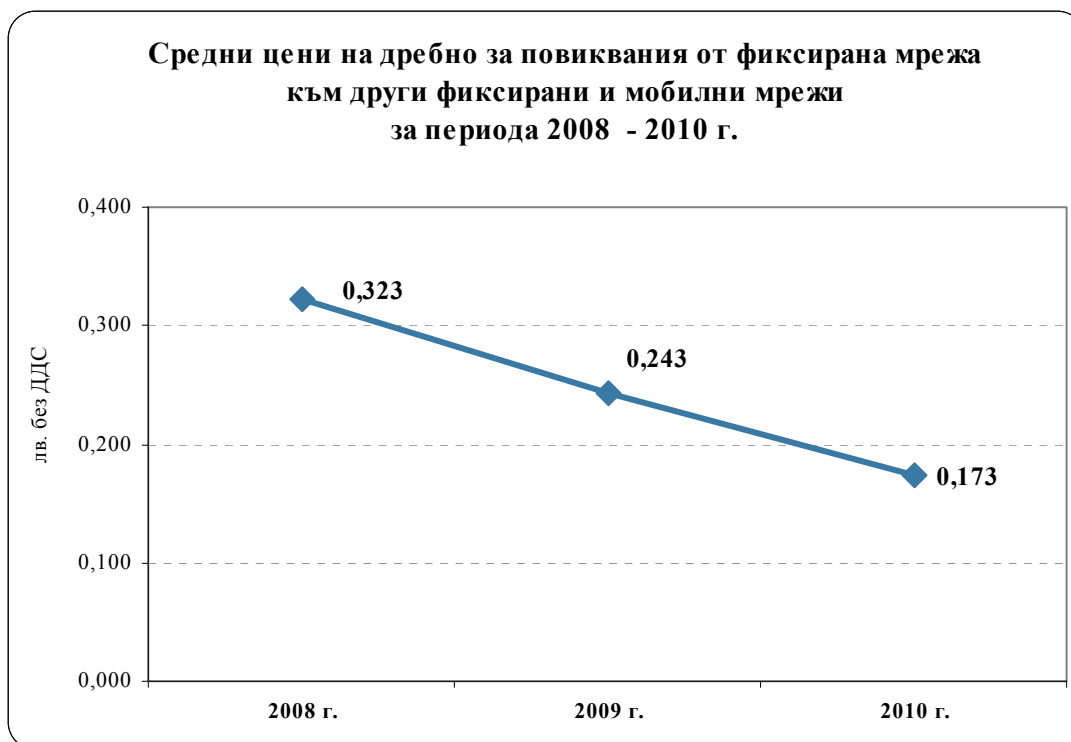
Фигура 11

В съответствие с Решение № 237 от 17.03.2009 г. на КРС услугата „генериране на повиквания от определено местоположение” се предоставя от БТК, при цени, равни на тези за терминиране.

3.4.2. Цени на дребно

На фигура 12 са представени средните цени на дребно за повиквания от фиксирана мрежа към други фиксирани и мобилни мрежи¹⁵. От графиката е видно, че в периода 2008 – 2010 г. цените бележат спад с 46%.

¹⁵ Средните цени са изчислени като частно между общите приходи от предоставяне на повиквания към фиксирани и мобилни мрежи и общия обем на трафика към тези мрежи

Източник: Данни, подадени в КРС

Фигура 12

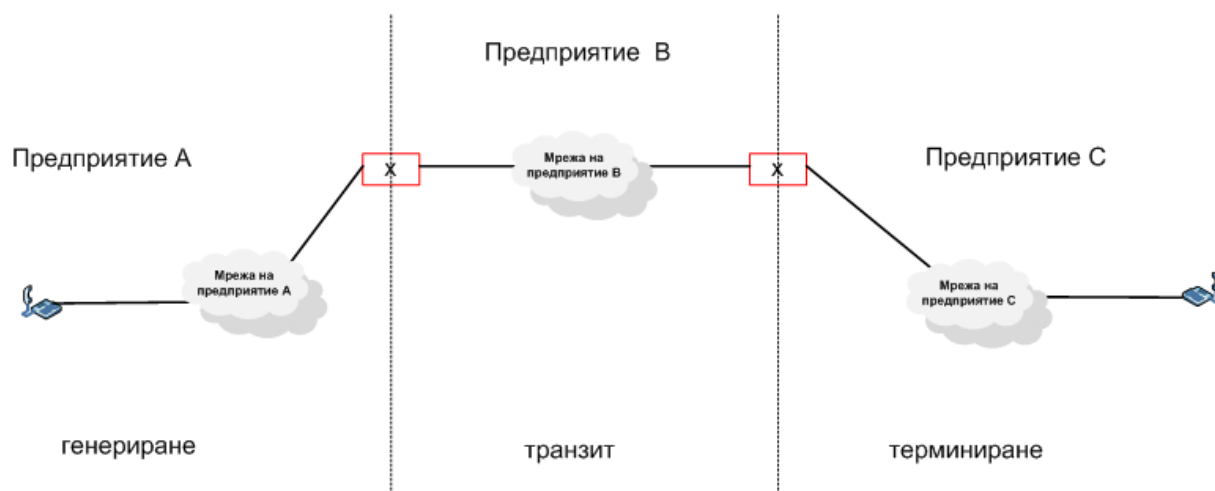
Отчетеният спад се дължи както на намалението на цените за терминиране на трафик във фиксираните мрежи на БТК и на конкурентните предприятия, така и на наложените с Решение № 650 от 25.06.2009 г. специфични задължения на историческото предприятие. Съгласно цитираното решение, КРС налага на историческото предприятие задължение за разходоориентираност на цените на дребно в рамките на собствената мрежа и задължение за симетричност между цените към други фиксирани мрежи и тези, прилагани за повиквания в собствената мрежа. За повиквания към мобилни мрежи КРС наложи ценови таван в съответствие с формула, в която елемент е цената на едро за терминиране в индивидуални мобилни мрежи. Чрез посочената мярка намалението в цените за терминиране пряко се отразява в крайната потребителска цена.

IV. Граници между пазарите на едро за предоставяне на услуги за генериране, транзит и терминиране на повиквания. Взаимно свързване на мрежи.

1. Граници между пазарите на едро за предоставяне на услуги

Отчитайки особеностите на услугите на едро, посочени по-долу, предоставяни от разглежданите предприятия на националния пазар и съобразявайки се с принципа, че всички мрежови елементи следва да бъдат взети предвид при анализа¹⁶, КРС стигна до заключение, че границите между пазарите на едро за генериране, транзит и терминиране на повикване в определено местоположение на обществена телефонна мрежа трябва да бъдат изцяло съобразени с характеристиките на услугите за генериране, транзит и терминиране, предоставяни от предприятията съгласно техните договори за взаимно свързване.

Поради факта, че услугите се предоставят от историческото предприятие в различни нива на неговата мрежа, като при реализиране на абонатния достъп се използват все още TDM цифрови централи, а мрежите на конкурентните предприятия има фактически плоска структура, то не би било коректно да бъде взет определен мрежови елемент за разделителна точка между всяка от услугите на едро (напр. услугата генериране да обхваща единствено преноса на повикване от крайния абонат до локалната TDM централа). По тази причина, КРС е на мнение, че границите между отделните пазари на услуги на едро би следвало да бъдат поставени в точките на взаимно свързване на мрежите на предприятията, независимо къде се намират те в рамките на мрежата на всяко отделно предприятие (фигура 13).

Граници между пазарите на едро за предоставяни услуги за генериране, транзит и терминиране на повиквания

Забележка: x-точка представлява точката на взаимно свързване между мрежите на различните предприятия

Фигура 13

При така поставените граници, разглежданите пазари са:

¹⁶ Разяснителна бележка, стр. 27, според която при поставянето на границите между пазарите на едро, националният регулаторен орган трябва да се увери, че всички мрежови елементи, участващи в преноса на едно повикване от един краен потребител до друг, са в обхвата на един от трите пазара на едро.

- **пазар на генериране на повиквания от определено местоположение на обществени телефонни мрежи** – включва услугите по пренос на повикване, изходящо от определено местоположение на мрежата на предприятието на викащия потребител, през инфраструктурата на същото предприятие до точка на взаимно свързване, където повикването се прехвърля в мрежата на друго предприятие за транзит и/или терминиране;
- **пазар на терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи** – включва услугите по пренос на входящо повикване от точката на взаимно свързване до определено местоположение в мрежата на предприятието на викащия потребител.
- **пазар на транзитни услуги в обществени телефонни мрежи** – включва услугите по пренос на трафик между две точки на взаимно свързване на мрежата на едро предприятие с мрежите на други предприятия, като трафикът се генерира и терминира в мрежите на другите предприятия

Така определените граници между трите пазара не са променени в сравнение с границите, определени на първи кръг на анализи на тези пазари.

2. Състояние на взаимното свързване на обществени телефонни мрежи

2.1. Взаимно свързване между мрежата на БТК и мрежите на конкурентните предприятия

БТК предоставя взаимно свързване, съгласно наложените му с Решение № 237 от 17.03.2009 г. на КРС специфични задължения и условията, регламентирани в Типовото предложение за взаимно свързване. Принципно, услугите на едро генериране и терминиране се предоставят в локална, регионална и международна точка на взаимно свързване (ТВС) и се осъществяват в следните сегменти:

- в локален сегмент– осъществява се през локална точка на взаимно свързване на мрежите, като генерирането/терминирането на повикване се реализира от/към потребители на БТК, обслужвани от комутационния възел, към който е организирана съответната локална ТВС;

- в единичен сегмент– осъществява се през регионална точка на взаимно свързване на мрежите, като генерирането/терминирането на повикването се реализира от/към потребители на БТК, обслужвани непряко от регионалния комутационен възел, към който е организирана регионалната ТВС, на принципа на използваните географски номера в определена от предприятието географска област;

- в двоен сегмент– осъществява се през регионална точка на взаимно свързване на мрежите, като генерирането/терминирането на повикването се реализира от/към потребители на БТК, обслужвани непряко от регионални комутационни възли на територията на страната, различни от регионалния комутационен възел, в който е организирана ТВС.

Следва да се отбележи, че в съответствие с наложените специфични задължения на БТК с Решение № 237 от 17.03.2009 г. на КРС, от началото на 2010 г. БТК преустанови предлагането на услуги в метро сегмент. Отпадането на метро сегмента бе свързано, от една страна, с цифровизацията на мрежата на БТК и, от друга страна, с изравняване на цените за свързване в метро сегмента с цените за свързване в единичен сегмент.

Пред месец септември 2009 г. между БТК и членовете на Сдружението за електронни комуникации (СЕК) бе подписан Меморандум, в съответствие с който бяха променени част от условията за взаимното свързване между мрежите на БТК и конкурентните предприятия, считано от 1 октомври 2009 г., както следва:

- БТК и членовете на СЕК ще прилагат реципрочни цени за терминиране и генериране на трафик от/към фиксираните си мрежи, в съответствие с наложените ценови ограничения с Решение № 237 от 17.03.2009 г. на КРС;
- БТК ще допуска в точките на взаимно свързване обслужване на трафик (изходящ и входящ от/в мрежата на БТК), постъпващ като транзитен трафик от мрежата на предприятието, с което е организирана съответната точка на взаимно свързване;
- Дванадесетте точки на взаимно свързване, определени в Типовото предложение за взаимно свързване като обслужващи изходящи повиквания от мрежата на БТК (произхождащи от номера след географски кодове, различни от географските кодове, обслужвани от регионалният комутационен възел, към който е организирана съответна ТВС) се редуцират до три минимално изискуеми ТВС за обслужване на изходящия трафик от мрежата на БТК в двоен сегмент в градовете София, Пловдив и Варна;
- Всички точки на взаимно свързване, организирани към регионални комутационни възли (транзитни TDM централи) в областните центрове, се прехвърлят към медийните шлюзове (UMG), разположени в тези градове, при запазване на системата за сигнализация по общ канал CCS7.

С Меморандума са договорени и следните начини на маршрутизация, респективно таксуване по сегменти, на повикванията в точките на взаимно свързване, организирани в медийните шлюзове:

- Всяка ТВС обслужва изходящи повиквания от мрежата на БТК, произхождащи от абонатни номера след географски кодове, определени като обслужвани от съответната ТВС (съответен UMG) ;
- Всяка ТВС обслужва входящи повиквания в мрежата на БТК към всички абонатни номера, без оглед на географската им дестинация, определена от географския код (т.е. за територията на цялата страна);
- При таксуване на услугите на едро генериране и терминиране се прилагат реципрочно цените, определени с Решение № 237 от 17.03.2009 г. на КРС, но не в съответствие с дефинициите на локален, единичен и двоен сегменти по чл. 6, ал. 6 от Наредба № 1 за достъп и/или взаимно свързване¹⁷, относими към мрежи с йерархична структура (традиционната TDM мрежа на БТК), а както следва: (i) в локален сегмент на генериране/терминиране се таксуват повиквания от/към номера на потребители на БТК след географски код на населеното място, в което е организирана ТВС в съответен медийен шлюз; (ii) в единичен сегмент на генериране/терминиране се таксуват повиквания от/към номера на потребители на БТК след географските кодове за региона, обслужвани от медийния шлюз, в който е организирана съответна ТВС; (iii) в двоен сегмент на генериране/терминиране се обслужват повиквания от/към номера на потребители на БТК след географски кодове, различни от обслужваните от медийния шлюз, в който е организирана съответна ТВС.

¹⁷ Наредба № 1 от 19 декември 2008 г. за условията и реда за осъществяване на достъп и/или взаимно свързване (Приета с Решение № 2425 от 19.12.2008 г. на КРС; Обн., ДВ, бр. 5 от 20.01.2009 г.)

2.2. Взаимно свързване между мрежите на конкурентните предприятия

Взаимното свързване между мрежите на конкурентните предприятия, чиято опорна мрежа е IP-базирана и, следователно, няма йерархична структура (фигура 2), се реализира в съответствие с наложените им специфични задължения с Решение № 237 от 17.03.2009 г. на КРС за прилагане на цени за терминиране, които не следва да бъдат по-високи от одобрените от регулатора цени за терминиране на БТК (ценови таван). В резултат на запитване за доуточняване на начина на изпълнение на това специфично задължение (писмо вх.№ 12-01-713 от 01.04.2009 г.), КРС се произнесе с тълкувателно Решение № 385 от 16.04.2009 г., като определи, че за ценови таван при терминирането на повиквания в мрежите на конкурентните предприятия в случаите, когато в мрежите им не се използват различни нива за осъществяване на взаимно свързване, следва да се има предвид най-високата цена от наложените на БТК ценови ограничения. В резултат, конкурентните предприятия прилагат при взаимното свързване на мрежите си съответната приложима цена за терминиране в двоен сегмент. Тази цена се прилага и по отношение на предприятията, предоставящи телефонни услуги чрез мобилни наземни мрежи.

Следва да се има предвид, че най-често използваните протоколи за взаимно свързване между мрежите на конкурентните предприятия са SIP и H.323. При осъществяване на взаимно свързване с мрежата на БТК и на мобилните предприятия, конкурентните предприятия използват система за сигнализация по общ канал № 7 (CCS7).

От предоставената информация за развитие на мрежите на предприятията е видно, че към настоящия момент те нямат разположени съоръжения за осъществяване на взаимно свързване и, респективно, технологично осигурени точки на присъствие в по-малките населени места на страната, извън тези, в които БТК е локализираща медийните шлюзове, в които организира ТВС. Вследствие на използването на комутационни съоръжения с централизирано управление, точките на присъствие на предприятията с възможности за осъществяване на взаимно свързване се концентрират в големите областни градове, т.е. там където и БТК предлага възможност за организиране на ТВС с други мрежи.

V. Генериране на повиквания от определено местоположение на обществени телефонни мрежи

1. Определяне на съответния пазар

1.1. Въведение

КРС определя съответните пазари, на които извършва анализ за наличието на ефективна конкуренция, съобразно списъка от пазари, посочени в Препоръките за съответните пазари.

Пазарите на обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги, за които се оценява ефективността на конкуренцията, са пазари на едро или пазари на дребно, като всеки от тях се състои от продукти и географски пазар (чл. 8, ал. 1 и 2 от Методиката).

Продуктовият пазар включва всички обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги, които могат да се приемат от потребителите като взаимозаменяеми по отношение на техните характеристики, предназначение и цени (чл. 8, ал. 3 от Методиката).

Географският пазар включва определена територия, в която се предлагат съответните взаимозаменяеми обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги и в която конкурентните условия са еднакви и се различават от тези в съседни географски райони (чл. 8, ал. 4 от Методиката).

Съгласно съображение 5 от Преамбюла на Препоръката за съответните пазари и чл. 6, ал. 1 от Методиката, при определянето на даден пазар за съответен се вземат предвид принципите на конкурентното право, както и следните три критерия, които се прилагат кумулативно:

- наличие на високи и непреходни структурни, правни или регулаторни бариери за навлизане на пазара;
- липса на възможност за стимулиране и развитие на конкуренцията на пазара за период до две години напред;
- недостатъчна ефективност на конкурентното право за преодоляване на бариерите за навлизане на пазара и осигуряване на условия за конкуренция на съответния пазар.

Анализът за наличието на ефективна конкуренция следва да отчита бъдещото развитие, като пазарите се дефинират, вземайки под внимание очакваните или предполагаеми технологични или икономически промени в рамките на разумен времеви хоризонт, свързан с периода до изготвянето на следващия анализ. Съгласно чл. 2 от Методиката, КРС периодично - на всеки две години, определя съответните пазари на обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги, подлежащи на ex-ante регулиране, проучва, анализира и оценява нивото на конкуренция на съответните пазари и, при установяване липсата на ефективна конкуренция, определя предприятие(я) със значително въздействие на съответния пазар.

Пазарите следва да бъдат анализирани като се вземе предвид технологичната неутралност, отнасяща се до използваната инфраструктура при предоставяне на електронни съобщения (чл. 4, ал. 2, т. 2 от ЗЕС), както и принципите на конкурентното право (чл. 150, т. 1 от ЗЕС).

1.2. Съответен продуктов пазар

1.2.1. Въведение

Продуктовият пазар включва всички обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги, които могат да се приемат от потребителите като взаимозаменяеми по отношение на техните характеристики, предназначение и цени (чл. 8, ал. 3 от Методиката).

Както вече бе посочено в раздел IV, т. 1 на документа, пазарът на генериране на повиквания от определено местоположение на обществени телефонни мрежи включва услугите по пренос на повикване, изходящо от определено местоположение на мрежата на предприятието на викация потребител, през инфраструктурата на същото предприятие до точка на взаимно свързване, където повикването се прехвърля в мрежата на друго предприятие за транзит и/или терминиране.

Т.е. пазарът на едро на генериране на повиквания от определено местоположение на обществени телефонни мрежи е тясно обвързан с пазарите на дребно за обществено достъпни телефонни услуги, предоставяни в определено местоположение¹⁸, като същността на предлаганите продукти/услуги на пазара на едро за генериране, е да се осигури възможност на изходящите от даден краен потребител повиквания, да бъдат генерирани (осъществени), без да се прави разграничение дали повикването се извършва от домашен или бизнес потребител и дали е селищно, национално или международно. Това е така, защото при създаването на условия за генериране на едно повикване (предоставянето на съответната услуга на едро, позволяваща осъществяването му), целта е предоставяне на възможност за повиквания от всяко едно определено местоположение към всяка една дестинация (предоставяне на домашния потребител или на бизнес клиента на пълен набор от услуги – възможност за осъществяване на повиквания както в собствената мрежа, така и към потребители на максимален брой предприятия в България и в чужбина).

Видовете повиквания, които потенциално всеки краен потребител (домашен или бизнес) би могъл да извърши от определено местоположение на обществена телефонна мрежа, са следните:

- повиквания в рамките на една мрежа (селищни и междуселищни);
- повиквания към други обществени телефонни мрежи, чрез които се предоставят услуги в определено местоположение (селищни и междуселищни);
- повиквания към мобилни наземни мрежи;
- повиквания към мрежи за широколентов безжичен достъп (BWA)/неподвижен безжичен достъп (FWA) с национален код за достъп от типа 99х;
- повиквания към мрежи в чужбина;
- повиквания към номера за комутируем достъп до Интернет;
- повиквания с цел пренос на телексни и факсимилни съобщения;
- повиквания към негеографски номера от типа 700XYZZZ (за достъп до услугата „персонален номер“), 800XYZZZ (услуги с безплатен достъп), 90XYTZZZ (за достъп до услуги с добавена стойност), кратки номера (112 - единен европейски хармонизиран номер за достъп до спешни повиквания, 150 – за достъп до служба „Спешна медицинска помощ“, 160 – за достъп до служба „Пожарна безопасност и защита на населението“, 166 – за достъп до служба „Полиция“) и др.

¹⁸ Разяснителна бележка, стр. 25

Чрез закупуване на услугата на едро за генериране на повиквания, съгласно чл. 5 от Правилата за условията и реда за предоставяне на услугата „избор на оператор”¹⁹, конкурентните предприятия могат да предоставят на потребителите на БТК следните видове повиквания:

- селищни и междуселищни повиквания (към мрежата на БТК и към други фиксирани мрежи в страната);
- повиквания към мобилни наземни мрежи;
- повиквания към мрежи за широколентов безжичен достъп (BWA)/неподвижен безжичен достъп (FWA);
- международни повиквания;
- повиквания към негеографски номера за предоставяне на услуги.

По отношение на повикванията към негеографски номера от типа 700XYZZZ, 800XYZZZ, 90XYTZZZ, кратки номера и др, които могат да се предоставят чрез закупуване на услугата на едро за генериране, следва да се има предвид, че съгласно чл. 7 и чл. 8 от горепосочените Правила, повиквания към номера за предоставяне на услуги „персонален номер” и „услуги с добавена стойност” се предоставят при постигане на договореност от предприятията, а повиквания към услуги с безплатен достъп, услуги за спешни повиквания и към номера с кратки национални кодове с първа цифра „1” не могат да бъдат осъществявани. Анализът на постъпилите данни показва, че за периода обект на настоящия пазарен анализ (2008 г. – 2010 г.), чрез услугата „избор на оператор”, не са осъществявани повиквания към негеографски номера.

В съответствие с чл. 9 от Методиката и т. 4 от уводната част на Препоръката за съответните пазари, при определянето на услугите, които се включват в съответния продуктов пазар на генериране на повиквания в определено местоположение на обществени телефонни мрежи, КРС изследва взаимозаменяемостта при търсенето и предлагането, както на пазарите на дребно, така и на пазарите на едро.

1.2.2. Взаимозаменяемост при търсенето

Взаимозаменяемост при търсенето е налице, когато при относително малко, но постоянно повишаване на цената на дадена електронна съобщителна мрежа и/или услуга потребителите са склонни да пренасочат търсенето си към други електронни съобщителни мрежи и/или услуги, които са в състояние да я заменят на базата на техните характеристики, предназначение и цени²⁰.

1.2.2.1. Взаимозаменяемост при търсенето на пазари на дребно

При анализа на поведението на потребителите на пазара на дребно на услуги, предоставяни в определено местоположение чрез обществени телефонни мрежи следва да се обърне внимание на възможните алтернативи за заместване на изходящите повиквания от определено местоположение на обществени телефонни мрежи (чрез които да бъде избегнато закупуването на услуги на едро за генериране на повиквания в определено местоположение на обществени телефонни мрежи). В рамките на първия кръг пазарни анализи КРС изследва дали е налице взаимозаменяемост между повиквания от определено местоположение на обществени телефонни мрежи и съответно:

- повиквания от мобилни мрежи;

¹⁹ Приети с Решение на КРС № 2222 от 28.10.2008 г., обн., ДВ, бр. 98 от 14.11.2008 г., изм. ДВ, бр. 34 от 29.04.2011 г.

²⁰ Чл. 10, ал. 1 от Методиката

- повиквания от мрежи за широколентов безжичен достъп (BWA)/неподвижен безжичен достъп (FWA) чрез негеографски номера с национален код за достъп от типа 99х.

Резултатите от анализа на взаимозаменяемостта между горепосочените повиквания, направен при определяне на продуктивния обхват на пазара на генериране от първи кръг показва, че от гледна точка на търсенето на дребно не е налице взаимозаменяемост както между повикванията от мобилни мрежи и повикванията от определено местоположение на обществени телефонни мрежи, така и между повикванията от мрежи за широколентов безжичен достъп (BWA)/неподвижен безжичен достъп (FWA) чрез негеографски номера с национален код за достъп от типа 99х и повикванията от определено местоположение на обществени телефонни мрежи. КРС счита, че подобна взаимозаменяемост между тези услуги продължава да липсва, като аргументи за това, са представени в по-долу анализа относно взаимозаменяемостта между тях.

Взаимозаменяемост между повиквания от мобилни мрежи и повиквания от определено местоположение на обществени телефонни мрежи

От гледна точка на търсенето на пазарите на дребно потенциална алтернатива на възможността за извършване на повиквания от определено местоположение на обществени телефонни мрежи е извършването на повикване от мобилни мрежи. КРС отчита, че е налице възможност да съществува взаимозаменяемост между двата типа повиквания, но мобилната телефонна услуга притежава уникални за нея характеристики, които не могат да бъдат открити при фиксираната услуга, основната от които е мобилността. Освен това, за да бъде осъществено повикване от мобилна мрежа на първо място е необходимо наличието на съответно безжично крайно устройство, SIM карта и покритие на мобилната наземна мрежа в определеното местоположение, в което се намира потребителят. Мобилните услуги и обществените телефонни услуги, предоставяни в определено местоположение, се различават и по други основни характеристики. При мобилните услуги, за разлика от тези, предоставяни в определено местоположение, крайните точки не са фиксирани географски, т.е. налице е подвижност на потребителите, което определя услугата като мобилна. Също така, мобилната мрежа осигурява свързаност на потребителите си на територията, на която мрежата има покритие, във всеки един момент, предоставяйки непрекъснати мрежови услуги, свързани с идентификацията на потребителя в пространството и актуализиране на информацията, посредством непрекъснат процес на обмен на сигнализационен трафик.

Важен фактор, който влияе на потребителите при вземане на решение дали да заменят повикването от определено местоположение с повикване от мобилни мрежи, е цената на различните видове повиквания. Взаимозаменяемост при търсенето може да бъде налице, когато цените на съответните електронни съобщителни услуги са еднакви или сходни. Отчитайки реалната възможност, при относително малко, но постоянно повишаване на цената на повикването от определено местоположение, потребителите да предпочетат да го заменят с повикване от мобилни мрежи, двете услуги могат да бъдат разглеждани като част от един пазар. Основните мотиви на КРС да счита, че повикванията от мобилни мрежи и повикванията от определено местоположение не са взаимозаменяеми и не би трябвало да бъдат разглеждани като част от един пазар, са свързани с обстоятелството, че е много малко вероятно потребителите на мобилни услуги да се откажат от уникалните характеристики на мобилната услуга, и да предпочетат да я заменят с фиксирана такава при относително малко, но постоянно повишаване на цената на мобилната услуга, т.е. между фиксираните и мобилните телефонни услуги е налице *асиметрична взаимозаменяемост*, поради което КРС счита, че двете услуги формират различни продуктови пазари.

Следователно, според КРС, от гледна точка на търсенето на дребно не е налице взаимозаменяемост между повикванията от мобилни мрежи и повиквания от определено местоположение на обществени телефонни мрежи.

Взаимозаменяемост между повиквания от мрежи за ширококолов безжичен достъп (BWA)/неподвижен безжичен достъп (FWA) чрез негеографски номера с национален код за достъп от типа 99х и повиквания от определено местоположение на обществена телефонна мрежа

Предоставянето на обществени телефонни услуги чрез мрежи за ширококолов безжичен достъп (BWA)/неподвижен безжичен достъп (FWA) чрез негеографски номера с национален код за достъп от типа 99х може да се извършва както чрез използване на географски номера, така и чрез негеографски номера с национален код за достъп. Използването на съответните номера се определя от технологията, начина на изграждане на мрежата и пазарната политика на предприятието. В случаите, когато използваната технология позволява ограничена подвижност (номадност) на абонатите, услугите могат да бъдат предоставяни чрез негеографски номера с национален код за достъп. Именно тези услуги КРС разглежда като алтернатива на повикванията от определено местоположение на обществени телефонни мрежи.

Като характеристики обаче услугите, предоставяни чрез географски и негеографски номера с национален код за достъп, са различни. Въпреки че и двете услуги могат да бъдат предоставяни в определено местоположение чрез обществена телефонна мрежа, липсата на обвързаност на негеографския номер с определено географско местоположение е характеристика, която отличава в значителна степен двата типа услуги. Услугите, предоставяни в определено местоположение посредством негеографски номера от типа 99х дават на крайните потребители допълнителна възможност за промяна на местоположението, в което се предоставя услугата. Потребителите могат да използват услугата навсякъде, където мрежата на предприятието, на което са абонат, има покритие. Тази възможност липсва при услугите, предоставяни чрез географски номера, тъй като всеки номер е обвързан с определен географски адрес, като подвижността на абонатите с географски номера е ограничена само в зоната на покритие на мрежата, която към момента е в рамките на населеното място.

От друга страна, анализът на данните за периода 2008 г. - 2010 г. показват, че услугите, базирани на тази технология, се развиват трудно. От петте предприятия, притежаващи разрешения за изграждане на електронни съобщителни мрежи за ширококолов безжичен достъп (BWA)/неподвижен безжичен достъп (FWA) - „Макс Телеком“ ООД, „Транс Телеком“ АД, „Нексом България“ ЕАД, „Мобилтел“ ЕАД и „Кериър БГ“ АД, реално три предприятия са осъществявали дейност през 2010 г.: „Макс Телеком“ ООД, „Транс Телеком“ АД и „Нексом България“ ЕАД. Гласовите услуги, предлагани чрез мрежи за ширококолов безжичен достъп (BWA) през 2010 г. са предоставяни от „Макс Телеком“ ООД и „Транс Телеком“ АД чрез негеографски номера с национален код за достъп 99х, а чрез географски номера - от „Нексом България“ ЕАД. Потребителите на гласови услуги с номера 99х през 2010 г. регистрират спад от близо 60%, като намалението при домашните абонати, е с около 70%, а при бизнес абонатите – с над 50%. Високата цена на крайните потребителски устройства, недостатъчното покритие по население и територия, както и необходимостта от значителна сума на инвестициите за развитие на технологията са сред причините за негативно влияние върху развитието на мрежите за ширококолов безжичен достъп (BWA)/ неподвижен безжичен достъп (FWA) в България и особено върху гласовата услуга.

Имайки предвид характеристиките на двете услуги и отчетената към момента на извършване на анализа низходяща тенденция в броя на абонатите на гласовата услуга, предоставяна чрез мрежи за ширококолов безжичен достъп (BWA)/неподвижен безжичен достъп (FWA), КРС стигна до заключението, че осъществяването на повикване чрез негеографски номера с национален код за достъп 99х от мрежи за ширококолов безжичен достъп (BWA)/неподвижен безжичен достъп (FWA) не може да бъде прието за взаимозаменяемо на повикване от определено местоположение на обществени телефонни мрежи и не се очаква това да се промени в периода до следващия пазарен анализ.

1.2.2.2. Взаимозаменяемост при търсенето на пазари на едро

Чрез закупуване услугата за генериране на повиквания на едро „избор на оператор“ конкурентните предприятия предоставят услугите на дребно „избор на оператор за всяко повикване“ и „избор на оператор на абонаментна основа“ на крайни потребители на БТК. Единствено предприятията, които контролират достъпа до крайния потребител, могат да предоставят услуги на едро за генериране на повиквания чрез услугата „избор на оператор“. При увеличение на цената на услугите на едро за генериране на повиквания предприятия, които искат да закупят такива услуги, не биха имали възможност да ги заменят с услуги на друго предприятие, предоставящо достъп до обществени телефонни услуги. Предприятие, което желае да предоставя услуги на потребителите на предприятие X не би могло да закупи услуги за генериране (при използване на услугата „избор на оператор“) от предприятие Y като вероятен заместител на услугите за генериране на предприятие X. От тази гледна точка, в случай на повишение на цената на едро на услугата генериране, тя най-вероятно би се отразила в повишение на цената на дребно, освен ако доставчикът на услугата на дребно не реши да поеме увеличението, отказвайки се от част от своята печалба и запазвайки нивото на цената на дребно.

Все пак, налице са и варианти за избягване закупуването на услуги за генериране на повиквания от предприятието, контролиращо достъпа до крайния потребител, в случай на повишаване на техните цени. За предприятията стоят следните възможни алтернативи:

- да изградят собствена инфраструктура до определеното местоположение, в което желаят да предоставят своите услуги на дребно на краен потребител;
- да закупят от предприятието, контролиращо достъпа до крайния потребител, необвързан достъп до абонатната линия;
- да използват наета линия, за да се свържат с определеното местоположение на крайния потребител.

КРС е на мнение, че единствено закупуването на необвързан достъп до абонатната линия и използването на наети линии следва да бъде разгледано при анализа на взаимозаменяемостта при търсенето на пазари на едро, тъй като изграждането на собствена инфраструктура от предприятията до определеното местоположение, в което желаят да предоставят своите услуги на дребно, е свързано с високи първоначални капиталови вложения за изграждане на абонатна мрежа, които реално са в пъти по-големи в сравнение със закупуването на услуги за генериране на повиквания.

Закупуването на необвързан достъп до абонатна линия като заместител на закупуването на генериране на повиквания на едро

Реализирането на необвързания достъп до абонатната линия включва следните услуги:

- вътрешни кабели за свързване;
- усукана медна двойка или оптика до дома (FTTH);
- съвместно ползване на помещения и съоръжения;
- други услуги (backhaul, информационни услуги)

В тази връзка, конкурентното предприятие, желаещо да използва необвързан достъп до абонатната линия трябва да заплати всички тези услуги. В таблица 4 са представени разходите, необходими за ползване на необвързан достъп до една абонатна линия.

Таблица 4

Услуга		Разход* в лв. без ДДС за една абонатна линия
Самостоятелен необвързан достъп до абонатната линия	Месечен абонамент	14,93
	Инсталационна такса	47,60
Съвместен необвързан достъп до абонатната линия	Месечен абонамент	5,33
	Инсталационна такса	97,00

* Разходът за ползване на необвързан достъп (самостоятелно или съвместно) е изчислен въз основа на цените, посочени в Приложение № 3 към Типово предложение за сключване на договор за предоставяне на необвързан достъп до абонатна линия на БТК. Цените са съгласно наложените с Решение № 246 от 22.02.2011 г. ценови ограничения.

Източник: Приложение № 3, Типово предложение за сключване на договор за предоставяне на необвързан достъп до абонатна линия на БТК

Към тези разходи трябва да се добавят и разходите за съвместно ползване на помещения и съоръжения, под формата на еднократни такси (в зависимост от вида на изградения шкаф и предоставянето на постоянно захранване с различни мощности) и месечен абонамент, съобразен със заявения обем.

Следва да се отбележи, че при ползване на услугата „генериране” конкурентните предприятия трябва да заплащат наетия капацитет (за ползване на 2048 кбит/с комутируем порт и 2048 кбит/с наета линия²¹) и услугите за трафик, докато видно от представените данни при услугата „необвързан достъп до абонатната линия” те са обвързани с по-големи разходи.

Взимайки предвид характеристиките на двата вида услуги и разходите, свързани с предоставянето им, КРС достига до заключението, че те не са взаимозаменяеми.

Използване на услугата „линия под наем” като заместител на услугата на едро „генериране на повиквания”

Линиите под наем не представляват заменяема услугата на едро за генериране на повиквания, тъй като двете услуги не са функционално еквивалентни. Генериране на повиквания е трафична услуга, при която се пренася гласов трафик, докато линията под

²¹ Съгласно Типово предложение на БТК за взаимно свързване на обществени далекосъобщителни мрежи, Ценова листа;
http://www.vivacom.bg/FileHandler.ashx?section=aboutus&filelocid=121&location=general_conditions_articles&lang=bg-BG&isOffline=False

наем представлява услуга за осигуряване на прозрачен капацитет между две крайни точки в електронна съобщителна мрежа, между които крайният потребител може да пренася различен вид трафик (видео, глас и данни). По отношение на техническите характеристики на двете услуги, при първата крайните потребители имат достъп до управление на комутицията в мрежата, докато линията под наем е услуга без комутиация по заявка, т. е. крайният потребител може да пренася информация единствено между двете крайни точки в мрежата.

При услугата на едро за генериране, чрез една или няколко точки на достъп в мрежата на историческото предприятие, конкурентното предприятие има възможност за предоставяне на услуги на голям брой абонати. За предоставяне на услуги чрез линии под наем е необходимо такива линии да се изградят до всеки един абонат. По същество това се доближава до изграждане на собствена инфраструктура до определеното местоположение, което както вече бе посочено е свързано с високи първоначални капиталови вложения. Според КРС тези различия биха ограничили конкурентните предприятия да започнат да използват услугата „линия под наем” достатъчно бързо и по ефективен начин при малко, но значително увеличение на цените на услугите за генериране на повиквания. На конкурентните предприятия би бил необходим значителен по обем трафик, за да оправдаят финансовите разходи, свързани с наемането на линии.

Поради тези причини, КРС счита, че линиите под наем не са ефективен заместител на услугата на едро за генериране на повиквания от определено местоположение на обществени телефонни мрежи.

1.2.2.3. Заключение – взаимозаменяемост при търсенето

Предвид гореизложеното, може да бъде направено заключение, че от гледна точка на търсенето на дребно и на едро не са налице услуги, които могат да бъдат разглеждани като взаимозаменяеми по отношение на услугите за генериране на повиквания от определено местоположение на обществени телефонни мрежи. Заключение то напълно съвпада с изводите, направени от Европейската комисия в Разяснителната бележка към Препоръката относно съответните пазари²².

1.2.3. Взаимозаменяемост при предлагането

Взаимозаменяемост при предлагането е налице, когато вследствие на малко, но значимо и трайно повишаване на цената за предоставяне на електронната съобщителна мрежа и/или услуга предприятия, които не осъществяват електронни съобщения и не предоставят електронни съобщителни услуги на съответния пазар, са в състояние в краткосрочен план, до една година, да навлязат на него без значителни допълнителни разходи за материални и нематериални дълготрайни активи, допълнителни инвестиции, стратегически решения и други²³.

1.2.3.1. Взаимозаменяемост при предлагането на пазари на дребно

Взаимозаменяемост от гледна точка на предлагането на пазара на дребно на повиквания, предоставяни от/в определено местоположение ще е налице, в случай, че на пазара на дребно се появи предприятие, предлагащо нова услуга, която дава възможност на потребителите да осъществяват повиквания с характеристики, сходни на повикванията от определено местоположение и крайни цени, които конкурират настоящите крайни цени за извършване на повиквания от определено местоположение.

²² Разяснителна бележка към Препоръката за съответните пазари, стр. 25-26

²³ Чл. 11, ал. 1 от Методиката

КРС счита, че в момента на пазара не съществува предлагане на подобна взаимозаменяема услуга на повикванията от определено местоположение и че за периода до следващия пазарен анализ не се очаква да се появи подобна възможност. На този етап предлаганите възможности за осъществяване на изходящи повиквания посредством софтуерни продукти, използващи пренос на глас от типа компютър-компютър и компютър-телефон чрез Интернет протокол (VoIP), при което не се използват номера от ННП, не могат да бъдат разглеждани като реална алтернатива на предоставянето на дребно на обществени телефонни услуги в определено местоположение поради липсата на гарантирано качество на предоставяните услуги и необходимостта от инвестиране от страна на потребителите в технически средства. По тази причина би могло да се направи заключение, че към настоящия момент не съществува взаимозаменяемост при предлагането на пазара на дребно на повиквания, предоставяни в определено местоположение.

1.2.3.2. Взаимозаменяемост при предлагането на пазари на едро

Взаимозаменяемост при предлагането на пазара на генериране на повиквания в определено местоположение ще е налице, когато предприятия, които до този момент не са предоставяли услугата генериране, могат да започнат да я предоставят, без да са необходими значителни инвестиции за това.

КРС счита, че всяко едно предприятие, което предоставя чрез своята обществена телефонна мрежа услуги на дребно в определено местоположение, може във всеки един момент да започне да предоставя услуги на едро за генериране на повиквания от определено местоположение. Чрез закупуването на тези услуги дадено предприятие получава възможност да предлага обществена телефонна услуга чрез „избор на оператор на всяко повикване” и „избор на оператор на абонаментна основа” на абонатите на предприятието, предоставящо услугата на едро за генериране на повиквания. Единствено предприятието, което има достъп до абонатната линия може да предоставя услугата на едро за генериране на повиквания, докато услугите на дребно „избор на оператор на всяко повикване” и „избор на оператор на абонаментна основа” могат да се предоставят от предприятия, които нямат изградена инфраструктура за достъп до крайните потребители. По тази причина КРС е на мнение, че не са налице услуги, които могат да бъдат разглеждани като взаимозаменяеми на услугата генериране на повиквания от определено местоположение на обществени телефонни мрежи.

1.2.3.3. Заключение - взаимозаменяемост при предлагането

Вземайки предвид изложеното дотук, КРС стигна до заключение, че от гледна точка на предлагането на дребно и на едро не са налице услуги, които могат да бъдат разглеждани като взаимозаменяеми с услугата генериране на повиквания от определено местоположение на обществени телефонни мрежи. Заключениеето напълно съвпада с изводите, направени от ЕК в Разяснителната бележка към Препоръката за съответните пазари²⁴.

1.3. Съответен географски пазар

Съгласно Насоките за пазарните анализи и оценката на значително въздействие върху пазара и чл. 14, ал. 1 от Методиката, географският обхват на съответния пазар в сектора на електронните съобщения традиционно се определя въз основа на два главни критерия:

²⁴ Разяснителна бележка към Препоръката за съответните пазари, стр.25-26

- покритие по територия на обществените електронни съобщителни мрежи;
- наличие на еднакви законови и регулаторни изисквания за предоставяне на електронни съобщителни мрежи и/или услуги.

Въз основа на тези два критерия географският пазар може да бъде определен като местен, регионален, национален или обхващащ територията на две или повече страни (например общоевропейски пазар, пазар, обхващащ територията на Европейското икономическо пространство, или глобален пазар).

Съгласно чл. 152, ал. 3 от ЗЕС, географският пазар включва определена територия, в която се предлагат съответните взаимозаменяеми обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги, и в която конкурентните условия са еднакви и се различават от тези в съседни райони.

Вземайки предвид разпоредбите на европейското и националното законодателство, КРС дефинира съответния географски пазар на едро за генериране на повиквания от определено местоположение на обществени телефонни мрежи като *национален* по своя обхват.

1.4. Заключение

В резултат на проведения анализ, целящ определянето на съответния пазар, КРС достигна до следните заключения:

1. Съответният продуктов пазар, обект на този анализ, е пазарът на *генериране на повиквания от определено местоположение на обществени телефонни мрежи*. Географският обхват на разглеждания съответен пазар е *територията на Република България*.

2. Съответният пазар включва мрежите, собственост на всички активни към момента на извършване на анализа предприятия, предоставящи на своите потребители на дребно услуги в определено местоположение чрез обществени телефонни мрежи и следователно имащи потенциална възможност да предоставят услуги за генериране на повиквания от определено местоположение на едро. Съответният пазар включва мрежите на историческото предприятие „Българска телекомуникационна компания” АД и на деветнадесет, активни към момента на анализа, конкурентни предприятия („Ай Ти Ди Нетуърк” АД, „Близу Медиа Енд Броудбенд” ЕАД, „Варна Нет” ООД, „Вестител БГ” АД, „Воксбоун Ес Ей”, „Глобъл Комюникейшън Нет” АД, „Голд Телеком България” АД, „Източна телекомуникационна компания” АД, „Интербилд” ООД, „Интеруут България” ЕАД, „Космо България Мобайл” ЕАД, „Мобилтел” ЕАД, „Нексом България” ЕАД, „Нет Ис Сат” ООД, „Нетфинити” ЕООД, „Орбител” ЕАД, „Скат ТВ” ООД, „Спектър Нет” ЕАД, „Телеком 1” ООД).

3. При евентуална поява на ново предприятие, осъществяващо електронни съобщения посредством обществена телефонна мрежа и предоставящо на дребно услуги в определено местоположение чрез обществена телефонна мрежа, би следвало то да бъде включено в разглеждания съответен пазар на генериране на повиквания от определено местоположение на обществени телефонни мрежи.

1.5. Прилагане на теста на трите критерия

КРС определя съответните пазари, върху които извършва анализ за наличието на ефективна конкуренция, съобразно списъка от пазари, посочени в Препоръката за съответните пазари. Пазарът на *генериране на повиквания от определено местоположение на обществени телефонни мрежи* фигурира в нея като пазар, подлежащ на ex-ante регулиране²⁵, но съгласно чл. 152, ал. 5 от ЗЕС и чл. 6, ал. 1 от Методиката, за определянето на даден пазар като съответен и подлежащ на ex-ante регулиране, е необходимо КРС да извърши анализ, за да се установи дали са изпълнени кумулативно следните три критерия:

- наличие на високи и непреходни структурни, правни или регулаторни бариери за навлизане на пазара;
- липса на възможност за стимулиране и развитие на конкуренцията;
- недостатъчна ефективност на конкурентното право за преодоляване на бариерите и за възстановяване на конкуренцията на съответния пазар.

Следва да се отчете също така дали изпълнението на тези критерии ще е налице и в двугодишния период до следващото определяне, анализ и оценка на съответния пазар.

Резултатите от анализа на трите критерия, извършен в рамките на първия кръг анализи на пазарите на електронни съобщителни мрежи и/или услуги в България, показаха, че горепосочените критерии са изпълнени и пазарът на генериране на повиквания от определено местоположение на обществени телефонни мрежи бе определен от КРС като съответен пазар, подлежащ на ex ante регулиране (Решение на КРС № 237/17.03.2009).

В рамките на настоящия втори кръг анализи на пазарите на електронни съобщителни мрежи и/или услуги, КРС прилага отново теста на трите критерия, за да определи дали пазарът на генериране на повиквания от определено местоположение на обществени телефонни мрежи, е съответен пазар и подлежи на ex ante регулиране.

1.5.1. Наличие на високи и непреходни бариери за навлизане на пазара

Анализът на този критерий е свързан с изследване за наличието на високи и непреходни структурни, правни или регулаторни бариери за навлизане на даден пазар в рамките на времеви хоризонт от две години, свързан с периода до изготвянето на следващия анализ.

Съгласно чл. 7, ал. 1 и 2 от Методиката, структурни бариери за навлизане на пазара са тези, които се явяват като бариера в резултат от необходимите първоначални разходи или условията на търсенето и създават неравноправни условия между предприятията със значително въздействие върху пазара и навлизащите предприятия на пазара, затрудняващи или пречатстващи навлизането на пазара, а правни или регулаторни бариери са бариери, които не се основават на икономическите условия, а са резултат от законодателни, административни или други държавни мерки, които в някаква степен ограничават достъпа до пазара на потенциалните конкуренти или тяхното бъдещо поведение.

²⁵ Препоръка за съответните пазари – Приложение, т. 2, на англ. *Call origination on the public telephone network provided at a fixed location*

В рамките на първия кръг анализи на пазара на генериране на повиквания от определено местоположение на обществени телефонни мрежи КРС идентифицира следните бариери за навлизане на пазара:

- Структурни бариери за навлизане на пазара - висока степен на пазарна концентрация²⁶ в полза на историческото предприятие БТК, позволяваща му да реализира значителни *икономии от мащаба* и *икономии от обхвата*, да притежава контрол върху инфраструктура, която не може лесно да бъде дублирана, както и да се възползва от своята *вертикална интеграция*.
- Правни и регулаторни бариери за навлизане на пазара - необходимост от ползване на индивидуално определен ограничен ресурс - номера от ННП, кандидатстване и получаване на съответно разрешение от регулатора и заплащане на съответна годишна такса на КРС от страна на предприятието, за ползване на ограничени ресурс.

Анализът на информацията, за дейността по предоставяне на обществени телефонни услуги в определено местоположение в България за периода 2008 г. – 2010 г. показва, че посочените по-горе структурни бариери за навлизане на пазара на генериране на повиквания от определено местоположение на обществени телефонни мрежи продължават да съществуват. Отчетената през 2007 г. висока степен на пазарна концентрация на пазара на обществени телефонни услуги продължава да представлява основна структурна бариера за навлизане на разглеждания пазар, тъй като независимо от регистрираната низходяща тенденция в относителните дялове на историческото предприятие, изчислени на база брой телефонни постове, минути генериран трафик и приходи от предоставяне на обществени телефонни услуги на дребно, в края на 2010 г. стойността на тези показатели продължава да бъде висока – съответно 80,52% от общия брой на телефонните постове, 92,45% от общия обем на реализираните приходи от услуги на дребно и едро и 92,76% от общия брой минути генериран трафик²⁷. Като резултат, БТК продължава да реализира *икономии от мащаба* и *икономии от обхвата*, както и да се възползва от своята *вертикална интеграция* и да създава структурни бариери за навлизането на пазара на нови предприятия.

Както беше посочено и в анализа от първи кръг, всяко конкурентно предприятие, което има желание да навлезе на пазара на дребно на обществени телефонни услуги, предоставяни в определено местоположение, има възможност на избор: или да навлезе на пазара, предоставяйки както достъп на потребителите до мрежата си, така и възможност за осъществяване на повиквания, или да навлезе, предоставяйки единствено възможност за осъществяване на изходящи повиквания чрез услугите на дребно „избор на оператор на всяко повикване” и/или „избор на оператор на абонаментна основа” на потребителите на друго предприятие, чрез закупуване на услуга на едро за „генериране”. Основните алтернативи за предоставяне на достъп, от страна на новонавлизащите предприятия са или изграждане на собствена мрежа за достъп, или наемане на части от мрежата на друго предприятие (напр. необвързан достъп до абонатната линия или наети линии). По отношение и на двете възможности обаче съществуват структурни бариери за навлизане на пазара:

- Ако новонавлизащото предприятие реши да изгради изцяло собствена мрежа, то би било изправено пред необходимостта *от високи първоначални капиталови вложения* за изграждане на обществена телефонна мрежа, чрез която се представят услуги в определено местоположение;

²⁶ Разгледана по-подробно в раздел III, т. 3.3. Относителни дялове

²⁷ Относителните дялове на БТК в рамките на пазара на обществени телефонни услуги, предоставяни в определено местоположение са разгледани в раздел III, т. 3.3.

- Ако реши да закупува услуги на едро от действащите на пазара предприятия, то налице е *контрол върху инфраструктура, която не може лесно да бъде дублирана* от страна на предприятията, собственици на обществени телефонни мрежи, чрез които се предоставят услуги в определено местоположение, особено що се отнася до мрежата на историческото предприятие БТК.

Въпреки, че са налице наложени задължения за осигуряване на достъп на разходоориентирани цени до част от мрежовите елементи в рамките на мрежата на историческото предприятие, то пред навлизането на конкурентните предприятия на пазара продължават да стоят останалите структурни бариери под формата на икономии от мащаба и обхвата, както и вертикалната интеграция, наблюдавани при историческото предприятие. По отношение на предоставянето на услуги за осъществяване на повиквания (услугите на дребно „избор на оператор за всяко повикване” и „избор на оператор на абонаментна основа”) като структурна бариера отново може да бъде разгледан *контролът върху инфраструктура, която не може лесно да бъде дублирана*, тъй като предоставянето на услуги на абонатите на историческото предприятие се осъществява единствено посредством неговата мрежа, чрез закупуване на услуги на едро за генериране на повиквания в неговата мрежа.

Посочените по-горе правно-регулаторни бариери за навлизане на пазара, свързани с необходимостта от ползване на индивидуално определен ограничен ресурс - номера от ННП, получаване на разрешение от регулатора и заплащане на годишна такса, която предприятието дължи на КРС за ползването му, са относими както за периода, обект на настоящия пазарен анализ, така и в рамките на периода до извършване на следващия такъв.

1.5.2. Липса на възможност за стимулиране и развитие на конкуренцията

Според Разяснителната бележка към Препоръката за съответните пазари²⁸ анализът доколко липсва възможност за стимулиране и развитие на конкуренцията на пазара на генериране на повиквания от определено местоположение на обществени телефонни мрежи в рамките на разглеждания двугодишен период има за цел да покаже дали въпреки наличието на непреходни бариери за навлизането на този пазар неговото развитие не клони към ефективна конкуренция. При отчитането на този втори критерий Европейската комисия препоръчва разглеждането на няколко показателя, които описват динамиката на пазара:

- *пазарен дял*: БТК продължава да бъде единственото предприятие, което предоставя услуги на едро за генериране на повиквания, от което произтича и неговият 100%-тов пазарен дял на пазара на генериране на повиквания от определено местоположение на обществени телефонни мрежи.

В Раздел V, т. 2.2.1. от документа, КРС подробно анализира критерия пазарен дял, като разглежда и пазарните дялове, които биха имали предприятията, ако към общия обем трафик от услуги на едро за генериране, предоставяни на други предприятия, се включи и трафикът, реализиран на фиктивен пазар на едро (notional market), в който са включени и вътрешните доставки на услуги за генериране (self-supply), с цел предоставяне възможност на собствените потребители да извършват изходящи повиквания на дребно. Пазарните дялове, изчислени от КРС като се включат вътрешните доставки на услуги за генериране, показват, че в края на 2010 г. пазарът за генериране запазва висока степен на концентрация - БТК има пазарен дял от 93,34%. КРС не очаква степента на концентрация да се промени съществено в рамките на следващите две

²⁸ Разяснителна бележка, стр. 9-10

години, тъй като в рамките на анализирания период (2008 г. - 2010 г.), след провеждане на анализа от първи кръг, пазарният дял на БТК бележи незначителен спад от 4,6 процентни пункта;

- *степен на насищане на пазара и потенциална конкуренция* (наличие на възможност за привличане на нови потребители на пазара): независимо, че през 2010 г. е отчетен ръст от 2% в броя на фиксираните телефонни постове в България спрямо предходната година, в рамките на 3 годишния период, след провеждане на предходния пазарен анализ, броят на фиксираните телефонни постове намалява с 6% спрямо края на 2007 г. Анализът на данните показва, че трайната тенденция за намаляване на броя на фиксираните телефонни постове на историческото предприятие се запазва, като към края на 2010 г. те са с малко над половин милион по-малко в сравнение с края на 2007 г., докато за същия период броят на постове на конкурентните предприятия е нараснал с 362 хил. бр. Показателят плътност, изчислен чрез съотнасяне на броя телефонни постове към броя на населението, намалява от 30% през 2007 г. на 29% за 2010 г., а показателят плътност по домакинства намалява съответно от 66% на 62%)²⁹. Тези данни дават основание на КРС да потвърди направеното в рамките на предходния пазарен анализ заключение, че на пазара на обществени телефонни услуги в България като цяло е налице ограничена възможност за привличане на нови потребители и развитието му в голяма степен се изразява в преразпределение на настоящите клиенти и в по-незначителна степен – в привличането на нови;
- *технологичното развитие* на пазара е високо – от една страна използваните технологии за пакетен пренос на информация при изграждането на мрежите на конкурентните предприятия са оптималните към момента, а от друга – историческото предприятие разполага с добре развита инфраструктура, в която непрекъснато инвестира в посока оптимизиране на преносната среда чрез изграждане на мрежа от ново поколение (NGN мрежа). Както бе описано в Раздел III, т. 2.1 към настоящия момент БТК притежава изградена IP-базирана опорна мрежа и е в процес на замяна на локалните TDM централи с мултисервизни възли за достъп, позволяващи предлагането на конвергентни услуги на крайните потребители. От друга страна конкурентните предприятия имат напълно изградени IP-базирани мрежи, като използват предимно SIP сигнализация и в тази връзка същите нямат планове за технологично надграждане на своите електронни съобщителни мрежи. В тази връзка, КРС счита, че не е налице възможност за технологично надграждане на мрежите на опериращите на пазара предприятия, което да доведе до конкурентни предимства за предприятието, което я предприеме;
- *конвергенция* на мрежи и услуги – и трите мобилни предприятия предоставят конвергентни и/или пакетни услуги на бизнес и домашни потребители, като обвързват мобилна гласова услуга с фиксирана гласова услуга, достъп до Интернет и телевизия. В края на 2010 г. две от мобилните предприятия („Мобилтел” ЕАД и БТК) предоставят пакетни услуги, обвързващи мобилна и фиксирана гласова телефонна услуга за бизнес и домашни потребители. През 2010 г. делът на абонатите на пакетни услуги, с включена мобилна и фиксирана гласова телефонна услуга, представлява 9% от общия брой на абонатите на фиксирана гласова услуга и КРС счита, че в краткосрочен времеви период от 2 години, не се очаква те да повлияят съществено върху ситуацията на пазара на генериране на повиквания от определено местоположение на обществени телефонни мрежи.

²⁹ Разгледани в раздел III, т. 3.1. Фиксирани телефонни постове

1.5.3. Недостатъчна ефективност на конкурентното право

Общото заключение дали даден пазар подлежи на ex-ante регулиране зависи и от оценката дали правото в областта на конкуренцията е достатъчно за преодоляване на неефективната конкурентна среда, установена на пазара в резултат на удовлетворяването на първите два критерия.

В България органът, овластен да прилага правото на защита на конкуренцията е КЗК. Нейната дейност се основава преди всичко на ex-post регулиране. В този случай регулаторни мерки се прилагат тогава, когато се установи, че от даден участник на пазара са извършени действия, довели до увреждане на конкуренцията. Това е и съществена разлика спрямо прилагането на ex-ante регулация, където налагането на определени мерки има за цел да предотврати нарушаването на условията за конкуренция. В този случай контролът се осъществява в перспектива, за разлика от типичния за дейността на конкурентното ведомство принцип на последващ контрол. КЗК прилага ex-ante контрол единствено що се касае до оценки на концентрации на стопанска дейност, от което следва че възможността по силата на конкурентното право да бъдат наложени подходящи превантивни мерки за предотвратяване ограничаването на конкуренцията, е поставено в пряка зависимост от евентуалното осъществяване на сливания, вливания, придобивания или други форми на концентрация в сектора.

Като пример може да се посочи липсата на възможност по правилата на конкурентното право да се наложат задължения, свързани с осигуряване на достъп до изградените мрежи от предприятията на пазара. Доколкото всяка мрежа може да бъде оценена като самостоятелен обособен пазар, то отделните предприятия притежават господстващо положение по смисъла на ЗЗК и Европейското общностно конкурентно право (което КЗК като национален орган по конкуренция е длъжна да прилага) и всяка злоупотреба с такава доминантна позиция би подлежала на санкция. Ex-post регулирането обаче предвижда предприемането на мерки, едва когато се установи, че вече е налице необоснован отказ за предоставяне на достъп, което води до нарушаване на конкуренцията. Прилагането на този принцип не позволява да бъдат предприети адекватни мерки, които превантивно да въздействат на поведението на участниците на пазара и да създадат такива правила, които да не водят до необосновани откази за достъп, освен ако не се касае за случаи на концентрации между предприятия. В резултат на това, в рамките на конкурентното право липсва ефективна възможност за преодоляване на идентифицираните по-горе структурни бариери, като например наличието на инфраструктура, която не може лесно да бъде дублирана. Не са налице възможности, при спазване принципите на конкурентното право, да бъдат приложени такива мерки, които да премахнат възможността от препятстване на достъпа до тази инфраструктура.

Ex-post регулацията представлява прилагане на последващ контрол и е свързан с предприемане на санкционни мерки за вече извършено нарушение. Този принцип на регулиране обаче не дава възможност за налагане на несанкционни мерки като например ценови ограничения на предприятията, чиято ценова политика може да доведе до нарушаване на условията за конкуренцията. В тази връзка, липсата на възможност въз основа на нормите на конкурентното право да се предприемат конкретни мерки за бързо и ефективно въздействие върху ценовите условия за предоставяне на електронни съобщителни услуги на практика отнема възможността за стимулиране на конкуренцията на разглеждания пазар на генериране на повижавания от определено местоположение на обществени телефонни мрежи.

Следва да се отбележи и обстоятелството, че принципите за последваща регулация, т.е. след установяване на вече извършено нарушение, не включват възможността за периодично събиране на информация от предприятията, което ограничава възможността за анализ на тенденциите относно развитието на пазара в

перспектива. По този начин се отнема възможността за предприемане на бързи и адекватни мерки с цел да се предотвратят възможностите за нарушаване на конкуренцията.

Като се има предвид посоченото, с оглед установените високи и непреходни бариери и липсата на възможност за стимулиране и развитие на конкуренцията, налагането от конкурентния регулаторен орган на имуществени санкции за вече извършени нарушения са недостатъчен механизъм за преодоляване на тези бариери, дори и санкциите да бъдат налагани в чести случаи. За ефективното развитие на пазара е необходимо предприемането на мерки, които да могат да предотвратят извършването на нарушения, които увреждат конкуренцията, което не може да се постигне със заложените в конкурентното право правомощия за последващо (ex-post) регулиране.

1.5.4. Заключение

След прилагането на теста на трите критерия може да бъде направен изводът, че разглежданият пазар на генериране на повиквания от определено местоположение на обществени телефонни мрежи удовлетворява трите кумулативно приложени критерия и предполага ex-ante регулиране.

В Разяснителната бележка³⁰ се обръща внимание на факта, че удовлетворяването на трите критерия не означава автоматично, че е необходимо регулиране на този пазар. То е необходимо само в случаите, когато се докаже наличието на едно или няколко предприятия със значително въздействие върху пазара.

2. Анализ и оценка на съответния пазар

2.1. Въведение

След определянето на границите и участниците на съответния пазар на едро на генериране на повиквания от определено местоположение на обществени телефонни мрежи и въз основа на събраната информация по реда на Раздел III на Методиката, КРС извършва анализ на съответния пазар, който има за цел да оцени:

- наличието на предпоставки, възпрепятстващи функционирането на пазара и ефективната конкуренция, които могат да позволят на едно или повече предприятия, участници на съответния пазар, самостоятелно или съвместно, да имат господстващо поведение до степен на съществена независимост от конкуренти, потребители и крайни потребители;
- наличието на възможности за прехвърляне на пазарна сила на свързани пазари³¹.

Според чл. 14, ал. 2 от Рамковата директива и чл. 24 от Методиката предприятие със значително въздействие върху пазара е предприятие, което самостоятелно или съвместно с други се ползва от позиция, равностойна на господстваща, т.е. позиция на икономическа сила, позволяваща му да следва поведение до съществена степен независимо от конкуренти, потребители и крайни потребители.

Ефективна конкуренция на съответния пазар е налице, когато нито едно предприятие, предоставящо обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги самостоятелно или съвместно с други предприятия, няма значително въздействие върху този пазар³².

³⁰ Разяснителна бележка, стр.11

³¹ Чл. 23 от Методиката

³² Чл. 25, ал. 2 от Методиката

2.2. Критерии, използвани при анализа на ефективността на конкуренцията и определяне на предприятията със значително въздействие върху съответния пазар

Според чл. 75 от Насоките господстващо положение на даден съответния пазар се установява по редица критерии и преценката за него се основава на перспективен анализ на пазара, обхващащ бъдещ период от две години, като се вземат предвид съществуващите пазарни условия. Като отправна точка в анализа и показател за наличието на пазарна мощ обикновено се използват пазарните дялове. Самото наличие на висок пазарен дял обаче не е достатъчно, за да се установи присъствие на значително господстващо положение.

Освен пазарния дял, критериите, които се използват за измерване на пазарната мощ на съответните предприятия зависят от конкретните характеристики на съответния пазар. Националните регулаторни органи са тези, които следва да определят кои критерии са най-подходящи за анализиране на пазарното присъствие³³. Част от критериите, които могат да бъдат използвани за установяване наличието на предприятие със значително въздействие върху съответния пазар, са посочени в чл.156, ал. 3 и 4 от ЗЕС и в чл. 35 и 36 от Методиката.

КРС счита, че не е релевантно да използва всички критерии за установяване наличието на значително въздействие върху пазара, които са залегнали в Насоките за пазарните анализи и оценката на значително въздействие върху пазара³⁴, както и в ЗЕС и Методиката. Някои от критериите не са приложими при анализа на пазара на едро на генериране на повиквания от определено местоположение на обществени телефонни мрежи. Като пример следва да се посочи наличието на продуктово разнообразие и добре развита дистрибуторска и пласментна мрежа, тъй като обект на анализа е пазар на едро и респективно конкретна услуга, предоставяна на едро от предприятията. Друга група критерии не биха променили съществено резултатите от анализа, тъй като са налице високи бариери за навлизане на пазара³⁵. По тези причини анализът на критерии като общ размер на предприятието, както и наличие на лесен или привилегирован достъп до капиталовите пазари и/или финансови ресурси не би променил по никакъв начин изводите, направени по отношение на определянето на предприятия със значително въздействие върху пазара.

При анализа на ефективността на конкуренцията и при определянето на предприятия със значително въздействие върху пазара на генериране на повиквания от определено местоположение на обществени телефонни мрежи КРС взема предвид следните критерии:

- пазарен дял на предприятието;
- наличие на бариери за навлизане и разширяване на съответния пазар:
 - контрол върху инфраструктура, която не може лесно да бъде дублирана;
 - икономии от мащаба;
 - икономии от обхвата;
 - вертикална интеграция;
- недостатъчна или слаба покупателна способност.

³³ Чл. 77 от Насоките

³⁴ Във връзка с чл. 78 от Насоките

³⁵ Разгледани при прилагането на теста на трите критерия за определяне на разглеждания пазар за съответен – раздел V, т. 1.5.1.

2.2.1. Пазарен дял

Оценката на пазарния дял е отправна точка при анализа на значителното въздействие върху пазара. Ако пазарният дял на едно предприятие е по-голям от 50%, то това може да бъде разглеждано като ясен знак за наличието на значително въздействие върху пазара, освен при изключителни обстоятелства. По правило предприятия с пазарен дял под 25% не се считат за предприятия със значително въздействие върху пазара³⁶.

Като резултат от първи кръг на анализа и оценката на пазара на едро за генериране на повиквания от определено местоположение на обществена телефонна мрежа, с Решение № 237 от 17.03.2009 г., КРС определи историческото предприятие БТК за предприятие със значително въздействие на пазара и в резултат на наложените му задължения, към момента това е единственото предприятие, което предоставя услугата на едро за генериране на повиквания „избор на оператор”, от което произтича и неговият 100%-тов пазарен дял на пазара на едро за генериране на повиквания от определено местоположение на обществени телефонни мрежи в рамките на разглеждания период.

От друга страна, в случай, че абонатите на алтернативно предприятие Х реализират голям изходящ трафик е възможно да възникне интерес от страна на други предприятия (други конкурентни или историческото предприятие) да предоставят на потребителите на предприятие Х телефонни услуги чрез закупуването на услуги на едро за генериране на повиквания от предприятие Х³⁷. За да отчете дали е налице подобна възможност, КРС разглежда и пазарните дялове, които биха имали предприятията, ако към общия обем трафик от услуги на едро за генериране, предоставяни от БТК на конкурентните предприятия се включи и трафикът, реализиран чрез предоставяните в рамките на едно предприятие услуги на едро за генериране на повиквания (вътрешни доставки на услуги за генериране – self-supply) с цел предоставяне възможност на собствените потребители да извършват изходящи повиквания на дребно.

Чрез включването на вътрешните доставки на услуги за генериране би могло да бъде отчетено доколко справедливо е да бъдат наложени единствено на историческото предприятие задължения за предоставяне на услуги на едро за генериране на повиквания, както и доколко конкурентните предприятия имат достатъчен капацитет да предоставят услуги за генериране на едро.

³⁶ Чл. 75 от Насоките

³⁷ Разяснителна бележка, т. 3.1.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фигура 14

На фигура 14 е представено изменението на пазарния дял на БТК и на общия пазарен дял на всички конкурентни предприятия според генерираня в мрежите им трафик (заедно с вътрешните доставки на услуги за генериране – self-supply). Въпреки, че се наблюдава намаление в пазарния дял на БТК за изследвания в анализа минал период (средно с 1,5% всяка година), пазарът на генериране на повиквания от определено местоположение на обществени телефонни мрежи продължава да бъде силно концентриран.

Базирайки се на представените данни КРС счита, че към настоящия момент БТК притежава стабилен и достатъчно висок за анализираня период дял на пазара на генериране на повиквания от определено местоположение на обществени телефонни мрежи – 93,34% в края на 2010 г., докато конкурентните предприятия, чрез своя пазарен дял от 6,66% имат ограничено влияние върху същия пазар.

Въпреки направените дотук изводи, пазарният дял сам по себе си е недостатъчен за извеждането на категорично заключение дали едно предприятие има значително въздействие върху пазара и следва да се разглежда в неразривна връзка с останалите критерии, заложили в чл. 78 от Насоките и чл. 35 и чл. 36 от Методиката.

2.2.2. Наличие на бариери за навлизане и разширяване на съответния пазар

2.2.2.1. Контрол върху инфраструктура, която не може лесно да бъде дублирана

При оценката съгласно критерия контрол върху инфраструктура, която не може лесно да бъде дублирана се отчита дали дадено предприятие има право на собственост или контрол върху електронна съобщителна мрежа, за изграждането на която потенциалните конкуренти ще трябва да направят значителни по размер разходи за продължителен период от време и която му дава възможност да следва поведение, независимо от другите доставчици. Контролът, упражняван от дадено предприятие върху подобна инфраструктура може да е съществена бариера за навлизане на потенциални конкуренти на съответния пазар.

Ако едно предприятие желае да започне да предоставя на свои потребители на дребно обществени телефонни услуги в определено местоположение, то има няколко алтернативи пред себе си по отношение на осигуряването на достъп (свързаност) до крайния потребител. Едната от тях е изграждането на собствена инфраструктура до крайния потребител.

Към края на 2010 г. историческото предприятие БТК притежава 80,5% от всички телефонни постове на домашни потребители и на бизнес клиенти, а в неговата мрежа се реализира 92,76% от общия изходящ трафик от мрежи, чрез които се предоставят обществени телефонни услуги в определено местоположение³⁸. В момента в България няма друга електронна съобщителна мрежа с подобен обхват, чрез която се предоставят обществени телефонни услуги в определено местоположение. Ако дадено алтернативно предприятие иска да изгради инфраструктура, подобна на тази на БТК, то биха му били необходими значителни инвестиции за това. Тяхното възстановяване би било много трудно поради наблюдаваната тенденция на спад в общия брой телефонни постове и в приходите, реализирани от предоставяне на повиквания в определено местоположение на обществена телефонна мрежа (разгледани в Раздел III, т. 3.1. Фиксирани телефонни постове и т. 3.2. Приходи).

Необходимо е да се отбележи, че закупуването на необвързан достъп до абонатната линия е друга възможност пред конкурентните предприятия за осигуряване на достъп до даден краен потребител. Това алтернативно решение изисква по-малки по обем инвестиции, отколкото изграждането на собствена инфраструктура за достъп, но в подобен случай алтернативното предприятие ще бъде изцяло зависимо от инфраструктурата, собственост на историческото предприятие.

С оглед изложеното дотук и имайки предвид големия брой постове и националното покритие на инфраструктурата на БТК КРС счита, че тя не може лесно да бъде дублирана от икономическа гледна точка и поради тази причина представлява висока бариера за навлизане на разглеждания съответен пазар на генериране на повиквания от определено местоположение на обществени телефонни мрежи.

2.2.2.2. Икономии от мащаба и обхвата

При извършването на оценка съгласно тези критерии се отчита дали в резултат на нарастване обема или обхвата на предоставяните от дадено предприятие електронни съобщителни мрежи и/или услуги и на съвместното производство и предоставяне от дадено предприятие на електронни съобщителни мрежи и/или услуги намаляват средните му разходи на единица.

В сектора на електронните съобщения икономии от мащаба възникват, когато средните разходи на предприятието намаляват в резултат на това, че процесът на производство и реализация на дадена електронна съобщителна мрежа и/или услуга е съпроводен с високи фиксирани разходи и/или е налице висока степен на специализация, в резултат на която се отчита висока производителност. Наличието на икономии от мащаба може да представлява бариера за навлизане на нови конкуренти на пазара, както и да създава преимущества пред съществуващите конкуренти.

При икономии от обхвата намаление на разходите може да бъде постигнато чрез общ процес за производство/предоставяне на няколко електронни съобщителни мрежи и/или услуги като икономии от обхвата са налице, когато дадено предприятие използва

³⁸ Изменението в броя телефонни постове в рамките на разглеждания период 2008-2010 г., както и изменението в обема реализиран изходящ трафик е представено в раздел III, т. 3.3. Относителни дялове

капацитета на една съществуваща електронна съобщителна мрежа за производство и предоставяне на повече от една услуги.

Силните позиции на историческото предприятие на пазарите на дребно за предоставяне на достъп и обществени телефонни услуги в определено местоположение му осигуряват значителни икономии от мащаба, като големият брой на абонатите и обема на реализирания изходящ трафик на предприятието му позволяват да съкрати значително разходите си за единица производство спрямо тези на конкурентните предприятия.

Същевременно широката гама услуги на едро и дребно, които предоставя БТК АД чрез инфраструктурата си й позволяват да разпредели постоянните разходи по дейността върху всички предлагани услуги и по този начин да се възползва от значителни икономии от обхвата.

Към края на 2010 г. БТК притежава следните пазарни дялове, изчислени на база приходи:

- на пазара на едро за отдаване на линии под наем – 46,99%;
- на пазара на едро на предоставяне на необвързан достъп до абонатната линия – 100%.
- на пазара на дребно на достъп до обществени телефонни мрежи в определено местоположение – 95,16%;
- на пазара на дребно на обществено достъпни телефонни услуги в определено местоположение – 88,29%;

Изхождайки от гореизложеното, КРС е на мнение, че икономии от мащаба и обхвата, от които се възползва БТК са важно икономическо предимство спрямо конкурентните предприятия и представляват бариера за навлизане или значително разширяване на пазара на едро на генериране на повиквания от определено местоположение на обществени телефонни мрежи.

2.2.2.3. Вертикална интеграция

При оценка съгласно този критерий се отчита дали дадено предприятие, включително свързани с него лица, действа/действат като доставчик на услуги на пазара на едро и същевременно предлага/предлагат услуги на крайни потребители на пазара на дребно, като на пазара на дребно се конкурира/конкурират с потребителите на своите услуги, предложени на пазара на едро. Наличието на вертикална интеграция може да представлява бариера за навлизането на нови конкуренти на съответните пазари на едро и дребно, да създава преимущества пред съществуващите конкуренти на тези пазари и да е потенциална възможност за прехвърляне на пазарно въздействие от единия на другия пазар.

БТК притежава високи относителни дялове както на разглеждания пазар на едро, така и на свързаните с него пазари на дребно на достъп до обществени телефонни услуги и на обществени телефонни услуги, предоставяни в определено местоположение. Относителните дялове на историческото предприятие на всички споменати пазари са над 80% (разгледани в Раздел III, т. 3.3.). Това позволява на БТК да действа като основен или единствен доставчик на услуги на пазарите на едро и едновременно с това да предлага услуги на крайни потребители на пазарите на дребно, като на тези пазари на дребно се конкурира с предприятията, закупуващи услугите, предлагани на пазарите на едро.

С оглед гореизложеното, КРС смята, че при липсата на регулация, вертикалната интеграция на БТК, заедно с контрола върху инфраструктурата, която не може лесно да се дублира може да повлияе отрицателно на конкурентната среда на пазарите на дребно, на които БТК е основен участник.

2.2.3. Недостатъчна или слаба покупателна способност

Ако дадено предприятие има потребители със силни позиции при водене на преговори, то те на теория имат възможност да оказват въздействие върху конкуренцията и да ограничат способността на предприятието да следва поведение независимо от своите потребители. Подобен тип силна покупателна способност е налице, когато тези потребители закупуват голям дял от предлаганите от предприятието електронни съобщителни мрежи и/или услуги, реализират значителна част от постъпленията на предприятието, добре са информирани за конкурентни предприятия, предлагащи сходни електронни съобщителни мрежи и/или услуги, и са в състояние да преминат лесно и без значителни разходи към тях, и/или дори да започнат сами да предоставят съответните електронни съобщителни мрежи и/или услуги.

При изследването на покупателната способност, КРС анализира поведението на предприятията, реализиращи най-голямо потребление на услугите за генериране на повиквания от определено местоположение на обществени телефонни мрежи. Единствената услуга за генериране, предлагана в момента на разглеждания съответен пазар, е услугата „избор на оператор”, предоставяна от историческото предприятие БТК, съгласно неговото Типово предложение за взаимно свързване.

Към края на 2010 г. общо 11 предприятия имат правото да предоставят на крайните потребители на БТК услугите „избор на оператор за всяко повикване” и „избор на оператор на абонаментна основа” въз основа на издадени им разрешения от КРС за ползване на съответен код за достъп до мрежите им. Предлагането на такива услуги е свързано със закупуването на услугата на едро генериране от БТК. Седем от тези предприятия реално предоставят посочените услуги на крайни потребители.

Списък с предприятията, притежаващи разрешение за осъществяване на дейност по предоставяне на достъп до обществена гласова телефонна услуга чрез услугата „избор на оператор” за периода 2007 - 2010 г., е представен в таблица 5.

Таблица 5

Справка за предприятията, оторизирани и осъществяващи дейност по предоставяне на достъп до обществена гласова телефонна услуга чрез услугата "избор на оператор" за периода 2008 - 2010 г.

Наименование на предприятието	2008 г.		2009 г.		2010 г.	
	Оторизирани	Действащи	Оторизирани	Действащи	Оторизирани	Действащи
Общ брой предприятия:	11	7	11	7	11	7
"АЙ ТИ ДИ НЕТУЪРК" АД						
"КЕЙБЪЛТЕЛ" ЕАД/"БЛИЗУ МЕДИА ЕНД БРОУДБЕНД" ЕАД ¹						
"БТК НЕТ" ЕООД						
"ВЕСТИТЕЛ БГ" АД						
"ГОЛД ТЕЛЕКОМ БЪЛГАРИЯ" АД						
"ИЗТОЧНА ТЕЛЕКОМУНИКАЦИОННА КОМПАНИЯ" АД						
"КОСМО БЪЛГАРИЯ МОБАЙЛ" ЕАД						
"НЕКСКОМ-БЪЛГАРИЯ" ЕАД						
"ОРБИТЕЛ" ЕАД						
"СПЕКТЪР НЕТ" ЕАД						
"ТРАНС ТЕЛЕКОМ" ЕАД ²						

¹ През 2010 г. дружество "КЕЙБЪЛТЕЛ" ЕАД се влива в дружество "ЕВРОКОМ КАБЕЛ МЕНИДЖМЪНТ БЪЛГАРИЯ" ЕАД, чийто правопреемник е "БЛИЗУ МЕДИА ЕНД БРОУДБЕНД" ЕАД.

² Предприятие "Транс Телеком" АД не е предоставило отчет на дейността през 2010 г.

Източник: КРС

В периода след 2007 г. се наблюдава трайна тенденция на намаляване, както на реализирания трафик, така и на приходите на БТК от предоставяне на услугата на едро „избор на оператор“, като през 2010 г. реализираният трафик е с 59% по-малко спрямо 2007 г., а при приходите, съответно с 84%. След отчетения през 2008 г. ръст от 52% в броят на абонатите, използвали услугите „избор на оператор за всяко повикване“ и „избор на оператор на абонаментна основа“, през следващите 2 години техният брой намалява (фигура 15) и в края на 2010 г. е отчетен спад от 56% спрямо 2007 г.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фигура 15

Очевидно, намалението на цените на услугата генериране, резултат от наложените мерки в рамките на анализа от първи кръг не води до ръст в ползването на услугата „избор на оператор”.

С Решение № 712/29.06.2010 г. КРС одобри Типово предложение за сключване на договор за отдаване на абонатни линии под наем на едро на БТК, наложено като задължение на предприятието в рамките на анализа от първи кръг на пазарите на достъп до обществена телефонна мрежа в определено местоположение за домашни и бизнес потребители (Решение на КРС № 650/25.06.2009 г.). Наложено задължение е предпоставка за развитието на услугата „избор на оператор”, но по данни, подадени в КРС, към края на 2010 г. няма конкурентни предприятия, които я предоставят чрез наети от тях абонатни линии на едро от историческото предприятие.

От данните, представени на фиг. 16 и фиг. 17 по-долу, е видно, че реализираният трафик и приходите от услугите „избор на оператор за всяко повикване” и „избор на оператор на абонаментна основа”, предоставяни на крайните потребители, съставляват пренебрежимо малка част съответно от общия реализиран изходящ трафик от мрежата на историческото предприятие и от общите приходи, реализирани чрез електронната съобщителна мрежа на БТК.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фигура 16

Източник: Данни, подадени в КРС

Фигура 17

От своя страна, делът на потребителите, използвали услугите „избор на оператор за всяко повикване” и „избор на оператор на абонаментна основа”, представлява незначителна част от общия брой потребители на историческото предприятие като към края на 2010 г. възлиза на 0,21% (фигура 18).

Източник: Данни, подадени в КРС

Фигура 18

От представената информация може да бъде направен изводът, че що се отнася до услугите на едро за генериране на повиквания от определено местоположение, конкурентните предприятия нямат достатъчно силни позиции при водене на преговори, тъй като закупеният от тях обем трафик е пренебрежимо малък в сравнение с реализирания трафик на дребно, изходящ от мрежата на историческото предприятие. КРС е на мнение, че покупателната способност на предприятията, закупуващи услуги за генериране на повиквания от определено местоположение е силно ограничена и те не могат по никакъв начин да окажат влияние на условията и цените, по които БТК продава тези услуги.

3. Определяне на предприятия със значително въздействие върху пазара

В резултат на извършения пазарен анализ, имащ за цел да оцени наличието на предпоставки, възпрепятстващи ефективната конкуренция на разглеждания пазар на генериране на повиквания от определено местоположение на обществени телефонни мрежи, вземайки предвид изводите, направени при анализа на всеки един от разгледаните критерии, а именно:

- фактът, че от една страна БТК е единственото предприятие, предлагащо услуги за генериране на повиквания от определено местоположение на обществени телефонни мрежи (пазарен дял от 100%), а от друга – конкурентните предприятия имат ограничено влияние на пазара;
- налице са високи и непреходни бариери за навлизане и разширяване на разглеждания пазар, свързани с:
 - ✓ инфраструктура, която не може лесно да се дублира – мрежата на БТК;
 - ✓ икономии от мащаба и обхвата, от които се възползва БТК;
 - ✓ вертикалната интеграция, наблюдавана при осъществяването на дейността на БТК; и

- липсата на предприятия, които имат възможност чрез своята покупателна способност да оказват въздействие върху условията и цените, по които се предоставят разглежданите услуги за генериране на повиквания от определено местоположение на обществени телефонни мрежи,

КРС достигна до заключението, че следва да определи БТК за предприятие със значително въздействие върху пазара на едро за генериране на повиквания от определено местоположение на обществена телефонна мрежа.

VI. Терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи

1. Определяне на съответния пазар

1.1. Въведение

КРС определя съответните пазари, върху които извършва анализ за наличието на ефективна конкуренция, съобразно списъка от пазари, посочени в Препоръката за съответните пазари.

Пазарите на обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги, за които се оценява ефективността на конкуренцията, са пазари на едро или пазари на дребно, като всеки от тях се състои от продукти и географски пазар (чл. 8, ал. 1 и 2 от Методиката).

Продуктовият пазар включва всички обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги, които могат да се приемат от потребителите като взаимозаменяеми по отношение на техните характеристики, предназначение и цени (чл. 8, ал. 3 от Методиката).

Географският пазар включва определена територия, в която се предлагат съответните взаимозаменяеми обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги и в която конкурентните условия са еднакви и се различават от тези в съседни географски райони (чл. 8, ал. 4 от Методиката).

Съгласно съображение 5 от Преамбюла на Препоръката за съответните пазари и чл. 6, ал. 1 от Методиката, при определянето на даден пазар за съответен се вземат предвид принципите на конкурентното право, както и следните три критерия, които се прилагат кумулативно:

- наличие на високи и непреходни структурни, правни или регулаторни бариери за навлизане на пазара;
- липса на възможност за стимулиране и развитие на конкуренцията на пазара за период до две години напред;
- недостатъчна ефективност на конкурентното право за преодоляване на бариерите за навлизане на пазара и осигуряване на условия за конкуренция на съответния пазар.

Тъй като е необходимо анализът за наличието на ефективна конкуренция да отчита бъдещото развитие, пазарите се дефинират като се вземат под внимание очакваните или предполагаеми технологични или икономически промени в рамките на разумен времеви хоризонт, свързан с периода до изготвянето на следващия анализ. Съгласно чл. 2 от Методиката, КРС периодично на всеки две години определя съответните пазари на обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги, подлежащи на ex-ante регулиране, проучва, анализира и оценява нивото на конкуренция на съответните пазари и при установяване липсата на ефективна конкуренция определя предприятия със значително въздействие на съответния пазар.

Пазарите следва да бъдат анализирани като се вземе предвид технологичната неутралност, отнасяща се до използваната инфраструктура при предоставяне на електронни съобщения (чл. 8, т. 1 от Рамковата директива и чл. 4, ал. 2, т. 2 от ЗЕС), както и принципите на конкурентното право (чл. 15, т. 3 от Рамковата директива и чл. 150, ал. 1 от ЗЕС).

1.2. Съответен продуктов пазар

Според чл. 9 от Методиката съответният продуктов пазар включва всички обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги, за които е налице взаимозаменяемост при търсенето и взаимозаменяемост при предлагането.

1.2.1. Взаимозаменяемост при търсенето

Взаимозаменяемост при търсенето е налице, когато при относително малко, но постоянно повишаване на цената на дадена електронна съобщителна мрежа и/или услуга потребителите са склонни да пренасочат търсенето си към други електронни съобщителни мрежи и/или услуги, които са в състояние да я заменят на базата на техните характеристики, предназначение и цени³⁹.

Основна характеристика на пазара на терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи се явява принципът „Викащата страна заплаща повикването” (CPP – Calling Party Pays Principle), според който страната, генерираща едно повикване, заплаща изцяло неговата цена, докато страната, която получава повикването, не заплаща за приемането му. В резултат от прилагането на този принцип по отношение на предприятията, предоставящи услугата терминиране, е трудно да се окаже натиск в посока за намаляване цените за терминиране, тъй като гласово повикване към един краен потребител не може да бъде заменено с терминирането на гласово повикване към друг краен потребител.

Изхождайки от горепосоченото и от факта, че крайните потребители със своето поведение имат възможност да оказват влияние върху търсенето на услугата терминиране, заменяйки я с други услуги (например разговори в рамките на една мрежа), КРС анализира първо взаимозаменяемостта при търсенето на пазара на дребно на предоставяне на услугата повикване към други фиксирани мрежи, като взема предвид поведението на потребителите, извършващи и приемащи повикване, и след това – на ниво пазар на едро на терминиране на повикване в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи, както е посочено в съображение 4 от уводната част на Препоръката за съответните пазари.

1.2.1.1. Взаимозаменяемост при търсенето на пазари на дребно

При анализа на поведението на потребителите следва да се обърне внимание на възможните алтернативи за заместване на повикванията, терминирани в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи, които евентуално биха могли да окажат влияние върху условията на предлагане на услугата терминиране.

КРС изследва дали е налице взаимозаменяемост между:

- повиквания към мобилни мрежи и повиквания към фиксирани мрежи;
- повиквания към мрежи за широколентов безжичен достъп (BWA)/фиксиран безжичен достъп (FWA) с национален код за достъп 99х и повиквания към фиксирани мрежи;
- повиквания в рамките на дадена фиксирана мрежа и повиквания между различни фиксирани мрежи или повиквания от мобилни към фиксирани мрежи, и
- повиквания към негеографски номера с код за достъп 700, 800, 90 и 118 и към географски номера в определено положение на обществени телефонни мрежи.

³⁹ Чл. 10, ал. 1 от Методиката

Повиквания към мобилни мрежи като заместител на повиквания към фиксирани мрежи

Както и в предходния пазарен анализ, КРС изследва дали повикване към мобилни мрежи може да се приеме за потенциална алтернатива на повиквания към фиксирани мрежи от гледна точка на търсенето на пазари на дребно. Съществуват обаче съществени разлики, основаващи се на основните характеристики на всеки от двата типа мрежи и на услугите, предлагани чрез тях.

При мобилната телефония крайните точки не са фиксирани географски, т.е. налице е подвижност на потребителите, което определя услугата като мобилна. При фиксираната телефония, за да бъде осъществено едно повикване към фиксирана мрежа е необходимо наличието на телефонен пост във фиксирано крайно местоположение на мрежата. Повикванията към фиксирана мрежа могат да бъдат разглеждани като повиквания към географска точка, а повикванията към мобилни мрежи – към определен потребител – физическо лице, защото за разлика от фиксираната мрежа, мобилната осигурява свързаност на потребителите си на територията, на която мрежата има покритие, във всеки един момент, предоставяйки непрекъснати мрежови услуги, свързани с идентификацията на потребителя в пространството и актуализиране на информацията, посредством непрекъснат процес на обмен на сигнализационен трафик.

Ако потребител реши да извършва повиквания само към мобилни номера, вместо към фиксирани, то той от една страна трябва да е предварително запознат с това потребител на кое мобилно предприятие е виканата страна. От друга страна, за да може да се обаждат в рамките на една мобилна мрежа, то потребителят следва да разполага със съответния брой SIM карти, позволяващи достъп до мрежите на мобилните предприятия, както и с необходимия брой крайни устройства (в зависимост от технологичната възможност на крайното устройство да поддържа повече от една SIM карта). КРС е на мнение, че на практика е изключително трудно тези условия да бъдат реализирани едновременно от потребителите.

Следователно, според КРС, от гледна точка на търсенето не е налице взаимозаменяемост между двата вида повиквания – повиквания към мобилни мрежи и повиквания към фиксирани мрежи, тъй като големите разлики в техните характеристики се явяват пречка за възприемането им от потребителите като взаимозаменяеми на този етап от развитието на пазара на електронни съобщения.

Повиквания към мрежи за ширококолов безжичен достъп (BWA)/фиксиран безжичен достъп (FWA) с национален код за достъп 99x и повиквания към фиксирани мрежи

Повикванията към мрежи за ширококолов безжичен достъп (BWA)/фиксиран безжичен достъп (FWA) с национален код за достъп 99x могат да бъдат разглеждани като алтернативна услуга на повикванията към фиксирани мрежи, тъй като цените на дребно за крайни потребители за повикване към двата вида мрежи са еднакви. Използването на съответните номера (географски и негеографски с национален код за достъп) се определя от технологията, начина на изграждане на мрежата и пазарната политика на предприятието. В случаите, когато използваната технология позволява ограничена подвижност (номадност) на абонатите, услугите могат да бъдат предоставяни чрез негеографски номера с национален код за достъп.

Като характеристики обаче услугите, предоставяни чрез географски и негеографски номера с национален код за достъп, са различни. Въпреки че и двете услуги могат да бъдат предоставяни в определено местоположение чрез обществена

телефонна мрежа, липсата на обвързаност на негеографския номер с определено географско местоположение е характеристика, която отличава в значителна степен двата типа услуги. Услугите, предоставяни в определено местоположение посредством негеографски номера, дават на крайните потребители допълнителна възможност за промяна на местоположението, в което е предоставяна услугата. Потребителите могат да използват услугата навсякъде, където мрежата на предприятието, на което са абонати, има покритие. Тази възможност липсва при услугите, предоставяни чрез географски номера, тъй като всеки номер е обвързан с определен географски адрес. Все пак, възможността за подвижност на абонатите е ограничена само в зоната на покритие на мрежата, която към момента е в рамките на населеното място.

От друга страна, повиквания чрез мрежи за широколентов безжичен достъп/фиксиран безжичен достъп с национален код за достъп от типа 99х са се предоставяли през 2010 г. на крайни потребители в България от две предприятия – „МАКС ТЕЛЕКОМ“ ООД и „ТРАНС ТЕЛЕКОМ“⁴⁰ АД. Имайки предвид характеристиките на двете услуги, недостатъчното покритие по население и територия, което ограничава достъпа на крайните потребители до услуги чрез мрежи с национален код за достъп от типа 99х, както и все още ограниченото потребление на подобни услуги към момента на извършване на анализа, КРС стигна до заключението, че повикванията към негеографски номера с национален код за достъп от типа 99х не могат да бъдат приети за взаимозаменяеми на повикванията към фиксирани мрежи и не се очаква това да се промени в разглеждания бъдещ двугодишен период.

Повиквания в рамките на дадена фиксирана мрежа като заместител на повиквания между различни фиксирани мрежи или повиквания от мобилни към фиксирани мрежи

Под повиквания в рамките на мрежата (on-net повиквания) се разбират повиквания между абонати на мрежата на едно и също предприятие. В България цените на дребно за повиквания в рамките на една и съща фиксирана мрежа са по-ниски, дори и в някои случаи безплатни в сравнение с цените на повиквания между различни фиксирани мрежи или на тези от мобилни към фиксирани мрежи. В резултат на това, повикванията в рамките на мрежата могат да се разглеждат като възможна алтернатива на повиквания от мобилна към фиксирана или повиквания между различни фиксирани мрежи.

За да се възползва от тази алтернатива обаче, потребителят, извършващ повикването, трябва от една страна да е абонат едновременно на няколко предприятия, предоставящи фиксирани телефонни услуги, както и да разполага с няколко фиксирани телефонни поста и телефонни апарата, и от друга страна – да е запознат с това абонат на кое предприятие е виканата страна, което допълнително е възпрепятствано с ползването на услугата преносимост на номера.

Тъй като на практика е почти невъзможно тези условия да бъдат реализирани едновременно от потребителите, КРС е на мнение, че от гледна точка на търсенето не е налице взаимозаменяемост между повиквания в рамките на мрежата и повиквания от мобилни към фиксирани или повиквания между различни фиксирани мрежи.

⁴⁰ През 2010 г. "ТРАНС ТЕЛЕКОМ" АД е осъществявало дейност, но не е предоставило отчет в КРС. С Решение № 814 от 18.08.2011 г. е отнето разрешение № 01331/19.12.2008 г. издадено на "ТРАНС ТЕЛЕКОМ" АД

Повиквания към негеографски номера с код за достъп 700, 800, 90 и 118 и към географски номера в определено положение на обществени телефонни мрежи.

КРС счита за релевантно да бъде изследвано дали терминирането на повиквания към негеографски номера за предоставяне на услуги с код за достъп 700, 800, 90 и 118 следва да бъде включено в обхвата на продуктовия пазар (терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи).

Чрез негеографски номера се предоставя достъп до конкретни видове услуги, определени нормативно в Наредба № 1 от 22 юли 2010 г. за правилата за разпределение и процедурите за първично и вторично предоставяне за ползване, резервиране и отнемане на номера, адреси и имена (обн., ДВ, бр. 64 от 17.08.2010 г.), както следва:

- Номера с код 700 за достъп до услугата „персонален номер“;
- Номера с код 800 за услуги с безплатен достъп;
- Номера с код 90 за достъп до услуги с добавена стойност;
- Номера с код 118 за достъп до телефонни справочни услуги.

Следва да се отбележи, че номерата от тези обхвати се използват само за входящи повиквания и се предоставят първично на операторите на мрежи. Частни лица и/или доставчици на услуги договарят ползването на определен негеографски номер с предприятието, на което КРС е предоставила първично обхват от такива номера. Ползвателите на негеографски номера могат да се разглеждат като крайни потребители (абонати) на предприятието, от което са получили вторично номер или на предприятието, в чиято мрежа са пренесли такъв номер.

В следващата таблица е представена информация за издадените от КРС разрешения за ползване на негеографски номера с код за достъп 700, 800, 90 и 118 на предприятия, притежаващи регистрация за предоставяне на гласови телефонни услуги в определено местоположение през 2010 г.

Таблица 6

Справка за предприятия, притежаващи регистрация за предоставяне на гласови телефонни услуги в определено местоположение през 2010 г., които притежават разрешения за ползване на негеографски номера от обхват 700, 800, 90 и 118

№	Наименование на предприятието	Негеографски номера с код			
		700	800	90	118
	Общ брой:	15	12	4	5
01	"АЙ ТИ ДИ НЕТУЪРК" АД	☒	☒		
02	"БЛИЗУ МЕДИА ЕНД БРОУДБЕНД" ЕАД*	☒	☒		
03	БТК	☒	☒	☒	☒
04	"БУЛСАТКОМ" АД	☒	☒		
05	"ВАРНА НЕТ" ООД	☒	☒		
06	"ВЕСТИТЕЛ БГ" АД				
07	ВОКСБОУН ЕС ЕЙ (VOXBONE S.A./N.V.)		☒		

08	"ГЛОБЪЛ КОМЮНИКЕЙШЪН НЕТ" АД	✗			
09	"ГОЛД ТЕЛЕКОМ БЪЛГАРИЯ" АД	✗	✗		
10	"ЕСКОМ" ООД	✗	✗		
11	"ИЗТОЧНА ТЕЛЕКОМУНИКАЦИОННА КОМПАНИЯ" АД				
12	"ИНТЕРБИЛД" ООД				
13	"ИНТЕРУУТ БЪЛГАРИЯ" ЕАД	✗	✗		
14	"ИНФОХЕЛП" ЕООД				✗
15	"КАБЕЛ САТ-ЗАПАД" ООД				
16	"КОСМО БЪЛГАРИЯ МОБАЙЛ" ЕАД	✗		✗	
17	"МОБИЛТЕЛ" ЕАД	✗		✗	✗
18	"НЕКСКОМ-БЪЛГАРИЯ" ЕАД		✗		
19	"НЕТ ИС САТ" ООД	✗			
20	"НЕТФИНТИ" ЕООД	✗			
21	"ОРБИТЕЛ" ЕАД	✗	✗		
22	"СКАТ ТВ" ООД				
23	"СПЕКТЪР НЕТ" ЕАД	✗	✗	✗	✗
24	"ТЕЛЕДАТА" АД				✗
25	"ТЕЛЕКОМ 1" ООД				
26	"ТРАНС ТЕЛЕКОМ" АД**	✗	✗		

Източник: КРС

Забележки:

* През 2010 г. „Кейбълтел“ ЕАД се вля в „Евроком Кабел Мениджмънт България“ ЕООД, което в последствие се преобразува чрез промяна на правната форма в „Близу Медиа енд Броудбанд“ ЕАД

**През 2010 г. „ТРАНС ТЕЛЕКОМ“ АД е осъществявало дейност, но не е предоставило отчет в КРС. С Решение № 814 от 18.08.2011 г. е отнето разрешение № 01331/19.12.2008г., издадено на „ТРАНС ТЕЛЕКОМ“ АД

По отношение на пазара на дребно КРС счита, че крайните потребители не биха заменили повиквания към негеографски номера за предоставяне на услуги (телефонни справочни услуги – предоставяни чрез номера с код за достъп 118, услуги „персонален номер” – предоставяни чрез номера с код за достъп 700, услуги с безплатен достъп – предоставяни чрез номера с код за достъп 800 и услуги с добавена стойност – предоставяни чрез номера с код за достъп 90) с повиквания към географски номера за достъп до мрежи.

Услугите, предоставяни чрез географски номера и чрез негеографски номера с код за достъп до услуги 700, 800, 90 и 118, са коренно различни в своята същност. Последните не са предназначени за извършване на лични телефонни разговори. КРС счита, че крайните потребители не биха заменили повиквания към географски номера, чрез които се предоставя достъп в определено местоположение на обществени телефонни мрежи, с повиквания към негеографски номера за предоставяне на услуги (телефонни справочни услуги – предоставяни чрез номера с код за достъп 118, услуги „персонален номер” – предоставяни чрез номера с код за достъп 700, услуги с безплатен достъп – предоставяни чрез номера с код за достъп 800, и услуги с добавена стойност – предоставяни чрез номера с код за достъп 90), поради различните характеристики и предназначение на услугите, и спецификите на прилагане на цените, които в някои

случаи, в зависимост от вида на повикването, са по-високи при повикванията към негеографски номера за предоставяне на услуги. Дори при наличие на взаимозаменяемост на предлагането, при която доставчици на посочените услуги ще могат да навлязат на пазара на дребно (във времеви хоризонт на настоящия пазарен анализ) в относително кратък срок и понасяйки разумни разходи, в случай на малко, но значимо увеличение (с 5% до 10%) на всяка от цените на тези услуги, КРС счита, че при липса на съвместимост с критериите на взаимозаменяемост на търсенето, повикванията към негеографски номера за предоставяне на услуги съставлява отделен пазар на дребно.

1.2.1.2. Взаимозаменяемост при търсенето на пазари на едро

Поради факта, че търсенето на ниво пазар на едро е свързано с търсенето на ниво пазар на дребно, следва, че за да могат потребителите на дадено предприятие, предоставящо телефонни услуги, да се свържат с потребители на друго предприятие, то предприятието, от което е генерирано повикването, може да терминира гласовото повикване единствено в мрежата на предприятието, потребител на което е виканата страна.

В момента не е налице възможност, която да позволява на едно предприятие да избира коя мрежа да бъде използвана при терминиране на дадено повикване. Всеки опит за терминиране на едно повикване в мрежа, различна от тази, на която е потребител виканата страна, ще представлява неуспешно повикване. КРС не очаква да се появи подобна технология в периода до следващия пазарен анализ.

КРС счита, че е необходимо да изследва дали е налице взаимозаменяемост при търсенето на услугите, предоставяни на едро за терминиране на повиквания към негеографски номера с код за достъп 700, 800, 90 и 118 и терминиране на повиквания към географски номера. Услугите, предлагани чрез негеографски номера за достъп до услуги обикновено се реализират с помощта на интегрирани в мрежите на предприятията интелигентни платформи, при използване на система за сигнализация по общ канал № 7 (CCS7). Предоставянето на тези услуги се осъществява при използване на централизираните функции на интелигентната платформа, които са независими от комутационните функции на електронната съобщителна мрежа. Като правило, обслужването чрез интелигентна платформа изисква използване на номера за маршрутизация, които обикновено са географски номера. Взаимното свързване на мрежи, предоставящи услуги чрез интелигентни платформи прави възможно предоставянето на обществени услуги от доставчик на една мрежа на потребители на друга мрежа.

Нивото на конкуренция при предоставянето на негеографски услуги зависи от силата на позицията на абонатите (доставчиците на услуги) при договаряне на номера от съответните обхвати, която обикновено се проявява, когато те ползват значителен обем от предлаганите електронни съобщителни услуги от предприятието, в чиято интелигентна платформа се поддържат тези номера, и когато те могат или сами да осигурят поддържаща платформа за предлаганите от тях услуги, или имат възможност да изберат и мигрират към такива платформи на други предприятия при предложени по-добри икономически условия. Тази възможност е пряко свързана с броя на действащите на пазара предприятия, предлагащи интелигентни мрежови услуги. Като се вземат предвид техническите и функционални характеристики на негеографските услуги, основният разграничаващ фактор между услугите за терминиране на повиквания към негеографски номера за предоставяне на услуги и услугата за терминиране на повиквания към географски номера в определено местоположение на обществени телефонни мрежи е възможността на всеки доставчик на негеографски услуги или частно

лице (например, абонат на номер с код за достъп 700 за предоставяне на услугата „персонален номер“) да договаря цените на получаваните услуги, в ролята на краен потребител, с предприятието, в чиято мрежа се поддържа номера и се терминират повикванията. В резултат, независимо, че тези услуги за терминиране се предоставят при използване на една и съща функционалност на мрежата по отношение на преноса на повикванията, те не са част от един пазар, поради съществените различия в отношенията между страните по веригата и съответно различните механизми за ценообразуване, които могат да генерират конкурентен натиск по отношение на нивата на цените, прилагани от терминиращото предприятие.

Предвид изложеното, КРС счита, че между услугите за терминиране на повиквания към негеографски номера за предоставяне на услуги и услугите за терминиране на повиквания към географски номера в определено местоположение на обществени телефонни мрежи не съществува взаимозаменяемост на търсенето.

Въз основа на анализа на критериите за взаимозаменяемост на търсенето, КРС счита, че услугите за терминиране на повиквания към негеографски номера за достъп до услуги и за терминиране на повиквания към географски номера в определено местоположение на обществени телефонни мрежи не принадлежат към един и същ продуктов пазар.

Поради тази причина КРС смята, че към настоящия момент не е налице взаимозаменяемост на услугата терминиране на повиквания на ниво пазар на едро.

1.2.1.3. Заключение – взаимозаменяемост при търсенето

Предвид гореизложеното, може да бъде направено заключение, че от гледна точка на търсенето на дребно и на едро не са налице услуги, които могат да бъдат разглеждани като взаимозаменяеми по отношение на услугата терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи. Заключение то напълно съвпада с изводите, направени от Европейската комисия в Разяснителната бележка към Препоръката относно съответните пазари⁴¹.

1.2.2. Взаимозаменяемост при предлагането

Взаимозаменяемост при предлагането е налице, когато вследствие на малко, но постоянно повишаване на цената за предоставяне на електронната съобщителна мрежа и/или услуга предприятия, които не осъществяват електронни съобщения и не предоставят електронни съобщителни услуги на съответния пазар, са в състояние в краткосрочен план, до една година, да навлязат на него без значителни допълнителни разходи за материални и нематериални дълготрайни активи, допълнителни инвестиции, стратегически решения и други⁴².

1.2.2.1. Взаимозаменяемост при предлагането на пазари на дребно

Взаимозаменяемост на пазара на фиксирани мрежи и/или услуги на дребно от гледна точка на предлагането ще е налице, когато предприятия, които до този момент не са предоставяли на потребителите си услуги за повиквания към други предприятия, предоставящи фиксирани мрежи и/или услуги, могат да започнат предоставянето им, конкурирайки настоящите крайни цени на изходящите повиквания към други мрежи.

⁴¹ Разяснителна бележка към Препоръката за съответните пазари, стр.24-25

⁴² Чл. 11, ал. 1 от Методиката

КРС счита, че в момента на пазара няма предприятие, което може да предостави подобни повиквания и че за периода до следващия пазарен анализ не се очаква да се появи подобна възможност, тъй като не е налице технологична възможност едно предприятие да избегне закупуването на услугата терминиране, която оказва пряко влияние върху крайните цени на дребно. По тази причина би могло да се направи заключение, че към настоящия момент не съществува взаимозаменяемост при предлагането на пазара на дребно на фиксирани мрежи и/или услуги.

1.2.2.2. Взаимозаменяемост при предлагането на пазари на едро

Взаимозаменяемост при предлагането на пазара на терминиране на повиквания ще е налице, когато предприятия, които до този момент не са предоставяли услугата терминиране, могат да започнат да я предоставят, без да са необходими значителни инвестиции за това.

Според КРС технологично е възможно да съществуват услуги, които биха дали възможност на един потребител на дребно да прави избор коя мрежа да терминира всяко негово изходящо повикване и които следователно могат да бъдат приети за алтернативи на услугата терминиране. С оглед установената пазарна практика обаче, на потребителите не се предоставя избор коя мрежа да терминира всяко тяхно обаждане, което изключва възможността за взаимозаменяемост на услугата терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи.

От гледна точка на взаимозаменяемостта на предлагането, услуги за терминиране на повиквания към негеографски номера за предоставяне на услуги могат да бъдат предоставяни и от мрежи с ограничено покритие, доколкото това терминиране няма географски характеристики. Същевременно, от гледна точка на ефективността на инвестициите и рентабилността, съществуват значителни различия между предоставянето на интелигентни мрежови услуги, от една страна, и предоставянето на фиксирани гласови телефонни услуги на абонати, от друга страна, като първите генерират значително повече трафик на абонат от вторите. От тази гледна точка, в резултат на малко, но значимо увеличение на цените (5%-10%) на дадена негеографска услуга, предприятията, предоставящи услуги чрез обществени електронни съобщителни мрежи, могат да започнат да предоставят терминиране за тази услуга в кратък срок (във времевия хоризонт на настоящия анализ) и без необходими съществени инвестиции и значителни невъзвръщаеми разходи, дори когато не разполагат с добре развита мрежа за достъп. От друга страна, предоставянето на услуги за терминиране на повиквания към фиксирани абонатни номера (географски номера за достъп до мрежи) изисква значителни инвестиции за изграждане на мрежа за достъп, свързани с характерните за тези мрежи голям обем на невъзвръщаеми разходи и зависимост от икономите от мащаба и от обхвата, които представляват съществена бариера за навлизане на пазара в рамките на разумен период от време (съпоставим с времевия хоризонт на настоящия анализ).

Въз основа на анализа на критериите за взаимозаменяемост на предлагането, КРС счита, че услугите за терминиране на повиквания към негеографски номера за достъп до услуги и за терминиране на повиквания към географски номера за достъп до мрежи (фиксирани абонатни номера) не принадлежат към един и същ продуктов пазар.

1.2.2.3. Заключение - взаимозаменяемост при предлагането

Вземайки предвид казаното дотук, КРС стигна до заключение, че от гледна точка на предлагането на дребно и на едро не са налице продукти, които могат да бъдат разглеждани като взаимозаменяеми с услугата терминиране на повиквания в определено

местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи. Заключение то напълно съвпада с изводите, направени от Европейската комисия в Разяснителната бележка към Препоръката за съответните пазари⁴³.

1.3. Съответен географски пазар

Съгласно Насоките за пазарните анализи и оценката на значително въздействие върху пазара и чл. 14, ал. 1 от Методиката, географският обхват на съответния пазар в сектора на електронните съобщения традиционно се определя въз основа на два главни критерия:

- покритие по територия на обществените електронни съобщителни мрежи;
- наличие на еднакви законови и регулаторни изисквания за предоставяне на електронни съобщителни мрежи и/или услуги.

Въз основа на тези два критерия географският пазар може да бъде определен като местен, регионален, национален или обхващащ територията на две или повече страни (например общоевропейски пазар, пазар, обхващащ територията на Европейското икономическо пространство, или глобален пазар).

Съгласно чл. 152, ал. 3 от ЗЕС, географският пазар включва определена територия, в която се предлагат съответните взаимозаменяеми обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги и в която конкурентните условия са еднакви и се различават от тези в съседни райони.

Вземайки предвид разпоредбите на европейското и националното законодателство, КРС дефинира съответния географски пазар на едро за терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи като *национален* по своя обхват. Услугата терминиране на гласови повиквания се предоставя от предприятията само и единствено в собствената им фиксирана обществена телефонна мрежа. Това е предпоставка всяка мрежа да бъде разглеждана като отделен продуктов пазар, като всички мрежи са с териториален обхват - Република България. В допълнение, разрешенията, издадени на всяко от предприятията, предоставящи телефонни услуги в определено местоположение, за изграждане на собствената им мрежа, също имат обхват територията на страната.

КРС счита, че следва да поясни на систематичното място в този документ, че е налице промяна в позиция на регулатора относно терминирането на международни повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи. С Решение № 237 от 17.03.2009 г. КРС определи, че терминирането на международни повиквания във фиксирани мрежи ще се извършва при свободно търговско договаряне.

Комисията отбелязва, че услугата терминиране се изразява в пренос на входящо повикване от точката на взаимно свързване на предприятието на викация потребител до крайна точка на индивидуалната обществена телефонна мрежа, в която се намира викация потребител. Произходът на трафика няма значение при дефиниране на услугата терминиране на повиквания в индивидуални обществени телефонни мрежи. Тя се предоставя винаги, когато е налице постъпване на входящо повикване в мрежата на съответното предприятие от друга мрежа. Предвид гореизложеното и с оглед извършения анализ и установени конкурентни проблеми на съответния пазар, КРС пояснява, че географският обхват на съответния пазар не е основание да се ограничава вида на

⁴³ Разяснителна бележка към Препоръката за съответните пазари, стр.24-25

трафика, терминиран в определено местоположение на индивидуална обществена мрежа, на база на неговия произход.

1.4. Заключение

В резултат на проведения анализ, целящ определянето на границите на съответния пазар, КРС стигна до следните заключения:

Съответният продуктов пазар, обект на този анализ, е пазарът на *терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи*. Той се състои от следните 20 самостоятелно обособени продуктов пазара, всеки от тях с географски обхват *територията на Република България*:

- Пазар на едро за терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуалната обществена телефонна мрежа на БТК;
- Пазар на едро за терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуалната обществена телефонна мрежа на „Ай Ти Ди Нетуърк” АД;
- Пазар на едро за терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуалната обществена телефонна мрежа на „Близу медия енд бродбанд” ЕАД;
- Пазар на едро за терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуалната обществена телефонна мрежа на „Варна нет” ООД;
- Пазар на едро за терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуалната обществена телефонна мрежа на „Вестител БГ” АД;
- Пазар на едро за терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуалната обществена телефонна мрежа Воксбоун Ес Ей (VOXBONE S.A./N.V.);
- Пазар на едро за терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуалната обществена телефонна мрежа на „Глобъл Комюникейшън Нет” АД;
- Пазар на едро за терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуалната обществена телефонна мрежа на „Голд Телеком България” АД;
- Пазар на едро за терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуалната обществена телефонна мрежа на „Източна телекомуникационна компания” АД;
- Пазар на едро за терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуалната обществена телефонна мрежа на „Интербилд” ООД;
- Пазар на едро за терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуалната обществена телефонна мрежа на „Интеруут България” ЕАД;
- Пазар на едро за терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуалната обществена телефонна мрежа на „Космо България Мобайл” ЕАД;
- Пазар на едро за терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуалната обществена телефонна мрежа на „Мобилтел” ЕАД;
- Пазар на едро за терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуалната обществена телефонна мрежа на „Некском България” ЕАД;

- Пазар на едро за терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуалната обществена телефонна мрежа на „Нет Ис Сат” ООД;
- Пазар на едро за терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуалната обществена телефонна мрежа на „Нетфинити” ЕООД;
- Пазар на едро за терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуалната обществена телефонна мрежа на „Орбител” ЕАД;
- Пазар на едро за терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуалната обществена телефонна мрежа на „Скат ТВ” ООД;
- Пазар на едро за терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуалната обществена телефонна мрежа на „Спектър Нет” ЕАД;
- Пазар на едро за терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуалната обществена телефонна мрежа на „Телеком 1” ООД.

Посочените двадесет пазара включват мрежите, собственост на всички активни към момента на извършване на анализа предприятия, предоставящи услугата терминиране в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи. Евентуалната поява на ново предприятие, осъществяващо електронни съобщения посредством обществена телефонна мрежа и предоставящо фиксирани мрежи и/или услуги, би формирала нов обособен пазар на едро, включващ предоставяните от предприятието услуги за терминиране в неговата собствена мрежа.

1.5. Прилагане на теста на трите критерия

В Препоръката за съответните пазари на ЕК като пазар, подлежащ на ex-ante регулиране, фигурира пазарът на *повиквания, терминирани в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи*⁴⁴.

За да се установи дали на национално ниво този пазар попада в обхвата на пазарите, подлежащи на ex-ante регулиране, и с оглед определянето на пазара на терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи за съответен, е необходимо да бъде извършен анализ с цел да се установи дали са изпълнени кумулативно следните три критерия:

- наличие на високи и непреходни бариери за навлизане на пазара;
- липса на възможност за стимулиране и развитие на конкуренцията;
- недостатъчна ефективност на конкурентното право.

Нужно е да се отчете и дали тези критерии ще продължат да бъдат изпълнени и в двугодишния период до следващото определяне, анализ и оценка на съответния пазар.

1.5.1. Наличие на високи и непреходни бариери за навлизане на пазара

При анализа на този критерий КРС изследва наличието на високи и непреходни структурни, правни или регулаторни бариери за навлизане на даден пазар в рамките на времеви хоризонт от две години, свързан с периода до изготвянето на следващия анализ.

Структурни бариери за навлизане на пазара са тези, които се явяват като бариера в резултат от необходимите първоначални разходи или условията на търсенето и

⁴⁴ Препоръка за съответните пазари – Приложение, т. 3, на англ. *Call termination on individual public telephone networks provided at a fixed location*

създават неравноправни условия между предприятията със значително въздействие върху пазара и навлизащите предприятия на пазара, затрудняващи или пречатстващи навлизането на пазара (чл. 7, ал. 1 от Методиката).

Правни или регулаторни бариери са бариери, които не се основават на икономическите условия, а са резултат от законодателни, административни или други държавни мерки, които в някаква степен ограничават достъпа до пазара на потенциалните конкуренти или тяхното бъдещо поведение (чл. 7, ал. 2 от Методиката).

За навлизане на пазара на терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи продължават да съществуват както структурни, така и правно-регулаторни бариери.

Като структурни бариери могат да бъдат посочени:

- контрол върху инфраструктура, която не може лесно да бъде дублирана. Този контрол се поражда от технологичното ограничение, при което единствено предприятието, собственик на дадена мрежа, има възможност да терминира дадено гласово повикване, предназначено за негов потребител. Други предприятия, освен предприятието, потребител на което е виканата страна, нямат възможност да предоставят услугата терминиране поради липсата на инфраструктура, която да даде тази възможност;
- необходимост от високи първоначални капиталови вложения за изграждане на обществена телефонна мрежа – навлизането на пазара на обществени телефонни услуги, предоставяни в определено местоположение е свързано с изграждането на собствена мрежа, за чието създаване са необходими значителни първоначални разходи. Те са обусловени от структурата на фиксирания мрежи и спецификата на услугите, предоставяни чрез тях, както и от зависимостта им от ограничения ресурс, който използват;
- възможност за реализиране на икономии от обхвата от вече действащите на пазара предприятия. Терминирането на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи е тясно свързано с предоставянето на достъп и възможност за осъществяване на повиквания към други мрежи, с генерирането на повиквания и транзит. Поради тази обвързаност на услугите, предлагани на пазарите на дребно и на едро от предприятие, притежаващо фиксирана телефонна мрежа, се наблюдава намаляване на средните разходи за единица услуга. В потвърждение на този факт може да се посочи обстоятелството, че всички действащи към края на 2010 г. предприятия на изследвания пазар се стремят да използват оптимално капацитета на своите електронни съобщителни мрежи и да предоставят чрез тях и други услуги, както на дребно, така и на едро.

Правно-регулаторна бариера за навлизане на пазара се явява необходимостта от ползване на индивидуално определен ограничен ресурс номера от Националния номерационен план (ННП), както и свързаната с това необходимост от получаване на разрешение от регулатора и заплащане на годишни такси за ползването му.

Разгледаните по-горе структурни и правно-регулаторни бариери са относими както за периода, обект на настоящия пазарен анализ, така и в рамките на периода до извършване на следващия такъв.

1.5.2. Липса на възможност за стимулиране и развитие на конкуренцията

Според Разяснителната бележка към Препоръката за съответните пазари⁴⁵ анализът доколко липсва възможност за стимулиране и развитие на конкуренцията на пазара на терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи в рамките на разглеждания двугодишен период има за цел да покаже дали въпреки наличието на непреходни бариери за навлизането на този пазар неговото развитие не клони към ефективна конкуренция. При отчитането на този втори критерий ЕК препоръчва разглеждането на няколко показателя, които описват динамиката на пазара:

- *пазарен дял*: изхождайки от специфичния монополистичен характер на пазара за терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи, пазарният дял на всеки от участниците на него е 100% и не се очаква да се промени в рамките на разглеждания период;
- *цени*: Съгласно Решение на КРС № 237/17.03.2009 г. определените за предприятия със значително въздействие върху пазара на едро за терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи, следва да прилагат цени за терминиране в собствените им мрежи както следва: на историческото предприятие е наложен график за постепенно намаляване на цените (glide path), а конкурентните предприятия определят цени за терминиране на трафик не по-високи от цените на историческото предприятие. Вследствие на предприетите действия от страна на регулатора, цените за терминиране в България вече не са най-високите в ЕС, както бе към края на 2007 г. Въпреки постигнатото реално намаление на цените на едро, обаче, цените за терминиране в двоен и в локален сегмент в мрежата на историческото предприятие продължават да са над средното ниво за държавите-членки на ЕС.
- *степен на насищане на пазара и потенциална конкуренция* (наличие на възможност за привличане на нови потребители на пазара): През 2010 г. е отчетен ръст от 2,33% в броя на фиксираните телефонни постове в България спрямо предходната година, който се дължи на значително увеличения брой на фиксираните телефонни постове на абонати на конкурентните предприятия, което към края на годината компенсира спада в броя на фиксираните телефонни постове на абонати на историческото предприятие. Но от друга страна показателите – плътност по население и по домакинства, отчетени през 2010 г. спрямо 2007 г. и приходи от предоставянето на фиксирана телефонна услуга намаляват⁴⁶, което дава основание на КРС да потвърди направеното в рамките на предходния пазарен анализ заключение, че на пазара на обществени телефонни услуги в България като цяло е налице ограничена възможност за привличане на нови потребители и развитието му в голяма степен се изразява в преразпределение на настоящите клиенти и в по-незначителна степен – в привличането на нови;
- *технологичното развитие на пазара е високо* – от една страна използваните технологии за пакетен пренос на информация при изграждането на мрежите на конкурентните предприятия са оптималните към момента, а от друга – историческото предприятие разполага с добре развита инфраструктура, в която непрекъснато инвестира в посока оптимизиране на преносната среда чрез изграждане на мрежа от ново поколение (NGN мрежа). На пазара не е налице възможност за технологично надграждане на мрежата, която да доведе до конкурентни предимства за предприятието, което я предприеме;

⁴⁵ Разяснителна бележка, стр. 9-10

⁴⁶ Този показател подробно е разгледан в раздел III, т. 3.2. на този пазарен анализ

- *конвергенцията* на мрежи и услуги – мобилните предприятия започнаха да предоставят конвергентни услуги, обвързващи мобилна и фиксирана гласова телефонна услуга за бизнес и домашни потребители. КРС счита, че тези услуги оказват влияние на свързания пазар на дребно, но не са фактор, който влияе върху пазарната ситуация на пазара на терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи.

1.5.3. Недостатъчна ефективност на конкурентното право

Общото заключение дали даден пазар подлежи на ex-ante регулиране зависи и от оценката дали правото в областта на конкуренцията е достатъчно за преодоляване на неефективната конкурентна среда, установена на пазара в резултат на удовлетворяването на първите два критерия.

В България органът, овластен да прилага правото на защита на конкуренцията, е Комисията за защита на конкуренцията (КЗК). Нейната дейност се основава преди всичко на ex-post регулиране. В този случай регулаторни мерки се прилагат тогава, когато се установи, че от даден участник на пазара са извършени действия, довели до увреждане на конкуренцията. Това е и съществена разлика спрямо прилагането на ex-ante регулация, където налагането на определени мерки има за цел да се предотврати нарушаването на условията за конкуренция. В този случай контролът се осъществява в перспектива, за разлика от типичния за дейността на конкурентното ведомство принцип на последващ контрол. КЗК прилага ex-ante контрол единствено що се касае до оценки на концентрации на стопанска дейност, от което следва че възможността по силата на конкурентното право да бъдат наложени подходящи превантивни мерки за предотвратяване ограничаването на конкуренцията, е поставено в пряка зависимост от евентуалното осъществяване на сливания, вливания, придобивания или други форми на концентрация в сектора.

Като пример може да се посочи липсата на възможност по правилата на конкурентното право да се наложат задължения, свързани с осигуряване на достъп до изградените мрежи от предприятията на пазара. Доколкото всяка мрежа може да бъде оценена като самостоятелен обособен пазар, то отделните предприятия притежават господстващо положение по смисъла на ЗЗК и Европейското общностно конкурентно право (което КЗК като национален орган по конкуренция е длъжна да прилага) и всяка злоупотреба с такава доминация би подлежала на санкция. Ex-post регулирането обаче предвижда предприемането на мерки, едва когато се установи, че вече е налице необоснован отказ за предоставяне на достъп, което води до нарушаване на конкуренцията. Прилагането на този принцип не позволява да бъдат предприети адекватни мерки, които превантивно да въздействат на поведението на участниците на пазара и да създадат такива правила, които да не водят до необосновани откази за достъп, освен ако не се касае за случаи на концентрации между предприятия. В резултат на това, в рамките на конкурентното право липсва ефективна възможност за преодоляване на идентифицираните по-горе структурни бариери, като например наличието на инфраструктура, която не може лесно да бъде дублирана. Не са налице възможности, при спазване принципите на конкурентното право, да бъдат приложени такива мерки, които да премахнат възможността от препятстване на достъпа до тази инфраструктура.

Ex-post регулацията представлява прилагане на последващ контрол и е свързана с предприемане на санкционни мерки за вече извършено нарушение. Този принцип на регулиране обаче не дава възможност за налагане на несанкционни мерки като например ценови ограничения на предприятията, чиято ценова политика може да доведе до нарушаване на условията за конкуренцията. В тази връзка, липсата на възможност въз

основа на нормите на конкурентното право да се предприема конкретни мерки за бързо и ефективно въздействие върху ценовите условия за предоставяне на електронни съобщителни услуги на практика отнема възможността за стимулиране на конкуренцията на разглеждания пазар на терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи.

Следва да се отбележи и обстоятелството, че принципите за последваща регулация, т.е. след установяване на вече извършено нарушение, не включват възможността за периодично събиране на информация от предприятията, което ограничава възможността за анализ на тенденциите относно развитието на пазара в перспектива. По този начин се отнема възможността за предприемане на бързи и адекватни мерки с цел да се предотвратят възможностите за нарушаване на конкуренцията.

Като се има предвид посоченото, с оглед установените високи и непреходни бариери и липсата на възможност за стимулиране и развитие на конкуренцията, налагането от конкурентния регулаторен орган на имуществените санкции за вече извършени нарушения са недостатъчен механизъм за преодоляване на тези бариери, дори и санкциите да бъдат налагани в чести случаи. За ефективното развитие на пазара е необходимо предприемането на мерки, които да могат да предотвратят извършването на нарушения, които увреждат конкуренцията, което не може да се постигне със заложените в конкурентното право правомощия за последващо (ex-post) регулиране.

1.5.4. Заключение

След прилагането на теста на трите критерия може да бъде направен изводът, че разглежданият пазар на терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи удовлетворява трите кумулативно приложени критерия и предполага ex-ante регулиране.

В Разяснителната бележка⁴⁷ се обръща внимание на факта, че удовлетворяването на трите критерия не означава автоматично, че е необходимо регулиране на този пазар. То е необходимо само в случаите, когато се докаже наличието на едно или няколко предприятия със значително въздействие върху пазара.

2. Анализ и оценка на съответния пазар

2.1. Въведение

След определянето на границите и участниците на съответния пазар на едро на терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи и въз основа на събраната информация по реда на Раздел III на Методиката, КРС извършва анализ на съответния пазар, който има за цел да оцени:

- наличието на предпоставки, възпрепятстващи функционирането на пазара и ефективната конкуренция, които могат да позволят на едно или повече предприятия, участници на съответния пазар, самостоятелно или съвместно, да имат господстващо поведение до степен на съществена независимост от конкуренти, потребители и крайни потребители;
- наличието на възможности за прехвърляне на пазарна сила на свързани пазари⁴⁸.

⁴⁷ Разяснителна бележка, стр.11

⁴⁸ Чл. 23 от Методиката

Според чл. 14, ал. 2 от Рамковата директива и чл. 24 от Методиката предприятие със значително въздействие върху пазара е предприятие, което самостоятелно или съвместно с други се ползва от позиция, равностойна на господстваща, т.е. позиция на икономическа сила, позволяваща му да следва поведение до съществена степен независимо от конкуренти, потребители и крайни потребители.

Ефективна конкуренция на съответния пазар е налице, когато нито едно предприятие, предоставящо обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги самостоятелно или съвместно с други предприятия, няма значително въздействие върху този пазар⁴⁹.

2.2. Критерии, използвани при анализа на ефективността на конкуренцията и определяне на предприятията със значително въздействие върху съответния пазар

Според чл. 75 от Насоките господстващо положение на даден съответния пазар се установява по редица критерии и преценката за него се основава на перспективен анализ на пазара, обхващащ бъдещ период от две години, като се вземат предвид съществуващите пазарни условия. Като отправна точка в анализа и показател за наличието на пазарна мощ обикновено се използват пазарните дялове. Самото наличие на висок пазарен дял обаче не е достатъчно, за да се установи присъствие на значително господстващо положение.

Освен пазарния дял, критериите, които се използват за измерване на пазарната мощ на съответните предприятия, зависят от конкретните характеристики на съответния пазар. Националните регулаторни органи са тези, които следва да определят кои критерии са най-подходящи за анализиране на пазарното присъствие⁵⁰. Част от критериите, които могат да бъдат използвани за установяване наличието на предприятие със значително въздействие върху съответния пазар, са посочени в чл. 156, ал. 3 и 4 от ЗЕС и в чл. 35 и 36 от Методиката.

При анализа на пазара на едро на повиквания, терминирани в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи, следва да се отчете фактът, че предприятията, предоставящи услугата терминиране на повиквания, притежават качеството на естествени (фактически) монополисти на съответния пазар, включващ единствено собствената им мрежа.

КРС счита, че с оглед монополистичния характер на пазара не е релевантно да използва всички критерии за установяване наличието на значително въздействие върху пазара, които са залегнали в Насоките за пазарните анализи и оценката на значително въздействие върху пазара⁵¹, както и в ЗЕС и Методиката⁵². Някои от критериите продължават да не са приложими при анализа на пазара на едро на повиквания, терминирани в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи. Като пример следва да се посочи наличието на продуктово разнообразие и добре развита дистрибуторска и пласментна мрежа, тъй като обект на анализа е пазар на едро и по-специално – услуга, предоставяна на едро от предприятията. Друга група критерии също не биха променили съществено резултатите от анализа поради факта, че дейност на всеки от разглежданите пазари осъществява само по едно предприятие и са налице естествено непреодолими бариери за навлизане на всеки от пазарите. По тези причини анализът на критерии като общ размер на предприятието, наличие на икономии от мащаба, обхвата, вертикална интеграция, както и наличие на лесен или привилегирован

⁴⁹ Чл. 25, ал. 2 от Методиката

⁵⁰ Чл. 77 от Насоките

⁵¹ Чл. 78 от Насоките

⁵² Чл. 35 и чл. 36 от Методиката

достъп до капиталовите пазари и/или финансови ресурси не би променил по никакъв начин изводите, направени по отношение на определянето на предприятия със значително въздействие върху пазара.

При анализа на ефективността на конкуренцията и при определянето на предприятия със значително въздействие върху пазара на терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи, КРС използва следните критерии, разглеждани и при първия анализ на този пазар:

- пазарен дял на предприятието;
- наличие на бариери за навлизане и разширяване на съответния пазар;
- недостатъчна или слаба покупателна способност.

2.2.1. Пазарен дял

Оценката на пазарния дял е отправна точка при анализа на значителното въздействие върху пазара. Ако пазарният дял на едно предприятие е по-голям от 50%, то това може да бъде разглеждано като ясен знак за наличието на значително въздействие върху пазара, освен при изключителни обстоятелства. По правило предприятия с пазарен дял под 25% не се считат за предприятия със значително въздействие върху пазара⁵³.

Както вече беше посочено, в рамките на предходния и настоящ анализ всяка обществена телефонна мрежа, в която се терминират повиквания, се разглежда като отделен пазар (Раздел VI, т. 1.3. Съответен географски пазар). Това означава, че всяко предприятие притежава 100% пазарен дял на съответния пазар на терминиране на повиквания в собствената му обществена телефонна мрежа. 100%-товият пазарен дял е предпоставка всички предприятия, които предоставят услугата терминиране в собствената си мрежа, да бъдат обявени за предприятия със значително въздействие върху пазара.

Въпреки това, пазарният дял сам по себе си е недостатъчен за извеждането на категорично заключение дали дадено предприятие има значително въздействие върху пазара и следва да се разглежда в неразривна връзка с останалите критерии, заложиени в чл. 78 от Насоките и чл. 35 и чл. 36 от Методиката.

2.2.2. Наличие на бариери за навлизане и разширяване на съответния пазар

При наличие на входни бариери за навлизане на нови предприятия на даден пазар, дадено предприятие, извършващо дейност на него, може да увеличи цените на предлаганите електронни съобщителни мрежи и/или услуги и да реализира устойчива свръхпечалба, без това да предизвика навлизането на нови предприятия, които биха я намалили⁵⁴.

Както бе посочено по-горе, прилагането на принципа „Викащата страна заплаща повикването” (Calling Party Pays Principle) ограничава взаимозаменяемостта при предлагане на услугата терминиране на повиквания и изключва възможността за навлизане на нови предприятия на разглеждания пазар на терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи (Раздел VI, т. 1.2.2.2. Взаимозаменяемост при предлагането на пазари на едро).

⁵³ Чл. 75 от Насоките

⁵⁴ Чл. 35, ал. 12 от Методиката

Бариера за навлизане на пазара е и технологичното ограничение, при което единствено предприятието, собственик на дадена мрежа, има възможност да терминира дадено повикване, предназначено за негов потребител. Други предприятия, освен предприятието, потребител на което е страната, за която е предназначено повикването, нямат възможност да предоставят услугата терминиране поради липсата на инфраструктура, която да даде тази възможност. Така контролът върху собствената инфраструктура на предприятията, която не може да бъде дублирана, се явява непреодолима бариера, изключваща навлизането на други предприятия на съответния пазар, ограничен до рамките на една обществена телефонна мрежа.

При липсата на подходяща инфраструктура и възможност за нейното изграждане единствената възможност за предоставяне на услугата на дребно „повикване към други фиксирани мрежи” (обвързана с услугата на едро терминиране в индивидуални фиксирани мрежи) е сключването на договор за взаимно свързване между предприятията и закупуването на услугата терминиране на едро. В края на 2010 г. цените на услугата терминиране в определено местоположение на обществени телефонни мрежи в договорите за взаимно свързване между предприятията са съобразени с Решение на КРС № 237/17.03.2009 г. и наложеното в него задължение за симетричност. При липсата на подобна регулация те биха били определяни чрез търговско договаряне между отделните предприятия. Както КРС заключи в предходния кръг анализи, това неминуемо създава условия за *непрозрачност* и *неравнопоставеност* между договарящите се страни. Според КРС, стопроцентовият пазарен дял на отделните предприятия на всеки от разглежданите пазари за терминиране на повиквания в собствената му обществена телефонна мрежа и липсата на конкуренция на всеки от тези пазари обезсмисля по-подробния анализ на всяка от съществуващите бариери за навлизане или разширяване на съответния пазар (като наличието на икономии от обхвата, на разходи, необходими при навлизане в сектора, които не могат да бъдат възстановени при неговото напускане, контрол върху инфраструктура, която не може лесно да бъде дублирана⁵⁵)

Имайки предвид липсата на конкуренция на всеки от разглежданите пазари (при пазарен дял от 100% на всяко предприятие), както и непреодолимите бариери за навлизане на всеки от тях, КРС счита, че е вероятно всички предприятия, които предоставят услугата терминиране в собствената си обществена телефонна мрежа, да са предприятия със значително въздействие върху пазара.

2.2.3. Недостатъчна или слаба покупателна способност

Ако дадено предприятие има потребители със силни позиции при водене на преговори, то те на теория имат възможност да окажат въздействие върху конкуренцията и да ограничат способността на предприятието да следва поведение, независимо от своите потребители. Подобен тип силна покупателна способност е налице, когато тези потребители закупуват голям дял от предлаганите от предприятието електронни съобщителни мрежи и/или услуги, реализират значителна част от постъпленията на предприятието, добре са информирани за конкурентни предприятия, предлагащи сходни електронни съобщителни мрежи и/или услуги, и са в състояние да преминат лесно и без значителни разходи към тях, и/или дори да започнат сами да предоставят съответните електронни съобщителни мрежи и/или услуги⁵⁶.

При изследването на покупателната способност КРС анализира поведението на предприятията, реализиращи най-голямо потребление на услугата терминиране на

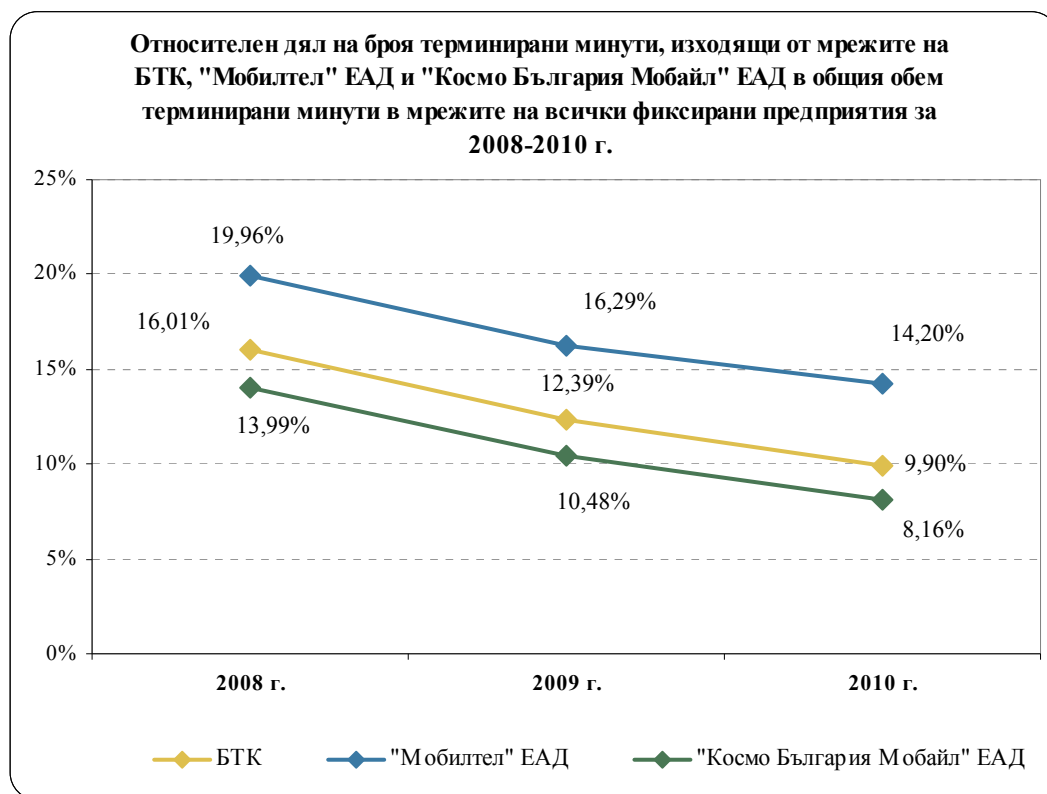
⁵⁵ Въпреки това тези бариери са описани в Раздел VI, т.1.5.1. Наличие на високи и непреходни бариери за навлизане на пазара

⁵⁶ Чл. 35, ал. 4 от Методиката

повиквания, предоставяна от всички предприятия, собственици на фиксирани обществени телефонни мрежи (както историческото предприятие, така и всички конкурентни предприятия).

При изготвянето на първия кръг пазарен анализ за периода 2005-2007 г. във фиксираната мрежа на БТК и в мобилните GSM/UMTS мрежи на „Мобилтел“ ЕАД и „Космо България Мобайл“ ЕАД бяха генерирани средно 45% от всички минути, терминирани в мрежите на всички разглеждани фиксирани предприятия. В периода 2008-2010 г. във фиксираната и мобилна мрежа на БТК и във фиксираните и мобилни мрежи на „Мобилтел“ ЕАД и „Космо България Мобайл“ ЕАД продължават да се генерират голяма част (40,37% средно за разглеждания период) от терминирания трафик (off-net) в мрежите на осъществяващите дейност фиксирани предприятия.

На фигура 19 е илюстрирана динамиката в относителните дялове на броя терминирани минути от гласови повиквания, изходящи от мрежите на БТК, „Мобилтел“ ЕАД и „Космо България Мобайл“ ЕАД и завършващи в мрежите на разглежданите общо двадесет фиксирани предприятия (БТК и всички конкурентни предприятия).

Източник: Данни, подадени в КРС

Фигура 19

Историческото предприятие БТК продължава да бъде един от основните купувачи на услугата терминиране в обществените телефонни мрежи на конкурентните предприятия. Следователно, на теория трите горепосочени предприятия имат възможност да оказват въздействие върху предлаганите от конкурентите цени за терминиране на гласови повиквания. С Решение № 237 от 17.03.2009 г. КРС определи 16 предприятия за предприятия със значително въздействие върху пазара на терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи, сред които и БТК, „Космо България Мобайл“ ЕАД и „Мобилтел“ ЕАД. На практика обаче регулаторната намеса при определянето на цените на едро на предприятията ограничава възможността им да оказват конкурентен натиск, поддържайки високи цени за терминиране в собствената си мрежа. Законното

задължение за договаряне на взаимно свързване с други електронни съобщителни мрежи и високият им брой крайни потребители също оказват влияние върху покупателната способност на посочените предприятия. Например, за тях е налице потенциална възможност за поставяне на искания за намаляване на цените на услугата терминиране, чието удовлетворяване е малко вероятно, предвид липсата на възможност да отказват закупуването на услуги по терминиране, предоставяни от разглежданите предприятия, осъществяващи електронни съобщения чрез обществени телефонни мрежи в определено местоположение. Всичко това силно ограничава покупателната им способност и допълнително увеличава възможността за предприятията, предоставящи услугата терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи, да следват поведение независимо от своите потребители.

Същото е валидно и по отношение на определените с Решение на КРС № 236 от 17.03.2009 г. предприятия със значително въздействие върху пазара на мобилни наземни мрежи и предоставяне на гласови телефонни услуги чрез тях – отново БТК, „Космо България Мобайл” ЕАД и „Мобилтел” АД. Равнопоставеността, наложена като задължение на трите предприятия съгласно Решението, посочено в предходното изречение, законовото задължение за договаряне на взаимно свързване с други електронни съобщителни мрежи и високият брой потребители на всяко от предприятията ограничават възможността трите мобилни предприятия да отказват закупуването на услуги по терминиране, което е възможност за оказване на въздействие за понижаването на цената на услугата терминиране, предоставяна от предприятията, осъществяващи електронни съобщения чрез обществени телефонни мрежи в определено местоположение. Това силно намалява покупателната способност на „Мобилтел” ЕАД, БТК и „Космо България Мобайл” ЕАД и допълнително стимулира възможността на предприятията, предоставящи услугата терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи, да следват поведение независимо от своите потребители.

Според установената практика за предоставяне на услугата терминиране на повиквания, както и според наложения принцип „Викащата страна заплаща повикването” (Calling Party Pays Principle), предприятието, купуващо услугата терминиране на повикване, няма техническата възможност да избере своя доставчик на услугата терминиране, тъй като тази услуга може да бъде предоставена само и единствено от предприятието, потребител на което е търсената при повикването страна. По същата причина не съществува и възможност дадено предприятие-купувач само да предостави нужната му услуга по терминиране на гласово повикване. Следователно предприятия-купувачи нямат възможност да оказват каквото и да е въздействие върху своите доставчици чрез тяхната замяна с други доставчици или като започнат сами да предоставят необходимите им услуги.

С оглед изложеното дотук, КРС стига до заключението, че към настоящия момент не са налице предприятия, които имат възможност чрез своята покупателна способност да оказват въздействие върху цените на разглежданите услуги за терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи.

3. Определяне на предприятия със значително въздействие върху пазара

В резултат на извършения пазарен анализ, имащ за цел да оцени наличието на предпоставки, възпрепятстващи ефективната конкуренция на разглеждания пазар на терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени

телефонни мрежи, вземайки предвид изводите, направени при анализа на всеки един от разглежданите критерии, а именно:

- фактът, че съответният пазар се състои от 20 обособени продуктови пазара, включващи мрежите на всички активни към настоящия момент предприятия, предоставящи услугата терминиране на повиквания в определено местоположение, от което произтича и 100%-вият пазарен дял на всяко предприятие на съответния пазар, включващ собствената му мрежа⁵⁷;
- липсата на конкуренция на всеки от разглежданите пазари и непреодолимите бариери за навлизане на тях;
- липсата на предприятия, които имат възможност чрез своята покупателна способност да оказват въздействие върху цените на разглежданите услуги за терминиране на гласови повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи.

КРС стигна до заключението, че следва да определи:

- БТК за предприятие със значително въздействие върху пазара на едро за терминиране на повиквания в определено местоположение на собствената му обществена телефонна мрежа;
- „Ай Ти Ди Нетуърк” АД за предприятие със значително въздействие върху пазара на едро за терминиране на повиквания в определено местоположение на собствената му обществена телефонна мрежа;
- „Близу Медия Енд Броудбанд” ЕАД за предприятие със значително въздействие върху пазара на едро за терминиране на повиквания в определено местоположение на собствената му обществена телефонна мрежа;
- „Варна Нет” ООД за предприятие със значително въздействие върху пазара на едро за терминиране на повиквания в определено местоположение на собствената му обществена телефонна мрежа;
- „Вестител БГ” АД за предприятие със значително въздействие върху пазара на едро за терминиране на повиквания в определено местоположение на собствената му обществена телефонна мрежа;
- Воксбоун Ес Ей (VOXBONE S.A./N.V.) за предприятие със значително въздействие върху пазара на едро за терминиране на повиквания в определено местоположение на собствената му обществена телефонна мрежа;
- „Глобъл Комюникейшън Нет” АД за предприятие със значително въздействие върху пазара на едро за терминиране на повиквания в определено местоположение на собствената му обществена телефонна мрежа;
- „Голд Телеком България” АД за предприятие със значително въздействие върху пазара на едро за терминиране на повиквания в определено местоположение на собствената му обществена телефонна мрежа;
- „Източна телекомуникационна компания” АД за предприятие със значително въздействие върху пазара на едро за терминиране на повиквания в определено местоположение на собствената му обществена телефонна мрежа;

⁵⁷ Разяснителната бележка, стр. 25, според която всеки обособен продуктов пазар на терминиране на повиквания в определено местоположение има монополистичен характер

- „Интербилд” ООД за предприятие със значително въздействие върху пазара на едро за терминиране на повиквания в определено местоположение на собствената му обществена телефонна мрежа;
- „Интеруут България” ЕАД за предприятие със значително въздействие върху пазара на едро за терминиране на повиквания в определено местоположение на собствената му обществена телефонна мрежа;
- „Космо България Мобайл” ЕАД за предприятие със значително въздействие върху пазара на едро за терминиране на повиквания в определено местоположение на собствената му обществена телефонна мрежа;
- „Мобилтел” ЕАД за предприятие със значително въздействие върху пазара на едро за терминиране на повиквания в определено местоположение на собствената му обществена телефонна мрежа;
- „Некском България” ЕАД за предприятие със значително въздействие върху пазара на едро за терминиране на повиквания в определено местоположение на собствената му обществена телефонна мрежа;
- „Нет Ис Сат” ООД за предприятие със значително въздействие върху пазара на едро за терминиране на повиквания в определено местоположение на собствената му обществена телефонна мрежа;
- „Нетфинити” ЕООД за предприятие със значително въздействие върху пазара на едро за терминиране на повиквания в определено местоположение на собствената му обществена телефонна мрежа;
- „Орбител” ЕАД за предприятие със значително въздействие върху пазара на едро за терминиране на повиквания в определено местоположение на собствената му обществена телефонна мрежа;
- „Скат ТВ” ООД за предприятие със значително въздействие върху пазара на едро за терминиране на повиквания в определено местоположение на собствената му обществена телефонна мрежа;
- „Спектър Нет” ЕАД за предприятие със значително въздействие върху пазара на едро за терминиране на повиквания в определено местоположение на собствената му обществена телефонна мрежа;
- „Телеком 1” ООД за предприятие със значително въздействие върху пазара на едро за терминиране на повиквания в определено местоположение на собствената му обществена телефонна мрежа.

За предприятия със значително въздействие на пазара са определени всички 20 активни към момента на извършване на анализа предприятия, предоставящи услугата терминиране в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи. Евентуалната поява на ново предприятие, осъществяващо електронни съобщения посредством обществена телефонна мрежа и предоставящо фиксирани мрежи и/или услуги, би следвало да бъде анализирана допълнително и да бъде доказана необходимостта то да бъде определено за предприятие със значително въздействие на пазара на едро за терминиране на повиквания в определено местоположение на собствената му обществена телефонна мрежа.

VII. Определяне на специфични задължения

1. Изводи относно необходимостта от регулаторна намеса

1.1. На пазара на едро на генериране

Заклученията от анализа на пазара на едро за генериране на повиквания от определено местоположение на обществени телефонни мрежи сочат, че БТК, в качеството си на предприятие със значително въздействие на съответния пазар, предоставящо услугата „генериране” на повиквания, е собственик на мрежа, чието дублиране би изисквало прекалено големи разходи, което от своя страна представлява висока бариера за навлизане на пазара. Последното създава предпоставки за потенциално антиконкурентно поведение от страна на БТК, с цел изтласкване на конкуренцията и затваряне на свързаните пазари на дребно. Като отчита, че не са налице предпоставки, които биха довели до съществени промени на конкурентните условия на разглеждания пазар в перспектива за следващите две години, както и с оглед възпиране на възможностите за прилагане на антиконкурентни практики, КРС счита, че е необходимо да бъдат наложени специфични задължения или съответно да бъде продължен срокът на действие на наложените задължения на предприятието със значително въздействие върху пазара на едро за генериране на повиквания от определено местоположение на обществени телефонни мрежи.

1.2. На пазара на едро на терминиране

Въз основа на заключенията от анализа на пазара на едро за терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи БТК, „Ай Ти Ди Нетуърк” АД, „Близу Медия Енд Броудбенд” ЕАД, „Варна Нет” ООД, „Вестител БГ” АД, Воксбоун Ес Ей (VOXBONE S.A./N.V.), „Глобъл Комюникейшън Нет” АД, „Голд Телеком България” АД, „Източна телекомуникационна компания” АД, „Интербилд” ООД, „Интеруут България” ЕАД, „Космо България Мобайл” ЕАД, „Мобилтел” ЕАД, „Нексом България” ЕАД, „Нет Ис Сат” ООД, „Нетфинити”, „Орбител” ЕАД, „Скат ТВ” ООД, „Спектър Нет” ЕАД и „Телеком 1” ООД са определени като предприятия със значително въздействие върху пазара на едро за терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи.

Заклученията от пазарния анализ сочат, че по отношение на конкуренцията е налице непреодолима бариера, базирана на ниво инфраструктура. Предприятията, предоставящи услугата „терминиране” на повиквания, притежават качеството на естествени (фактически) монополисти на съответния пазар, включващ единствено собствената им мрежа, поради което са налице естествено непреодолими бариери за навлизане на всеки от пазарите.

Съществуващите условия са предпоставка за потенциално възникване и прилагане на антиконкурентни практики, изразяващи се в затваряне на пазара за терминиране и свързаните с него пазари на дребно, ценова и продуктова дискриминация. Съчетаването на подобни практики с принципа „викащата страна заплаща повикването” (Calling Party Pays Principle), води до ограничаване на възможностите за стимулиране на конкуренцията чрез намаляване на цените на услугите, предлагани на пазара на едро за терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи.

Съществуващите технологични ограничения (единствено предприятието, собственик на дадена мрежа, има възможност да терминира дадено гласово повикване, предназначено за негов потребител) и контролът върху собствената инфраструктура на

предприятията, която не може да бъде дублирана, са основание КРС да счита, че не са налице предпоставки, които биха довели до промени в конкурентната среда и до възникване на конкурентен натиск за намаляване на цените на услугите на разглеждания пазар, както към настоящия момент, така и в перспектива за следващите две години.

Отчитайки липсата на ефективна конкуренция на пазара на едро за генериране на повиквания от определено местоположение на обществени телефонни мрежи и на пазара на едро за терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи, установени в резултат от пазарния анализ, както и наличието на потенциални конкурентни проблеми, КРС счита, че е налице законово основание на предприятията със значително въздействие на съответните пазари да бъде наложено или продължено поне едно от специфичните задължения, регламентирани от ЗЕС, както следва:

- задължение за достъп до и използване на специфични мрежови съоръжения – чл. 166, ал. 2, т. 4 и чл. 173 от ЗЕС;
- Задължение за прозрачност - чл. 166, ал. 2, т. 1 от ЗЕС;
- Задължение за равнопоставеност (недискриминация) - чл. 166, ал. 2, т. 2 от ЗЕС;
- Задължение за изготвяне и публикуване на Типово предложение за взаимно свързване – чл. 167, ал. 3 от ЗЕС;
- Задължение за разделно счетоводство – чл. 166, ал. 2, т. 3 от ЗЕС;
- Задължение за ценови ограничения, включително задължение за разходоориентираност на цените - чл. 166, ал. 2, т. 5 от ЗЕС.

2. Цели и принципи при избор на специфични задължения

В съответствие с резултатите от пазарния анализ и установените пазарни дефекти, свързани със значителното въздействие на предприятията върху съответния пазар, КРС следва да избере и наложи специфични задължения на предприятията със значително въздействие върху съответния пазар, по начин осигуряващ постигане на целите, определени в чл. 4 от ЗЕС, а именно:

- Създаване на условия за развитие на конкуренцията;
- Подпомагане на развитие на единния вътрешен пазар на електронни съобщения на Общността;
- подкрепа на интересите на гражданите.

В съответствие с разпоредбите на чл. 157 от ЗЕС, при избора на специфичните задължения, КРС следва за спазва следните принципи:

- Обоснованост – специфичните мерки, които регулаторът може да налага да отговарят на действащите нормативни изисквания;
- Пропорционалност – тежестта на задължението се съобразява с целения резултат, като регулаторът посочва причините за налагане на специфичните мерки за всяко предприятие.

3.Текущи задължения, наложени на предприятията

3.1. По отношение на съответния пазар на генериране на повиквания от определено местоположение на обществени телефонни мрежи

С Решение № 237 от 17.03.2009 г. БТК е определено като предприятие със значително въздействие върху пазара на генериране на повиквания от определено местоположение на обществени телефонни мрежи и са му наложени следните специфични задължения:

- задължение за достъп до и ползване на необходимите мрежови средства и съоръжения;
- задължение за прозрачност;
- задължение за равнопоставеност;
- задължение за изготвяне и публикуване на Типово предложение за взаимно свързване;
- задължение за разделно счетоводство;
- ценови ограничения, включително задължение за разходоориентираност на цените.

3.2. По отношение на пазарите на терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи

С Решение № 237 от 17.03.2009 г. БТК, „Ай Ти Ди Нетуърк” АД, „Вестител БГ” АД, „Мобилтел” ЕАД, „Космо България Мобайл” ЕАД, „Транс Телеком” АД, „Спектър Нет” АД, „Нексом България” ЕАД, „Кейбълтел” ЕАД, „Нет Ис Сат” ООД, „Източна телекомуникационна компания” АД, „Евроком Кабел Мениджмънт България” ЕООД, „Ново” ЕАД, „Орбител” ЕАД, „Телеком 1” ООД и „Интеруут България” ЕАД са определени като предприятия със значително въздействие върху пазарите на терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи и са им наложени следните специфични задължения:

3.2.1. По отношение на БТК

- задължение за достъп до и ползване на необходимите мрежови средства и съоръжения;
- задължение за прозрачност;
- задължение за равнопоставеност;
- задължение за изготвяне и публикуване на Типово предложение за взаимно свързване;
- задължение за разделно счетоводство;
- ценови ограничения, включително задължение за разходоориентираност на цените.

3.2.2. По отношение на останалите предприятия със значително въздействие на съответния пазар

- задължение за достъп до и ползване на необходимите мрежови средства и съоръжения;

- задължение за прозрачност;
- задължение за равнопоставеност;
- ценови ограничения.

По отношение на „Мобилтел” ЕАД и „Космо България Мобайл” ЕАД е наложено задължение за разделно счетоводство на пазара на терминиране на повиквания в индивидуални мобилни мрежи, което се прилага по отношение на цялостната дейност на предприятията (Решение № 236 от 17.03.2009 г.). С оглед на това, посоченото задължение за разделно счетоводство, наложено на „Мобилтел” ЕАД и „Космо България Мобайл” ЕАД се отнася и до услугите, предлагани от предприятията на разглежданите пазари на терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуалните им обществени телефонни мрежи..

Решение № 237 от 17.03.2009 г. на КРС бе обжалвано от БТК, „Мобилтел” ЕАД, „Космо България Мобайл” ЕАД, „Транс Телеком” ЕАД, Сдружение за електронни комуникации (СЕК), „Спектър Нет” АД, „Некском” ЕАД, „Кейбълтел” ЕАД и „Евроком Кабел мениджмънт” ЕООД. Със свой окончателен акт от 24.02.2011 г. Върховният административен съд (ВАС) потвърди като законосъобразно решението на регулатора и същото към момента е влязло в законна сила.

4. Оценка на въздействието на наложените специфични задължения на предприятията със значително въздействие върху съответния пазар

4.1. Осигуряване на изпълнението на наложените на предприятията специфични задължения

4.1.1. След уведомяване на заинтересованите предприятия за Решение № 237 от 17.03.2009 г. в комисията постъпи писмо вх.№ 12-01-713 от 01.04.2009 г. от СЕК, с което се поставиха въпроси във връзка с практическото прилагане на посоченото решение на КРС, както следва:

- Кой цени, спрямо наложените на БТК ценови ограничения, следва да се вземат предвид при определяне на ценовия таван за конкурентните предприятия.

- Има ли задължение БТК да осигури терминиране на трафик във всички сегменти за повиквания от мрежи на предприятия, предоставящи обществена телефонна услуга чрез съобщителни мрежи за широколентов безжичен достъп (BWA)/неподвижен безжичен достъп (FWA)

В случаите, когато разпорежданията на административния орган не са ясни и затрудняват изпълнението на приетия административен акт, чл. 62, ал. 3 от АПК дава възможност за тълкуване на акта с оглед изясняване на действителното му съдържание. В тази връзка и предвид постъпилото писмо на СЕК, КРС прие тълкувателно Решение № 385 от 14.04.2009 г., с което определи следното:

- При определяне на цени за терминиране на повиквания в мрежите на конкурентните предприятия в случаите, когато в мрежите им не се използват различни нива за осъществяване на взаимно свързване, като ценови таван следва да се има предвид най-високата цена от наложените ценови ограничения на БТК (т. 1 от диспозитива на решението).

- БТК е задължено да осигури терминиране на трафик във всички сегменти за повиквания от мрежи на предприятия, предоставящи обществена телефонна услуга чрез съобщителни мрежи за широколентов безжичен достъп (BWA)/неподвижен безжичен достъп (FWA) (т. 2 от диспозитива на решението).

По отношение на т. 1 от диспозитива на Решение № 385 от 14.04.2009 г., КРС мотивира позицията си със следните аргументи:

Съгласно ценовите ограничения, наложени с Решение № 237 от 17.03.2009 г., конкурентните предприятия следва да определят цени за терминиране на трафик в своите мрежи не по-високи от наложените на БТК ценови ограничения. За да наложи ограничението КРС е отчела, че при евентуално повишаване на цените за терминиране над определените за БТК нива, конкурентните предприятия биха могли да загубят конкурентоспособност на съответния пазар. От една страна, наложената мярка има за цел да не се наруши възможността за ефективна конкуренция на предприятията, в случай че те прилагат цени, по-високи от цените на БТК. От друга страна, в рамките на анализа КРС не приравнява структурата и йерархията на мрежите на конкурентните предприятия с тази на мрежата на БТК. В тази връзка, доколкото за предприятията е въведено задължение да не прилагат цена, по-висока от цените на БТК, в случаите, когато липсва сегментиране на мрежата на алтернативното предприятие като ценови праг следва да се има предвид най-високата цена от наложените ценови ограничения на БТК.

По отношение на т. 2 от диспозитива на Решение № 385 от 14.04.2009 г., КРС посочи следното:

Предмет на пазарния анализ е да се установи дали е налице ефективна конкуренция на съответния пазар и дали е необходимо да бъдат отменени или изменени вече наложени специфични задължения, както и дали е необходимо налагането на нови специфични задължения. Съгласно § 7 от ПЗР на ЗЕС за БТК се запазва действието на наложените по реда на Закона за далекосъобщенията (ЗД (отм.)) специфични задължения. Тези специфични задължения, както и тяхното съдържание, са определени с решения на КРС.

Едно от текущите задължения за БТК, които са предмет на преглед при извършване на анализа, е предоставянето на взаимно свързване въз основа на Типово предложение. КРС следва да установи дали условията по последното одобрено от регулатора типово предложение осигуряват възможности за ефективна конкуренция.

Съгласно Типовото предложение за взаимно свързване, одобрено с Решение № 572 от 2006 г. на КРС, ограничения по отношение условията за терминиране на трафик съществуваше само по отношение терминирането на трафик от мобилна мрежа. Доколкото в Решение № 237 от 17.03.2009 г. е въведено изричното правило на т.Х.3.1.в., то това е обосновано именно защото мерките по отменения ЗД предвиждаха изключение, което следва да бъде премахнато предвид резултатите от анализа. С оглед установените конкурентни проблеми и наложените, респективно изменени мерки, за БТК е налице задължение да осигурява терминиране на трафик във всички сегменти без оглед на мрежата, от която произхожда националния трафик.

4.1.2. Осигуряването на изпълнението на Решение № 237 от 17.03.2009 г. изисква намесата на регулатора, чрез провеждане на изпълнително производство, поради липса на пълно и точно изпълнение от страна на предприятията със значително въздействие върху съответния пазар на наложените им специфични задължения.

През месец юни 2009 г.⁵⁸ КРС изпрати на предприятията покани за доброволно изпълнение на наложените задължения. Поканите съдържаха известяване на предприятията за необходимостта да изпълнят задължения, както следва:

⁵⁸ Покани изх. № 04-04-348 от 19.06.2009 г. до БТК, изх. № 12-01-3495 от 19.06.2009 г. до „Мобилтел“ ЕАД, изх. № 12-01-3509 от 19.06.2009 г. до „Космо България Мобайл“ ЕАД, изх. № 12-01-3508 от 19.06.2009 г. до „Ай Ти Ди Нетуърк“ АД, изх. № 12-01-3497 от 19.06.2009 г. до „Вестител БГ“ АД, изх. № 12-01-3506 от 19.06.2009 г. до „Транс Телеком“ АД, изх. № 12-01-3503 от 19.06.2009 г. до „Спектър Нет“ АД, изх. № 12-01-3501 от 19.06.2009 г. до „Нексом България“ ЕАД, изх. № 12-01-3496 от 19.06.2009 г. до „Кейбълтел“ ЕАД, изх. № 12-01-3502 от 19.06.2009 г. до „Нет Ис Сам“ ООД, изх. № 12-01-3500 от 19.06.2009 г. до „Източна телекомуникационна компания“ АД, изх. № 12-01-3498 от 19.06.2009 г. до

- да осигурят прозрачност на условията, при които се предоставя взаимно свързване и необходимия за неговото реализиране достъп, като публикуват и актуализират на официалната си страница в Интернет необходимата информация;

- да публикуват и актуализират на официалната си страница в Интернет цени и условия за терминиране на трафик, генериран на територията на Република България и за осигуряване на необходимия за реализиране на взаимното свързване достъп, приложими към трети лица, свързани с предприятията, включително при осъществяване на взаимно свързване между собствени мрежи на предприятията;

- да внесат в КРС и да изпратят на предприятията, с които имат сключен договор за взаимно свързване, анекси към договорите с цел тяхното привеждане в съответствие с наложените с Решение № 237 от 17.03.2009 г. специфични задължения.

В поканата за доброволно изпълнение, изпратена на БТК бе посочено, че предприятието следва да представи и становище относно определената от КРС методология за разработване, въвеждане и поддържане на аналитична счетоводна отчетност съгласно Анекс (към приложението на Решение № 237 от 17.03.2009 г. на КРС) за съдържанието на специфичните задължения за въвеждане и прилагане на разделно счетоводство от предприятия със значително въздействие на пазара на едро за генериране на повиквания от определено местоположение на обществени телефонни мрежи и/ или на пазара на едро за терминиране на повиквания в индивидуални обществени телефонни мрежи.

В КРС постъпиха писма от предприятия по повод изпратените от КРС покани за доброволно изпълнение на Решение № 237 от 17.03.2009 г. на КРС, в които се поставяха проблемни въпроси относно прилагането на наложените задължения. Също така, в КРС постъпиха копия от разменена кореспонденция между предприятия, която показва, че съществуват проблеми в постигането на договореност относно окончателното изпълнение на наложените специфични задължения и по-специално на ценовите такива. В КРС постъпиха писма с вх. № 12-01-3455 от 17.06.2009 г. и вх. № 12-01-3572 от 24.06.2009 г., с които от страна на СЕК постави като проблем негативните последици за конкурентните предприятия от прилагане на наложените ценови ограничения в комбинация със задължението за равнопоставеност, включително по отношение на ценовите условия за предоставяне на услугата „терминиране”. СЕК изрази позиция, че наложените ценови мерки ще имат за резултат намаляване на цените за терминиране от мобилни мрежи, което ще се отрази негативно на икономическата жизнеспособност на конкурентните предприятия. Също така, СЕК посочи, че с оглед изпълнение на наложените ценови задължения с Решение № 237 от 17.03.2009 г. се налага конкурентните предприятия да повишат цените за терминиране на трафик между своите мрежи, което ще доведе до необходимост от повишаване на цените на дребно.

Предвид възникналите затруднения по практическото изпълнение на Решение № 237 от 17.03.2009 г. на КРС от някои от предприятията постъпиха искания за удължаване на срока за доброволно изпълнение.

С оглед постъпилите писма и предвид изпратените до предприятията покани за доброволно изпълнение на Решение № 237 от 17.03.2009 г., КРС изпрати до всички заинтересовани предприятия писмо с изх. № 12-01-3572/14.10.2009 г., с което изложи позицията си по повдигнатите от СЕК въпроси, както следва:

КРС отбеляза, че поставените от СЕК въпроси намират отговор в приетото от Решение № 237 от 17.03.2009 г. и мотивите към него, които обосновават необходимостта от наложените мерки. Комисията обърна внимание на предприятията, че поддържа позицията си относно пропорционалност на наложените мерки и относно

обстоятелството, че ефектът от тях няма да доведе до увреждане икономическата жизнеспособност на конкурентните предприятия.

От една страна, за да наложи мерките за равнопоставеност и ценови ограничения (ценови таван) на конкурентните предприятия КРС се е мотивирала с обстоятелството, че тези предприятия не осъществяват взаимно свързване само с БТК, но и с другите предприятия на пазара на обществени телефонни услуги. В тази връзка и с оглед обстоятелството, че услугата „терминиране“ е необходимо условие за реализиране на услугите от край до край и липсва каквато и да било алтернатива за замяна на използването на тази услуга, КРС е наложила подходящите мерки, за да възпрепятства възможността конкурентните предприятия да се възползват от положението си на съответния пазар и да създадат бариери за другите алтернативни предприятия.

В рамките на анализа като потенциален конкурентен проблем КРС е установила наличието на прилагане на асиметрични цени за терминиране във фиксирани мрежи. Посоченият конкурентен проблем е относим към всички предприятия, участващи на съответния пазар. Установяването на този конкурентен проблем се базира на анализа на динамиката на цените на едро. По отношение на конкурентните предприятия анализът показва, че те осъществяват взаимно свързване чрез използване на протоколи H323 и SIP, което предполага наличие на по-ниски цени за взаимно свързване между тях. КРС не е приела това като основание за различно третиране на конкурентните предприятия по отношение дефинираните потенциални конкурентни проблеми. Съгласно приложимата нормативна уредба, по-специално чл. 6, ал. 4 и ал. 5 от Наредба № 1 за условията и реда за осъществяване на достъп и/или взаимно свързване, предоставянето на услуги за реализиране на взаимно свързване не се поставя в зависимост от използваните протоколи за сигнализация. В тази връзка, независимо от постигнатите договорености по договорите за взаимно свързване предприятията следва да изпълняват задълженията си за взаимно свързване, без оглед на използваната в мрежите им технология.

Наред с посоченото, при анализа на потенциалните конкурентни проблеми спрямо конкурентните предприятия КРС е установила и възможност за ценова дискриминация по отношение на предприятия, осъществяващи електронни съобщения чрез фиксирани и мобилни мрежи както и възможности за крос-субсидиране.

По отношение мярката за равнопоставеност, КРС уведоми предприятията, че поддържа мотивите си от анализа относно пропорционалност и обоснованост на наложената мярка. От извършения анализ е видно, че услугата „терминиране“ в определено местоположение на обществената телефонна мрежа няма алтернатива при осигуряване на достъп до потребителите на тези мрежи. Наред с това липсват предприятия, които имат възможност чрез своята покупателна способност да окажат конкурентен натиск върху цените на разглежданите услуги за терминиране. Тези обстоятелства водят до извода, че предприятията могат да се възползват от предимствата на пазара и да следват поведение, което да се отрази негативно на останалите участници на пазара на дребно. С налагането на задължение за равнопоставеност се цели да се ограничат възможностите за третиране по различен начин на различните предприятия. В допълнение по този начин ще се преодолее потенциалната възможност конкурентните предприятия да се възползват от обстоятелството, че осъществяват дейност на различни вертикално свързаните пазари на дребно. .

Предвид изпратените покани за доброволно изпълнение до предприятията, КРС уведоми предприятията, че очаква да предприемат необходимите действия по изпълнение на Решение № 237 от 17.03.2009 г., както и действия по изпълнение на Решение № 236 от 17.03.2009 г.

4.1.3. Междувременно на 04.09.2009 г. бе подписан Меморандум между БТК и СЕК, който третира взаимното свързване между мрежите на БТК и конкурентните

предприятия. Постигнатите договорености с Меморандума между БТК и членовете на СЕК са изложени подробно в раздел IV, т.2.1 на настоящия документ.

На финала на Меморандума БТК е поело задължение постигнатите договорки да бъдат включени в проекта на Типово предложение за взаимно свързване, който БТК следва да представи в КРС във връзка със специфичните задължения на предприятието, определени с Решение № 237 от 17.03.2009 г.

БТК и конкурентните предприятия подписаха анекси към договорите си за взаимно свързване, които отразяват постигнатите с Меморандума договорености между предприятията и наложените ценови ограничения, съобразно Решение № 237 от 17.03.2009 г.

Наред с посоченото, предприятията изпълниха и задълженията си съобразно Решение № 237 от 17.03.2009 г., указани от комисията в изпратените до предприятията покани за доброволно изпълнение.

4.1.4. Типово предложение за взаимно свързване на БТК

В изпълнение на Решение № 237 от 17.03.2009 г., с писмо вх. № 04-04-216/07.05.2009 г. БТК внесе за одобрение по реда на чл. 167, ал. 7 от ЗЕС проект на Типово предложение. Във връзка с внесения проект, с Решение № 633 от 16.06.2009 г., КРС изиска от БТК допълнителна информация, необходима на комисията преди да формира окончателната си позиция по представения проект, която информация беше предоставена от БТК с писмо с вх. № 04-04-564/24.09.2009 г.

С писмо вх. № 04-04-564/28.09.2009 г. БТК внесе проект, който замести проекта на Типово предложение, внесен в комисията от предприятието във връзка с изпълнението на Решение № 237 от 17.09.2009 г. Причината за внасяне на нов проект бяха постигнатите договорки между БТК и СЕК, съобразно подписания Меморандум от 04.09.2009 г.

За изясняване в максимална степен на позицията на заинтересованите предприятия, с Решение № 1477 от 17.12.2009 г. КРС откри процедура за обществени консултации във връзка с внесения от БТК проект на Типово предложение, като постави пред заинтересованите лица и основни регулаторни въпроси, свързани с проекта. В хода на проведените обществени консултации, освен становища по поставените от КРС въпроси, постъпиха и предложения и забележки по отношение на конкретни условия на Типовото предложение.

Резултатите от посочените консултации се приеха с Решение № 1600 от 09.12.2010 г. Със същото решение КРС откри процедура по обществени консултации на проект на решение на комисията за задължителни указания за изменение на внесения от БТК проект на Типово предложение. В процеса на разглеждане на Типовото предложение възникнаха проблемни въпроси, свързани с предоставянето на услугата „избор на оператор на абонаментна основа“, което наложи изменение на чл. 6 на Правилата за условията и реда за предоставяне на услугата „избор на оператор“ (обн. ДВ, бр.98 от 14.11.2008 г.). В тази връзка комисията с Решение 1601/09.12.2010г. прие проект на решение за изменение на Правила за условията и реда за предоставяне на услугата „избор на оператор“ и откри процедура по обществени консултации със заинтересованите лица.

В рамките на проведените консултации, открити с Решение № 1600 от 09.12.2010 г., от страна на БТК беше внесена нова информация относно степента на развитие на мрежата на предприятието, което наложи съществени изменения в проекто- указанията на КРС.

С Решение № 375 от 14.04.2011 г. КРС одобри внесения с писмо вх. № 04-04-564/28.09.2009 г. от БТК проект на Типово предложение със задължителни указания за

неговото изменение, посочени в приложение към решението. Наред с посоченото, БТК беше задължено да внесе определени текстове, които следва да бъдат разгледани и обсъдени и съответно да станат част от Типовото предложение. БТК обжалва Решение № 375 от 14.04.2011 г., както е и поискало спиране на предварителното му изпълнение. С оглед посоченото, БТК отказа да изпълни в цялост решението на регулатора, поради което бяха предприети стъпки по принудително изпълнение на решението. Към момента е налице спор пред компетентния съд и относно изпълнителното производство по отношение на Решение № 375 от 14.04.2011 г.

С Решение № 357 от 06.04.2011 г. КРС прие изменение в Правилата за условията и реда за предоставяне на услугата „избор на оператор” (обн. ДВ, бр. 34 от 29.04.2011 г.)

4.2. Оценка на изпълнението на наложените на предприятията специфични задължения

Съгласно Решение № 237 от 17.03.2009 г. на КРС и в съответствие с разпоредбите на ЗЕС на предприятията, определени като предприятия със значително въздействие върху пазарите на едро за генериране/терминиране на гласови повиквания от/в определено местоположение на обществени телефонни мрежи са наложени специфични задължения, при спазване на принципа за пропорционалност на мерките спрямо конкурентните проблеми.

На БТК са наложени задължения за разходоориентираност и разделно счетоводство. Поради необходимостта от време за привеждането на системата за определяне на разходите в съответствие със задълженията за разделното счетоводство от една страна и необходимостта от предприемането на незабавни ценови мерки, предвид установените конкурентни проблеми, КРС с Решение № 237 от 17.03.2009 г. наложи в съответствие с разпоредбите на чл. 170, ал. 4 от ЗЕС, ценови ограничения, въз основа на метода на сравнение (benchmarking). В резултат се определиха цени за терминиране съгласно определен от КРС график за постепенно намаляване на цените.

В съответствие с резултатите от първия кръг на анализа на пазарите на генериране и на терминиране от/в определено местоположение на обществени телефонни мрежи, на БТК е наложено задължение за прилагане на цени за генериране, равни на тези за терминиране, тъй като при предоставянето на услугите генериране и терминиране участват едни и същи мрежови елементи, което обуславя еднакви разходи и цени за предоставяне на услугите. Цените за услугата „избор на оператор на преносна среда”, чрез които конкурентно предприятие закупува услугата „генериране” от БТК бяха изравнени със съответните цени за генериране.

КРС не наложи на конкурентните на БТК предприятия задължения за разходоориентираност и разделно счетоводство на съответния пазар на терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи предвид обстоятелството, че прие налагането на съответните задължения като непропорционално, обременяващо и водещо до ненужни административни и финансови тежести за предприятията. Същевременно поради значителното им въздействие върху съответния пазар и с цел да се преодолеят всички възможности за злоупотреба с това положение, КРС наложи на конкурентните на БТК предприятия ценови таван, с ценови равнища не по-високи от наложените на БТК ценови ограничения по отношение на цените за терминиране. С посоченото се постигна прилагане на симетрични цени от всички предприятия със значително въздействие на съответния пазар на терминиране в определено местоположение на обществени телефонни мрежи.

Ефектът от наложените с Решение № 237 от 17.03.2009 г. на КРС ценови ограничения в комбинация със наложените задължения за прозрачност и равнопоставеност осигури премахването на дискриминационната практика за прилагане на асиметрични цени в зависимост от произхода на трафика – от фиксирана или мобилна

мрежа, както и в ефективно намаление на цените за терминиране на национални повиквания.

Въз основа на определените от КРС ценови нива с графика за постепенно намаляване цените за терминиране в България вече не са сред най-високите в ЕС, както се наблюдаваше към края на 2007 г. Съгласно плана за поетапно намаление, който се приложи, през периода 1 април 2009 г. – 31 юли 2010 г. цените за терминиране на гласови повиквания в определено местоположение, генерирани от мрежи в страната, са намалели съответно на нива, близки до средните за ЕС. В съответствие с данните за цените за държавите-членки на ЕС от Digital Agenda Scoreboard 2011 г. към месец октомври 2010 г., цените за терминиране в съответните сегменти са на нива спрямо средноевропейските, както следва: за локален сегмент по-високи с 14,89% (0,07 евроцента), за единичен сегмент по-ниски с 17,65% (0,12 евроцента) и за двоен сегмент по-високи с 27,50% (0,22 евроцента) от средните за ЕС.

Цените на свързаните пазари на дребно през разглеждания период се определят свободно от конкурентните предприятия, а от БТК съгласно наложените на предприятието специфични задължения съобразно Решение № 650 от 25.06.2009 г. на КРС. С посоченото решение на предприятието е наложено задължение за разходоориентираност на цените в рамките на собствената мрежа и задължение за симетричност между цените към други фиксирани мрежи и тези прилагани за повиквания в собствената мрежа. За повиквания към мобилни мрежи КРС е наложила ценови таван в съответствие с формула, в която елемент е цената на едро за терминиране в индивидуални мобилни мрежи. Чрез посочената мярка намалението в цените за терминиране се отразява пряко в крайната потребителска цена.

По отношение на услугата „генериране”

Услугата на едро „генериране” се предоставя единствено от БТК, при цени, равни на тези за терминиране, в съответствие с Решение № 237 от 17.03.2009 г. на КРС. За разглеждания период 2008 г.- 2010 г. се забелязва ясно очертана тенденция за намаление на реализираните трафици. Намалението през 2010 г. спрямо 2008 г. е в размер на 55,61%. Както беше посочено в раздел III, т. 3.2. това намаление се дължи преди всичко на факта, че конкурентните предприятия въпреки възможностите, които имат за ползване на абонатната мрежа на историческото предприятие, предлагат на своите абонати фиксирани телефонни услуги, използвайки предимно абонатен достъп чрез собствените си мрежи.

По отношение на услугата „терминиране”

Услугата „терминиране” се предоставя от всички предприятия на съответния пазар, тъй като позволява осигуряване на свързаността от край до край, която е необходима за предоставяне на възможност на потребителите на една мрежа да осъществяват повиквания към потребители на други мрежи и/или да ползват услуги на друго предприятие, при спазване на принципа, викащата страна заплаща повикването. Терминирането на гласови повиквания се реализира при регулирани цени в съответствие с наложените ценови ограничения в Решение № 237 от 17.03.2009 г. на КРС.

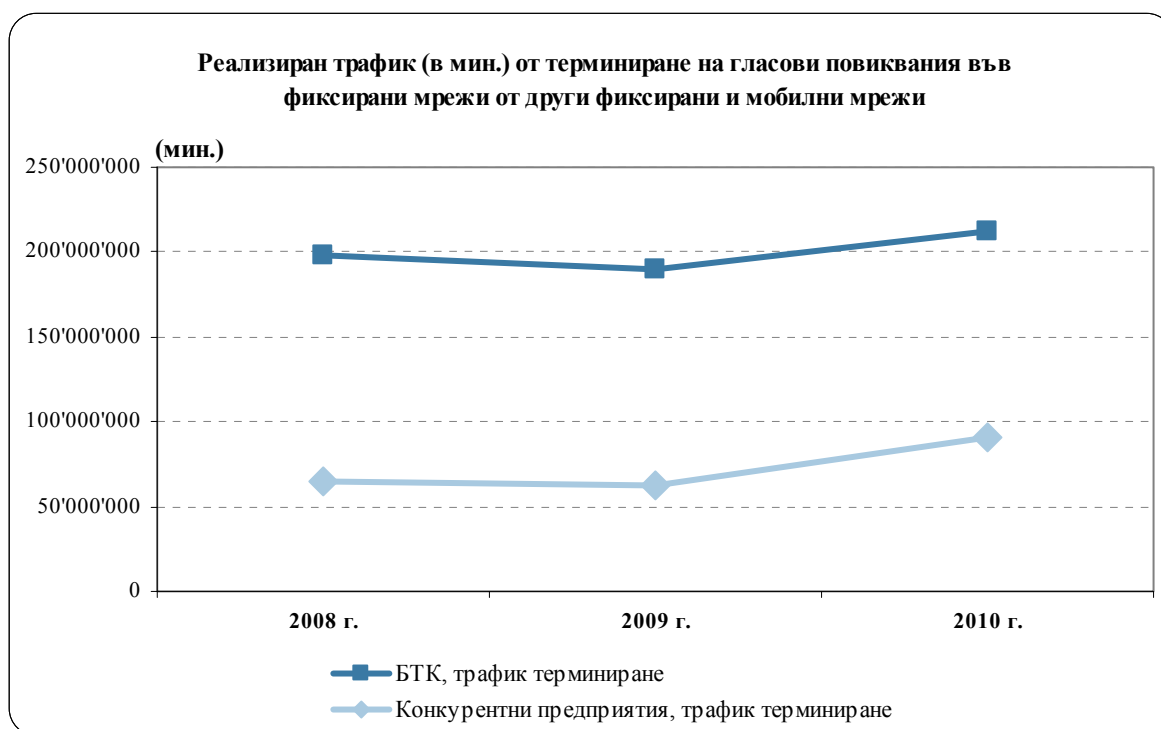
По-долу е представен ефектът от наложените ценови мерки в първия кръг на анализи на пазара на терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи.

4.2.1.1. По отношение обема на терминираниите минути

Намалението на цените за терминиране дава отражение върху обема на терминираниите минути, както следва:

- отчита се ръст в обема терминирани минути в определено местоположение на обществени телефонни мрежи от повиквания, произхождащи от фиксирани и мобилни мрежи през 2010 г. спрямо тези от 2008 г. с 15,42%.
- констатираното нарастване, посочено по-горе е в резултат на нарастване реализирания трафик през 2010 г., който формира ръст спрямо 2009 г. с 20,25%.

Същевременно, видно от фигурата по-долу, е налице изпреварващ ръст на обема терминирани минути, през 2010 г. спрямо 2008 г., реализирани в мрежите на конкурентните предприятия в сравнение с тези реализирани в мрежата на БТК. За разглеждания период нарастването на трафика, терминиран в мрежата на БТК, е 7,40% през 2010 г. спрямо 2008 г., докато отчетеният ръст на конкурентните предприятия е 39,84%.

Източник: Данни, подадени в КРС

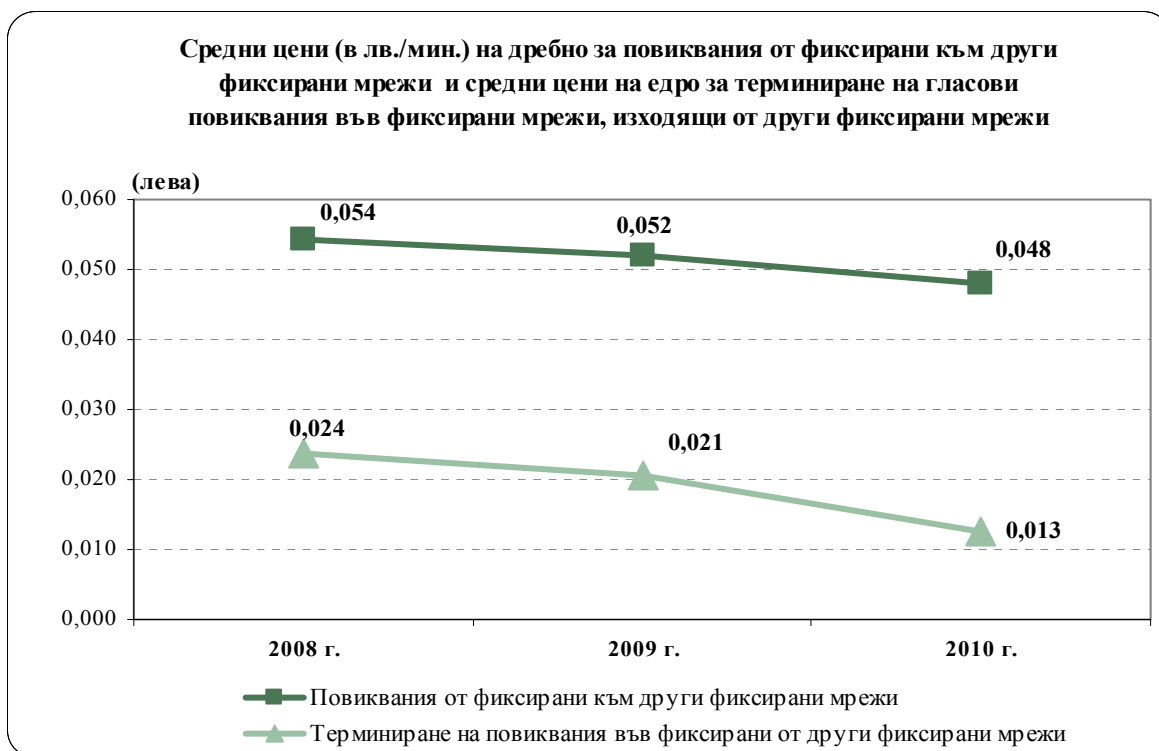
Фигура 20

4.2.1.2 По отношение на цените за повиквания към фиксирани и мобилни мрежи

На следващата фигура е представено сравнение на средните цени на дребно⁵⁹ за повиквания към други фиксирани мрежи (off-net), и средни цени за терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи, изходящи от други фиксирани мрежи⁶⁰ за периода 2008 г. – 2010 г.

⁵⁹ Средните цени са изчислени като приходите, от повиквания генерирани от фиксирани мрежи към абонати на други фиксирани мрежи, са разделени на съответния трафик.

⁶⁰ Средните цени са изчислени, като приходите от терминиране на повиквания във фиксирани мрежи, генерирани в други фиксирани мрежи са разделени на съответния трафик

Източник: Данни, подадени в КРС

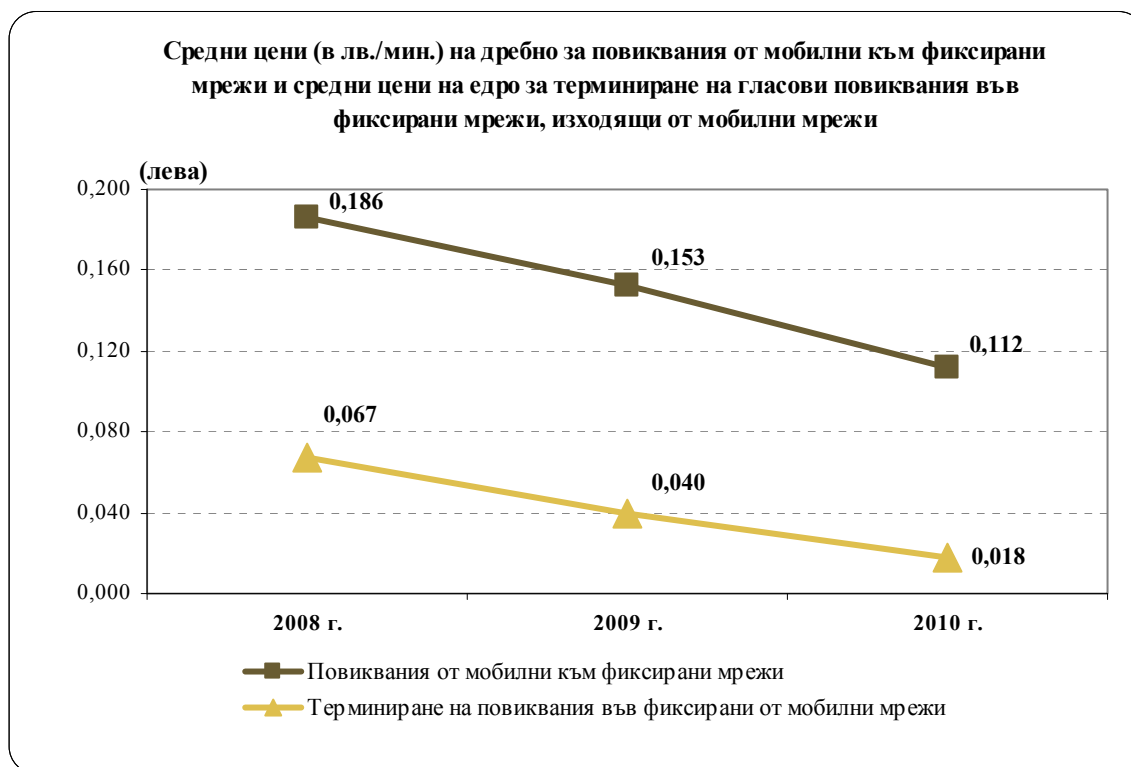
Фигура 21

Видно от данните, през разглеждания период, се наблюдава намаление както на цените за повиквания на абонат на една фиксирана мрежа към абонат на друга фиксирана мрежа, така и на средните цени на едро за терминиране на повиквания.

Отчетеното намаление при цените на едро за 2009 г. спрямо 2008 г. е с 13,29%, а за 2010 г. спрямо 2009 г. с 38,20%, при съответно процентно намаление на цените на дребно през 2009 г. спрямо 2008 г. в размер на 4,41%, а през 2010 г. спрямо 2009 г. в размер на 7,54%.

На долната фигура са представени данни за изменението на цените за терминиране на повиквания, произхождащи от мобилни мрежи и на цените на дребно за повиквания на абонати на мобилни мрежи към абонати на фиксирани мрежи⁶¹.

⁶¹ Средните цени са изчислени като приходите от повиквания, генерирани в мобилни мрежи към абонати на фиксирани мрежи, са разделени на съответния трафик. Следва да се отбележи, че при изчисляването на приходите са взети предвид приходите от месечен абонамент, като тази сума е разпределена пропорционално в зависимост от съотношението на трафика

Източник: Данни, подадени в КРС

Фигура 22

Видно от данните се отчита намаление на разглежданите цени за периода 2008 - 2010 г. като, през 2009 г. спрямо 2008 г. намалението на средните цени за терминиране на повиквания, произхождащи от мобилни мрежи е 40,76%, а през 2010 г. спрямо 2009 г. - 53,87%. При цените на дребно за повиквания, генерирани от абонати на мобилни мрежи към абонати на фиксирани мрежи, през 2009 г. спрямо 2008 г. намалението възлиза на 17,89%, а през 2010 г. спрямо 2009 г. на 26,42%.

Въз основа гореизложеното, може да се констатира, че наложените ценови ограничения на пазара на едро за терминиране на гласови повиквания с Решение № 237 от 17.03.2009 г. на КРС, са дали отражение върху цените на дребно, както за повиквания между фиксирани мрежи, така и за повиквания от мобилни мрежи към фиксирани мрежи. Отчитайки, че БТК терминира в собствената си мрежа значителен дял от терминираните минути във фиксирани мрежи, следва да се отчете, че съществено влияние върху констатираните резултати има наложеното на БТК с Решение № 650 от 25.06.2009 г. на КРС задължение за разходоориентираност на цените на дребно в рамките на собствената мрежа и задължение за симетричност между цените към други фиксирани мрежи и тези, прилагани за повиквания в собствената мрежа.

4.3. Спорове между предприятията. Оказване на съдействие за постигане на съгласие

4.3.1. По отношение изпълнението на Решение № 237 от 17.03.2009 г. и Решение № 236 от 17.03.2009 г. възникнаха спорове между предприятията при подписване на споразуменията за взаимно свързване, които отразяват наложените специфични задължения на предприятията. В предложените от „Космо България Мобайл” ЕАД и „Мобилтел” ЕАД допълнителни споразумения по договорите за взаимно свързване бяха въведени клаузи, съгласно които, в случай че ВАС отмени Решение № 236 от 17.03.2009

г. на КРС, предприятията се задължават да възстановят прилаганите преди 01.04.2009 г. цени за терминиране със задна дата, като страните са длъжни да възстановят разликата между наложените с решението цени и цените, действащи преди 01.04.2009 г.

„Мобилтел” ЕАД предложи посочената клауза и в допълнителните споразумения към договорите за взаимно свързване, които следваше да осигурят въвеждането на изискванията на Решение № 237 от 17.03.2009 г. на КРС.

Възраженията на част от предприятията срещу посочените клаузи наложиха намесата на КРС. Принципно клаузи от типа на предложените от страна на „Космо България Мобайл” ЕАД и „Мобилтел” ЕАД са от категорията търговски клаузи, които могат да бъдат договаряни свободно от предприятията. В конкретния случай обаче тези клаузи се явиха пречка за подписване на окончателни анекси за взаимно свързване, въвеждащи изискванията на Решение № 236 от 17.03.2009 г. и Решение № 237 от 17.03.2009 г. на КРС, тъй като тези клаузи се налагаха едностранно от „Космо България Мобайл” ЕАД и „Мобилтел” ЕАД и неприемането им от другите предприятия направи невъзможно подписването на споразуменията по договорите за взаимно свързване.

КРС изрази своето становище (писмо изх. № 04-04-661 от 02.12.2009 г. до всички заинтересовани предприятия), според което споровете между предприятията с оглед предлаганите клаузи от „Космо България Мобайл” ЕАД и „Мобилтел” ЕАД не освобождават последните от задължението да изпълнят Решение № 236 от 17.09.2009 г. и Решение № 237 от 17.03.2009 г. на КРС.

Поради липсата на изпълнение от страна на „Космо България Мобайл” ЕАД и „Мобилтел” ЕАД на задължението да въведат изискванията на Решение № 236 от 17.03.2009 г. в договорите си за взаимно свързване на предприятията бяха наложени санкции. По отношение на изискванията на Решение № 237 от 17.03.2009 г. същите бяха въведени в договорите за взаимно свързване.

4.3.2. В КРС постъпиха копия от кореспонденцията между БТК (мобилна мрежа) и две от конкурентните предприятия – „Кейбълтел” ЕАД и „Спектър Нет” АД, от които бе видно, че е възникнал спор между предприятията относно размера на цената за терминиране към номера с код 700 в мрежите на „Кейбълтел” ЕАД и „Спектър Нет” АД.

Цените за терминиране на повиквания към негеографски номера за услуги не попадат в обхвата на регулация и в тази връзка КРС уведоми предприятията, че преговори и спорове относно цената за терминиране на повиквания към номера с код 700 не може да бъде основание да не се въвеждат изискванията на Решение № 236 от 17.03.2009 г. и Решение № 237 от 17.03.2009 г. В следствие на намесата на регулатора бяха подписани анексите, въвеждащи изискванията на посочените решения на регулатора, както и беше постигната договореност между предприятията по отношение на цената за терминиране към номера с код 700.

4.3.3. Между БТК и „Кейбълтел” ЕАД възникна спор относно прилагането на реципрочни цени за терминиране в мрежите им за периода 01.04.2009 г. - 01.10.2009 г.

След извършена проверка по случая комисията уведоми БТК за своето становище, а именно, че подписването на допълнително споразумение към договора за взаимно свързване на фиксираните мрежи на БТК и „Кейбълтел” ЕАД, което урежда прилагането на наложените на предприятията специфични задължения с Решение № 237 от 17.03.2009 г., представлява практическо изпълнение на наложените специфични задължения на предприятията като такива със значително въздействие на съответния пазар. Съответно е необходимо БТК да отправи предложение към „Кейбълтел” ЕАД, с проект на допълнително споразумение към договора за взаимно свързване, който да е съобразен с Решение № 237 от 17.03.2009 г., тълкувателно Решение № 385 от 16.04.2009 г. и подписания Меморандум между БТК и СЕК, в което участва и „Кейбълтел” ЕАД. Цените за терминиране следва да се определят по следния начин:

- за периода от 01.04.2009 г. до 30.09.2009 г. БТК заплаща на „Кейбълтел” ЕАД приложимата цена за терминиране в двоен сегмент, съгласно на Решение № 237 от 17.03.2009 г. във връзка с Решение № 385 от 16.04.2009 г. на КРС.

- за периода след 30.09.2009 г. се прилагат цени по сегменти съобразно договореното в Меморандума, подписан от БТК и СЕК.

Междувременно „Евроком Кабел Мениджмънт България” ЕООД уведоми КРС за извършено вливане в дружеството на „Кейбълтел” ЕАД, като в резултат преобразуването „Евроком Кабел Мениджмънт България” ЕООД се яви универсален правопреемник на „Кейбълтел” ЕАД, считано от 13.09.2010 г.

„Евроком Кабел Мениджмънт България” ЕООД, като правопреемник по договорите за взаимно свързване на „Кейбълтел” ЕАД не поиска от КРС произнасяне по повдигнатия от „Кейбълтел” ЕАД въпрос.

4.3.4. КРС беше сезирана и за оказване на съдействие относно сключване на договор за взаимно свързване между БТК (мобилна мрежа) и новонавлизащо на пазара на фиксирани гласови услуги предприятие - „Варна Нет” ООД, което не е адресат на Решение № 237 от 17.03.2009 г.

Предмет на спор между страните бяха цените за терминиране, които следва да се прилагат от „Варна Нет” ООД. БТК не беше съгласна с предложените от предприятието по-високи цени от тези, определени в Решение № 237 от 17.03.2009 г. на комисията.

След анализ на предоставените документи, комисията счете, че тъй като „Варна Нет” ООД не е адресат на Решение № 237 от 17.03.2009 г. на КРС, не са налице правни и фактически основания БТК да изисква прилагането на цените по посоченото решение.

При извършването на пазарния анализ и при налагането на мерките КРС е взела предвид предприятията, които са осъществявали дейност към момента на извършването на пазарния анализ. Имайки предвид, че пазарът е динамичен и винаги е възможно да се появят нови участници и независимо от възможността за извършване на необходимия анализ, и определянето на „Варна Нет” ООД за предприятие със значително въздействие върху пазара, до постановяване на такова решение дружеството може свободно да определя цените за терминиране на трафик в собствената си мрежа. В резултат на намесата на КРС през месец септември 2009 г. бе постигнато споразумение между двете предприятия и бе подписан договор за взаимно свързване.

5. Конкурентни проблеми

КРС запазва подхода си от първи кръг на анализа на съответните пазари като разглежда наличието на конкурентни проблеми на пазарите на едро на генериране на повиквания от определено местоположение на обществени телефонни мрежи и на терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи като отчита в максимална степен Общата позиция⁶² на Групата на Европейските регулатори (ERG), в която е посочено, че под „конкурентен проблем” се разбира всяко пазарно поведение на предприятие със значително въздействие върху съответния пазар, чрез което се цели конкурентите да не се допуснат да навлязат на пазара, да се изтласкат от пазара на дребно или да се експлоатират потребителите. КРС счита, че специфични задължения могат да бъдат наложени и когато е налице възможност, при определени обстоятелства, идентифицираните конкурентни проблеми да възникнат като потенциални. При отчитане на посоченото, в настоящия анализ КРС разглежда конкурентните проблеми, подробно описани в първия кръг на анализа, при допускането, че регулаторната намеса

⁶² ERG (06) 33 Revised ERG Common Position on the approach to appropriate remedies in the ECNS regulatory framework ("Remedies" document).

бъде оттеглена.

5.1. Конкурентни проблеми на пазара на едро на генериране на повиквания от определено местоположение на обществени телефонни мрежи

Заключенията от анализа на съответния пазар сочат, че на пазара няма ефективна конкуренция, поради което пазарното поведение на предприятието със значително въздействие върху съответния пазар е фактор, който в значителна степен влияе върху състоянието на конкуренцията и върху поведението на останалите участници на разглеждания пазар, при отчитане на възможностите на предприятието за антиконкурентно поведение, както следва:

5.1.1. Прехвърляне на вертикални предимства

Както беше посочено в анализа на пазара на генериране на повиквания от определено местоположение, приет с Решение на КРС № 237 от 17.03.2009 г., прехвърлянето на вертикални предимства, може да бъде дефинирано като практика на предприятие със значително въздействие върху съответния пазар, което оперира както на пазара на едро, така и на вертикално свързаните с него пазари на дребно, което може да му позволи да прехвърли своята пазарна сила на потенциално конкурентни пазари на дребно.

Обичайно, практиката на прехвърляне на вертикални предимства се изразява в следните конкурентни проблеми:

5.1.1.1. Отказ за достъп до и за съвместна търговия

В Решение № 237 от 17.03.2009 г. КРС отчете отказа за съвместна търговия и за предоставяне на взаимно свързване като потенциален конкурентен проблем на пазара на едро за генериране на повиквания в определено местоположение на обществени телефонни мрежи. В текущия анализ КРС потвърждава позицията си, че на практика за повечето от конкурентите, при наличие на отказ от съвместна търговия от страна на предприятието със значително въздействие, няма алтернативна услуга като входящ ресурс (input), въз основа на която да се предоставят телефонни услуги на пазара на дребно. В резултат на гореизложеното предприятието със значително въздействие върху съответния пазар би имало мотиви да откаже достъп до и съвместна търговия, с цел елиминиране на конкурентните предприятия на свързания пазар на дребно.

Предвид изложеното КРС е на мнение, че отказът за съвместна търговия представлява потенциален конкурентен проблем, който може да бъде преодолян само чрез регулаторно въздействие и евентуална отмяна на наложените специфични задължения би дала възможност на предприятието със значително въздействие да се възползва от положението си и да ограничи възможностите за развитие на другите участници на пазара, както и на новонавлизащи такива, затваряйки пазара на генериране и свързаните с него пазари на дребно.

5.1.1.2. Прехвърляне на неценови вертикални предимства

В първи кръг анализ на разглеждания пазар на генериране на повиквания от определено местоположение на обществени телефонни мрежи, приет с Решение № 237 от 17.03.2009 г., КРС разгледа потенциални конкурентни проблеми, свързани с възможно прехвърляне, от предприятието със значително въздействие върху пазара, на вертикални предимства на свързания пазар на дребно, както следва:

О Дискриминационно използване или непредоставяне на информация

- о Умишлено забавяне или отлагане
- о Пакетни/свързани услуги
- о Прекомерни изисквания
- о Дискриминация по отношение на качеството
- о Стратегическо планиране на продуктите характеристики
- о Неправомерно използване на информация за конкурентите

В предходния кръг на пазарния анализ КРС прие, че посочените конкурентни проблеми са потенциални на пазара на генериране на повиквания от определено местоположение на обществени телефонни мрежи и е налице възможност за тяхното реално проявление при липса на предварителна регулаторна намеса.

Заключенията от настоящия пазарен анализ потвърждават, че на съответния пазар липсва ефективна конкуренция и съответно са налице следните потенциални неценови конкурентни проблеми:

Дискриминационно използване или непредоставяне на информация

Предприятие със значително въздействие върху съответния пазар, при липса на регулаторна намеса, би имало мотиви да възпрепятства достъпа до мрежата си, като отказва да предостави необходимата информация на конкурентите си за сключване на споразуменията за предоставяне на услуги на едро като по този начин би препятствало осъществяването на дейност от конкурентните предприятия на свързаните пазари на дребно. Пример в това отношение е непредоставяне на информация на конкурентите на пазарите на дребно относно настоящи или планирани бъдещи промени в архитектурата и приложимите протоколи, стандарти и технически спецификации в мрежата на предприятието със значително въздействие върху пазара на едро. Непредоставянето на такава информация може да цели, от една страна, възпрепятстване на конкурентите да предлагат сравними алтернативни услуги на дребно или, от друга страна, да е насочено към повишаване на техните разходи за взаимно свързване.

Умишлено забавяне или отлагане

При липса на регулаторна намеса, предприятие със значително въздействие върху съответния пазар би имало интерес да прилага тактики на забава, за да защити монополната си печалба по отношение на съществуващи продукти или за да постигне предимството на първия навлизащ при предоставяне на нова услуга. Формите на забава могат да се изразяват в продължителни преговори или симулиране на технически и технологични проблеми. В този случай предприятието със значително въздействие върху съответния пазар не отказва да предоставя услуги на своите конкуренти на пазара на дребно, но те получават необходимите услуги на по-късен етап, което от една страна цели създаване на несигурност у конкурентите, а от друга увеличаване на разходите им или намаляване на търсенето на техните услуги на вертикално свързания пазар на дребно. Следва да се има предвид, че в съответствие с европейската практика, тактиките на умишлено забавяне или отлагане се приравняват на отказ на достъп до и съвместна търговия.

Пакетни/свързани услуги

Предприятие със значително въздействие върху съответния пазар би имало мотив, при липса на регулаторна намеса, с цел повишаване на разходите на конкурентните предприятия на пазара на дребно, да обвърже предоставянето на необходимия ресурс (input) с друг продукт или услуга. Като пример в тази посока може да се посочи изискването да се откриват допълнителни точки на взаимно свързване на национално ниво, единствено с цел да се обслужва сигнализационен трафик. Подобно изискване би

довело до значително повишаване на разходите на конкурентно предприятие, което би искало да предоставя услуги на дребно само в даден регион на държавата.

Прекомерни изисквания

Предприятие със значително въздействие върху съответния пазар би имало мотив, при липса на регулация, да наложи прекомерни изисквания по отношение на всички договорни условия, които водят до увеличаване на разходите или до ограничаване на продажбите на конкурентите на свързаните пазари на дребно, с цел изтласкването им от съответния пазар. За прекомерни се считат изисквания, които налагат определено поведение на конкурентното предприятие, което не е необходимо от гледна точка на предоставянето на достъп до и ползването на услугата на едро генериране. Примери за прекомерни изисквания са налагане на условия за ползване на определена, обикновено по-скъпа технология и/или протокол за сигнализация, за предоставяне на информация, която не е необходима за целите на ползване на услугата „генериране” и/или за реализиране на физическа свързаност с мрежата на дадено предприятие.

Дискриминация по отношение на качеството

Предприятие със значително въздействие върху съответния пазар, при липса на регулаторна намеса и отмяна на съществуващите задължения, би имало мотив да предоставя услугите на едро на пазара за генериране с по-ниско качество от това, което предприятието осигурява при предоставяне на собствените си услуги, с цел увеличаване разходите на конкурентните предприятия, а в определени случаи да ползва и тактики, водещи до намаление на крайните им потребители.

Стратегическо планиране на продуктовите характеристики

Предприятие със значително въздействие върху съответния пазар би имало мотив, при липса на регулация да прилага тактики, с които да повиши разходите на конкурентните предприятия, както и да ограничи продажбите им. Стратегическото планиране може да включва всички характеристики на предлаганите на едро продукти и/или услуги. Например, предприятието със значително въздействие може да налага използване на стандарти, които трудно се поддържат от конкурентните предприятия и са свързани с необходими допълнителни инвестиции.

Неправомерно използване на информация за конкурентите

Проблемът за използването на информация за конкурентите е независим от това дали дадено предприятие има значително въздействие на пазара или не. Това е залегнало в ЗЕС, който в чл. 162, ал. 1 и ал. 2 посочва, че предприятията, предоставящи обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги, и техните служители спазват изискванията за конфиденциалност по отношение на информацията, получена при или по повод договаряне за достъп и/или взаимно свързване, и я ползват само за целите, за които е предназначена.

Информацията, предоставяна от предприятията, преди и по време на действието на договора за взаимно свързване и предоставянето на услуги по него, може да бъде използвана от предприятието със значително въздействие на пазара за целите на дейността си по предоставяне на услуги на дребно за разработване на специални оферти, пригодени към нуждите на потребителите на конкурента. Това би довело до ограничаване на продажбите на конкурентните предприятия и/или до повишаване на разходите им. В случай, че предприятието със значително въздействие върху пазара получи информация за потенциален конкурент на пазара на дребно, то би могло да се

възползва като издигне т. нар. „китайски стени“ около потребителите си и така да не допусне навлизане на конкуренти на пазара. Също така, в случай, че информацията за направена заявка от алтернативното предприятие за ползване на услуги бъде предоставена на отделите на предприятието, които отговарят за продажбите на дребно, последните ще могат да предоставят оферти за задържане на тези потребители. По този начин, предприятието със значително въздействие на пазара може успешно да попречи на навлизането на конкурентни предприятия на дребно.

КРС счита, че описаните потенциални неценови конкурентни проблеми биха довели до увреждане на конкурентната среда при липса на регулация и отмяна на съществуващите специфични задължения. Комисията е на мнение, че обоснованите и пропорционални мерки могат да противодействат на прилагането на тактики за прехвърляне на неценови вертикални предимства от страна на предприятието със значително въздействие от пазара на едро на генериране на повиквания от определено местоположение на обществени телефонни мрежи на вертикално свързаните пазари на дребно.

5.1.1.3. Прехвърляне на ценови вертикални предимства

Заклученията от втория кръг на пазарния анализ потвърждават заключенията от първия кръг относно наличието на следните ценови конкурентни проблеми, произтичащи от наличието на вертикални предимства:

Ценова дискриминация

Предприятие със значително въздействие върху пазара на генериране на едро, при липса на регулация, би търсило възможност да затвори свързания пазар на дребно, като повиши разходите на конкурентите си за предоставяне на услуги на дребно, предизвиквайки потискане на печалбата им (*margin squeeze*) чрез дискриминационно предоставяне на услугата „генериране“ на едро. Ценовата дискриминация е свързана с прилагане на по-високи цени на едро, които обикновено са значително над разходите, по отношение на конкурентите на пазара на дребно, отколкото предприятието със значително въздействие върху пазара на едро прилага по отношение на собствените си подразделения, предоставящи услуги на крайни потребители (дискриминация на външното предлагане в сравнение с вътрешното предлагане).

Крос-субсидиране

Отчитайки заключенията от втория кръг на пазарния анализ, намалението на цените за генериране на гласови повиквания на пазара на едро е в резултат на регулаторна намеса. В тази връзка, предприятието със значително въздействие върху пазара, без наличието на регулаторна намеса, би имало мотив за надценяване на разходите от предоставяне на услугата по генериране с цел приходите, свързани с надценените (непредизвикани от услугата) разходи, да покрият реални разходи за предоставяне на услуги на вертикално свързаните пазари на дребно. Само по себе си, крос-субсидирането не е антиконкурентна практика. В определени случаи, когато увеличаването на цената на едро се прави, за да се компенсират спада на приходите на дребно, това крос-субсидиране може да доведе до ценова преса на конкурентите на дребно, като в дългосрочен план би имало за резултат увреждане на конкуренцията на пазарите на дребно и накърняване интересите на потребителите.

Ценова преса

Както беше посочено по-горе, ценовата дискриминация на едро или крос-субсидирането чрез увеличаване на цената на едро, за да се компенсират намалените

приходи на дребно, може да доведе до ценова преса. Ценовата преса представлява ценова практика, при която ветикалноинтегрираното предприятие увеличава цената на едро или намалява цената на дребно или комбинация от двете, с което да намали маржа на конкурентните, които ползват услуги за достъп на едро. Подобно поведение дори може да представлява реален отказ за достъп – без да е налице формален отказ за достъп, маржът на конкурентните предприятия е толкова малък, че последните няма да закупят услугите на едро или съществуващите предприятия, купуващи услуги на едро, ще бъдат изключени от пазара, поради това, че не могат да предлагат услуги, които да им носят възвръщаемост.

5.1.2. Самостоятелно значително въздействие върху пазара

В съответствие с данните и заключенията от втория кръг на пазарния анализ, които потвърждават заключенията от първия кръг, относно наличието на самостоятелното значително въздействие на БТК върху разглеждания пазар, са разгледани в допълнение и потенциалните конкурентни проблеми, произтичащи от конкретната пазарна позиция на предприятието, както следва:

5.1.2.1. Експлоататорско поведение

БТК, като предприятие притежаващо значителна пазарна мощ на пазара на едро на генериране на повиквания в определено местоположение на индивидуално обществени телефонни мрежи, би имало подбуди да се възползва от господстващото си положение чрез експлоататорско поведение, характеризиращо се със следните конкурентни проблеми, които според КРС са потенциални за разглеждания пазар при липса на регулаторна намеса:

Прекалено високи цени

Цените могат да се считат за прекалено високи, ако дават възможност на предприятието да реализира по-високи норми на печалба, от тези които би очаквало да получи на конкурентен пазар (свръх високи печалби). При липса на регулиране, предприятието със значително въздействие върху пазара на генериране на повиквания в определено местоположение на обществени телефонни мрежи, може да определи прекалено високи цени, така че да максимизира своите печалби. От тази гледна точка, при очакван спад в потреблението на услугите се създават условия за нарушение на конкуренцията в ущърб на общото благосъстояние (total welfare), което е предпоставка за регулаторна намеса.

КРС счита, че при липсата на регулаторна намеса, съществува потенциална възможност посоченият конкурентен проблем да възникне на пазара на едро за генериране на повиквания от определено местоположение на обществени телефонни мрежи, тъй като БТК би имало мотиви да прилага прекалено високи цени по отношение на предоставяните на конкурентните предприятия услуги с оглед възможността на дружеството от една страна да максимизира печалбата си и от друга страна да повиши разходите на конкурентите си. В тази връзка, КРС е на мнение, че е налице необходимост от регулаторна намеса.

Ценова дискриминация

Като предприятие със самостоятелно значително въздействие на съответния пазар, БТК би имало мотиви да прилага ценова дискриминация спрямо конкурентните предприятия, предвид възможността да ги изтласка от пазара и да засили пазарната си мощ. КРС е на мнение, че съществува потенциална възможност за възникване на посочения конкурентен проблем, при липса на регулиране или при оттегляне на

регулаторната намеса.

5.1.2.2. Производствена неефективност

На база изводите от текущия пазарен анализ, които потвърждават констатациите от пазарния анализ от предходния кръг, производствената неефективност като потенциален конкурентен проблем относим към дадения пазар се определя, както следва:

Липса на инвестиции, ниско качество и високи производствени разходи

При съществуващата незначителна реална и потенциална конкуренция на съответния пазар, господстващото предприятие в лицето на БТК, няма стимули за подобряване на качеството и намаляване на разходите за генериране на повиквания от определено местоположение. Тази ситуация, от своя страна, може да доведе до неефективност на предоставянето на услугите, ниско качество и липса на инвестиции – резултати, които имат негативни за благосъстоянието ефекти (производствени неефективности), сравнени с хипотетично конкурентно положение.

КРС счита, че е налице потенциална възможност за възникване на посочения конкурентен проблем при липса на регулация, предвид пазарния дял на БТК и липсата на мотивация за оптимизиране на процеса и качеството на предоставяне на услуги за генериране на повиквания в определено местоположение на обществената фиксирана телефонна мрежа на предприятието.

5.2. Конкурентни проблеми на пазара на едро на терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи

Както се посочи по-горе, КРС разглежда наличието на конкурентни проблеми на съответните пазари в съответствие с Общата позиция⁶³ на Групата на Европейските регулатори (ERG) относно подхода при определяне на подходящи специфични задължения. Като отчита установената и в настоящия анализ значителна пазарна сила на всяко от предприятията, обхванати в настоящия анализ, КРС е на мнение, че пазарното им поведение е фактор, който в значителна степен има влияние върху състоянието на конкуренцията и върху поведението на участниците на вертикално свързаните пазари на дребно.

Съобразно заключенията от първи кръг на анализа на пазара на терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи и отчитайки заключенията от настоящия пазарен анализ относно липсата на предпоставки, които биха довели до съществени промени в конкурентната среда, КРС счита, че при липса на регулация на пазара на едро за терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи, биха възникнали и са налице следните конкурентни проблеми:

5.2.1. Прехвърляне на вертикални предимства

5.2.1.1. Отказ за достъп до и за съвместна търговия

С Решение № 237 от 17.03.2009 г. КРС отчете отказа за съвместна търговия и за предоставяне на взаимно свързване като съществен конкурентен проблем.

Осигуряването на свързаност от край до край предоставя възможност на

⁶³ Обща позиция на ERG относно подхода при определяне на подходящи специфични задължения – ERG (06) 33 final version – стр.25

потребителите да осъществяват повиквания към потребители на други мрежи и/или да ползват услуги на друго предприятие. Отказът за съвместна търговия и за предоставяне на взаимно свързване води до ограничаване на продажбите на конкурентите и дори до „затваряне” на пазарите на дребно за потенциални нови участници и изтласкване на съществуващите конкуренти от тях. Като следствие от затварянето на пазара, се нарушават условията за конкуренция, което в дългосрочен план би се отразило негативно върху общото благосъстояние. Обстоятелството, че предприятия могат едностранно да определят условията за реализиране на взаимно свързване без да има възможност за оказване на натиск върху тяхното поведение от страна на потребителите или другите предприятия, създава потенциална възможност за предприятията да засилят значителното си въздействие върху пазара. Липсата на каквото и да било външно въздействие върху предприятията със значително въздействие върху пазара, създава условия за въвеждане на дискриминационни и/или прекомерни изисквания, както и прилагане на тактики на забавяне на процеса на договаряне, с цел затваряне пазара на терминиране и свързаните с него пазари на дребно. Описаните възможности също се категоризират като отказ за взаимно свързване и отказ за съвместна търговия.

Предвид мрежовия ефект и значителният дял от 87,52% на БТК в общия обем на терминирания минути в индивидуални обществени телефонни мрежи, предприятието теоретично, би могло успешно да осъществява дейността си и при липса или ограничено взаимно свързване с конкурентните предприятия, поради факта че те имат малък брой крайни потребители. За конкурентните предприятия и ново навлизащите участници на пазара обаче взаимното свързване със съществуващите мрежи и по-специално мрежата на историческото предприятие е от изключително значение.

Следва да се отбележи, че в резултат на първи кръг на пазарния анализ за терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи, БТК има наложено задължение за достъп до необходими мрежови средства и съоръжения с оглед осигуряване на взаимно свързване въз основа на Типово предложение и при регулирани от КРС цени на услугите по взаимно свързване. КРС счита, че при евентуална отмяна на посоченото задължение е налице потенциална възможност предприятието да се възползва от значителното си въздействие на пазара на едро за терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи като ограничи възможностите за развитие на другите участници на пазара, както и на новонавлизащите такива, затваряйки пазара на терминиране и свързаните с него пазари на дребно.

Отказът за достъп до и за съвместна търговия от страна на конкурентните на БТК предприятия също би бил в ущърб на общото благосъстояние и би ограничил комуникационните възможности на крайните потребители. Както е посочено в Общата позиция на ERG⁶⁴, обаче, за да съставлява отказът за съвместна търговия злоупотреба с господстващо положение, от гледна точка на стандартния икономически анализ, той трябва води до съществено отслабване на конкурентния натиск на съответния пазар на дребно, освен да е в ущърб на крайните потребители и на конкурентите. В тази връзка и съобразявайки се с принципите на пропорционалност и обоснованост, КРС е отчела при налагането на специфични задължения на конкурентните предприятия необходимостта да бъдат наложени по-леки мерки в сравнение с БТК. Посоченото е обосновано от ограничените им възможности за оказване на конкурентно въздействие върху вертикално свързаните пазари на дребно, поради значително по-малките им пазарни дялове и отсъствието на пазарна мощ на тези пазари.

На следващо място следва да се отбележи, че липсата на регулация по отношение на терминирането на международни повиквания в определено местоположение (с

⁶⁴ Обща позиция на ERG относно подхода при определяне на подходящи специфични задължения – ERG (06) 33 final version – стр.33

Решение № 237 от 17.03.2009 г. е наложено единствено задължение на БТК да осигурява на предприятията, които имат право на взаимно свързване, достъп с цел терминиране на международен трафик, като този достъп се реализира на свободно търговско договаряне) създава потенциална възможност за отказ от съвместна търговия и терминиране на международен трафик, включително транзитен транзитиран през национални мрежи международен трафик. В тази връзка и предвид изводите от настоящия анализ, а именно, че не са налице основания да има различни условия за терминиране с оглед произхода на трафика, КРС счита, че следва да има регулаторна намеса и по отношение на терминирането на международни повиквания.

Във връзка с всичко гореизложено КРС счита, че отказът за съвместна търговия и за предоставяне на взаимно свързване представлява потенциален конкурентен проблем, като при липса на регулиране е налице възможност за възпрепятстване на конкуренцията посредством създаване на условия, които забавят или пречат осъществяването на взаимното свързване, създават условия за неравнопоставено третиране на определени предприятия или на практика отказват новонавлизащите предприятия от участие на пазара.

5.2.1.2. Прехвърляне на неценови вертикални предимства

КРС счита, че изложените в т. 5.1.1.2 конкурентни проблеми, разглеждани като потенциални на пазара на генериране на повиквания в определено местоположение на обществени телефонни мрежи, могат напълно основателно да се считат за потенциални конкурентни проблеми и на пазарите на терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи. Дискриминационното използване на информация за конкурентите, умишленото забавяне или отлагане като форма на отказ за търговия, предлагането на пакетни/свързани услуги, налагането на прекомерни изисквания, прилагането на дискриминация по отношение на качеството и стратегическо планиране на продуктовите характеристики в ущърб на конкурентите на пазара на дребно, както и неправомерното използване на информация за конкурентите са потенциални антиконкурентни практики, които могат да бъдат използвани както от БТК, така и от конкурентните предприятия, като предприятия със значително въздействие върху съответния пазар. Както бе изтъкнато по-горе, обаче, при налагане на обосновани и пропорционални специфични задължения, КРС се е съобразила с различните възможности на БТК и на неговите конкуренти за прехвърляне на неценови вертикални предимства от пазара на едро на всяка индивидуална обществена телефонна мрежа върху вертикално свързаните пазари на дребно и за оказване на конкурентен натиск на последните.

5.2.2. Прехвърляне на ценови вертикални предимства

Заклученията от втория кръг на пазарния анализ потвърждават заключенията от първия кръг относно наличието на конкурентни проблеми произтичащи от факта, че предприятията, предоставящи услуги на пазара на едро за терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи, притежават качеството на естествени (фактически) монополисти на съответния пазар и следователно може да се очаква възникване на следните ценови конкурентни проблеми:

Прилагане на асиметрични цени за терминиране във фиксирани мрежи

КРС счита, че при липса на регулация, определянето и прилагането на асиметрични цени за терминиране в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи представлява потенциален конкурентен проблем. В доказателство следва да се посочи, че с Решение № 237 от 17.03.2009 г. на КРС се

премахна асиметричността на цените за терминиране в мрежата на БТК на повиквания произхождащи от мобилни мрежи.

Освен това, с Решение № 237 от 17.03.2009 г. бе въведено регулиране на цените за терминиране на повиквания и в индивидуалните обществени телефонни мрежи на конкурентните предприятия, при които също бе налице асиметрия от гледна точка на произхода на повикването – от мобилни мрежи и от фиксирани мрежи.

Както е подробно изложено по-долу, налице е асиметрия по отношение на цените за терминиране на повиквания, генерирани от мрежи извън територията на страната.

Заключенията от настоящия кръг на пазарния анализ сочат, че липсата на регулаторна намеса по отношение на цените за терминиране на повиквания, независимо от техния произход, води до асиметричност на прилаганите цени за терминиране, от страна на предприятията със значително въздействие на съответния пазар.

Ценова дискриминация по отношение на предприятия, осъществяващи електронни съобщения чрез фиксирани и мобилни мрежи

Предприятие, осъществяващо дейност на пазара на едро за терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи, може да има стимул да предлага различни условия на различните предприятия, заявили ползването на услугата „терминиране на повиквания“, като предостави услугата на по-високи цени на тези участници на пазара, които представляват сериозна конкурентна заплаха за него. Такова неравнопоставено третиране на предприятията, желаещи да ползват услугата на едро може да доведе до резултати изкривяващи конкуренцията на пазара на дребно резултати.

Предвид изложеното КРС намира, че евентуално оттегляне на регулацията би имало за резултат, прилагане на ценовата дискриминация по отношение на отделни предприятия..

Ценова дискриминация по отношение на повиквания към други фиксирани мрежи (off-net) в полза на повикванията в рамките на една фиксирана мрежа (on-net)

Както вече бе констатирано в първи кръг на анализа на пазара на терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи, предприятие със значително въздействие върху съответния пазар, при липса на регулаторна намеса, би имало стимули да прилага по-високи цени за терминиране (на пазара на едро), посредством които да реализира повече приходи и същевременно да увеличава разходите на конкурентите на свързания пазар на дребно, като същевременно прилага по-ниски цени (под себестойност) на пазара на дребно в рамките на собствената си мрежа. Посоченото поведение би довело до повишение на цените на дребно на конкурентите в краткосрочен план, за да се избегне възникването на натиск върху печалбата (margin squeeze) и в последствие изтласкването им от пазара.

В тази връзка КРС е на мнение, че при отсъствие на регулация, ценовата дискриминация по отношение на повиквания към други фиксирани мрежи в полза на повикванията в рамките на една фиксирана мрежа представлява потенциален конкурентен проблем.

Крос-субсидиране

В съответствие със заключенията от текущия пазарен анализ, които потвърждават изводите от предходния пазарен анализ, при липса на регулаторна намеса, предприятията осъществяващи дейност на съответния пазар биха имали стимул да надценят разходите от предоставяне на услугата по терминиране с оглед приходите, покриващи надценените (непредизвикани от услугата) разходи да покрият действителни разходи за

предоставяне на услуги на други свързани пазари на дребно. Неефективното използване на икономическите ресурси в резултат на крос-субсидирането, в дългосрочен план може да доведе до увреждане на конкуренцията и като следствие да бъдат накърнени интересите на потребителите.

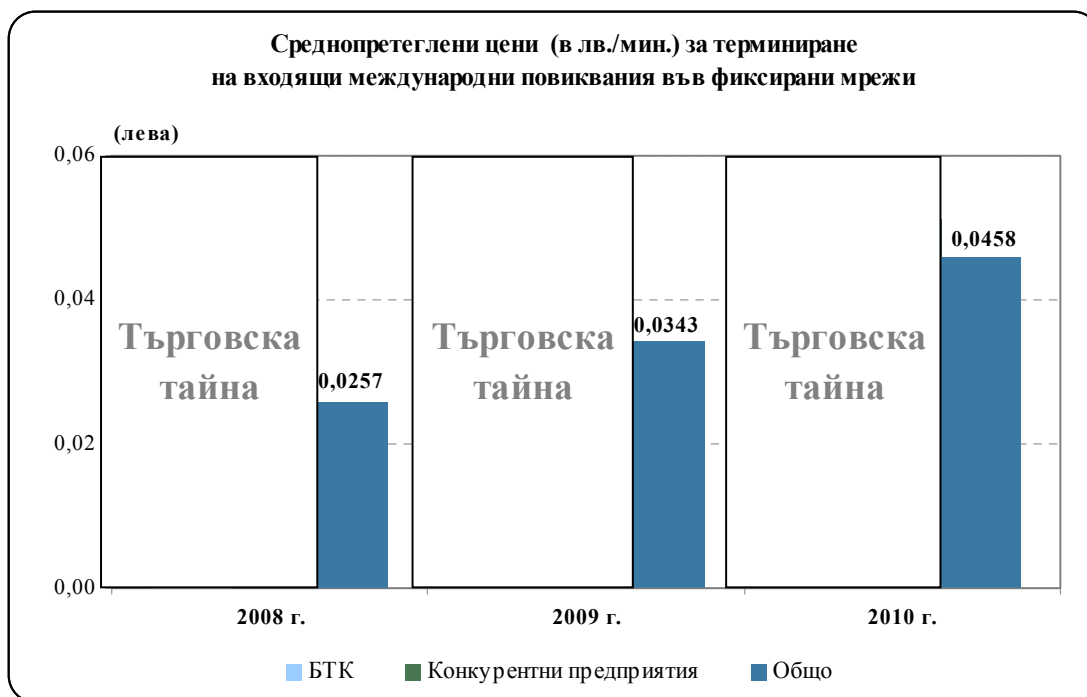
Прекалено високи цени

Отчитайки възможностите предприятията със значително въздействие върху съответния пазар, при липса на регулация, да прилагат прекалено високи цени и в резултат на извършения първи кръг анализ на съответните пазари за терминиране на гласови повиквания в индивидуални обществени телефонни мрежи, с Решение № 237 от 17.03.2009 г., КРС наложи на БТК, като предприятие със значително въздействие върху пазара на терминиране, таван на цените за терминиране, под формата на график за постепенното намаляване на цените за терминиране за периода от 01.04.2009 г. до 01.07.2010 г., На конкурентните предприятия, в качеството им на предприятия със значително въздействие на пазара на едро за терминиране на гласови повиквания в индивидуални обществени телефонни мрежи, КРС наложи цени за взаимно свързване, не по-високи от наложените на БТК ценови ограничения за разглеждания период.

Предвид гореизложеното КРС счита, че без наличие на ценова регулация предприятията биха имали стимул да прилагат прекомерно високи цени за терминиране.

На следващо място, със свое Решение № 320 от 24.03.2011 г, КРС наложи на трите мобилни предприятия в страната ценови и неценови задължения с оглед осигуряване на еднакви условия за терминиране на входящи международни гласови повиквания. Целта на посоченото решение на комисията е премахването на ценова дискриминация, чрез уеднаквяване на цените за терминиране в мобилните мрежи в страната без оглед произхода на повикването – мрежи в страната или мрежи в чужбина.

В настоящия документ КРС е отбелязала, че не са налице основания за различно третиране на терминирания трафик, на съответния пазар на терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи, с оглед неговия произход. В тази връзка, в настоящия втори кръг на анализа КРС изследва развитието на търсенето и средно претеглените цени за терминиране на повиквания, произхождащи от мрежи извън територията на страната за периода 2008-2010 г., илюстрирано с долната фигура.

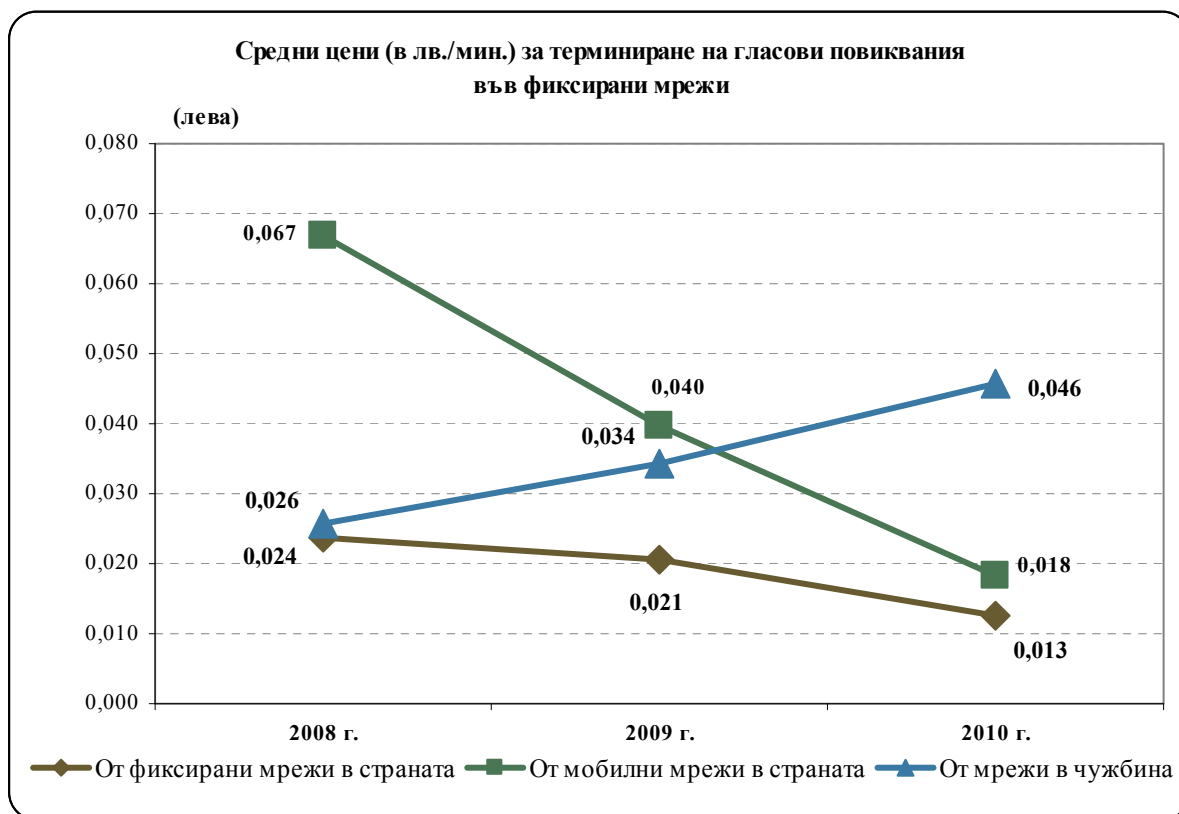

Източник: Данни, подадени в КРС

Фигура 23

От данните на фигура 23 може да се заключи, че при липсата на регулация е налице ясно изразена тенденция към повишаване на средно претеглената цена за терминиране на входящи международни гласови повиквания за целия разглеждан период. Следва да се отбележи, че този ръст отчита в по-голяма степен при цените на конкурентните предприятия, които са се увеличили с почти 95%, докато увеличението на цените на БТК възлиза на около 78%.

На фигурата по-долу е представена обобщена информация за средните цени за терминиране на гласови повиквания във фиксирани мрежи през периода 2008-2010 г. Средните цени са изчислени като частно между приходите и трафика от терминиране на повиквания.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фигура 24

Заключението, основаващо се на данните от фигура 24 е, че при липса на регулация е налице ценова асиметрия – предприятията поддържат по-високи цени за терминиране на повиквания, постъпващи от мрежи извън територията на страната, спрямо цените за терминиране на повиквания, изходящи от национални мрежи, чийто спад е регулаторно осигурен с Решение № 237 от 17.03.2009 г. на КРС.

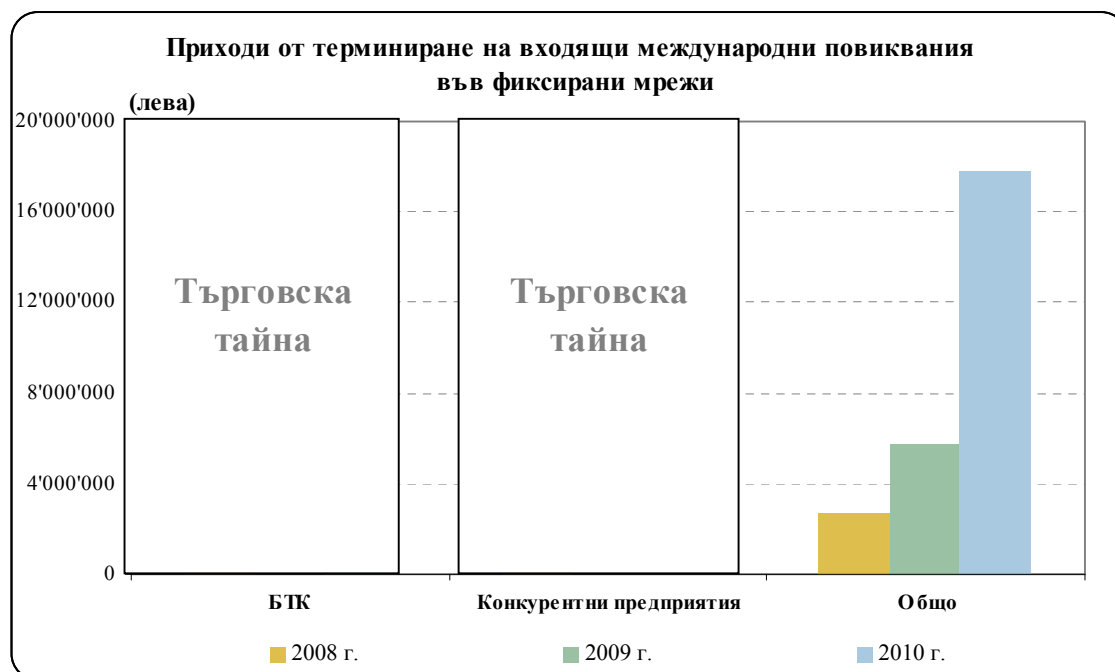
Дял на терминирането на входящи международни повиквания в трафика и приходите на предприятията, предоставящи фиксирани услуги

Видно от фигура 25 по-долу е налице известна нееластичност на търсенето на услугата на едро за терминиране на входящи международни повиквания във фиксирани мрежи на българските предприятия, която отчетливо се наблюдава при БТК. За периода 2008-2010 г. се наблюдава нарастване на обема на терминираните входящи международни повиквания във фиксираните мрежи. За 2010 г. спрямо 2008 г. отчетеното нарастване при историческото предприятие е около 332%, докато при конкурентните предприятия е едва 15%.

Източник: Данни, подадени в КРС

Фигура 25

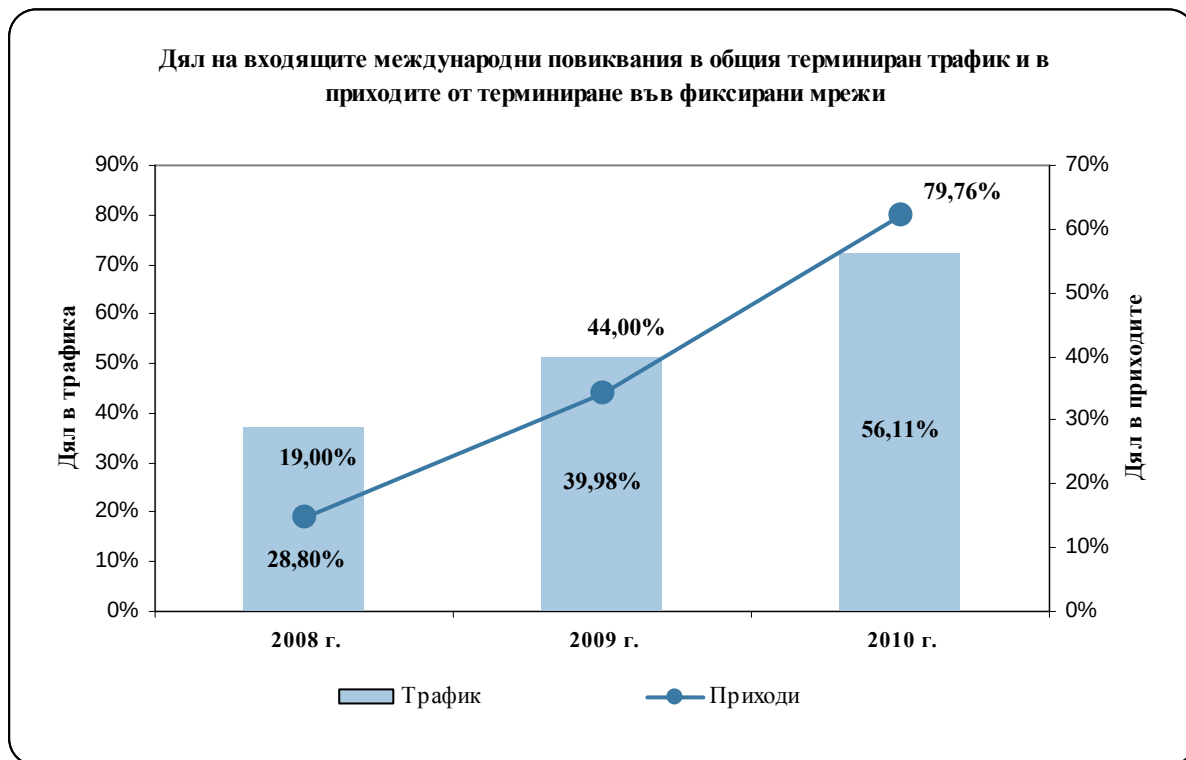
Източник: Данни, подадени в КРС

Фигура 26

За периода от 2008 г. до края на 2010 г. се отбелязва ръст и в приходите от услуги за терминиране на входящи международни повиквания както за БТК, така и за конкурентните предприятия. Общо за всички предприятия, предоставящи фиксирани телефонни услуги за 2010 г. спрямо 2008 г. се отчита значително увеличение на реализираните приходи с над 6 пъти.

Делът на услугите за терминиране на входящи международни повиквания в структурата на услугите за терминиране, при отчитане на произхода на повикването е изключително висок. През 2010 г. делът им възлиза общо на 56,11% от общия обем на

терминирания трафик⁶⁵ във фиксираните мрежи в Република България, а приходите от тях достигат 79,76% в общия обем на приходите от терминиране. Тенденциите в развитието на дяловете за терминиране на входящи международни повиквания в общата структура на услугата „терминиране“ във фиксирани мрежи за периода 2008 г. – 2010 г. е отразено на фигурата по-долу:

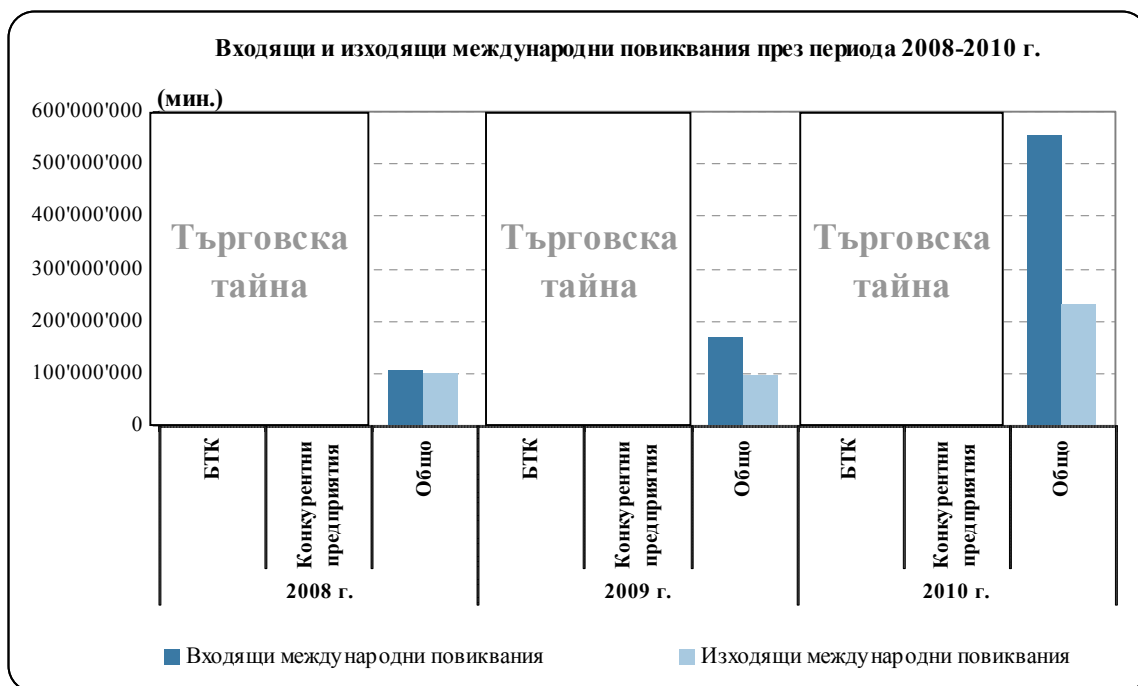
Източник: Данни, подадени в КРС

Фигура 27

Структура на входящия и изходящ трафик на международни гласови повиквания

При анализ на данните за входящи и изходящи повиквания, фигура 28, за периода 2008 – 2009 г. се очертава ясна тенденция на засилване на превеса на обема минути от входящи международни гласови повиквания, терминирани във фиксирани мрежи на територията на страната, спрямо обема на изходящите повиквания на фиксираните предприятия в България към мрежи в чужбина. Обемът на терминирания входящи международни повиквания бележи съществен скок през 2010 г., като делът му от общия трафик, на входящи от международни мрежи и изходящи към международни мрежи повиквания, е 70,54% и е нараснал с 10,66% спрямо предходната година.

⁶⁵ терминирания трафик включва повиквания от международни мрежи и повиквания в рамките на страната от фиксирани и мобилни мрежи

Източник: Данни, подадени в КРС

Фигура 28

Представените данни сочат структура на трафика, характерна за страни с относително бедно население. По тази причина и от гледна точка на интензивния процес на емиграция от страната през последното десетилетие, може да се очаква превесът на входящите спрямо изходящите международни повиквания да остане тенденция за относително по-продължителен период от време.

В следствие на направения анализ КРС счита, че могат да бъдат направени следните изводи:

- При липса на регулация за предприятията е налице възможност да прилагат прекомерно високи цени за терминиране на международни повиквания.
- Наред с това, е налице ценова асиметрия – предприятията поддържат по-високи цени за терминиране на повиквания, постъпващи от мрежи извън територията на Република България, спрямо цените за терминиране на повиквания, изходящи от национални мрежи.

КРС отчита, че не са налице конкретни данни и обективни основания, въз основа на които да се приеме, че е налице различие в разходите на предприятията за предоставяне на услугата „терминиране” в определено местоположение, дължащи се на вида и географското местоположение на мрежата, от която произхожда повикването. В тази връзка КРС е на мнение, че не са налице основания за разлика в цените за терминиране на повиквания от национални мрежи и за терминиране на повиквания от мрежи извън територията на Република България.

Ако не бъдат предприети регулаторни мерки за изравняване на цените за терминиране на международни повиквания с цените за терминиране на национални повиквания, това ще доведе до реализиране на преимущества за предприятията на Единния европейски пазар в ущърб на контрагентите им, включително в ущърб на крайните потребители на ниво Единен европейски пазар.

Доколкото установеното различие препятства равнопоставения достъп на чужди оператори до мрежите на българските фиксирани предприятия, КРС е на мнение, че

налагане на ограничение на цените за терминиране на международни повиквания ще спомогне за преодоляване на проблема и развитие на конкуренцията.

От анализа може да се направи заключение, че независимо от нарастващата среднопретеглена цена за терминиране, обемът на терминирания трафик нараства през целия период 2008 – 2010 г. С оглед посоченото КРС счита, че без регулаторна намеса не могат да бъдат преодолены посочените по-горе конкурентни проблеми, свързани с предоставянето на услугата „терминиране“ на международни повиквания, тъй като определените от предприятията цени за терминиране на международни повиквания са следствие от значителното им въздействие на съответния пазар.

6. Избор на специфични задължения

6.1. Асиметричност на специфичните задължения спрямо отделните предприятия

Разпоредбите на чл. 166, ал. 1 от ЗЕС дават възможност на регулатора, с оглед постигане на целите по чл. 4 от ЗЕС, да избере измежду няколко възможни специфични задължения, чрез които се осигуряват необходимите условия за развитие на конкуренцията или се подкрепят интересите на гражданите. Независимо от факта, че и двайсет предприятия са определени като предприятия със значително въздействие върху пазара, КРС счита, че специфичните задължения, които могат да им бъдат наложени следва да бъдат диференцирани, като се вземат предвид принципите, посочени в чл. 157 от ЗЕС

6.2. Прилагане на принципа на пропорционалност

Съгласно разпоредбите на чл. 166 от ЗЕС КРС може да налага, продължава, изменя или отменя специфични задължения на предприятията със значително въздействие върху съответния пазар, като спазва принципите за обективност, прозрачност, пропорционалност и равнопоставеност.

Разпоредбите на чл. 157 от ЗЕС предвиждат, че наложеното специфично задължение е пропорционално тогава, когато съответства на причината за установената неефективна конкуренция и на целения резултат. В допълнение разпоредбите на чл. 175 от ЗЕС предвиждат, че при налагане на специфично задължение за достъп до и ползване на необходими мрежови средства и съоръжения Комисията следва принципа на пропорционалност, като взема предвид:

1. техническа и икономическа жизнеспособност на ползването или инсталирането на средства от конкурентни предприятия, предоставящи обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги, с оглед развитието на пазара и характера и вида на използваното взаимно свързване и достъп;

2. възможност за предоставяне на достъп с оглед на наличния капацитет;

3. направени първоначални инвестиции и свързания с тях риск;

4. запазване на конкуренцията в дългосрочен аспект;

5. права на интелектуална собственост, когато са относими;

6. предоставяне на общоевропейски услуги;

7. наложени специфични задължения на същото предприятие на съседни свързани пазари.

Изхождайки от законовите разпоредби и като отчита конкурентните възможности за избор на специфично задължение, КРС счита, че прилагането на принципа за

пропорционалност при избор на специфични задължения означава, че регулаторният орган трябва да избере най-малко обременяващата мярка за съответното предприятие със значително пазарно въздействие. В същото време, тази мярка следва да е обоснована и от гледна точка на целения резултат.

6.3. Взаимосвързаност между специфичните задължения

При налагане на съответните мерки КРС е отчела обстоятелството, че между специфичните задължения, които могат да бъдат наложени на предприятията със значително въздействие върху съответния пазар, до голяма степен е налице тясна свързаност. Връзката се изразява в ефективното прилагане на съответната мярка, тъй като самостоятелно тя не би дала необходимия ефект за развитие на конкуренцията. Например, изолирано задължението за публикуване на Типово предложение за взаимно свързване би имало по-малък ефект, отколкото ако задължението се налага, заедно с прилагането на ценови ограничения.

6.4. Налагане на конкретни специфични задължения

Предвид резултатите от анализа на пазара на едро за генериране на повиквания от определено местоположение на обществени телефонни мрежи (виж Раздел V) и идентифицираните потенциални конкурентни проблеми в Раздел VII, т. 5, КРС е на мнение, че е налице необходимост от регулаторна намеса с оглед стимулиране на ефективното използване на изградената инфраструктура и улесняване навлизането на пазара на нови предприятия. В тази връзка и предвид принципите и целите, посочени в Раздел VII, т. 2, КРС счита, че специфичните задължения, пропорционални на конкурентните проблеми, посочени в Раздел VII, т. 5.1. от настоящия документ, които следва да бъдат продължени или наложени на предприятието със значително въздействие върху разглеждания пазар са:

6.4.1. Налагане на специфични задължения на пазара на едро на генериране на повиквания от определено местоположение

6.4.1.1. Задължения за достъп до и ползване на необходими мрежови средства и съоръжения

В съответствие с Раздел VII, т. 5.1, отказът за съвместна търговия, съответно отказът на достъп, и умишленото забавяне или отлагане, което може да се счита за отказ от предоставяне на достъп или услуга, са сред потенциалните конкурентни проблеми на пазара на едро на генериране на повиквания от определено местоположение на обществени телефонни мрежи. В съответствие с чл. 173 от ЗЕС, КРС може да наложи на предприятие със значително въздействие върху съответен пазар задължение за достъп до и ползване на необходими мрежови средства и съоръжения, когато прецени, че отказът за предоставяне на такъв достъп или налагането на срокове и условия, които се приравняват на отказ, ще доведе до възпрепятстване на конкуренцията на пазарите на дребно или е в ущърб на крайните потребители.

Следва да се има предвид, че в съответствие с дефиницията по чл. 2, буква „б” от Директивата за достъпа, респективно по § 1, т. 4 от ДР на ЗЕС, взаимното свързване може да се разглежда като специфичен вид достъп, осъществяван между предприятията, предоставящи електронни съобщения чрез обществени телефонни мрежи.

Видно от анализа на посочените по-горе потенциални конкурентни проблеми, БТК - като предприятие със значително въздействие върху разглеждания пазар, би имало

интерес да откаже предоставяне на взаимно свързване и достъп до необходими мрежови средства и съоръжения с цел изтласкване на действащите конкуренти от и недопускане навлизането на нови предприятия на вертикално свързаните пазари на дребно. В съответствие с данните в раздел III, т. 3.3, през 2010 г., БТК е предприятието с най-голям пазарен дял (80,52%), изчислен на базата на обслужваните абонатни телефонни постове.

Както вече бе посочено, дублирането на мрежата на БТК не е икономически обосновано и е свързано с извънредно големи разходи, което се явява висока бариера за навлизане на пазара на едро за генериране. В тази връзка КРС е на мнение, че е налице необходимост от регулаторна намеса с оглед стимулиране на ефективното използване на вече изградената инфраструктура на предприятието, както и за стимулиране навлизането на нови предприятия на пазарите на дребно.

С оглед на гореизложеното, КРС счита, че продължаването на наложеното с Решение № 237 от 17.03.2009 г. на КРС специфично задължение за достъп до и ползване на необходими мрежови средства и съоръжения е необходимо и обосновано.

С оглед спазване принципа на пропорционалност при налагане, съответно продължаване на задълженията за достъп и взаимно свързване, КРС взема предвид обстоятелствата, посочени в чл. 175 от ЗЕС.

В тази връзка, КРС счита, че не са налице основания, които да водят до извода, че от гледна точка на характера и вида на използваното взаимно свързване и достъп, продължаването на наложеното специфично задължение биха засегнали нормалното техническо функциониране на мрежата на БТК и/или неговата икономическа стабилност. Освен това, БТК предоставя взаимно свързване в съответствие с изготвено и публикувано от предприятието Типово предложение за сключване на договор за взаимно свързване. В тази връзка, то има възможност да предложи такива технически условия, включително съобразяване с наличния капацитет, които са съобразени с развитието на мрежата му и няма да нарушат нейното нормално функциониране.

При продължаването и изменението на специфичното задължение на БТК за достъп до и ползване на необходими мрежови средства и съоръжения и в изпълнение на чл. 175, т. 3 от ЗЕС, КРС се стреми да насърчи инициативите както на БТК, така и на конкурентните предприятия, към инвестиране в иновативни мрежови решения и разгръщане на техните мрежи с оглед стимулиране на конкуренцията на пазарите на дребно в дългосрочен план. В това отношение, КРС отчита в максимална степен Общата позиция на ERG⁶⁶, където се посочва, че изборът на точки за достъп, в случая на точки за взаимно свързване, и цените за взаимно свързване са най-критичните фактори, чрез които регулаторните органи могат да оказват въздействие върху инвестиционните инициативи на участниците на съответен пазар. Предвид изложеното, КРС счита, че прилагането на този принцип е свързано по-скоро със специфичните задължения за изготвяне и публикуване на Типово предложение за взаимно свързване и за прилагане на разходоориентирани цени.

Предоставянето на информацията на КРС относно развитието на мрежата на БТК ще даде възможност на регулатора да прецени какви са подходящите технически и икономически решения за предоставяне на достъп до и ползване на необходими мрежови средства и съоръжения с оглед осигуряване на взаимно свързване между мрежите на участниците на пазара на дребно и осигуряване на свързаност от край до край, включително оперативна съвместимост между услугите.

⁶⁶ Обща позиция на ERG относно подхода при определяне на подходящи специфични задължения – ERG (06) 33, Final version, т.5.2.2.3

По отношение засягането на правата на интелектуалната собственост КРС счита, че този въпрос не е в пряка връзка с налагането на задължението за достъп и, доколкото такива въпроси могат да възникнат, тяхното регламентиране е предмет на индивидуалните договори за взаимно свързване и достъп. По отношение предлагането на общоевропейски услуги, КРС не намира основания, които водят до извода, че продължаването на наложеното задължение на БТК за достъп до и ползване на необходими мрежови средства и съоръжения би се отразило негативно върху предлагането на тези услуги.

Както бе посочено, през месец септември 2009 г., между БТК и Сдружението за електронни комуникации бе подписан Меморандум, в съответствие с който бяха променени част от условията за взаимното свързване между мрежите на БТК и конкурентните предприятия. Тези изменения отразяват процеса на миграция на опорната мрежа на БТК от TDM към IP-базирана мрежа. Както е посочено в Раздел III, т. 2.1 по-горе, историческото предприятие вече е изградило IP-базирана мрежа от следващо поколение, чиято йерархична структура напълно се различава от йерархичната структура на три нива, валидна предходно за реализиране на комутацията на трафика в TDM мрежа на БТК. В тази връзка, прилагането на нивата на взаимно свързване и сегментите за генериране/терминиране на трафик към/от дадена ТВС, които са относими към комутацията на повикванията в TDM мрежи и се определят от броя на комутационните съоръжения, през които преминава повикването, става неприложимо. Както бе посочено по-горе, поради използване на нови съоръжения в IP-базираната мрежа на БТК, пряката комутационна връзка между две транзитни TDM централи е заменена с опосредствана връзка между медийните шлюзове (UMG), използвани като заместващи транзитните TDM централи при взаимното свързване, която се осъществява посредством най-малко 4 пакетни комутиращи съоръжения. Следва да се има предвид, че преминаването от организиране на ТВС към медиен шлюз (UMG) е продиктувано от функционалността на тези съоръжения като крайни мрежови съоръжения в IP-базираната опорна мрежа на БТК, преобразуващи трафика, управляван чрез комутация на канали в трафик с пакетна комутация, който постъпва както от абонатната мрежа на предприятието, така и от други взаимно свързани мрежи. Всичко това налага промяна в използвания модел за взаимно свързване, които засягат основно приложимостта на сегментите за генерира/терминиране на трафик от/към мрежата на БТК, необходимият минимален брой ТВС за реализиране на взаимно свързване на мрежи с национален обхват и тяхното местонахождение, както и използваната сигнализация.

Следва да се има предвид, че в съответствие със сключените към момента индивидуални договори, взаимното свързване между мрежите на конкурентните предприятия и мрежата на БТК се реализира в областните градове, като ТВС вече се обслужват не от TDM транзитните централи, а от заместващите ги медийни шлюзове (UMG) в IP-базираната опорна мрежа на историческото предприятие, като при това се запазва използването на системата за сигнализация по общ канал № 7 (CCS7). При тази организация на взаимното свързване, възможностите на конкурентните предприятия да използват локален сегмент при таксуването на услугите генериране и терминиране се ограничава единствено до повиквания от/към абонати на БТК от областните градове. Друг вид локално свързване не е реализирано и не се предлага от БТК⁶⁷, като по този

⁶⁷ 67-те комутационни съоръжения с възможности за организиране на точки на взаимно свързване (на локално и регионално ниво), включени от БТК в Приложение № 2 към Типовото му предложение за сключване на договор за взаимно свързване, също са локализирани само в посочените 27 града (Благоевград, Бургас, Варна, Велико Търново, Видин, Враца, Габрово, Добрич, Кърджали, Кюстендил, Ловеч, Монтана, Пазарджик, Перник, Плевен, Пловдив, Разград, Русе, Силистра, Сливен, Смолян, София, Стара Загора, Търговище, Хасково, Шумен, Ямбол), в които са разположени крайните мрежови съоръжения (UMG медийните шлюзове) на IP-базираната опорна мрежа на БТК.

начин конкурентите на БТК на пазарите на дребно имат силно ограничени към момента възможности за използване на най-евтините трафични услуги по взаимно свързване на БТК. Независимо от това и видно от Таблица 7 по-долу, трафикът в локален сегмент за ползване на услугата генериране на едро през 2010 г. съставлява 87% от общия трафик на предприятията, които предоставят услугата „избор на оператор”, а трафикът, терминиран в локален сегмент е с дял от 71% в общия терминиран трафик в мрежата на БТК.

Таблица 7

Сегмент	Година	2008 г.	2009 г.	2010 г.
<i>Дял по сегменти на трафика, генериран от мрежата на БТК при използване на услугата "избор на оператор"</i>				
в локален сегмент		0%	0%	87%
в метро сегмент		0%	71%	0%
в единичен сегмент		100%	28%	11%
в двоен сегмент		0%	1%	1%
<i>Дял по сегменти на трафика, терминиран към географски номера, обслужвани в мрежата на БТК</i>				
в локален сегмент		0%	0%	71%
в метро сегмент		79%	76%	0%
в единичен сегмент		17%	16%	14%
в двоен сегмент		5%	8%	15%

Следва да се има предвид, че с Решение № 237 от 17.03.2009 г. на КРС, БТК бе задължено да преустанови предоставянето на услугите генериране и терминиране в метро (градски) сегмент, считано от 1 януари 2010 г. При реализираната нова организация на взаимното свързване, БТК таксува метро (градски) сегмент на генериране и терминиране като обслужван в локален сегмент. Видно от представената информация, генерирането в локален сегмент бележи ръст през периода 2008 – 2010 г., докато терминирането в локален сегмент и в единичен сегмент намалява, за сметка на терминирането в двоен сегмент.

Както бе изтъкнато, в обществената фиксирана телефонна мрежа на БТК медийните шлюзове (UMG) изпълняват и функциите по преобразуване на трафика от локалната мрежа с комутация на канали (за потребители на БТК, които все още се обслужват от TDM локални комутационни съоръжения) в трафик с пакетна комутация, който се прехвърля в IP-базираната опорна мрежа на БТК, и обслужват гласовия трафик, „затворен” между MSAN възлите и TDM комутационните съоръжения, разположени в съответната област на обслужване на всеки медиен шлюз. Предвид изложеното, медийните шлюзове могат да се приемат като крайни мрежови съоръжения на IP-базираната опорна мрежа на БТК, т.е. като съоръжения, определящи границата между опорната и абонатната част на мрежата, които разполагат с възможности за организиране на взаимно свързване. Следва да се има предвид, че в така дефинираната абонатна част на мрежата на БТК все още действат над 30 локални TDM комутационни съоръжения, разположени в други населени места, освен тези в които са локализирани медийните шлюзове. Със задължителните указания, дадени от КРС с Решение № 375 от 14.04.2011 г. за изменение на Типовото предложение за взаимно свързване (Приложение № II към Решението), БТК бе задължено да включи в него всички локални цифрови комутационни възли в мрежата му с възможности за организиране на ТВС, които са разположени в други населени места извън тези, където ТВС се организират към медиен шлюз. Това указание бе дадено предвид наложеното на БТК задължение за равнопоставеност и с

оглед осигуряване на конкурентните предприятия на по-широки възможности за дублиране на предоставяните от БТК услуги на дребно при разширяване на приложимостта на локалния сегмент на генериране и терминиране при таксуването на тези услуги. От бележките, получени в хода на обществените консултации, бе видно, че у заинтересованите лица липсва всякакъв икономически интерес към ползване на тази форма на локално свързване. Предвид информацията, представена в раздел III, т. 2.2 на настоящия документ, относно достигнатата степен на развитие на конкурентните мрежи, подкрепена от анализа на разпределението по сегменти на трафика на ползваните услуги на едро генериране и терминиране, тази липса на икономически интерес е обяснима.

От гледна точка на гореизложеното относно промените във взаимното свързване на мрежите на конкурентните предприятия с мрежата на БТК, както и на достигнатата степен на технологично развитие на последната, КРС счита, че могат да се направят следните изводи:

- Необходимостта от разпределение на точките на взаимно свързване на локални и регионални вече е отпаднала;

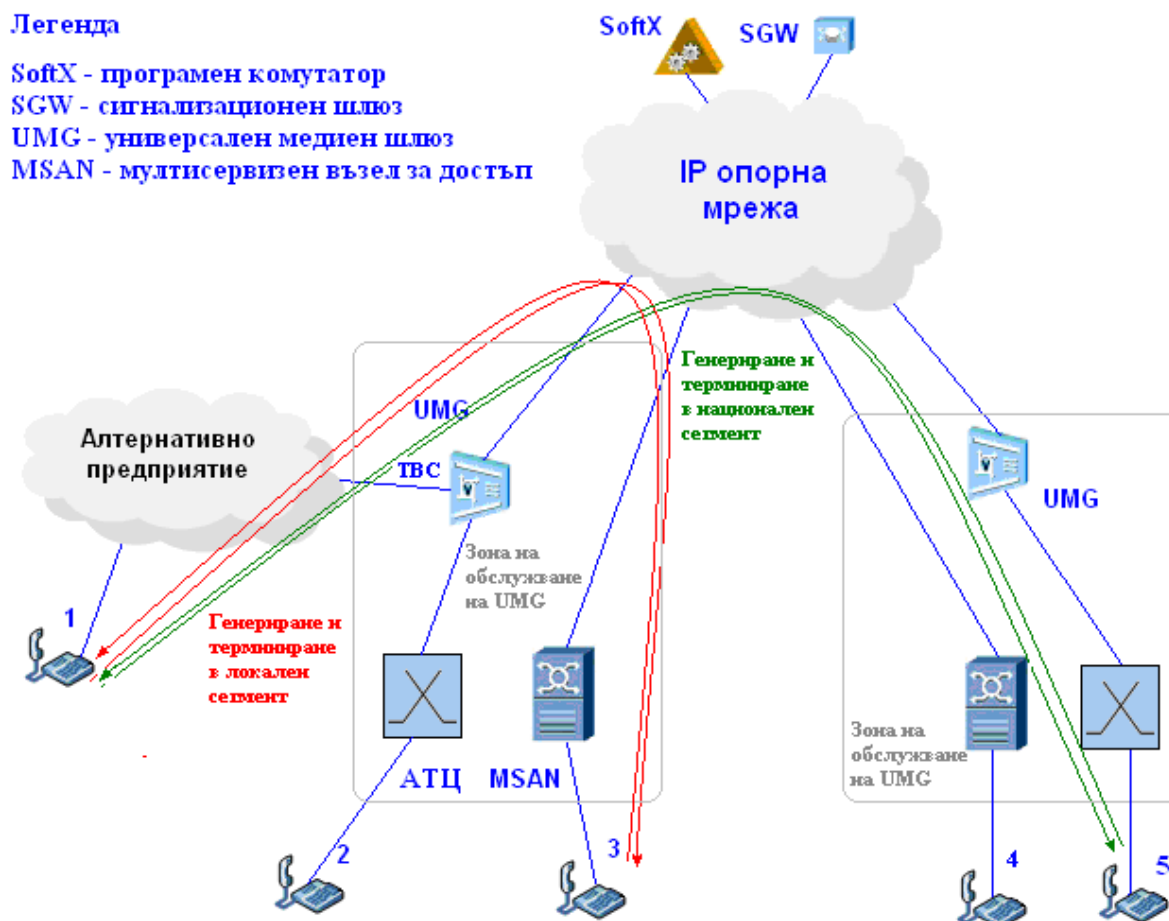
- Използването на три сегмента за взаимно свързване (локален, единичен и двоен, приложими към взаимно свързване с йерархично изградена TDM мрежа) е неприложимо към настоящата структура на обществената телефонна мрежа на БТК с IP-базирана опорна мрежа;

- Новата структура на обществената телефонна мрежа на БТК, с изцяло изградена IP-базирана опорна мрежа, определя необходимостта от редуциране на сегментите, приложими към таксуването на трафичните услуги за генериране и терминиране на повиквания от/към мрежата на БТК, до два – локален и национален сегмент.

В локален сегмент следва да се таксуват повиквания, генерирани/терминирани от/към номера в мрежата на БТК зад географските кодове на населените места, обслужвани от съответен медиен шлюз (UMG), в който е организирана ТВС. По този начин, в локален сегмент ще се обслужват и повикванията, които в момента се таксуват като генерирани/терминирани от/към мрежата на БТК в единичен сегмент.

На национален сегмент следва да се таксуват повиквания, генерирани/терминирани от/към мрежата на БТК зад географски кодове на населени места, които се обслужват от медийни шлюзове, различни от този, в който е организирана ТВС.

На фигура 29 по-долу е представено схематично прилагането на тези два сегмента.

Нива на взаимно свързване в мрежата на БТК

Фигура 29

При преразглеждане на приложимите нива по отношение на таксуването на услугите за генериране и терминиране, КРС се е ръководила от разпоредбата на чл.175, т.1 от ЗЕС, която изисква при налагане на специфични задължения КРС да спазва принципа на пропорционалност, като взема предвид техническата и икономическа жизнеспособност на ползването или инсталирането на средства от конкурентните предприятия, с оглед развитието на пазара и характера и вида на използваното взаимно свързване. От тази гледна точка и предвид развитието на мрежите на конкурентните предприятия и на БТК с точки на присъствие в големите областни градове (където БТК е разположило медийните си шлюзове), както и от гледна точка на състоянието на взаимното свързване (в съответствие със сключените индивидуални договори за взаимно свързване), КРС счита, че в разглеждания в настоящия анализ бъдещ период не може да се очаква реализиране на взаимно свързване между мрежите на участниците на пазарите на по-ниско ниво от осъществяваното към момента. По тази причина, КРС счита за обосновано и пропорционално да наложи на БТК задължение за прилагане само на две нива на таксуване по отношение на генерирането/терминирането на повиквания от/към мрежата на предприятието.

От КРС беше поискано уточнение от предприятие с издадено разрешение за ползване на номера дали е необходимо да организира ТВС към медийн шлюз, разположен в един от градовете, в които се намират програмните комутатора (Soft Switches) и шлюзове за сигнализация (Signaling Gateway), с оглед сигнализационно осигуряване на трафик в други две ТВС, които предприятието възнамерява да организира

към медийни шлюзове, разположени в други два града в областта, обслужвана от посочените програмнен комутатор (Soft Switches) и шлюз за сигнализация (Signaling Gateway).

Представената от БТК информация и обменената между предприятията кореспонденция, потвърждава, че ТВС към обслужваните два медийни шлюзова не са сигнализационно осигурени. По тази причина БТК, счита за необходимо предприятието да изгради ТВС към медийен шлюз в населеното място, в което се намира съответния програмнен комутатор (SoftSwitch), тъй като сигнализационното обслужване на останалите две ТВС се осъществява само от този програмнен комутатор и съответния сигнализационен шлюз. По тази причина, БТК счита че предприятието следва да организира допълнителна ТВС с единствена цел сигнализационно обслужване на маршрутизацията на трафика, както и за проверка за пренесени номера.

Независимо от факта, че към момента са налице предприятия, които осъществяват дейност само в определени населени места, КРС не е сезирана за проблеми със сигнализационното обслужване на ТВС, тъй като те са били организирани към медийен шлюз в едни от градовете, където са разположени програмните комутатори (SoftSwitch и шлюзове за сигнализация (Signaling Gateway).

Както вече бе посочено в Раздел III, т. 2.1. маршрутизацията на повикванията в IP-базираната опорна мрежа на БТК се управлява от 3 програмни комутатора (SoftSwitches), разположени в градовете София, Пловдив и Варна. В съответствие с представената от БТК информация, потвърдена и с постигнатите договорености в подписания Меморандум между БТК и Сдружението за електронни комуникации, изходящите повиквания от мрежата на БТК се маршрутизират разделно (в три зони), в зависимост от географските кодове за направление (географски NDC), обслужвани от всеки от програмните комутатори. По тази причина, за да могат заинтересованите предприятия, *които имат изградени национални мрежи*, да реализират взаимно свързване на национално ниво е необходимо да осъществят взаимно свързване в най-малко три ТВС към трите медийни шлюзове в София, Пловдив и Варна. С Решение № 375 от 14.04.2011 г. на КРС бе допуснато изискването на БТК за определяне на 3 минимално необходими ТВС (в градовете София, Пловдив и Варна) за реализиране на пълна свързаност с мрежата му на **национално ниво**, като обосновано от гледна точка на техническите и технологични изисквания и управлението на трафика в мрежата му. Както е видно, съображенията на КРС за приемане на това изискване на БТК касаят взаимното свързване на мрежи с постигната висока степен на национално покритие и, от тази гледна точка, са свързани с изпълнение на целта на ЗЕС за подкрепа на интересите на гражданите, като се създават условия за поддържане на целостта и сигурността на обществените електронни съобщителни мрежи. КРС не счита, че тези изисквания са относими към взаимно свързване с локални и регионални мрежи, доколкото управлението на трафичните потоци в тези случаи се осъществява от съответен софтуерен комутатор (SoftSwitch), обемът на пренасянния между мрежите трафик е предвидим и не би застрашил по никакъв начин целостта и сигурността на мрежата на БТК.

В указанията по т.IV.3 от Приложение № II към Решение № 375 от 14.04.2011 г., КРС отбелязва, че БТК не е представило информация за промените в точките на сигнализация след преминаване към организиране на ТВС към медийни шлюзове. От тази гледна точка, КРС е задължило БТК да представи в таблицата по Приложение II на Типовото предложение за взаимно свързване и евентуалните промени в мрежата за сигнализация, свързани с въведените изменения в обществената му телефонна мрежа. До момента това указание не е изпълнено от БТК. Следва да бъде изтъкнато, че КРС не е била сезирана за въведените промени в сигнализационното обслужване на ТВС при

тяхното прехвърляне към съответни медийни шлюзове и за отпадане на сигнализиационното обслужване на трафичните услуги по взаимно свързване за преобладаващата част от ТВС (*Всички ТВС, организирани към TDM транзитните комутационни възли на БТК, се обслужваха и сигнализиационно с оглед обслужване на маршрутизацията на трафика през тях*). КРС счита, че не съществуват технически и технологични пречки предприятието да обслужва сигнализиационно маршрутизацията на постъпващи и изходящи от мрежата му повиквания през всички ТВС, които са организирани към медийни шлюзове. Противно твърдение би означавало, че БТК не може да обслужва сигнализиационно преобладаващата част на повикванията в собствената си мрежа.

В съответствие с представената от БТК информация за развитието на IP-базираната му опорна мрежа, предприятието използва в нея съответни протоколи за маршрутизация на трафик с пакетна комутация. БТК предоставя и на крайни потребители фиксирани телефонни услуги чрез Ethernet-базирани мрежи за достъп (MAN мрежи), при използване на протокол SIP. Същевременно, БТК изисква обслужването на маршрутизацията на трафичните услуги през ТВС да се реализира при използване на система за сигнализация по общ канал № 7 (CCS7)

Съгласно предоставената от конкурентните предприятия информация за развитието на IP-базираните им опорни мрежи, най-често използваните протоколи за реализиране на взаимно свързване между тях са SIP и H.323.

Предвид изложеното, при осъществяване на взаимно свързване между мрежата на БТК и IP-базирани алтернативни мрежи, при запазване на CCS7, е необходимо двойно преобразуване на трафика между мрежите (IP трафика се преобразува в TDM и обратно), което създава предпоставки за влошаване на качеството на услугите. От друга страна, запазването на изискване за маршрутизиране на повикванията през ТВС при използване на CCS7 като протокол за сигнализация, води до повишаване на разходите на конкурентните предприятия за закупуване и поддържане на съответни конвертиращи шлюзови съоръжения в мрежите им.

От гледна точка на гореизложеното, КРС счита, че при достигнатата степен на развитие на опорната мрежа на БТК, не съществуват технически и технологични пречки за предоставяне от страна на предприятието на IP взаимно свързване към мрежата му. Предвид състоянието на взаимното свързване към момента и с оглед осигуряване на предвидимост, КРС е на мнение, че за предоставянето на IP взаимно свързване като нова услуга, която касае всички заинтересовани лица в сектора, следва да бъде предвиден разумен срок за отчитане на становищата им и постигане на оперативна съвместимост между всички услуги, както и относно сценариите за преход към и организиране на all-IP взаимно свързване, определяне на минималните функционални и технически изисквания, необходимият оптимален брой ТВС, процедурите за предоставяне на взаимното свързване и др. От тази гледна точка и предвид задължението на БТК да изготви и публикува Типово предложение за взаимно свързване, КРС счита за обективно да наложи на БТК и конкурентните предприятия да представят на регулатора необходимата информация, която да му предостави възможност за да вземе решение при спазване на изискванията за пропорционалност и ограничаване регулаторната намеса до минимално необходимото.

Вземайки предвид посоченото и отчитайки идентифицирания конкурентен проблем, че при липса на регулаторна интервенция предприятието има възможност да определя едностранно условия за реализиране на взаимно свързване и за осигуряване на необходимия достъп, в това число прекомерни допълнителни технически и договорни изисквания с цел умишлено забавяне или отлагане на предоставянето на заявено взаимно свързване, КРС е на мнение, че предвид дефинираните потенциални конкурентни

проблеми и в съответствие с разпоредбите на чл. 166, ал. 1 и ал. 2, т. 4 във връзка с разпоредбите на чл. 173 и чл. 174 от ЗЕС следва да се продължи действието на наложеното на БТК, с решение № 237 от 17.03.2009 г. на КРС, задължение за предоставяне на достъп до и ползване на необходими мрежови средства и съоръжения, като изменя същото, както следва:

- запазване на предоставения, преди налагане на настоящото задължение, достъп за осигуряване на взаимно свързване;
- предоставяне на достъп с оглед осигуряване на взаимно свързване и предоставяне на услугата генериране на повиквания от определено местоположение на обществената му телефонна мрежа;
- осигуряване на сигнализиационно обслужване на маршрутизацията на трафика във всички точки на взаимно свързване, включително във вече изградени такива, съгласно индивидуалните договори за взаимно свързване в съответствие с договорените протоколи за сигнализация;
- прилагане от 01.01.2012 г. на две нива на генериране на трафик в мрежа на БТК, както следва:
 - на локално ниво се генерират повиквания, произхождащи от номера след географските кодове на населените места, обслужвани от медиен шлюз, в който е организирана съответната точка на взаимно свързване;
 - в национално ниво се генерират повиквания, произхождащи от номера след географските кодове на населени места, обслужвани от медийни шлюзове, различни от медийния шлюз, в който е организирана съответната точка на взаимно свързване.
- предоставяне на отворен достъп до технически интерфейси, протоколи или други възлови технологии, необходими за осигуряване на оперативна съвместимост на услугите;
- предоставяне на съвместно разполагане и други форми на съвместно ползване, необходими при реализиране на взаимното свързване;
- добросъвестно водене на преговори с предприятията, искащи достъп;
- от 1.07.2013 г. предоставяне на взаимно свързване, базирано на Интернет протокол (IP взаимно свързване) при следните условия:
 - в срок до три месеца, считано от уведомяване за настоящото решение, БТК да представи на КРС информация относно необходимите промени в мрежата му с оглед осигуряване на IP взаимно свързване. Информацията се придружава от пълно техническо и технологично описание на използваните нови съоръжения и протоколи в IP базираната опорна мрежа и MAN мрежата на БТК (софтуерни комутатори, сигнализиационни шлюзове, медийни шлюзове, мултисервизни възли за достъп и други), включително с представяне на копия от техническите спецификации на производителя.
 - в срок до три месеца, считано от уведомяване за настоящото решение, БТК да определи свои представители с оглед участие в консултативна структура по въпросите на IP взаимно свързване, така че КРС да има възможност да създаде такава структура и да определи ръководител, състав, ред за осъществяване на дейността, функции и задачи на тази структура, в съответствие с чл. 39 от ЗЕС.

Предоставянето на информацията на КРС относно развитието на мрежата на БТК ще даде възможност на регулатора да прецени какви са подходящите технически и икономически решения за предоставяне на достъп до и ползване на необходими мрежови

средства и съоръжения с оглед осигуряване на взаимно свързване между мрежите на участниците на пазара и осигуряване на свързаност на крайните потребители от край до край. В тази връзка, КРС предвижда да създаде консултативна структура по въпросите на IP взаимното свързване. Посочените специфични задължения прецизират съдържанието на текущите задължения на БТК във връзка с осъществяване на взаимното свързване за предоставяне на услугата генериране на повиквания от определено местоположение на обществената му телефонна мрежа, с оглед привеждането им в съответствие с разпоредбите на ЗЕС.

Наред с посоченото, във връзка с установените конкурентни проблеми и с оглед разпоредбата на чл. 174, ал. 2 от ЗЕС КРС счита, че е необходимо да постави условия, при които следва да се изпълняват изискванията за достъп. Тези условия могат да бъдат предмет и на изричен акт на КРС, различен от настоящия анализ като произнасяне по условията на Типово предложение, както и по ценови условия. В същото време КРС счита за необходимо определени условия да бъдат приложени към момента на приемане на настоящия анализ, предвид важността им за осигуряване на устойчива конкурентна среда. Условията, които следва да бъдат изпълнявани от БТК, са както следва:

- БТК се задължава да осигури възможност на заинтересованите предприятия за ползване на услуги на едро при условия, които кореспондират с условията за предоставяне на услугите на дребно, предлагани от БТК. Услугите на дребно могат да се предлагат на крайните потребители най-рано един месец след осигуряване на възможност за ползване на съответните услуги на едро от заинтересованите предприятия при условия, осигуряващи възможност за ефективна конкуренция. В процедурата по одобряване на измененията в условията на едро БТК следва да внесе в Комисията и предложението за изменение в условията на дребно;

- БТК се задължава да уведомява писмено предприятията, с които води преговори за сключване на договор за взаимно свързване и/или за предоставяне на услуги, регламентирани във вече сключен договор за взаимно свързване, като се задължава да предоставя писмено обосновано уведомление до съответното предприятие, когато не може да сключи договора за взаимно свързване и/или да предостави услугата в срока, определен респективно в действащата нормативна уредба, Типовото предложение за взаимно свързване и/или сключения договор за взаимно свързване.

Като изхожда от факта, че задължението за достъп до мрежата на БТК е обвързано със законово регламентираното задължение за договаряне на взаимно свързване при наличие на искане от страна на друго предприятие, предоставящо обществени електронни съобщителни мрежи, с оглед осигуряване на оперативна съвместимост между услугите и отчитайки текущите задължения, наложени на предприятието, КРС не счита, че продължаването на тяхното прилагане би създавало значителни затруднения за предприятието.

6.4.1.2. Задължение за прозрачност

Задължението за прозрачност ще гарантира на заинтересованите предприятия достатъчно информация и яснота в процеса на преговорите за осъществяване на взаимно свързване. Следва да се отбележи, че само по себе си посоченото задължение не е достатъчно за разрешаване на идентифицираните потенциални конкурентни проблеми, но налагането му засилва ефективността на другите наложени задължения. В конкретния случай налагането на задължение за прозрачност на предприятието със значително въздействие върху пазара на едро за генериране на повиквания от определено местоположение на обществени телефонни мрежи ще опрости и улесни преговорите за

сключване на договор за взаимно свързване, предвид факта, че договорните условия са публични и заинтересованите предприятия ще имат достатъчно информация и яснота в процеса на осъществяване на взаимно свързване. Не на последно място следва да се отчете фактът, че задължението за прозрачност позволява на регулатора да следи за изпълнение на задължението за равнопоставеност.

Въз основа на горното и отчитайки, че БТК определено за предприятие със значително въздействие върху пазара на едро за генериране на повиквания от определено местоположение на обществена телефонна мрежа КРС счита, че наличието на задължения, които ще осигурят възможност за предвидимост и прозрачност на условията за взаимно свързване е пропорционална мярка, тъй като ползите от нейното прилагане се изразяват в осигуряване на възможност за навлизане на пазара, стимулиране ефективното използване на съществуващата инфраструктура и съответно подобряване на конкурентната среда, което оправдава незначителното нарастване на разходите за публикуване и поддържане на актуална информация от страна на БТК.

С Решение № 237/17.03.2009 г. беше продължено задължението на БТК за публикуване на типово предложение за взаимно свързване, с оглед осигуряване достъп на заинтересованите предприятия до информация и спецификации, необходими за осъществяване на взаимното свързване. Задължението за публикуване на типово предложение гарантира достатъчна прозрачност на условията за взаимното свързване и предоставяне на услугата генериране на повиквания на едро, както и допълнителните условия свързани с това. С оглед на това, задължението за прозрачност следва да включи единствено допълнителни изисквания, които не са предмет на типовото предложение на БТК.

Съгласно чл. 167, ал. 2 от ЗЕС, комисията може да определя съдържанието на информацията, която трябва да се публикува, нивото на изискваната подробност и начина на публикуването ѝ, при съобразяване с необходимостта от защита на търговската тайна. В тази връзка КРС счита, че задължението за прозрачност на БТК, изразяващо се в публикуването на определена информация, следва да бъде продължено и частично изменено като предприятието се задължава:

Да публикува и актуализира на страницата си в Интернет информация за цените и условията за генериране на повиквания, независимо от техния произход, и за осигуряване на необходимия за реализиране на взаимното свързване достъп, приложими към трети лица, свързани с предприятието, както и при осъществяване на взаимно свързване с мобилната мрежа на БТК. Публикуването на информация в Интернет страницата на предприятието, съобразно посоченото по-горе, следва да се извършва съобразно определените от КРС срокове. С настоящото решение, задължението за прозрачност се прецизира като публикуваната информация ще се ползва от предприятия с намерение да навлязат на пазара или за предприятия.

КРС счита, че наложеното с Решение № 237/17.03.2009 г., задължение на БТК да публикува и актуализира на официалната си страница в Интернет финансовите си отчети (отчет за доходите, баланс) в срокове, съобразно разпоредбите на Закона за счетоводството и да предоставя, при поискване от комисията, отчет за промените в собствения капитал, отчет за паричните потоци и приложенията към финансовия отчет следва да бъде отменено. Посочената информация е публично достъпна в търговския регистър на Агенцията по вписвания и не са налице основания да бъде продължавано наложеното задължение. КРС счита, че продължаването на задължението на БТК да предоставя, при поискване от Комисията отчет за промените в собствения капитал, отчет за паричните потоци и приложенията към финансовия отчет вече не е необходимо, поради което неговото продължаване е необосновано и следва да бъде отменено.

КРС счита, че разходите, които биха възникнали за БТК във връзка с изпълнението на задължението за прозрачност са несъществени, вземайки предвид ползите от нарастване на доверието на участниците на пазара, свързано с равнопоставените условия за конкуренция. КРС смята, че налагането на задължение за прозрачност е съразмерно, тъй като ползите от налагането на задължение за прозрачност надвишават негативните последствия от увеличените административни разходи.

6.4.1.3. Задължение за равнопоставеност

Видно от идентифицираните потенциални конкурентни проблеми, предприятието със значително въздействие върху пазара на едро за генериране на повиквания от определено местоположение на обществени телефонни мрежи има възможност да се възползва от предимството си на пазара, като прилага различни условия при сходни обстоятелства на отделни предприятия на пазара при осъществяване на взаимно свързване. Подобно пазарно поведение би могло да се коригира чрез налагане на задължения за разходоориентираност и/или прозрачност, които биха създали пречки пред ценовата и неценовата дискриминация. Въпреки това, КРС счита, че налагането на посочените задължения само по себе си не е достатъчно, за да се предотврати наличието на дискриминационно поведение. Следва да се отбележи, че задължението за равнопоставеност обхваща както ценовите условия за реализиране на взаимно свързване, така и техническите изисквания, сроковете за предоставяне на необходимите услуги, както и други относими условия. В тази връзка КРС счита, че налагането на задължение за равнопоставеност е подходяща мярка, която ефективно ще допринесе за премахване на пазарните недостатъци, свързани основно с наличие на бариери за навлизане на пазара.

Същността на задължението за равнопоставеност е регламентирана в разпоредбата на чл. 168 от ЗЕС, съгласно която задължението за осигуряване на равнопоставеност обхваща предоставяне на равностойни условия при сходни обстоятелства на други предприятия, предоставящи еквивалентни електронни съобщителни услуги, както и предоставяне на услуги и информация при същите условия и качество като тези, предлагани от предприятието на свързаните с него лица и на предприятията, с които вече е сключен договор. От горепосоченото следва, че задължението за равнопоставеност може да се разглежда в два аспекта:

- забрана за дискриминиране на предприятия, предоставящи еквивалентни услуги;
- задължение за третиране на свързани с предприятието лица или обособени отделни дейности, извършвани от същото предприятие, по начин еквивалентен на този, по който се третират предприятия, предоставящи еквивалентни услуги.

Целта на налагането на задължение за равнопоставеност е да се осигури разглеждането на подобните ситуации на пазара по подобен начин от предприятието със значително въздействие на съответния пазар по отношение на цена, информация и други условия.

Налагането на задължение за равнопоставеност би допринесло за ограничаване на трансфера на значително въздействие от един пазар към друг свързан пазар, както и към свързаните предприятия или дейности, извършвани от самото предприятие на свързаните пазари на дребно или на други свързани пазари, тъй като възможностите за специално третиране на дадено предприятие ще бъдат съкратени. В този случай, „специално третиране на дадено предприятие” означава отказ на достъп и изместване на конкурент от пазара чрез предлагането на цени и/или условия, които са в полза на друго предприятие или на собствената мрежа.

С продължаването на задължението за равнопоставеност се цели да се ограничат възможностите на БТК да третира по различен начин различните предприятия, както и да третира свързани с предприятието лица или обособени отделни дейности, извършвани от същото предприятие, по начин различен от този, по който се третират предприятия, предоставящи еквивалентни услуги. С продължаването на задължението също така се цели да се стимулира ефективното използване на вече изградената инфраструктура на дружеството. По този начин конкурентните предприятия ще запазят своята конкурентоспособност, което може да доведе до намаляване на цената на дребно и/или до предлагане на по-голямо разнообразие от услуги. КРС счита, че задължението за равнопоставеност следва да обхваща както ценовите, така и неценовите условия. Ако задължението обхваща само и единствено ценовата равнопоставеност, то за БТК все още би била налице възможността да прилага съществени антиконкурентни условия и/или действия.

Съгласно чл. 168 от ЗЕС, задължението за равнопоставеност изисква от БТК да предоставя услугите на конкурентните предприятия, при същите условия както на себе си. В този смисъл и във връзка с наложеното задължение за достъп и взаимно свързване и предоставяне на услугата генериране на повиквания на едро, задължението за равнопоставеност изисква осигуряване на сигнализационно обслужване на маршрутизацията на трафика във всички точки на взаимно свързване, включително във вече изградени такива, съгласно действащи индивидуалните договори за взаимно свързване и договорените протоколи за сигнализация. Както беше посочено по-горе в т. 6.4.1.1., КРС счита, че не съществуват технически и технологични пречки предприятието да обслужва сигнализационно маршрутизацията на постъпващи и изходящи от мрежата му повиквания през всички ТВС, които са организирани към медийни шлюзове.

Изхождайки от горепосоченото, КРС счита, че предвид дефинираните конкурентни проблеми и в съответствие с разпоредбите на чл. 166 и във връзка с разпоредбите на чл. 168 от ЗЕС на предприятието със значително въздействие на пазара на едро за генериране на повиквания от определено местоположение на обществени телефонни мрежи БТК следва да бъде продължено задължението за равнопоставеност.

С оглед изложеното дотук, за да предотврати създаването на възможности за неравнопоставено третиране, КРС счита, че е необходимо на БТК да бъде продължено задължението за равнопоставеност, както следва:

- предоставянето на взаимно свързване се осъществява при равностойни условия за сходни обстоятелства, при които вече е предоставено взаимно свързване на други предприятия, предоставящи еквивалентни електронни съобщителни услуги, включително и на свързани лица;
- предоставянето на услуги и информация на предприятие, искащо взаимно свързване се осъществява при същите условия и качество като тези, ползвани от предприятието със значително въздействие върху пазара при предоставяне на собствени услуги, както и предлагани от предприятието със значително въздействие на пазара на свързаните с него лица и на предприятията, с които вече е сключен договор.

Посоченото определя съдържанието на задължението за равнопоставеност съобразно разпоредбите на ЗЕС. КРС счита, че предимствата за конкуренцията и ползите за потребителите надвишават недостатъците от прилагането му, поради което, според КРС, задължението за равнопоставеност е справедлива и пропорционална мярка за БТК. Задължението за равнопоставеност ефективно адресира идентифицираните конкурентни проблеми.

6.4.1.4. Задължение за публикуване на Типово предложение за взаимно свързване

В съответствие с разпоредбите на чл.167, ал. 3 от ЗЕС КРС счита, че ефектът от задълженията за прозрачност и равнопоставеност ще се изпълни в максимална степен с изготвяне и публикуване на Типово предложение за взаимно свързване от предприятието със значително въздействие на пазара. В тази връзка КРС счита за необходимо да бъде продължено действащото към момента задължение на БТК за изготвяне и публикуване на Типово предложение за взаимно свързване. Предварителното одобряване на условията за взаимно свързване от страна на регулатора са гаранция за постигане на максимално добри условия за развитие на конкуренцията, както и за навременна оценка за коректността при изпълнението на задължението за равнопоставеност.

Съдържанието на Типовото предложение е неизчерпателно определено с чл. 167, ал. 3 от ЗЕС. Наред с това определени текстове в законовата разпоредба не са относими към предоставяне на услугите по взаимно свързване. По тази причина КРС счита, че е необходимо да определи минималното съдържание на Типовото предложение за взаимно свързване, което да се изготви от БТК, както следва:

1. описание на услугите по взаимно свързване, условия и срокове за предоставянето им;
2. описание на точки за взаимно свързване - местоположение, брой, капацитет на свързване, начини за маршрутизация и сигнализация;
3. изисквания за управление, маршрутизиране, отчитане на трафика и прогнози за трафик;
4. процедури за планиране, откриване, промяна и закриване на точките за свързване;
5. стандарти, технически изисквания, интерфейси за взаимно свързване и протоколи за сигнализация;
6. изисквания за качество - стойности на параметри на качеството на услугите при взаимното свързване;
7. изисквания за номериране, адресиране и за идентификация на линията на викация;
8. услуги по съвместно разполагане и други форми на съвместно ползване, когато тяхното предоставяне от БТК АД е необходимо за реализиране на взаимното свързване:
 - а) информация за местата за съвместно разполагане и процедура за предоставяне на тази информация на заинтересованите лица;
 - б) възможности за съвместно разполагане и други форми на съвместно ползване;
 - в) условия за достъп до компютърни и софтуерни системи за поддръжка;
 - г) характеристики и технически ограничения за съоръженията, които могат да бъдат съвместно разполагани;
 - д) мерки за сигурност;
 - е) условия за допускане на служители на конкурентни предприятия;
 - ж) стандарти за безопасност;
 - з) правила за разпределяне на пространството, когато то е ограничено;
 - и) условия за проверка от конкурентни предприятия на местата, в които е възможно физическо съвместно разполагане или на местата, където съвместното разполагане е отказано поради липса на възможност;
9. срокове за отговор на заявките за предоставяне на всяка от услугите, процедури за отстраняване на повреди, процедури за възстановяване на услугата и нейното качество;
10. стандартни условия на договора, включително, когато е необходимо, обезщетения при неизпълнение на сроковете за предоставяне на услугите;
11. условия за преносимост на номерата;

12. цени и механизъм за калкулиране на цените за всяка от услугите – ценовите условия за генериране следва да бъдат определените съгласно т. 6.4.1.5;

13. друга относима информация, необходима за осъществяване на взаимното свързване.

С оглед осигуряване изпълнението на това задължение, в срок до един месец, считано от получаване на настоящото решение, БТК следва да представи в КРС проект на изменение на Типовото предложение за взаимно свързване, съобразен с наложените с настоящото решение специфични задължения, както и с проекта на Типово предложение за взаимно свързване, одобрен с Решение № 375 от 14.04.2011 г. на КРС.

Във връзка с наложеното на БТК задължение от 01.07.2013 г. да предостави IP взаимно свързване, КРС счита, че БТК следва в срок до 01.01.2013 г. да предостави проект на допълнение на Типовото предложение за взаимно свързване, който да включва условия за въвеждане на IP взаимно свързване. Това ще даде необходимия период от време за оценка на представеното изменение от КРС и провеждане на необходимите консултации със сектора, с оглед ефективното въвеждане на наложеното задължение от 01.07.2013 г.

Включването на други условия, различни от определеното минимално съдържание, не трябва да ограничава условията за развитие на конкуренцията и да създава неравнопоставеност, както и неяснота при регламентиране на условията за реализиране на взаимно свързване.

КРС счита, че доколкото могат да съществуват тежести при изпълнение на задължението, те са свързани с формулирането на Типово предложение за взаимно свързване и съответно публикуването му. В конкретния случай за такива тежести не може да се говори, тъй като специфичното задължение за изготвяне и публикуване на Типово предложение за взаимно свързване на БТК АД и в момента е наложено и е в сила за предприятието.

КРС счита, че ползите от налагането на задължението за публикуване на Типово предложение за взаимно свързване надвишават негативите, тъй като се осигурява прозрачност и предвидимост по отношение на условията и цените за предоставяне на услугите на едро, както и техните промени. Тази прозрачност и предвидимост дава възможност за адекватен контрол от страна на регулатора, както и възможност на предприятията да предвиждат развитието на своята дейност, тъй като услугите на едро са пряко свързани с предоставянето на услуги на пазарите на дребно.

Предоставянето на IP взаимно свързване и, респективно, допълването на Типовото предложение за взаимно свързване с тази услуга следва да се извърши в процес на непосредствени консултации между заинтересованите страни в сектора. Както бе изтъкнато по-горе, КРС предвижда създаване на консултативна структура в съответствие с чл. 39 от ЗЕС. В процеса на работа на тази структура се очаква голяма част от проблемите, касаещи въвеждането на IP взаимно свързване между националните мрежи (сценариите за преход към и организиране на all-IP взаимно свързване, определяне на минималните функционални и технически изисквания, необходимият оптимален брой ТВС, приложими стандарти, протоколи и други технически изисквания, процедурите за преход към и предоставяне на IP взаимното свързване и др.), да бъдат обсъдени и да намерят своето решение в рамките на тази консултативна структура с медиация от страна на регулатора. В тази връзка, КРС счита, че самото изготвяне в системен вид на допълнението на Типовото предложение за взаимно свързване на БТК по отношение на IP взаимното свързване не би представлявало тежест за предприятието.

6.4.1.5. Ценови ограничения

Видно от Раздел VII, т. 5.1 потенциалните конкурентни проблеми на съответния пазар са както неценови, така и ценови, свързани с цените за взаимно свързване. Възможностите за прилагане на прекомерно високи цени са сериозни потенциални конкурентни проблеми. Както вече беше посочено, дублирането на вече изградена мрежа е икономически необосновано и в разрез с обществения интерес, тъй като е свързано с високи разходи, които, в крайна сметка, следва да бъдат възвърнати от потребителите. Предприятието със значително въздействие на пазара на едро за генериране би имало мотиви да възприеме антиконкурентно поведение, прилагайки прекомерно високи цени на пазара на едро за генериране и цени на свързаните пазари на дребно, целящи изтласкване на конкуренцията и засилване на пазарната си сила.

КРС счита, че като цяло чрез наложените ценови ограничения е подобрена конкурентната среда, но същевременно отчита, че при действащи задължения за разделно счетоводство и прилагане на разходоориентирани цени, определени въз основа на разходите на ефективен оператор, задълженията за прозрачност, равнопоставеност и достъп биха били по-ефективни. Вземайки предвид, че подобряването на конкурентната среда е резултат единствено на регулаторната намеса КРС смята, че е необходимо и при този преглед на пазара да бъдат продължени, респективно наложени, задължения за въвеждане и прилагане на разделно счетоводство и за прилагане на разходоориентирани цени. Също така КРС посочва, че до реалното въвеждане на разходоориентираните цени следва да бъдат прилагани ценови ограничения, които да гарантират наличието на условия за нормална конкуренция и редуциране на констатираните на пазара проблеми.

6.4.1.5.1. Разделно счетоводство

Съгласно Решение № 237 от 17.03.2009 г.⁶⁸ задължението за прилагане на разделно счетоводство е текущо за БТК. В съответствие със съображение 5 от преамбюла и т. 4 от Препоръката на ЕК⁶⁹ от 2005 г., и по силата на Решения на КРС № 236 от 17.03.2009 г. и № 237 от 17.03.2009 г., задължението за разделно счетоводство обхваща цялостната дейност на БТК, Мобилтел” ЕАД и „Космо България Мобайл” ЕАД, включително и на пазарите, на които не са определени като предприятия със значително пазарно въздействие.

Във връзка със задължението за разделно счетоводство, наложено при първи кръг на пазарните анализи на съответните пазари, КРС предприе действия по детайлизирането му. С Решение № 1252 от 12.10.2009 г. КРС изиска информация, необходима за изготвянето на изискванията за формата и методологията за прилагане на задължението за разделно счетоводство. Въз основа на получената информация и отчитайки технологичните изменения в мрежата на БТК, като следваща стъпка за практическото въвеждане на разделното счетоводство, КРС включи консултиране на изготвения от нея проект на документ „Форма и методология за въвеждане и прилагане на разделно счетоводство” като част от обекта на открита обществена поръчка с предмет: „Разработване и прилагане на модели за определяне на разходите на електронни съобщителни услуги, предоставяни от фиксирана и мобилна мрежа, за нуждите на

⁶⁸ Задължението е определено в приложение към анализа - „Анекс за съдържанието на специфичните задължения за въвеждане и прилагане на разделно счетоводство от предприятия със значително въздействие на пазара на едро за генериране на повиквания от определено местоположение на обществени телефонни мрежи и/ или на пазара на едро за терминиране на повиквания в индивидуални обществени телефонни мрежи”

⁶⁹ Commission Recommendation of 19 September 2005 on accounting separation and cost accounting systems under the regulatory framework for electronic communications (2005/698/EC)

Комисия за регулиране на съобщенията, и анализ и оценка на разработен от Комисията за регулиране на съобщенията документ относно изисквания за въвеждане и прилагане на разделно счетоводство и формите на регулаторните отчети на предприятията, предоставящи електронни съобщителни услуги”. Към настоящия момент е налице стартирана консултативна процедура по въвеждане на разделно счетоводство, която ще приключи в рамките на горесцитираната обществена поръчка.

В съответствие със заключенията от настоящия пазарен анализ БТК запазва позицията си на предприятие със значително въздействие на пазара на генериране на повиквания от обществени телефонни мрежи във фиксирано местоположение. Вземайки предвид пазарната позиция на историческото предприятие, КРС счита, че евентуалното оттегляне на задължението за разделно счетоводство би създавало предпоставки за целенасочена стратегия на крос-субсидиране, с цел изтласкване на конкурентите от пазара и увеличаване на пазарната му сила чрез определяне на много ниски цени на свързаните пазари на дребно. Последното не би позволило на конкурентните предприятия да генерират разумна печалба от дейността си на пазарите на дребно. В допълнение, отчитайки засилената тенденция в търговската политика на предприятието, която се очаква да бъде продължена и в периода, обект на анализа, и която е насочена към предлагане на пакетни услуги на различни пазари, както и с оглед обстоятелството на консолидиране на фиксираната и мобилна мрежа на БТК, КРС счита, че е налице необходимост от продължаване на задължението за разделно счетоводство.

Предвид заключенията от пазарния анализ и с оглед обстоятелството, че БТК осъществява дейност на свързани пазари на едро и дребно, КРС счита, че е налице необходимост от продължаване на задължението за разделно счетоводство.

Продължаването на задължението за разделно счетоводство не може да предизвика значително нарастване на административните разходи за предприятието, тъй като същото е текущо и предприятието следва да се съобрази с конкретните изисквания, посочени в Анекса за съдържанието на специфичните задължения за въвеждане и прилагане на разделно счетоводство от предприятия със значително въздействие на пазара на едро за генериране на повиквания от определено местоположение на обществени телефонни мрежи и/или на пазара на едро за терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи, както и с изискванията за формата и методологията за прилагане на задължението за разделно счетоводство, предмет на документа „Форма и методология за въвеждане и прилагане на разделно счетоводство”, чието консултиране е предстоящо в рамките на стартираната консултативна процедура.

Ползите от воденето на разделно счетоводство са големи не само от гледна точка на регулатора, но и за самото предприятие, тъй като въз основа на данните от разделното счетоводство предприятието получава достатъчно детайлизирана информация, която дава възможност за извършване на различни анализи и улеснява вземането на адекватни и мотивирани управленски решения в отговор на бързо променящите се пазарни условия в сектора на електронните съобщения.

Като заключение от всичко изложено до тук, КРС прави извода, че ползите от продължаването на мярката са повече отколкото недостатъците, поради което намира продължаване на задължението за прилагане на разделно счетоводство за пропорционална мярка

6.4.1.5.2. Разходоориентирани цени и система за определяне на разходите

Задължението за прилагане на разходоориентирани цени за генериране на повиквания от определено местоположение на обществени телефонни мрежи и за достъп и съвместно ползване на помещения са текущи за БТК. Както беше отбелязано, изводите от настоящия анализ сочат липса на възможност за стимулиране и развитие на конкуренцията, с оглед преодоляване последиците от пазарно поведение на по-големите предприятия, характеризиращо се с прилагане на високи цени, които биха могли да пречат взаимовръзваността на мрежите и достъпа до услугите на ниво пазар на дребно. В тази връзка КРС счита, че задължението за разходоориентираност на цените, е подходяща мярка, която следва да продължи своето действие.

Чрез продължаване на задължението за прилагане на разходоориентирани цени регулаторът цели потребителите да извличат максимална полза, що се отнася до избора, цената и качеството на услугата, без застрашаване или ограничаване на конкуренцията. КРС е на мнение, че мярката е пропорционална и е в синхрон с добрите практики на европейските регулатори.

В първия кръг на пазарния анализ КРС е посочила, че счита, че одобрената от регулатора система за определяне на разходите на БТК, следва да бъде запазена към момента на изготвяне на анализа на съответния пазар. Същевременно КРС, е отбелязала, че „си запазва правото за изменение на задължението след окончателно публикуване на препоръката⁷⁰ на ЕК относно регулирането на цените за терминиране във фиксирани и мобилни мрежи в рамките на ЕС”.

Предвид горното и отчитайки, че разработването на BULRIC⁷¹ модела е ангажимент на регулатора, съгласно окончателно приетата Препоръка на Комисията от 7 май 2009 г. относно подхода за регулиране на цените за терминиране на фиксирана и мобилна връзка в ЕС (2009/396/ЕО), наричана за краткост Препоръка на Комисията от 7 май 2009 г., КРС конкретизира наложеното на предприятието задължение да прилага разходоориентирани цени, както следва:

а) по отношение на услугата „генериране” БТК следва да прилага разходоориентирани цени, определени въз основа на разходите на ефективен оператор и изчислени чрез BULRIC модел на регулатора, считано от 01.07.2013 г.;

б) по отношение на услугите „достъп до мрежови съоръжения и елементи, необходими за реализиране на достъп до мрежата, включително предоставяне на съвместно разполагане и други форми на съвместно ползване” БТК следва да прилага разходоориентирани цени, определени въз основа на промени в действащата система за определяне на разходите с оглед измененото задължение за водене на разделното счетоводство. В съответствие с разпоредбата на чл. 171, ал. 2 от ЗЕС, КРС може да използва независим метод за проверяване на разходите с цел определяне на цени въз основа на ефективност при предоставяне на услугите.

Същевременно КРС отменя наложеното с т. IX, 5.5.1 от Решение № 237 от 17.03.2009 г. задължение за въвеждане на необходимите промени в действащата система за определяне на разходите с оглед измененото разделното счетоводство, в частта му относно определяне на разходоориентирани цени за предоставяне на услугата

⁷⁰ Препоръка на ЕК от 7 май 2009 година относно подхода за регулиране на цените за терминиране на фиксирана и мобилна връзка в ЕС (2009/396/ЕО)

⁷¹ BULRIC е модел за определяне на разходоориентирани цени, изчислени въз основа на дългосрочните допълнителни (инкрементални) разходи (Long Run Incremental Costs – LRIC) на ефективен оператор, моделирани при подхода „отдолу нагоре” (Bottom Up - BU)

„генериране на повиквания от определено местоположение на обществени телефонни мрежи”.

До ефективното прилагане на задълженията за разходоориентирани цени, посочени в б. „а” и „б”, БТК следва да прилага ценови ограничения, посочени в т. 6.4.1.5.3 от настоящия анализ по отношение на цените за генериране на повиквания от определено местоположение на обществени телефонни мрежи и цени за достъп до мрежови съоръжения и елементи, необходими за реализиране на достъп до мрежата, включително предоставяне на съвместно разполагане и други форми на съвместно ползване, съгласно одобреното от КРС Типово предложение на предприятието за взаимно свързване, в сила, като се отчита, че цените за посочените услуги са равни на цените за същите услуги, наложени с Решение на КРС 237 от 17 март 2009 г.

КРС е на мнение, че задължението за прилагане на разходоориентирани цени за генериране, определени въз основа на BULRIC модел, разработен в съответствие с изискванията на Препоръка на Комисията от 7 май 2009 г. и на разходоориентирани цени за достъп и съвместно ползване, определени въз основа на изменената система за определяне на разходите на предприятието е подходяща и пропорционална мярка чрез която ще се ограничи възможността на БТК да прилага различни форми на ценова дискриминация и прекомерно високи цени на съответния пазар, като едновременно с това ще отпаднат съмненията на конкурентните предприятия за възможностите да се манипулират разходите от страна на историческото предприятие що се отнася до цените на услугата „генериране”.

6.4.1.5.3. Сравнение (benchmarking)

Предвид заключенията от анализа на съответния пазар и идентифицираните потенциални конкурентни проблеми КРС счита, че следва да определи ограничения на цените за генериране, които своевременно да осигурят нормални условия за развитие на конкуренцията.

КРС определя ценовите тавани на цените за услугата „генериране” като равни на цените за терминиране. Мотивите за налагане на ценовите ограничения са посочени подробно в т. 6.4.2.5.3 от настоящия раздел.

В съответствие с горното, КРС счита, че БТК следва да прилага следните цени за генериране:

А. Цени за генериране от локален сегмент на фиксираната мрежа на БТК:

Таблица 8

Дата на влизане в сила:	Цени за генериране – локален сегмент, лв./мин.	
	силен трафик	слаб трафик
01.01.2012 г.	0,0095	0,0080
01.07.2012 г.	0,0090	0,0075
01.01.2013 г.	0,0085	0,0070

В случай, че при приемане на окончателното решение за определяне, анализ и оценка на съответния пазар не е налице фактическо обединяване на локален и единичен сегмент, то задълженото предприятие следва да изравни цената за генериране на единичен сегмент с тази в локален сегмент, съобразно наложените му задължения.

Б. Цени за генериране от национален сегмент на фиксираната мрежа на БТК:

Таблица 9

Дата на влизане в сила:	Цени за генериране – национален сегмент, лв./мин.	
	силен трафик	слаб трафик
01.01.2012 г.	0,0140	0,0120
01.07.2012 г.	0,0110	0,0093
01.01.2013 г.	0,0085	0,0070

Ценовото ограничение за 2013 г., посочено в б. „А” и „Б”, е валидно до 30.06.2013 г. Мотивите за необходимостта да бъде ползван преходния период, посочен в Препоръката на Комисията от 7 май 2009 г., са подробно посочени в т. 6.4.2.5 от настоящия раздел.

Като отчита, че услугата „избор на оператор” се реализира чрез закупуване на услугата генериране, то при предоставянето на тази услуга БТК следва да прилага цените за генериране, съгласно таблици 8 и 9.

КРС е на мнение, че задължението за определяне на цените въз основа на сравнителния подход (benchmarking) до одобряване на разходоориентирани цени е подходяща мярка, създаваща условия за прозрачност и предвидимост на пазара. Прилагането на посочените ценови ограничения не поражда разходи за БТК, тъй като не изисква ангажирането на допълнителен административен капацитет. Налагането на ценови ограничения върху цените за генериране посредством сравнение (benchmarking) стимулира ефективността на предприятието, предвид стремежа от страна на последното да запази нивото на печалба от извършваната дейност. Посоченото и резултатите от прилагането на ценовия таван, наложен в първия кръг на анализа на съответния пазар, са основания КРС да счита, че мярката е пропорционална и ще доведе до подобряване на условията на конкуренция и предлагане на по-разнообразни услуги.

6.4.2. Налагане на специфични задължения на пазара на едро на терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи

Предвид резултатите от анализа на пазара на едро на терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи (виж Раздел VI) и идентифицираните потенциални конкурентни проблеми в Раздел VII, т. 5.2, КРС е на мнение, че е налице необходимост от регулаторна намеса с оглед стимулиране на ефективното използване на изградената инфраструктура и улесняване навлизането на нови предприятия на пазара на дребно. В тази връзка и предвид целите, посочени в Раздел VII, т. 2, КРС счита за обосновано и пропорционално, от гледна точка на изложените в Раздел VII, т. 5.2 потенциални конкурентни проблеми на пазара на едро на терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи, да наложи или продължи действието на наложени специфични задължения на предприятията със значително въздействие върху разглеждания пазар, както следва:

6.4.2.1. Задължения за достъп до и ползване на необходими мрежови средства и съоръжения

Осигуряването на достъп за реализиране на взаимно свързване с цел предоставяне на услугата терминиране и осигуряването на свързаност от край до край на крайните

потребители е пряко свързано със защита на техните интереси и създаване на условия за разнообразие на предлагането и възможност за избор на услуги. КРС счита, че регулаторната намеса, във връзка с удовлетворяване на основателните искания за достъп, следва да е насочена към улесняване на ефективното използване на съществуващите обществени телефонни мрежи и навлизането на пазара на нови предприятия. Предприятията, предоставящи обществени телефонни услуги в определено местоположение контролират изцяло достъпа до своите мрежи, поради което отказът да се осигури взаимно свързване за терминиране на трафик в техните мрежи ще доведе до нарушаване на условията на конкуренцията. Нормалното развитие на конкуренцията се застрашава или пречатства и от практики на поставяне на прекомерни и неравнопоставени изисквания, включително поставяне на ограничения, свързани с произхода на терминирания трафик, както и от случаи на забавено удовлетворяване на искания за осъществяване на взаимно свързване.

Отказът за съвместна търговия, съответно отказът на достъп, и умишленото забавяне или отлагане, което може да се счита за отказ от предоставяне на достъп или услуга, са сред потенциалните конкурентни проблеми на пазара на едро на терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи. В съответствие с чл. 173 от ЗЕС, КРС може да наложи на предприятие със значително въздействие върху съответен пазар задължение за достъп до и ползване на необходими мрежови средства и съоръжения, когато прецени, че отказът за предоставяне на такъв достъп или налагането на срокове и условия, които се приравняват на отказ, ще доведе до възпрепятстване на конкуренцията на пазарите на дребно или е в ущърб на крайните потребители. Както се посочи по-горе, с оглед спазване принципа на пропорционалност, при налагане на задължението за достъп КРС взема предвид обстоятелствата, посочени в чл. 175 от ЗЕС.

КРС счита, че задълженията за достъп, както са определени по-долу, са пропорционални и ще гарантират развитието на конкуренцията. Предвид 100% пазарен дял на всяко от предприятията със значително въздействие върху съответния пазар, налице е пълен контрол на тези предприятия върху собствената им мрежова инфраструктура. По тази причина, връзката между техните абонати и тези на други предприятия е в пряка зависимост от реализирането на взаимно свързване. В тази връзка, КРС счита, че предприятията следва да имат равнопоставени задължения за достъп до и ползване на необходими мрежови средства и съоръжения, гарантиращи предоставянето на услугата терминиране.

Тъй като задължението за достъп с оглед осигуряване на взаимно свързване е наложено на предприятията в първия кръг на анализа на пазара на терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи, то не са налице основания, които да водят до извода, че посредством продължаване на наложените задължения биха се засегнали нормалното функциониране на мрежите и икономическата стабилност на дружествата.

При продължаването и изменението на специфичните задължения на предприятията със значително въздействие върху съответния пазар за достъп до и ползване на необходими мрежови средства и съоръжения и в изпълнение на чл. 175, т. 3 от ЗЕС, КРС се стреми да насърчи инициативите им към инвестиране в иновативни мрежови решения и разгръщане на техните мрежи с оглед стимулиране на конкуренцията на пазарите на дребно в дългосрочен план. В това отношение, КРС се съобразява с Общата позиция на ERG⁷², че изборът на точки за достъп, в случая на точки

⁷² *Обща позиция на ERG относно подхода при определяне на подходящи специфични задължения – ERG (06) 33, Final version, m.5.2.2.3*

за взаимно свързване, и цените за взаимно свързване са най-критичните фактори, чрез които регулаторните органи могат да оказват въздействие върху инвестиционните инициативи на участниците на съответен пазар. Предвид изложеното, КРС счита, че прилагането на този принцип е свързано по-скоро със специфичните задължения за изготвяне и публикуване на Типово предложение за взаимно свързване - предвидено по отношение на БТК, и за прозрачност – предвидени по отношение на останалите предприятия със значително въздействие върху разглеждания пазар, както и със специфичните задължения за прилагане на разходоориентирани цени.

По отношение засягането на правата на интелектуалната собственост КРС счита, че този въпрос не е в пряка връзка с налагането на задължението за достъп и доколкото могат да възникнат такива въпроси, тяхното регламентиране е предмет на договорите за взаимно свързване и достъп. По отношение на предлагането на общоевропейски услуги КРС счита, че налагането на посочените по-долу задължения би се отразило позитивно върху предлагането на тези услуги.

Вземайки предвид посоченото и отчитайки, че при липса на регулаторна интервенция предприятията имат възможност да определят едностранно условия за реализиране на взаимно свързване и за осигуряване на необходимия достъп за терминиране на повиквания в определено местоположение, в това число прекомерни допълнителни технически и договорни изисквания с цел умишлено забавяне или отлагане на предоставянето на заявено взаимно свързване, КРС е на мнение, че предвид дефинираните потенциални конкурентни проблеми и в съответствие с разпоредбите на чл. 166, ал. 1 и ал. 2 във връзка с разпоредбите на чл. 173 и чл. 174 от ЗЕС, по отношение на предприятията със значително въздействие върху разглеждания пазар за терминиране в обществени телефонни мрежи следва да бъде продължено и съответно изменено наложеното им специфично задължение за достъп до и ползване на необходими мрежови съоръжения, както следва:

По отношение на БТК

Видно от данните в раздел III, т.3.3, през 2010 г., БТК е най-голямото предприятие на пазара на дребно, обслужващо най-голям брой телефонни постове, като пазарният му дял, изчислен на тази база, достига 80,52%. По тази причина, КРС счита, че евентуален отказ за терминиране на повиквания в мрежата на БТК би нанесъл съществена вреда на конкуренцията на свързаните пазари на дребно. Същото се отнася и до случаите на забавено удовлетворяване на исканията за достъп и взаимно свързване, особено що се касае до предприятия с ограничен брой крайни потребители. Въпреки наличието на лек спад в пазарния дял, изчислен на база телефонни постове, КРС счита, че БТК ще запази водещата си пазарна позиция на пазара на дребно по този показател, както и че мрежата му осигурява най-голямо покритие на територията на страната и абонатен достъп и, в тази връзка, както и предвид констатираните потенциални конкурентни проблеми на разглеждания пазар, КРС продължава наложеното на предприятието задължение за достъп до и ползване на необходими мрежови средства и съоръжения, като изменя същото, както следва:

- запазване на предоставения, преди налагане на настоящото задължение, достъп за осигуряване на взаимно свързване;
- предоставяне на достъп с оглед осигуряване на взаимно свързване за предоставяне на услугата терминиране на повиквания в определено местоположение на обществената му телефонна мрежа, без поставяне на ограничения в зависимост от произхода на повикванията;
- осигуряване на сигнализиационно обслужване на маршрутизацията на трафика във всички точки на взаимно свързване, включително във вече изградени такива,

съгласно индивидуалните договори за взаимно свързване в съответствие с договорените протоколи за сигнализация;

- прилагане от 01.01.2012 г. на две нива на терминиране на трафик в мрежата му, както следва:

- на локално ниво се терминират повиквания към номера, поддържани в мрежата на БТК след географските кодове на населените места, обслужвани от медиен шлюз, в който е организирана съответната точка на взаимно свързване;

- на национално ниво се терминират повиквания към номера, поддържани в мрежата на БТК след географските кодове на населените места, обслужвани от медийни шлюзове, различни от медийния шлюз, в който е организирана съответната точка на взаимно свързване.

- предоставяне на отворен достъп до технически интерфейси, протоколи или други възлови технологии, необходими за осигуряване на оперативна съвместимост на услугите; предоставяне на съвместно разполагане и други форми на съвместно ползване, необходими при реализиране на взаимното свързване;

- добросъвестно водене на преговори с предприятия, искащи достъп;

- от 1.07.2013 г. предоставяне на взаимно свързване, базирано на Интернет протокол (IP взаимно свързване) при следните условия:

- в срок до три месеца, считано от уведомяване за настоящото решение, БТК да представи на КРС информация относно необходимите промени в мрежата му с оглед осигуряване на IP взаимно свързване. Информацията се придружава от пълно техническо и технологично описание на използваните нови съоръжения и протоколи в IP базираната опорна мрежа и MAN мрежата на БТК (софтуерни комутатори, сигнализационни шлюзове, медийни шлюзове, мултисервизни възли за достъп и други), включително с представяне на копия от техническите спецификации на производителя.

- в срок до три месеца, считано от уведомяване за настоящото решение, БТК да определи свои представители с оглед участие в консултативна структура по въпросите на IP взаимно свързване, така че КРС да има възможност да създаде такава структура и да определи ръководител, състав, ред за осъществяване на дейността, функции и задачи на тази структура, в съответствие с чл. 39 от ЗЕС.

Предоставянето на информацията на КРС относно развитието на мрежата на БТК ще даде възможност на регулатора да прецени какви са подходящите технически и икономически решения за предоставяне на достъп до и ползване на необходими мрежови средства и съоръжения с оглед осигуряване на взаимно свързване между мрежите на участниците на пазара на дребно и осигуряване на свързаност на крайните потребители от край до край. В тази връзка, КРС предвижда да създаде консултативна структура по въпросите на IP взаимното свързване.

Посочените специфични задължения прецизират съдържанието на текущите задължения на БТК във връзка с осъществяване на взаимното свързване за предоставяне на услугата генериране на повиквания от определено местоположение на обществената му телефонна мрежа, с оглед привеждането им в съответствие с разпоредбите на ЗЕС.

Както бе посочено при оценката на въздействието на наложените мерки и конкурентните проблеми, липсата на регулация по отношение на предоставянето на услугата терминиране на международни повиквания доведе до изкривяване на пазарната ситуация, от гледна точка на прилагане на прекомерно високи цени.

КРС счита, че е налице ясна тенденция на дискриминация при предоставянето на услугата терминиране на база произход на повикванията, в частност по отношение на терминирането на входящи международни повиквания, и този дефект на пазара следва да се преодолее с регулаторна намеса. Услугата терминиране се предоставя винаги, когато е налице постъпване на входящо повикване в мрежата на съответното предприятие от друга мрежа. В тази връзка, както и с оглед разпоредбата на чл. 9, ал. 3 от Наредба № 1 за условията и реда за осъществяване на достъп и/или взаимно свързване, КРС счита, че специфичното задължение за достъп следва да включва изрично изискване за предоставяне на услугата без ограничения на същата според произхода на повикванията.

В допълнение трябва да се посочи, че в КРС е постъпило запитване на предприятие, което изиска от КРС уточнение дали е необходимо да организира взаимно свързване задължително в една от трите ТВС в градовете София, Пловдив или Варна) за свързване с мрежата на БТК, при условие че възнамерява да осъществява дейност на локално ниво в два областни центъра, различни от тези градове. Това поставя въпросът за осъществяване на взаимно свързване от регионални оператори, които биха искали единствено локално взаимно свързване.

КРС счита, че задължението за осигуряване на сигнализационно обслужване на маршрутизацията на трафика във всички точки на взаимно свързване, включително във вече изградени такива, съгласно индивидуалните договори за взаимно свързване в съответствие с договорените протоколи за сигнализация, е обосновано предвид посочените в т. 6.4.1.1 на настоящия Раздел изменения в сигнализационното обслужване на тези точки, въведени от БТК при преминаване на тяхната организация от TDM транзитните центри към медийни шлюзове. Както бе изтъкнато, КРС счита, че не съществуват технически и технологични пречки БТК да обслужва сигнализационно маршрутизацията на постъпващи и изходящи от мрежата му повиквания през всички точки на взаимно свързване, които са организирани към медийни шлюзове, така както обслужва сигнализационно преноса на повикванията на собствените си абонати в обществената му телефонна мрежа. Предвид изложеното, КРС счита, че това допълнително изискване относно предоставянето на достъп и взаимно свързване е необходимо за осигуряване на нормално функциониране на обществените телефонни мрежи при предоставяне на достъп до и ползване на необходими мрежови средства и съоръжения. Задължението за прилагане, от 01.01.2012 г., на две нива на терминиране на трафик в мрежата на БТК е изцяло съобразено с достигнатата степен на развитие на IP-базираната опорна мрежа на предприятието. Както бе посочено в т.6.4.1.1 на настоящия Раздел, предвид достигнатата степен на технологично развитие на мрежата на БТК и промените в реализираното взаимно свързване между нея и мрежите на неговите конкуренти на пазара на дребно, могат да бъдат направени следните изводи:

- Необходимостта от разпределение на точките на взаимно свързване на локални и регионални вече е отпаднала;
- Използването на три сегмента за взаимно свързване (локален, единичен и двоен, приложими към взаимно свързване с йерархично изградена TDM мрежа) е неприложимо към настоящата структура на обществената телефонна мрежа на БТК с IP-базирана опорна мрежа;
- Изцяло изградена IP-базирана опорна мрежа, определя необходимостта от редуциране на сегментите, приложими към таксуването на трафичните услуги за генериране и терминиране на повиквания от/към мрежата на БТК, до два – локален и национален, тъй като вече липсва третото йерархично ниво, характерно за традиционната TDM обществена телефонна мрежа на предприятието.

КРС счита наложеното задължение за пропорционално и от гледна точка на постигнатите в сектора договорености, с подписания между БТК и Сдружението за електронни комуникации, както и с индивидуалните договори за взаимно свързване.

Условието за предоставяне на отворен достъп до технически интерфейси, протоколи или други възлови технологии, необходими за осигуряване на оперативна съвместимост на услугите е обосновано от необходимостта от наличие на достъп до мрежови елементи и ресурси, които позволяват достъп на потребителите до услугите, предоставяни от мрежите.

КРС счита налагането на задължение за осигуряване на IP взаимно свързване между обществената телефонна мрежа на БТК и обществените IP-базирани телефонни мрежи на конкурентите му за обосновано предвид достигнатата степен на тяхното техническо и технологично развитие. КРС изтъква, освен това, че извършваното към момента двойно преобразуване на трафика при взаимното свързване (IP трафикът се преобразува в TDM и обратно), създава предпоставки за влошаване на качеството на услугите на крайните потребители. От друга страна, запазването на изискване за маршрутизиране на повикванията през ТВС при използване на CCS7 като протокол за сигнализация, води до повишаване на разходите на конкурентните предприятия за закупуване и поддържане на съответни конвертиращи шлюзови съоръжения в мрежите им. От тази гледна точка, КРС счита, че при достигнатата степен на развитие на опорната мрежа на БТК, не съществуват технически и технологични пречки за предоставяне от страна на предприятието на IP взаимно свързване към мрежата му. Предвид състоянието на взаимното свързване към момента и с оглед осигуряване на предвидимост, КРС е на мнение, че за предоставянето на IP взаимно свързване като нова услуга, която касае всички заинтересовани лица в сектора, следва да бъде предвиден разумен срок за отчитане на становищата им и постигане на оперативна съвместимост между всички гласови услуги, както и относно сценариите за преход към и организиране на all-IP взаимно свързване, определяне на минималните функционални и технически изисквания, необходимият оптимален брой ТВС, процедурите за предоставяне на взаимното свързване и др. От тази гледна точка и предвид задължението на БТК да изготви и публикува Типово предложение за взаимно свързване, КРС счита за обективно да наложи на БТК да предостави на регулатора необходимата информация, която да му предостави възможност за пропорционална регулаторна намеса.

Наред с посоченото, във връзка с установените конкурентни проблеми и с оглед разпоредбата на чл. 174, ал. 2 от ЗЕС КРС счита, че е необходимо да постави условия, при които следва да се изпълняват изискванията за достъп. Тези условия могат да бъдат предмет и на изричен акт на КРС, различен от настоящия анализ като произнасяне по условията на Типово предложение, както и по ценови условия. В същото време КРС счита за необходимо определени условия да бъдат приложени към момента на приемане на настоящия анализ, предвид важността им за осигуряване на устойчива конкурентна среда. Условията, които следва да бъдат изпълнявани от БТК, са както следва:

- БТК се задължава да осигури възможност на заинтересованите предприятия за ползване на услуги на едро при условия, които кореспондират с условията за предоставяне на услугите на дребно, предлагани от БТК. Услугите на дребно могат да се предлагат на крайните потребители най-рано един месец след осигуряване на възможност за ползване на съответните услуги на едро от заинтересованите предприятия при условия, осигуряващи възможност за ефективна конкуренция. В процедурата по одобряване на измененията в условията на едро БТК следва да внесе в Комисията и предложението за изменение в условията на дребно;

- БТК се задължава да уведомява писмено предприятията, с които води преговори за сключване на договор за взаимно свързване и/или за предоставяне на услуги,

регламентирани във вече сключен договор за взаимно свързване, като се задължава да предоставя писмено обосновано уведомление до съответното предприятие, когато не може да сключи договора за взаимно свързване и/или да предостави услугата в срока, определен респективно в действащата нормативна уредба, Типовото предложение за взаимно свързване и/или сключения договор за взаимно свързване.

Като изхожда от факта, че задължението за достъп до мрежата на БТК е обвързано със законово регламентираното задължение за договаряне на взаимно свързване при наличие на искане от страна на друго предприятие, предоставящо обществени електронни съобщителни мрежи, с оглед осигуряване на оперативна съвместимост между услугите и отчитайки текущите задължения, наложени на предприятието, КРС не счита, че продължаването на тяхното прилагане, в съответствие с наложените изменения, би създавало значителни затруднения за предприятието.

По отношение на конкурентните предприятия

Предвид значително по-малкия брой на потребителите, ползващи услугите на тези предприятия, вредата върху конкуренцията на свързаните пазари на дребно от евентуален отказ за терминиране на повиквания в мрежите им би била значително по-малка в сравнение с тази, която би възникнала при евентуален отказ за терминиране в мрежата на БТК.

Като взема предвид тенденцията за нарастване на броя на потребителите на конкурентните предприятия, за да се преодолее възможността от некоректно поведение от тяхна страна на пазара и за осигуряване на оперативна съвместимост на услугите с оглед свързването на крайните потребители от край до край, КРС счита, че детайлизиране на задълженията за достъп с оглед удовлетворяване на исканията за достъп и взаимно свързване при условията на реципрочност е пропорционална мярка, чието прилагане не би довело до каквито и да било загуби за конкурентните предприятия. КРС счита, че е необходимо на предприятията да се наложат следните задължения:

- запазване на предоставения, преди налагане на настоящото задължение, достъп за осигуряване на взаимно свързване,
- предоставяне на достъп с оглед осигуряване на взаимно свързване за предоставяне на услугата терминиране на повиквания в определено местоположение на обществените им телефонни мрежи, без поставяне на ограничения в зависимост от произхода на повикванията,
- предоставяне на отворен достъп до технически интерфейси, протоколи или други възлови технологии, необходими за осигуряване на оперативна съвместимост на услугите;
- от 1.07.2013 г. предоставяне на взаимно свързване, базирано на Интернет протокол (IP взаимно свързване) при следните условия:
 - в срок до три месеца, считано от уведомяване за настоящото решение, предприятията следва да представят на КРС информация относно възможностите и необходимите промени в мрежата им с оглед осигуряване на IP взаимно свързване.
 - в срок до три месеца, считано от уведомяване за настоящото решение, предприятията следва да определят свои представители с оглед участие в консултативна структура по въпросите на IP взаимно свързване, така че КРС да има възможност да създаде такава структура и да определи ръководител, състав, ред за осъществяване на дейността, функции и задачи на тази структура, в съответствие с чл. 39 от ЗЕС.

Предоставянето на информацията на КРС относно възможностите и необходимите промени в мрежите на алтернативните предприятия ще даде възможност на регулатора да прецени какви са подходящите технически и икономически решения за предоставяне на достъп до и ползване на необходими мрежови средства и съоръжения с оглед осигуряване на взаимно свързване между мрежите на участниците на пазара и осигуряване на свързаност на крайните потребители от край до край. Както беше посочено по-горе КРС предвижда да създаде консултативна структура по въпросите на IP взаимното свързване.

Посочените специфични задължения са равнопоставени на задълженията на БТК от гледна точка на последствията за състоянието на конкуренцията на вертикално свързаните пазари на дребно при евентуално антиконкурентно поведение на предприятията, определени за предприятия със значително въздействие върху пазара на терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи. Те са насочени и към създаване на условия за защита на конкуренцията чрез насърчаване развитието на оперативна съвместимост между услугите и реализиране на свързаност от край до край.

6.4.2.2. Задължение за прозрачност

Налагането на задължение за прозрачност ще гарантира на заинтересованите предприятия достатъчно информация и яснота в процеса на осъществяване на взаимно свързване. Видно от извършения анализ, услугата терминиране в определено местоположение на обществената телефонна мрежа няма алтернатива при осигуряване на достъп до потребителите на тези мрежи. Последното, съчетано с липсата на предприятия, които имат възможност чрез своята покупателна способност да окажат въздействие върху цените на разглежданите услуги за терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи показва, че предприятията, които предоставят тази услуга могат да се възползват от предимствата на пазара и да следват поведение, което да се отрази негативно на другите предприятия.

По отношение на БТК

Въз основа на горното и отчитайки, че БТК е определено за предприятие със значително въздействие върху пазара на едро за терминиране на повиквания в определено местоположение на собствената му обществена телефонна мрежа КРС счита, че наличието на задължения, които ще осигурят възможност за предвидимост и прозрачност на условията за взаимно свързване е пропорционална мярка, тъй като ползите от нейното прилагане се изразяват в осигуряване предоставянето на разнообразни и повече услуги за крайните потребители, което оправдава незначителното нарастване на разходите за публикуване и поддържане на актуална информация от страна на БТК.

С Решение № 237/17.03.2009 г. беше продължено задължението на БТК за публикуване на типово предложение за взаимно свързване, с оглед осигуряване достъп на заинтересованите предприятия до информация и спецификации, необходими за осъществяване на взаимното свързване. Задължението за публикуване на типово предложение гарантира достатъчна прозрачност на условията за взаимното свързване и предоставянето на услугата генериране на повиквания на едро, както и допълнителните условия свързани с това. С оглед на това, задължението за прозрачност следва да включи

единствено допълнителни изисквания, които не са предмет на типовото предложение на БТК.

Да публикува и актуализира на страницата си в интернет информация за цените и условията за терминиране на повиквания, независимо от техния произход, и за осигуряване на необходимия за реализиране на взаимното свързване достъп, приложими към трети лица, свързани с предприятието, както и при осъществяване на взаимно свързване с мобилната мрежа на БТК. Публикуването на информация в Интернет страницата на предприятието, съобразно посоченото по-горе, следва да се извършва съобразно определените от КРС срокове. С настоящото решение, задължението за прозрачност се прецизира като публикуваната информация ще се ползва от предприятия с намерение да навлязат на пазара.

КРС счита, че наложеното с Решение № 237/17.03.2009 г., задължение на БТК да публикува и актуализира на официалната си страница в интернет финансовите си отчети (отчет за доходите, баланс) в срокове, съобразно разпоредбите на Закона за счетоводството и да предоставя, при поискване от комисията, отчет за промените в собствения капитал, отчет за паричните потоци и приложенията към финансовия отчет следва да бъде отменено. Посочената информация е публично достъпна в търговския регистър на Агенцията по вписвания и не са налице основания да бъде продължавано наложеното задължение. КРС счита, че продължаването на задължението на БТК да предоставя, при поискване от Комисията отчет за промените в собствения капитал, отчет за паричните потоци и приложенията към финансовия отчет вече не е необходимо, поради което неговото продължаване е необосновано и следва да бъде отменено.

КРС счита, че разходите, които биха възникнали за БТК във връзка с изпълнението на задължението за прозрачност са несъществени, вземайки предвид ползите от нарастване на доверието на участниците на пазара, свързано с равнопоставените условия за конкуренция. КРС смята, че налагането на задължение за прозрачност е съразмерно, тъй като ползите от налагането на задължение за прозрачност надвишават негативните последиствия от увеличените административни разходи.

По отношение на конкурентните предприятия

Като взема предвид пазарния дял на конкурентните предприятия на пазара на обществени телефонни услуги в определено местоположение, който е пренебрежимо малък и финансовото състояние на предприятията, то КРС счита, че на конкурентните предприятия би могло да не се налага задължение за прозрачност, тъй като е по-вероятно те да бъдат страна в договорите за взаимно свързване с предприятието със значително въздействие на пазара за терминиране като цяло - БТК.

Същевременно КРС отчита, че на съответния пазар всяко от предприятията има 100% пазарен дял. Предвид обстоятелството, че повечето алтернативни предприятия осъществяват дейност на повече от един пазар, КРС отчита евентуалната възможност от наличие на крос-субсидиране. Предвид установените резултати от анализа КРС счита, че е необходимо да наложи на конкурентните предприятия задължение за прозрачност, което ще гарантира, че за предстоящия период от две години тези предприятия няма да предприемат действия, които биха били във вреда на нормалното развитие на пазара. Прозрачността ще въведе предвидимост и сигурност в отношенията между всички участници на пазара.

Задължението за прозрачност на условията при които се предоставя взаимно свързване и необходимия за неговото реализиране достъп се изразяват в публикуване и

актуализиране на страницата в Интернет и предоставяне при поискване на информация, относно следното:

- описание на услугите по взаимно свързване, условия и срокове за предоставянето им;
- местоположение и брой на точките на взаимно свързване, както и капацитет на свързване;
- срокове за откриване, промяна и закриване на точки за взаимно свързване;
- технически изисквания, интерфейси за реализиране на достъп с цел реализиране на взаимно свързване, протоколи за сигнализация;
- условия за предоставяне на терминиране на трафик;
- условия за предоставяне на необходимите технически и програмни средства за реализиране на взаимното свързване;
- условия за осигуряване на достъп до мрежови съоръжения и елементи, необходими за осигуряване на достъп до мрежата с цел терминиране на трафик в нея,
- цени на предлаганите услуги по взаимно свързване за терминиране на трафик, генериран на територията на Република България и за осигуряване на достъп до необходимите мрежови съоръжения и елементи, необходими за осигуряване на достъп до мрежата с цел терминиране на трафик в нея,
- условия и цени за предоставяне на съвместно разполагане и други форми на съвместно ползване, в случаите когато съответното предприятие предоставя съвместно ползване;
- изисквания за качество - стойности на параметри на качеството на услугите при взаимното свързване;
- изисквания за номериране, адресиране и за идентификация на линията на викация;
- условия за преносимост на номерата.

Информацията следва да бъде публикувана в срок до един месец от съобщаване решението. Информация следва да се актуализира от предприятието в срок от три работни дни от настъпване на промяна, относима към някое от условията, както и да се актуализира съобразно дадени от регулатора указания на основание чл.167, ал. 2 от ЗЕС, в случай, че от Комисията са дадени указания относно степента на подробност на публикуваната информация.

В допълнение към задължението за прозрачност на условията за предоставяне на взаимно свързване и необходимия за неговото реализиране достъп и като се има предвид идентифицираната възможност за крос-субсидиране, КРС счита, че на конкурентните предприятия следва да се наложи задължение за:

Да публикуват и актуализират на страниците си в интернет информация за цените и условията за терминиране на повиквания, независимо от техния произход, и за осигуряване на необходимия за реализиране на взаимното свързване достъп, приложими към трети лица, свързани с предприятието, както и при осъществяване на взаимно свързване с други мрежи на същото предприятие. Публикуването на информация в Интернет страницата на предприятието, съобразно посоченото по-горе, следва да се извършва съобразно определените от КРС срокове.

КРС счита, че наложените с Решение № 237/17.03.2009 г., задължения на конкурентните предприятия да публикуват и актуализират на официалната си страница в Интернет финансовите си отчети (отчет за доходите, баланс) в срокове, съобразно разпоредбите на Закона за счетоводството и да предоставя, при поискване от комисията, отчет за промените в собствения капитал, отчет за паричните потоци и приложенията към финансовия отчет следва да бъде отменено. Посочената информация е публично достъпна в търговския регистър на Агенцията по вписвания и не са налице основания да бъде продължавано наложеното задължение. С оглед на това, КРС отменя наложените с Решение № 237/17.03.2009 г. задължения за публикуване и актуализиране на финансовите отчети на конкурентните предприятия.

КРС счита, че разходите, които биха възникнали за конкурентните предприятия във връзка с изпълнението на задължението за прозрачност, са несъществени и вземайки предвид ползите, произтичащи от задължението, КРС е на мнение, че предложената мярка е справедлива и пропорционална.

6.4.2.3. Задължение за равнопоставеност

Аргументите, които са отправна точка за налагане на задължения за прозрачност, са относими и при налагане на задължението за равнопоставеност. Видно от извършения анализ, услугата терминиране в определено местоположение на обществената телефонна мрежа няма алтернатива при осигуряване на достъп до потребителите на тези мрежи. Последното, съчетано с липсата на предприятия, които имат възможност чрез своята покупателна способност да окажат въздействие върху цените на разглежданите услуги за терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи показва, че предприятията могат да се възползват от предимствата на пазара и да следват поведение, което да се отрази негативно на останалите участници/конкуренти. Необходимо е да се гарантира, че предприятията няма да се възползват от възможността да налагат различни условия при сходни обстоятелства на отделни предприятия на пазара при осъществяване на взаимно свързване. Най-често неравнопоставеността се изразява в асиметрия между цените за терминиране на повиквания от мобилни във фиксирани мрежи и тези от фиксирани към други фиксирани мрежи. Подобно пазарно поведение би било коригирано чрез налагане на задължения за разходоориентираност и/или прозрачност, които биха създали пречки пред ценовата дискриминация. Въпреки това, КРС счита, че налагането на задължения за ценови ограничения и прозрачност сами по себе си не са достатъчни, за да предотврати наличието на ценова дискриминация или друго дискриминационно поведение. КРС счита, че налагането на задължение за равнопоставеност е подходяща мярка, която ефективно ще допринесе за премахване на пазарните недостатъци, намиращи израз най-вече в неценови проблеми, свързани основно с наличие на бариери за навлизане на пазара. Задължението за равнопоставеност ще гарантира, че предприятието със значително въздействие върху пазара като цяло ще прилага еднакви условия спрямо което и да е от конкурентните предприятия при наличие на сходни обстоятелства.

Същността на задължението за равнопоставеност е регламентирана в разпоредбата на чл. 168 от ЗЕС, съгласно която задължението за осигуряване на равнопоставеност обхваща предоставяне на равностойни условия при сходни обстоятелства на други предприятия, предоставящи еквивалентни електронни съобщителни услуги, както и предоставяне на услуги и информация при същите условия и качество като тези, предлагани от предприятието на свързаните с него лица и на предприятията, с които вече е сключен договор.

Както беше посочено, по-горе по отношение на налагане на задължението за равнопоставеност на пазара на генериране на повиквания, равнопоставеността може да се разглежда като забрана за дискриминиране на предприятия, предоставящи еквивалентни услуги (външна равнопоставеност) и задължение за третиране на свързани с предприятието лица или обособени отделни дейности, извършвани от същото предприятие, по начин еквивалентен на този, по който се третират предприятия, предоставящи еквивалентни услуги (вътрешна равнопоставеност).

Целта на налагането на задължение за равнопоставеност е да се осигури разглеждането на подобните ситуации на пазара по подобен начин от предприятието със значително въздействие на съответния пазар по отношение на цена, информация и други условия.

Налагането на задължение за равнопоставеност би допринесло за ограничаване на трансфера на значително въздействие от пазара на едро, както и към свързаните предприятия или дейности, извършвани от самото предприятие на свързаните пазари на дребно или на други свързани пазари на едро, към пазара на дребно или на друг свързан пазар на едро, тъй като възможностите за специално третиране на дадено предприятие ще бъдат съкратени. В този случай, „специално третиране на дадено предприятие“ означава отказ на достъп и изместване на конкурент от пазара чрез предлагането на цени и/или условия, които са в полза на друго предприятие или на собствената мрежа.

Както КРС посочва в първия кръг анализ на пазара, увеличаването на броя на конкурентните предприятия води до увеличаване на ресурсите, инвестирани както от страна на регулатора, така и от страна на предприятията, за определяне на асиметрични цени за терминиране във фиксирани мрежи. Друго предимство на симетричните цени е, че чрез прилагането им се съкращават време и ресурси за многобройни преговори между предприятията от една страна, а от друга страна се съкращават разходите на регулатора за оценка на индивидуалните предложения за цени за терминиране на всяко предприятие предвид наложения ценови контрол в случай на конфликт. В тази връзка КРС счита, че предприятията, които терминират повикване в определено местоположение на обществените си телефонни мрежи, следва да прилагат помежду си симетрични цени за терминиране.

Изхождайки от горепосоченото КРС е на мнение, че предвид дефинираните конкурентни проблеми и в съответствие с разпоредбите на чл. 166 и във връзка с разпоредбите на чл. 168 от ЗЕС на предприятията със значително въздействие на пазара на едро за терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи, следва да бъде наложено, респективно продължено задължение за равнопоставеност, както следва:

По отношение на БТК

Поради обстоятелството, че БТК е най-голямото предприятие на пазара за терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи, то заинтересованите предприятия са принудени директно или индиректно да закупуват услуги за терминиране от БТК, за да могат да предоставят конкурентни услуги. Това може да доведе до възникване на ситуации, в които конкурентните условия на пазара ще бъдат нарушени и/или изкривени, ако на някои от предприятията се предлагат по-добри условия за развитие на дейността в сравнение с тези за други участници. По различни причини БТК би имало мотив да предлага неравнопоставени цени и условия. Например, може да се допусне, че БТК ще предложи по-неизгодни условия за развиване на дейността на предприятията, които представляват сериозна конкурентна заплаха. Отчитайки размера на предприятието, КРС счита, че

такова неравнопоставено отношение би могло да доведе до съществено неблагоприятно въздействие върху пазара като цяло.

С продължаването на задължението за равнопоставеност се цели да се ограничат възможностите на БТК да третира по различен начин различните предприятия, както и да третира свързани с предприятието лица или обособени отделни дейности, извършвани от същото предприятие, по начин различен от този, по който се третират предприятия, предоставящи еквивалентни услуги. По този начин конкурентните предприятия ще запазят своята конкурентоспособност, което може да доведе до намаляване на цената на дребно и/или до предлагане на по-голямо разнообразие от услуги. КРС счита, че задължението за равнопоставеност следва да обхваща както ценовите, така и неценовите условия. Ако задължението обхваща само и единствено ценовата равнопоставеност, то за БТК все още би била налице възможността да прилага съществени антиконкурентни условия и/или действия.

За да предотврати създаването на възможности за неравнопоставено третиране, КРС счита, че е необходимо на БТК да бъде продължено задължението за равнопоставеност, както следва:

- предоставянето на взаимно свързване се осъществява при равностойни условия за сходни обстоятелства, при които вече е предоставено взаимно свързване на други предприятия, предоставящи еквивалентни електронни съобщителни услуги, включително и на свързани лица;
- предоставянето на услуги и информация на предприятие, искащо взаимно свързване се осъществява при същите условия и качество като тези, ползвани от предприятието със значително въздействие върху пазара при предоставяне на собствени услуги, както и предлагани от предприятието със значително въздействие на пазара на свързаните с него лица и на предприятията, с които вече е сключен договор.

Посоченото определя съдържанието на задължението за равнопоставеност с оглед привеждането му в съответствие с разпоредбите на ЗЕС. КРС счита, че предимствата за конкуренцията и ползите за потребителите надвишават недостатъците от прилагането му, поради което, според КРС, задължението за равнопоставеност е справедлива и пропорционална мярка за БТК.

По отношение на конкурентните предприятия

КРС счита, че налагането на задължения за равнопоставеност на конкурентните предприятия е пропорционална мярка. С налагането на задължение за равнопоставеност се цели да се ограничат възможностите за третиране по различен начин на различните предприятия. По този начин ще се преодолее потенциалната възможност конкурентните предприятия да се възползват от обстоятелството, че осъществяват дейност на различни пазари. Чрез наложената мярка се препятства възможността да се определят по-благоприятни условия за взаимно свързване между собствените си мрежи спрямо тези, оферирани на други предприятия. За да се постигне необходимия положителен ефект от наложената мярка, КРС счита, че задължението за равнопоставеност следва да обхваща както ценовите, така и неценовите условия. Ако задължението обхваща само и единствено ценовата равнопоставеност, то за конкурентните предприятия все още би била налице възможността да прилага антиконкурентни условия и/или действия.

За да предотврати създаването на възможности за неравнопоставено третиране на предприятията на пазара, КРС счита, че е необходимо на конкурентните предприятия да бъде наложено задължение за външна равнопоставеност, което да гарантира че:

- предоставянето на взаимно свързване се осъществява при равностойни условия за сходни обстоятелства, при които вече е предоставено взаимно свързване на други предприятия, предоставящи еквивалентни електронни съобщителни услуги;
- предоставянето на услуги и информация на предприятие, искащо взаимно свързване се осъществява при същите условия и качество като тези, ползвани от предприятието със значително въздействие върху пазара при предоставяне на собствени услуги, както и предлагани от предприятието със значително въздействие на пазара на свързаните с него лица и на предприятията, с които вече е сключен договор.

Посоченото определя съдържанието на задължението за равнопоставеност съобразно разпоредбите на ЗЕС. КРС счита, че предимствата за конкуренцията и ползите за потребителите надвишават недостатъците от прилагането му, поради което, според КРС, задължението за равнопоставеност е справедлива и пропорционална мярка на конкурентните предприятия.

6.4.2.4. Задължение за публикуване на Типово предложение за взаимно свързване

В съответствие с разпоредбите на чл.167, ал. 3 от ЗЕС КРС счита, че ефектът от задълженията за прозрачност и равнопоставеност ще се изпълни в максимална степен с изготвяне и публикуване на Типово предложение за взаимно свързване от предприятието със значително въздействие на пазара. В тази връзка КРС счита за необходимо да бъде продължено действащото към момента задължение на БТК за изготвяне и публикуване на Типово предложение за взаимно свързване. Предварителното одобряване на условията за взаимно свързване от страна на регулатора са гаранция за постигане на максимално добри условия за развитие на конкуренцията, както и за навременна оценка за коректността при изпълнението на задължението за равнопоставеност.

Съдържанието на Типовото предложение е неизчерпателно определено с чл. 167, ал. 3 от ЗЕС. Наред с това определени текстове в законовата разпоредба не са относими към предоставяне на услугите по взаимно свързване. По тази причина КРС счита, че е необходимо да определи минималното съдържание на Типовото предложение за взаимно свързване, което да се изготви от БТК, както следва:

1. описание на услугите по взаимно свързване, условия и срокове за предоставянето им;
2. описание на точки за взаимно свързване - местоположение, брой, капацитет на свързване, начини за маршрутизация и сигнализация;
3. изисквания за управление, маршрутизиране, отчитане на трафика и прогнози за трафик;
4. процедури за планиране, откриване, промяна и закриване на точките за свързване;
5. стандарти, технически изисквания, интерфейси за взаимно свързване и протоколи за сигнализация;
6. изисквания за качество - стойности на параметри на качеството на услугите при взаимното свързване;
7. изисквания за номериране, адресиране и за идентификация на линията на викация;
8. услуги по съвместно разполагане и други форми на съвместно ползване, когато тяхното предоставяне от БТК АД е необходимо за реализиране на взаимното свързване:
 - а) информация за местата за съвместно разполагане и процедура за предоставяне на тази информация на заинтересованите лица;
 - б) възможности за съвместно разполагане и други форми на съвместно ползване;

- в) условия за достъп до компютърни и софтуерни системи за поддръжка;
- г) характеристики и технически ограничения за съоръженията, които могат да бъдат съвместно разполагани;
- д) мерки за сигурност;
- е) условия за допускане на служители на конкурентни предприятия;
- ж) стандарти за безопасност;
- з) правила за разпределяне на пространството, когато то е ограничено;
- и) условия за проверка от конкурентни предприятия на местата, в които е възможно физическо съвместно разполагане или на местата, където съвместното разполагане е отказано поради липса на възможност;

9. срокове за отговор на заявките за предоставяне на всяка от услугите, процедури за отстраняване на повреди, процедури за възстановяване на услугата и нейното качество;

10. стандартни условия на договора, включително, когато е необходимо, обезщетения при неизпълнение на сроковете за предоставяне на услугите;

11. условия за преносимост на номерата;

12. цени и механизъм за калкулиране на цените за всяка от услугите – ценовите условия за терминиране следва да бъдат определените съгласно т. 6.4.2.5;

13. друга относима информация, необходима за осъществяване на взаимното свързване.

С оглед осигуряване изпълнението на това задължение, в срок до един месец, считано от получаване на настоящото решение, БТК следва да представи в КРС проект на изменение на Типовото предложение за взаимно свързване, съобразен с наложените с настоящото решение специфични задължения, както и с проекта на Типово предложение за взаимно свързване, одобрен с Решение № 375 от 14.04.2011 г. на КРС.

Във връзка с наложеното на БТК задължение от 01.07.2013 г. да предостави IP взаимно свързване, КРС счита, че БТК следва в срок до 01.01.2013 г. да предостави проект на допълнение на Типовото предложение за взаимно свързване, който да включва условия за въвеждане на IP взаимно свързване. Това ще даде необходимия период от време за оценка на представеното изменение от КРС и провеждане на необходимите консултации със сектора, с оглед ефективното въвеждане на наложеното задължение от 01.07.2013 г.

Включването на други условия, различни от определеното минимално съдържание, не трябва да ограничава условията за развитие на конкуренцията и да създава неравнопоставеност, както и неяснота при регламентиране на условията за реализиране на взаимно свързване.

КРС счита, че доколкото могат да съществуват тежести при изпълнение на задължението, те са свързани с формулирането на Типово предложение за взаимно свързване и съответно публикуването му. В конкретния случай за такива тежести не може да се говори, тъй като специфичното задължение за изготвяне и публикуване на Типово предложение за взаимно свързване на БТК АД и в момента е наложено и е в сила за предприятието.

Предоставянето на IP взаимно свързване и, респективно, допълването на Типовото предложение за взаимно свързване с тази услуга следва да се извърши в процес на непосредствени консултации между заинтересованите страни в сектора. Както бе изтъкнато по-горе, КРС предвижда създаване на консултативна структура в съответствие с чл. 39 от ЗЕС. В процеса на работа на тази структура се очаква голяма част от проблемите, касаещи въвеждането на IP взаимно свързване между националните мрежи (сценариите за преход към и организиране на all-IP взаимно свързване, определяне на минималните функционални и технически изисквания, необходимият оптимален брой

ТВС, приложими стандарти, протоколи и други технически изисквания, процедурите за преход към и предоставяне на IP взаимното свързване и др.), да бъдат обсъдени и да намерят своето решение в рамките на тази консултативна структура с медиация от страна на регулатора. В тази връзка, КРС счита, че самото изготвяне в системен вид на допълнението на Типовото предложение за взаимно свързване на БТК по отношение на IP взаимното свързване не би представлявало тежест за предприятието

КРС счита, че ползите от налагането на задължението за публикуване на Типово предложение за взаимно свързване надвишават негативите, тъй като се осигурява прозрачност и предвидимост по отношение на условията и цените за предоставяне на услугите на едро, както и техните промени. Тази прозрачност и предвидимост дава възможност за адекватен контрол от страна на регулатора, както и възможност на предприятията да предвиждат развитието на своята дейност, тъй като услугите на едро са пряко свързани с предоставянето на услуги на пазарите на дребно.

По отношение на конкурентните предприятия

Следвайки принципа на пропорционалност и отчитайки, че в хоризонт от следващите две години пазарната мощ на конкурентните предприятия, като цяло, не би могла до доведе до съществена промяна на конкурентните условия, КРС счита, че налагането на конкурентните предприятия на задължение за изготвяне и публикуване на Типово предложение за взаимно свързване е необосновано и се явява непропорционална и необоснована мярка.

6.4.2.5. Ценови ограничения

Предвид монополния си характер пазарът на терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи е неподатлив на конкурентен натиск, тъй като всяко от предприятията със значително въздействие върху съответния пазар има интерес да се възползва от монополната си позиция, произтичаща от контрола върху собствената му мрежа.

Наличието на високи и непреходни бариери за навлизане на пазара, съчетани с принципа „викащата страна заплаща повикването” са предпоставка предприятията да имат интерес да налагат прекомерно високи цени, които рефлектират върху свързаните пазари на едро и върху цените на пазарите на дребно.

В съответствие с посоченото в Раздел VII, т. 5.2, потенциалните конкурентни проблеми на съответния пазар са свързани преди всичко с цените за взаимно свързване. Възможностите за прилагане на прекомерно високи цени, асиметрични цени и ценова дискриминация са сериозни потенциални конкурентни проблеми. Предприятията със значително въздействие върху пазара нямат пазарен стимул, който би допринесъл за предприемане на действия за доброволно намаляване на цените за терминиране в определено местоположение на обществените телефонни мрежи, които към изготвяне на настоящия анализ все още са над средноевропейските, що се отнася до цените за терминиране в двоен сегмент и цените за терминиране на международен трафик. Както вече беше отбелязано предприятията поддържат прекомерно високи цени и за терминиране на международен трафик, които са значително по-високи от тези за терминиране на национални повиквания и от средноевропейските цени. При наличието на подобна пазарна ситуация е необходима регулаторна намеса по отношение на цените с оглед осигуряване на условия за развитие на конкуренцията и защита интересите на крайните потребители.

За преодоляване на идентифицираните конкурентни проблеми, отнасящи се до възможности за прехвърляне на пазарна сила на свързани пазари, при първия кръг на анализа на съответния пазар на БТК, в качеството му на предприятие със значително въздействие, беше наложено задължение за прилагане на разходоориентирани цени, определени въз основа на одобрената от регулатора система за определяне на разходите на предприятието. Същевременно КРС отбеляза, че „си запазва правото за изменение на задължението след окончателно публикуване на препоръката на ЕК относно регулирането на цените за терминиране във фиксирани и мобилни мрежи в рамките на ЕС”. До ефективното прилагане на задълженията за разделно счетоводство и за разходоориентирани цени на БТК бяха наложени ценови ограничения – ценови тавани, под формата на график за постепенно намаляване на цените за терминиране, определени чрез сравнителен анализ (benchmark), а на конкурентните предприятия задължение за прилагане на симетрични цени, не по-високи от определения ценови таван.

КРС счита, че като цяло чрез наложените ценови ограничения е подобрена конкурентната среда по отношение на терминирането на национални повиквания. Както се посочи, обаче, в т. 6.4.1.5.1 от настоящия раздел, регулаторът отчете необходимостта от ползване на консултантски услуги, както по отношение на въвеждане на наложените на предприятията задължения за разделно счетоводство, така и по отношение на изработване на модел за определяне на разходите на ефективен оператор. В резултат, към момента задълженията за водене на разделно счетоводство и за прилагане на разходоориентирани цени, определени въз основа на система за определяне на разходите, наложени с Решение на КРС № 237 от 17.03.2009 г. не са въведени ефективно.

КРС отчита, че при действащи задължения за разделно счетоводство и прилагане на разходоориентирани цени, определени въз основа на разходите на ефективен оператор, задълженията за прозрачност, равнопоставеност и достъп биха били по-ефективни. Вземайки предвид, че подобряването на конкурентната среда е резултат единствено на регулаторната намеса КРС смята, че е необходимо и при този преглед на пазара да бъдат продължени, респективно наложени задължения за въвеждане и прилагане на разделно счетоводство и за прилагане на разходоориентирани цени. Също така КРС посочва, че до реалното въвеждане на разходоориентираните цени следва да бъдат прилагани ценови ограничения, които да гарантират наличието на условия за нормална конкуренция и редуциране на констатираните на пазара потенциални конкурентни проблеми.

6.4.2.5.1. Разделно счетоводство

Съгласно Решение № 237 от 17.03.2009 г.⁷³ задължението за прилагане на разделно счетоводство на пазара на терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи е текущо за БТК. По отношение на „Мобилтел” ЕАД и „Космо България Мобайл” ЕАД задължението за разделно счетоводство е наложено на предприятията на съответния пазар на терминиране на трафик в индивидуални мобилни мрежи (Решение № 236 от 17.03.2009 г.)⁷⁴.

⁷³ Задължението е определено в приложение към анализа – „Анекс за съдържанието на специфичните задължения за въвеждане и прилагане на разделно счетоводство от предприятия със значително въздействие на пазара на едро за генериране на повиквания от определено местоположение на обществени телефонни мрежи и/или на пазара на едро за терминиране на повиквания в индивидуални обществени телефонни мрежи”

⁷⁴ Задължението е определено в приложение към анализа – „Анекс за съдържанието на специфичните задължения за въвеждане и прилагане на разделно счетоводство от предприятия със значително въздействие на пазара на едро за генериране на повиквания от определено местоположение на

В съответствие със задължението за разделно счетоводство, наложено при първи кръг на пазарните анализи на съответните пазари, КРС предприе действия по детайлизирането му. С Решение № 1252 от 12.10.2009 г. КРС изиска информация, необходима за изготвянето на изискванията за формата и методологията за прилагане на задължението за разделно счетоводство. Въз основа на получената информация и отчитайки технологичните изменения в мрежата на БТК, като следваща стъпка за практическото въвеждане на разделното счетоводство, КРС включи консултиране на изготвения от нея проект на документ „Форма и методология за въвеждане и прилагане на разделно счетоводство” като част от обекта на открита обществена поръчка с предмет: „Разработване и прилагане на модели за определяне на разходите на електронни съобщителни услуги, предоставяни от фиксирана и мобилна мрежа, за нуждите на Комисия за регулиране на съобщенията, и анализ и оценка на разработен от Комисията за регулиране на съобщенията документ относно изисквания за въвеждане и прилагане на разделно счетоводство и формите на регулаторните отчети на предприятията, предоставящи електронни съобщителни услуги”. Към настоящия момент е налице стартирана консултативна процедура по въвеждане на разделно счетоводство, която ще приключи в рамките на горесцитираната обществена поръчка.

Ползите от воденето на разделно счетоводство са големи не само от гледна точка на регулатора, но и за самите предприятия, тъй като въз основа на данните от разделното счетоводство те получават достатъчно детайлизирана информация, която дава възможност за извършване на различни анализи и улеснява вземането на адекватни и мотивирани управленски решения в отговор на бързо променящите се пазарни условия в сектора на електронните съобщения.

Като заключение от всичко изложено до тук, КРС прави извода, че ползите от продължаването на мярката са повече отколкото недостатъците, поради което намира продължаване на задължението за прилагане на разделно счетоводство за пропорционална мярка.

По отношение на БТК

Както бе посочено и в първия кръг на пазарния анализ, КРС намира за необходимо задължението на БТК за водене на разделно счетоводство да бъде продължено, с оглед доказване липсата на антиконкурентно крос-субсидиране, особено що се касае до трансферните разходи. Предвид посоченото и с оглед обстоятелството, че БТК е определено като предприятие със значително въздействие на съответния пазар, осъществява дейност на свързани пазари на едро, както и активно предлага пакети от услуги на различни свързани пазари на дребно, то КРС счита, че е налице необходимост от продължаване на задължението за разделно счетоводство.

В съответствие със заключенията от настоящия пазарен анализ БТК запазва позицията си на предприятие със значително въздействие на пазара на терминиране на повиквания в обществената си телефонна мрежи във фиксирано местоположение и значителен пазарен дял на пазара на обществена телефонна услуга на дребно. Вземайки предвид пазарната позиция на историческото предприятие, КРС счита, че евентуалното оттегляне на задължението за разделно счетоводство би създадало предпоставки за целенасочена стратегия на крос-субсидиране, с цел изтласкване на конкурентите от пазара и увеличаване на пазарната му сила чрез определяне на много ниски цени на свързаните пазари на дребно. Последното не би позволило на конкурентните предприятия да генерират разумна печалба от дейността си на пазарите на дребно. В

допълнение, отчитайки засилената тенденция в търговската политика на предприятието, която се очаква да бъде продължена и в периода, обект на анализа, и която е насочена към предлагане на пакетни услуги на различни пазари, както и с оглед обстоятелството на консолидиране на фиксираната и мобилна мрежа на БТК, КРС счита, че е налице необходимост от продължаване на задължението за разделно счетоводство.

Продължаването на задължението за разделно счетоводство не може да предизвика значително нарастване на административните разходи за предприятието, тъй като същото е текущо по отношение на БТК и в случая предприятието следва да се съобрази с конкретните изисквания, посочени в Анекса за съдържанието на специфичните задължения за въвеждане и прилагане на разделно счетоводство от предприятия със значително въздействие на пазара на едро за генериране на повиквания от определено местоположение на обществени телефонни мрежи и/или на пазара на едро за терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи, както и с на изискванията за формата и методологията за прилагане на задължението за разделно счетоводство, предмет на документа „Форма и методология за въвеждане и прилагане на разделно счетоводство”, чието консултиране е предстоящо в рамките на стартираната консултативна процедура.

По отношение на „Мобилтел” ЕАД и „Космо България Мобайл” ЕАД

Като отчита обстоятелството, че „Мобилтел” ЕАД и „Космо България Мобайл” ЕАД са предприятия със значително въздействие върху пазарите на едро на терминиране на повиквания в определено местоположение на обществени телефонни мрежи и терминиране на повиквания в мобилните си мрежи, КРС счита, че са налице потенциални рискове за прилагане на антиконкурентни практики. Тъй като задължението за разделно счетоводство обхваща цялостната дейност на задълженото предприятие, то КРС счита, че отстраняването на потенциалните конкурентни проблеми, свързани с възможностите за крос-субсидиране, следва да се осъществи чрез предприемането на съответните мерки на пазара, върху който „Мобилтел” ЕАД и „Космо България Мобайл” ЕАД имат най-голяма пазарна сила. Предвид изложеното, КРС поддържа позицията си, че не е необходимо да наложи на настоящия пазар на „Мобилтел” ЕАД и „Космо България Мобайл” ЕАД задължение за въвеждане и поддържане на разделно счетоводство, тъй като такова е наложено на пазара на едро на терминиране на гласови повиквания в индивидуални мобилни мрежи и е относимо и към дейността на предприятието на пазара на терминиране на повиквания в в определено местоположение на обществени телефонни мрежи.

По отношение на останалите конкурентни предприятия

Данните от анализа на пазара на едро за терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи сочат, че броят на абонатните постове на конкурентните предприятия е незначителен в сравнение този на БТК⁷⁵ и въпреки тенденцията за увеличаването им, размерът на приходите от терминиране е лимитиран и определя незначителния им относителен пазарен дял⁷⁶. Предвид малкият относителен пазарен дял на пазара на едро за терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи на конкурентните предприятия, КРС е на мнение, че налагането на задължение за разделно счетоводство на останалите конкурентни предприятия, би било

⁷⁵ Виж раздел II, т. 3.3 от документа

⁷⁶ Виж раздел III, т. 3.3 от документа

непропорционална мярка, тъй като би довело до ненужни административни тежести за тях.

6.4.2.5.2. Разходоориентирани цени и система за определяне на разходите

Както беше отбелязано, конкурентният натиск върху пазара на едро за предоставяне на услугата „терминиране“ на повиквания в определено местоположение на обществени телефонни мрежи е недостатъчен, поради което при оттегляне на регулаторната намеса е налице възможност цените на този монополен по своя характер пазар да бъдат прекомерно високи.

Изхождайки от специфичните характеристики на пазарите на терминиране на гласови повиквания и възможностите за интерпретиране на концепцията за разходоориентираност на цените в зависимост от избраните фактори, ЕК счита, че е необходимо да се въведе „общ подход за формиране на разходоориентирани цени, основаващ се на ефективен стандарт за разходите“. Съобразно посоченото в Препоръка на Комисията от 7 май 2009 г. този подход намира израз в определяне на разходоориентирани цени, изчислени въз основа на дългосрочните допълнителни (инкрементални) разходи (Long Run Incremental Costs – LRIC) на ефективен оператор, моделирани при подхода „отдолу нагоре“ (BU), или накратко – при използване на BULRIC модел.

Отчитайки, изводите от настоящия анализ, КРС счита, че задължението за разходоориентираност на цените, е подходяща мярка, която следва да продължи своето действие. Чрез продължаване на задължението за прилагане на разходоориентирани цени регулаторът цели потребителите да извличат максимална полза, що се отнася до избора, цената и качеството на услугата, без застрашаване или ограничаване на конкуренцията. КРС е на мнение, че мярката е пропорционална и е в синхрон с добрите практики на европейските регулатори.

По отношение на БТК

Задължението за прилагане на разходоориентирани цени за терминиране на повиквания в определено местоположение на обществени телефонни мрежи и за достъп и съвместно ползване на помещения са текущи за БТК.

В първия кръг на пазарния анализ КРС е посочила, че счита, че одобрената от регулатора система за определяне на разходите на БТК, следва да бъде запазена към момента на изготвяне на анализа на съответния пазар. Същевременно КРС е отбелязала, че „си запазва правото за изменение на задължението след окончателно публикуване на препоръката на ЕК относно регулирането на цените за терминиране във фиксирани и мобилни мрежи в рамките на ЕС“.

Отчитайки, че разработването на BULRIC модела е ангажимент на регулатора, съгласно окончателно приетата Препоръка на Комисията от 7 май 2009 г., КРС конкретизира наложеното на предприятието задължение да прилага разходоориентирани цени при предоставяне на услугите „терминиране“ и „достъп до мрежови съоръжения и елементи, необходими за реализиране на достъп до мрежата, включително предоставяне на съвместно разполагане и други форми на съвместно ползване“, както следва:

а) по отношение на услугата „терминиране“ БТК следва да прилага разходоориентирани цени, определени съгласно Препоръка на Комисията от 7 май 2009 г. въз основа на разходите на ефективен оператор и изчислени чрез BULRIC модел на регулатора, считано от 01.07.2013 г.;

б) по отношение на услугите „достъп до мрежови съоръжения и елементи, необходими за реализиране на достъп до мрежата, включително предоставяне на съвместно разполагане и други форми на съвместно ползване” БТК следва да прилага разходоориентирани цени, определени въз основа на промени в действащата система за определяне на разходите с оглед измененото задължение за водене на разделното счетоводство. В съответствие с разпоредбата на чл. 171, ал. 2 от ЗЕС, КРС може да използва независим метод за проверяване на разходите с цел определяне на цени въз основа на ефективност при предоставяне на услугите.

До ефективното прилагане на задълженията за разходоориентирани цени, посочени в б. „а” по-горе, БТК следва да прилага ценови ограничения, посочени в т. 6.4.2.5.3 от настоящия раздел.

Същевременно КРС отменя наложеното с т. X, 5.4.1 от Решение № 237 от 17.03.2009 г. задължение за въвеждане на необходимите промени в действащата система за определяне на разходите с оглед измененото разделното счетоводство, в частта му относно определяне на разходоориентирани цени за предоставяне на услугата „терминиране” на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи.

Според т. 3 на Препоръката на Комисията от 7 май 2009 г., регулаторът може да сравнява резултатите от подхода по модела „отдолу нагоре” (BU) с тези от модела „отгоре надолу” (TD), при който се използват данни, преминали през одит, с оглед да се провери и подобри качеството на резултатите и могат да направят съответни корекции. В тази връзка КРС счита, че БТК може, ако счете за подходящо, да предоставят резултати от свой модели, основаващ се на подход на моделиране „отгоре надолу”, използващ дългосрочни допълнителни (инкрементални) разходи и одитирани от независим одитор, в рамките на процедурата по консултации за приемане на BULRIC модела на регулатора. Моделът, чрез които са получени резултатите, одитирани и представени в рамките на процедурата по консултации за приемане на BULRIC модела на регулатора, следва да са съобразени с изискванията към начина на разпределение на разходите и категориите разходи от Препоръката на Комисията от 7 май 2009 г.

До ефективното прилагане на задълженията за разходоориентирани цени, посочени в б. „б” по-горе, БТК следва да прилага цени за достъп до мрежови съоръжения и елементи, необходими за реализиране на достъп до мрежата, включително предоставяне на съвместно разполагане и други форми на съвместно ползване, съгласно одобреното от КРС Типово предложение на предприятието за взаимно свързване, в сила, като се отчита, че цените за посочените услуги са равни на цените за същите услуги, наложени с Решение № 237 от 17 март 2009 г. на КРС.

КРС е на мнение, че задължението за прилагане на разходоориентирани цени за терминиране, определени въз основа на BULRIC модел, разработен в съответствие с изискванията на Препоръка на Комисията от 7 май 2009 г., и за прилагане на разходоориентирани цени за достъп и съвместно ползване, определени въз основа на изменената система за определяне на разходите на предприятието, е подходяща и пропорционална мярка, чрез която ще се ограничи възможността на БТК за различни форми на ценова дискриминация и за прилагане на прекомерно високи цени на съответния пазар, като едновременно с това ще отпаднат съмненията на конкурентните предприятия за възможностите за манипулиране на разходите от страна на историческото предприятие, що се касае до услугата „терминиране”.

По отношение на конкурентните предприятия

С Решение № 237/17.03.2009 г. на конкурентните предприятия в качеството им на предприятия със значително въздействие върху съответния пазар бяха наложени ценови ограничения под формата на ценови таван, с оглед осигуряване на симетричност на цените за терминиране на историческото предприятие и тези на конкурентните предприятия.

КРС, отчитайки, че ползването на мрежите на конкурентните предприятия, които съответстват на най-съвременните технологии за изграждането им - IP-базирани мрежи от следващо поколение⁷⁷, генерира разходи, кореспондиращи с разходите на ефективен оператор, прилагането цени за терминиране равни на цените, определени въз основа на разходите на ефективен оператор и изчислени чрез BULRIC модел на регулатора, не би затруднило конкурентните предприятия.

Вземайки предвид, че задължението за разработване BULRIC модел, в съответствие с изискванията на Препоръка на Комисията от 7 май 2009 г. е задължение за регулатора, предвид на което няма да възникнат административни тежести за конкурентните предприятия, КРС счита, че тези предприятия следва да прилагат цени за терминиране равни на цените, определени въз основа на разходите на ефективен оператор и изчислени чрез BULRIC модел на регулатора, считано от 01.07.2013 г., а до тази дата цените, посочени в т. 6.4.2.5.3 от настоящия раздел.

6.4.2.5.3. Сравнение (benchmarking)

Предвид заключенията от анализа на съответния пазар и идентифицираните потенциални конкурентни проблеми КРС счита, че следва да определи ограничения на цените за терминиране, които своевременно да осигурят нормални условия за развитие на конкуренцията, тъй като прилагането на разходоориентирани цени, определени съгласно Препоръка на Комисията от 7 май 2009 г. въз основа на разходите на ефективен оператор и изчислени чрез BULRIC модел на регулатора, изисква време и значителен финансов ресурс. Налагането на ценови ограничения върху цените за терминиране посредством сравнение (benchmarking) е пропорционална мярка, която даде резултат на първия кръг на анализа на съответния пазар.

В съответствие с чл. 170, ал. 4 от ЗЕС, при налагане на ценовите ограничения КРС сравнява определените цени с цените за същите услуги на съпоставими пазари на други държави-членки на ЕС. Анализът на сравнението включва определяне на средните цени за терминиране и темповете за тяхното развитие. Сравнението на цените за терминиране е обичайна практика на националните регулатори на държавите-членки. КРС счита, че разработеният сравнителен метод в настоящия анализ е съобразен с най-добрите практики на регулаторните органи, като чрез него се определя целта, към която следва да бъдат ориентирани цените за терминиране. Определените ценови ограничения са с оглед осигуряване на развитието на конкуренцията и подобряването на условията за ползване на услуги от крайни потребители при съобразяване на целите на Препоръката на Комисията от 7 май 2009 г.

На следващо място е необходимо да се посочи, че при избора на това кои са сравнимите пазари, при определяне на нивата за ценови ограничения, трябва да се отчита и подхода за регулиране на цените, залегнал в Препоръката на Комисията от 7 май 2009 г. КРС счита, че съпоставими пазари са пазарите на държави-членки, на които се прилагат BULRIC модели за определяне на цени за терминиране в индивидуални

⁷⁷ Виж раздел III, т. 3

обществени телефонни мрежи въз основа на чистите дългосрочни допълнителни (инкрементални) разходи, т. нар. pure BULRIC. КРС е преценила, че е обосновано да се изберат като сравними пазари пазарите на държавите-членки, които определят цените за терминиране въз основа pure BULRIC модел. Посоченото е мотивирано от факта, че към 31.12.2012 г. в рамките на ЕС националните регулаторни органи следва да определят цени за терминиране въз основа на разходите, направени от ефективен оператор, и следва да гарантират, че се прилага симетрично равнище на цените съобразно ефективните разходи. Този подход гарантира, че наложените ценови ограничения са съобразени с ефективните разходи по предоставянето на идентична услуга.

По данни на Cullen-International SA към август 2011 г. само една държава-членка е определила цени за терминиране, въз основа на pure BULRIC модел – Холандия. КРС е на мнение, че поради липса на други държави, които да участват в сравнението, това би означавало да се приложат цените на Холандия. В тази връзка КРС счита, че директното сравнение с цените на посочената държава е неподходящо, тъй като при този подход не биха се отчели различията в икономическите и пазарните условия. При посочените обстоятелства КРС приема за съпоставими данните за темповете на изменение на цените за терминиране на регионално ниво, прилагани преди и след използване на pure BULRIC модела на Холандия. КРС е на мнение, че с оглед изискванията на Препоръката на Комисията от 7 май 2009 г., а именно, че към 31.12.2012 г. цените за терминиране следва да са на симетрично ниво съобразно ефективните разходи, цените за терминиране в България, определени като ценови тавани, ще се прилагат до определянето на цена за терминиране от КРС въз основа на BULRIC модел.

КРС счита, че ценовите тавани следва да се определят за цените за терминиране в национален и локален сегменти и определя максималните нива на ценовия таван въз основа на изменението на цените за терминиране на регионално ниво и на локално ниво, прилагани в Холандия преди и след използване на pure BULRIC модел. Ценовите тавани в Холандия се прилагат за часове на силен и на слаб трафик и отчитат разходите за първоначално изграждане на разговора. Ценовите ограничения, прилагани в Холандия, са представени в таблицата по-долу.

Таблица 10

Цени за терминиране, силен трафик, в евроцента за минута	Юли 2010 г.	Януари 2011 г.	Юли 2011 г.	От 1 януари до 1 септември 2012 г.	От 1 септември 2012 г.
регионално ниво	0,71	0,71	0,72	0,54	0,36
локално ниво	0,50	0,52	0,53	0,45	0,36

Съгласно съображение 22 от Преамбюла на Препоръката на Комисията от 7 май 2009 г. и т. 12 от посочения документ, за националните регулаторни органи с ограничени ресурси може да е необходим допълнителен преходен период за въвеждане на препоръчания модел за определяне на цените за терминиране на повиквания във фиксирани мрежи. При такива обстоятелства, националният регулаторен орган може да използва алтернативен подход (включително benchmarking) за определяне на цените за терминиране до 01.07.2014 г., като този алтернативен подход следва да гарантира резултати, съвместими с Препоръката.

КРС е регулаторен орган, който има ограничен експертен ресурс, и в тази връзка комисията е преценила, че следва да използва консултантски услуги за изработване и въвеждане на BULRIC модел и за определяне на изискванията за въвеждане и прилагане на разделно счетоводство и формите на регулаторните отчети на предприятията. На следващо място, поради необходимостта да бъде получено одобрение за предоставяне на допълнителни средства по бюджета на КРС от Министерство на финансите, както и

предвид необходимостта да се проведе процедура за възлагане на обществена поръчка, комисията не е в състояние да осигури въвеждането на BULRIC модел към 31.12.2012 г. Както се посочи по-горе, КРС е възложила изпълнението на обществената поръчка с предмет „Разработване и прилагане на модели за определяне на разходите на електронни съобщителни услуги, предоставяни от фиксирана и мобилна мрежа, за нуждите на Комисия за регулиране на съобщенията, и анализ и оценка на разработен от Комисията за регулиране на съобщенията документ относно изисквания за въвеждане и прилагане на разделно счетоводство и формите на регулаторните отчети на предприятията, предоставящи електронни съобщителни услуги”, като предстои изпълнение на договора за обществена поръчка. Предвид сроковете за изпълнение на договора и необходимостта от осигуряване на достатъчен срок за въвеждането на BULRIC модела, КРС счита, че е налице необходимост да се възползва от възможността да прилага алтернативен подход за определяне на цените за терминиране за допълнителен преходен период след края на 2012 г., като счита, че преходен период до 01.07.2013 г. ще бъде достатъчен за въвеждането на разходоориентирани цени, определени въз основа на BULRIC модел.

Предвид изложеното и целения резултат, в съответствие с Препоръката на Комисията от 7 май 2009 г., наложените ценови ограничения следва да гарантират, че след края на 2012 г. ще се прилагат нива на цените за терминиране, които са съобразени с разходите, направени от ефективен оператор, и тези ограничения ще се прилагат до определяне на разходоориентирани цени въз основа на BULRIC модел. В тази връзка изготвеният от КРС график за намаление на цените за терминиране обхваща периода 01.01.2011 г. – 01.01.2013 г. При налагане на задължението за контрол върху цените и отчетност на разходите КРС съобразява ценовите ограничения с разходите на ефективен оператор на база на извършеното сравнение на съпоставимите пазари. Достигнатото ниво на цените за терминиране към 01.01.2013 г. следва да бъде запазено до 30.06.2013 г., след която дата ще бъдат прилагани определените от КРС разходоориентирани цени.

КРС счита, че ценовите ограничения за БТК следва да прилагат за терминиране на трафик, независимо от произхода на трафика – дали е генериран от мрежи в страната или извън територията на България. Предвид изискванията на Препоръката на Комисията от 7 май 2009 г., цените за терминиране, определени въз основа на разходите на ефективен оператор, не се диференцират по часове на силен трафик и часове на слаб трафик. Доколкото, обаче, е налице различие в цените за терминиране за силен и слаб трафик, прилагани за терминиране на национален трафик, КРС определя ценови ограничения за цените за слаб трафик, които се прилагат към момента, съгласно действащите договори за взаимно свързване.

Предвид факта, че от 01.07.2013 г. ще се прилага една цена за терминиране в обществени телефонни мрежи и с оглед изискванията на Препоръката на Комисията от 7 май 2009 г. КРС определя еднакви тавани на цените за терминиране в локален сегмент и в национален сегмент за последната стъпка в графика.

Определените от КРС ограничения и графика за прилагането им е даден в таблици 11 и 12.

А. Цени за терминиране в локален сегмент, както следва:

Таблица 11

Дата на влизане в сила:	Цени за терминиране – локален сегмент, лв./мин.	
	силен трафик	слаб трафик
01.01.2012 г.	0,0095	0,0080
01.07.2012 г.	0,0090	0,0075
01.01.2013 г.	0,0085	0,0070

Б. Цени за терминиране в национален сегмент, както следва

Таблица 12

Дата на влизане в сила:	Цени за терминиране – национален сегмент, лв./мин.	
	силен трафик	слаб трафик
01.01.2012 г.	0,0140	0,0120
01.07.2012 г.	0,0110	0,0093
01.01.2013 г.	0,0085	0,0070

Ценовото ограничение за 2013 г., посочено в б. „А” и „Б”, е валидно до 30.06.2013 г.

КРС счита, че определените чрез изборния сравнителен подход цени отговарят и на изискването на т. 12 от Препоръката на Комисията от 7 май 2009 г.

С оглед спазване изискванията на Препоръката на Комисията от 7 май 2009 г. и за да се гарантира последователност и предвидимост в регулаторния подход при прилагане на графика за поетапно намаление на цените, КРС включва три стъпки в графика за периода 01.01.2012 г. – 01.01.2013 г., на шестмесечни периоди, като определя срок за прилагане на ценовите ограничения до 30.06.2013 г. КРС определя 01.01.2012 г. за първа стъпка за прилагане на ценовите ограничения предвид факта, че към момента на приемане на решението на комисията изпълнението на инвестиционните програми на предприятията е във фаза трето тримесечие на годината.

КРС счита, че без наличието на регулаторна намеса предприятията могат да се възползват от значителното си въздействие върху пазара и да следват поведение, което да се отрази негативно на конкуренцията. КРС е на мнение, че ценовото ограничение е пропорционална мярка, тъй като чрез елиминирането на възможностите за антиконкурентно поведение на предприятията със значително въздействие върху пазара на потребителите се осигуряват по-добри условия за ползване на услугите и се гарантира възстановяване на ефективните разходи на предприятията, което не следва да води до утежняване на икономическите условия за развитието им, освен ако разходите на предприятията са неефективни. Изпълнението на задължение за ценови таван до прилагане на цени за терминиране въз основа на разходите, направени от ефективен оператор, гарантира на заинтересованите предприятия яснота и предвидимост при формиране на ценови стратегии, както на национално ниво, така и на ниво ЕС при осъществяване на взаимно свързване.

Въз основа на горното КРС счита, че е необходимо на предприятията със значително въздействие върху съответния пазар да бъде наложено ценово ограничение на цените за терминиране, както следва:

По отношение на БТК

В съответствие с посочените цели регулаторът счита, че до определяне на разходоориентирани цени въз основа на резултатите от прилагане на BULRIC модел е необходимо да бъдат наложени ценови ограничения на цените за терминиране. КРС определя ценови ограничения като ценови таван под формата на график за постепенно намаляване на цените за терминиране на БТК, както следва:

А. Цени за терминиране в локален сегмент на фиксираната мрежа на БТК:

Таблица 13

Дата на влизане в сила:	Цени за терминиране – локален сегмент, лв./мин.	
	силен трафик	слаб трафик
01.01.2012 г.	0,0095	0,0080
01.07.2012 г.	0,0090	0,0075
01.01.2013 г.	0,0085	0,0070

Ценовото ограничение за 2013 г. е валидно до 30.06.2013 г.

В случай, че при приемане на окончателно решение относно определяне, анализ и оценка на съответния пазар не е налице фактическо обединяване на локален и единичен сегмент, то задълженото предприятие следва да изравни цената за терминиране в единичен сегмент с тази в локален сегмент, съобразно наложените му задължения.

Б. Цени за терминиране в национален сегмент на фиксираната мрежа на БТК:

Таблица 14

Дата на влизане в сила:	Цени за терминиране – национален сегмент, лв./мин.	
	силен трафик	слаб трафик
01.01.2012 г.	0,0140	0,0120
01.07.2012 г.	0,0110	0,0093
01.01.2013 г.	0,0085	0,0070

Ценовото ограничение за 2013 г. е валидно до 30.06.2013 г.

По отношение на конкурентните предприятия

В съответствие с посочените цели регулаторът счита, че до определяне на разходоориентирани цени въз основа на резултатите от прилагане на BULRIC модел е необходимо да бъдат наложени ценови ограничения на цените за терминиране, независимо от произхода на трафика. Като отчита, че йерархичността на мрежите на конкурентните предприятия е различна от тази на мрежата на БТК, КРС определя ценови ограничения като ценови таван под формата на график за постепенно намаляване на цените за терминиране на конкурентните предприятия, както следва:

Цени за терминиране както следва:

Таблица 15

Дата на влизане в сила:	Цени за терминиране – национален сегмент, лв./мин.	
	силен трафик	слаб трафик
01.01.2012 г.	0,0140	0,0120
01.07.2012 г.	0,0110	0,0093
01.01.2013 г.	0,0085	0,0070

Ценовото ограничение за 2013 г. е валидно до 30.06.2013 г.

7. Очаквано въздействие от предложените специфични задължения

Въпреки, че ефектът от въздействието от наложените специфични задължения на пазара на терминиране във фиксирани мрежи зависи от пазарното поведение на участниците и от други външни фактори, които трудно могат да бъдат прогнозирани, като цяло КРС очаква, те да имат следните ефекти:

7.1. От гледна точка на предприятията

- В резултат от предложените задължения на пазарите на едро се очаква увеличаване на дела на конкурентните предприятия както на регулираните пазари на едро, така и на свързаните пазари на дребно.

- По-ниските цени за терминиране съчетани с липса на ценови контрол на ниво пазар на дребно могат да дадат отражение в увеличени ползи за конкурентните предприятия, чрез реализиране на по-висока печалба от дейността.

- В зависимост от обемът на входящите минути и потребителското поведение, намалението на цените за терминиране би могло да има негативен ефект върху приходите, респективно върху инвестициите, финансирани със собствени средства. Възможния негативен ефект обаче би могъл да бъде компенсиран от нарастване на трафика, както и от асиметричните цените за разговори в собствена мрежа и цените за разговори към други мрежи, при липса на регулация на пазара на дребно до въвеждане на цени определени въз основа на разходите на ефективен оператор.

При отчитане на възможния негативен ефект от намаляването на приходите, респективно инвестициите, няколко фактора трябва да се имат предвид:

- терминирането на гласови повиквания е само един от многото услуги, които се предоставят от инфраструктурата и съпътстващите съоръжения. Повечето от предоставяните услуги, които се доставят чрез инфраструктурата не са регулирани. Поради тази причина винаги съществуват стимули за въвеждане на иновации в областта на общата инфраструктура и придружаващите я съоръжения;

- ценови таван установен въз основа на дългосрочни пределни разходи на ефективен оператор, гарантира възможността да бъдат генерирани финансови ресурси необходими, за да бъдат заменени активите с нови в съответствие с развитието на технологиите освен ако предприятията не генерират значителни неефективни разходи.

- ценовите ограничения на този етап не са зависими от използваната технология, като считано от 01.01.2013 г. е установен единен ценови таван, а след 01.07.2013 г. се предвижда предприятията да прилагат цени, определени въз основа на разходите на ефективен оператор, което е предпоставка за инвестиране в нови, по-малко разходни технологии.

- С предложените мерки по отношение на повиквания във фиксирани мрежи от международни мрежи се очаква преодоляване на съществуващата асиметрия.

7.2. Очакваните ефекти, произтичащи от предложените ценови ограничения, по отношение на потребителите се изразяват в следното

- С намалението на цените за терминиране ще е налице възможност, но не и задължение, фиксираните предприятия да намалят цените на дребно, както конкурентните предприятия, така и БТК, в случай че отпадане наложено с Решение № 650 от 25.06.2009 г. на КРС задължение за разходоориентираност. Същата възможност, но не и задължение, е валидна и за мобилните предприятия, които въз основа на по-ниските цени за терминиране биха могли да редуцират цените на разговорите към фиксирани мрежи;

- Предложените регулаторни мерки се очаква да подобрят конкурентните условия на пазара, което ще даде отражение в ползите за потребителите, като им предостави по-голям избор между алтернативни доставчици на услуги и мрежи.